

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Ispravnostni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 1. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošti. Ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.449.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 35 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Novo rusko zavarovanje

Po prvih nejasnih in deloma nasp-
rotujočih si vesteh o ruskem ultimatu
Rumunije glede odstopa Besarabije in
dela Bukovine ter nekaterih oporišč
so nam včerajšnja poročila iz Moskve
in Bukarešte v glavnem pojasnila obseg
in obliko ruskih zahtev. Včeraj opol-
dne je bilo v Moskvi objavljeno urad-
no obvestilo o mirni rešitvi sovjetsko-
rumunskega konflikta. Poročilo v zelo
zgoščeni obliki razlaga potek dogodkov
v zvezi z zahtevami, ki jih je Rusija
postavila Rumuniji zaradi njih »orga-
nične povezanosti z Besarabskim vpra-
šanjem«, kakor to ugotavlja moskov-
sko sporočilo.

Ze včeraj smo slišali, da ni ruska
zahteva po vrnitvi Besarabije nikogar
presenetila, saj je bilo to vprašanje
skoro stalno na dnevnem redu že vse
od spomladani leta 1918, ko je Rumunija
izkoristila notranje težave v Rusiji po
sovjetskem prevratu in zasedla Besa-
rabijo. Moskva ni nikdar priznala te
zasedbe. Ko se je Rusija lansko jesen,
po sklenitvi sporazuma z Nemčijo, odlo-
čila za zavarovanje svojega položaja v
vzhodni in severni Evropi, je bilo pri-
čakovati, da bo to politiko nadaljevala
tudi v smeri na Črno morje, čim bo
dokončno utrdila svojo pozicijo ob Bal-
tiku. To se je zgodilo šele letos, ko je
zaključila svojo vojno s Finsko in še
bolj utrdila svoje pozicije v vseh treh
baltičkih državah. Po tem zavarovanju
na severu je bilo torej pričakovati, da
se bo težišče ruske zavarovalne politi-
ke v Evropi preneslo na jug, proti Čr-
nemu morju.

Navzlic pričakovanju takšnega raz-
voja pa je vendar nagla sprožitev besa-
rabskega vprašanja nekoliko presene-
tila. Zdelo se je namreč, da bo to vpra-
šanje za Rusijo dozorelo samo po sebi
in da se za njegovo rešitev Moskvi ne
bo treba posebno truditi. Ob sprožitvi
kateregakoli drugega vprašanja revizi-
je rumunskih mej, bi namreč tudi Ru-
siji ne bilo težko izkoristiti položaja.
V Moskvi pa so gotovo imeli tehtne
razloge, ako na takšne pobude od drug-
od niso čakali. Deloma nam to nagli-
co postopanja razlaga tudi včerajšnje
moskovsko uradno sporočilo, ki pravi
med drugim, da zahtevajo rešitev ne-
rešenega vprašanja »mednarodni od-
nošaji«, to se pravi trenutni medna-
rodni položaj, s čimer je tudi uradno
poudarjen varnostni interes ru-
skega postopka.

V kolikor je razen tega sedaj besa-
rabsko vprašanje urejeno z Rumunijo
po sporazumu, so koristi postopka na
lastno pobudo na dlani, kajti po tej
poti so sedaj Rusiji odprta vrata tudi
za tesnejše sodelovanje z Rumunijo, ki
se ruskomu vplivu odslej ne bo mogla
več izogniti. To pa seveda rusko zava-
rovanje na tem področju neprimerno
bolj ojačuje kakor akcija, ki bi pome-
nila samo izrabo položaja, ustvarjene-
ga na pobudo drugih. Bržčas je treba
predvsem tej okolnosti pripisati pozor-
nost, ki jo je sprožilo v Evropi to ru-
sko zavarovanje na evropskem jugo-
vzhodu, tik ob robu Balkana.

Ruska zavarovalna politika, ki je po
svojih zunanjih manifestacijah slej ko
prej izrazito defenzivna, je za nekaj
novih obrisov jasnejša. V skrbni za svo-
jo popolno varnost pred kakršnimkoli
presenečenjem Rusija očitno ne želi
ostati samo na pol poti, kakor se je to
zdelo, dokler se je omejevala samo na
zavarovanje v Baltiku. Možnost inci-
ativnega posega Moskve na evropski
jugovzhod se je sprito prepletenosti
raznih interesov na tem področju zde-
la manj verjetna. Vendar ni ostalo ne-
opaženo, da je Rusija iskala v zadnjem
času zlasti gospodarske stike s tem po-
dročjem, čigar zunanja trgovina se je
zaradi razširjenja evropske vojne na
Sredozemlje znatno omejila. Tudi di-
plomska aktivnost Moskve na evrops-
kem jugovzhodu je postajala od dne
do dne večja. Po poglobitvi odnosov
z Bolgarijo je sledila najprej uvedba
gospodarskih, nato pa še rednih di-
plomatskih odnosov med našo državo in
sovjetsko Rusijo, a tik pred uradno
postavitev Besarabskega vprašanja je
Moskva imenovala tudi novega posla-
nika v Bukarešti, kjer že dve leti so-
vjetsko poslanstvo ni bilo zasedeno. Zdi
se, da je Rusija hotela obnoviti svoje
redne diplomatske odnose z Rumuni-
jo prav v znamenju rešitve besarab-
skega vprašanja, ki je bilo doslej glav-
no jabolko sporov med obema sosedni-
ma državama. Koliko je k hitrejšemu
postopanju Moskve pripomogla tudi ne-
pričakovana uvedba poostregega to-
talitarnega sistema v Rumuniji, se za
sedaj ne da še točno reči.

V ostalem pa je treba po dosedanjih
informacijah izključiti vse domneve, po
katerih naj bi bila najnovejša ruska
akcija ofenzivno naperjena proti
komurkoli. Značilna je na primer že
sama okolnost, da so prišle prve vesti
o ruskem ultimatu Rumuniji iz Rima
in Berlina, iz česar lahko sklepamo, da

Rusi v Bukovini in Besarabiji

Ruske čete so včeraj popoldne, potem ko je rumunska vlada brezpogovorno sprejela vse zahteve Moskve, v korakale v Černovice in Kišinjev, ostalo odstopljeno ozemlje pa bodo zasedle v treh dneh

Bukarešta, 28. jun. s. (Reuter) Sov-
jetska vojska je pričela danes popoldne
korakati preko rumunske meje. Sovjet-
ski oddelki prihajajo v Besarabijo in
severno Bukovino z godbami na čelu
in z razvitimi zastavami. Na nekaj me-
stih pa je prišlo tudi do manjših prask
z rumunskimi obmejnimi oddelki, ki še
niso bili poučeni, da je rumunska vlada
pristala na sovjetske zahteve in se od-
povedala oboroženemu odporu. Tudi tri
rumunska letala so bila doslej tekom
popoldneva sestreljena.

Ze zgodaj popoldne so sovjetske mo-
torizirane enice dospеле v Černovice
in Kišinjev, na letališču pri Akermanu
pa je pristalo več eskadril sovjetskih
letal.

Iz Besarabije se pomika v Rumunijo
veliko število beguncev. Sovjetsko vo-
jaštvo ne dela beguncem pri odhodu no-
benih težav.

Bukarešta, 28. junija. AA. (Stefani) Sov-
jetske čete so začele jutraj zgodaj
prodirati v pokrajine, katere je Molot-
ov označil v svoji noti. Motorizirani
oddelki in pehota so začeli zasedbo
Besarabije in severne Bukovine. Po
ukazu, ki so ga dobile sovjetske čete,
morajo do danes zvečer zavzeti Černo-
vice, glavno mesto Bukovine, in glavno
mesto Besarabije Kišinjev. Prav tako
morajo zasedi tudi izliv Dnjestra. Po
prvih vesteh, ki so prišle v Bukare-
što, ni bilo nikjer incidentov, ker so
rumunske čete dobile ukaz, naj se
umaknejo. Sovjetske letalske eskadrole
spremljajo operacije sovjetskih čet, ki
pomenijo, da hoče sovjetska vlada naj-
prej zasedi ozemlja, o katerih govori
nota in nato šele začeti razpravo o mo-
rebitnih vprašanjih manjšega pomena.

Bukarešta, 28. junija. AA. (DNB) Te-
lefske zveze s Černovicami, Kišinje-
vom in Akermanom so pretrgane. Le-
talski promet v notranjih rumunskih
zvezah je ustavljen. Železniški promet
z Besarabijo in severno Bukovino je re-
zerviran samo za prevoze in izprazni-
tev Besarabije in severne Bukovine.
Vse potrebne priprave so na rumunski
strani uredili že pred mesci. Tudi sep-
tembra 1939 so bile izvedene vse pri-
prave za izselitev, kar so pa pozneje
opustili.

Bukarešta, 28. jun. s. (Reuter) Kakor
poročajo, so imeli sovjetski letalci, ki
so pristali v Akermanu v Besarabiji, pri
sebi že točne zemljevide z novimi so-
vjetskimi mejami v Rumuniji. Sovjetsko
vojaštvo v Besarabiji dovoljuje, da vla-

ki in avtomobili z begunci nemoteno
nadaljujejo pot v Rumunijo.

Bukarešta, 28. jun. br. (United Press).
V dobro poučenih krogih se je izvedelo,
da so sovjetske čete že danes ob 14. za-
vzele Černovice, Kišinjev in Bjelgorod
(Akerman). V prihodnjih treh dneh bodo
zavzele vso Besarabijo do reke Prut in
njenega izliva do vasi Zurina, odkoder
bo šla nova sovjetsko-rumunska meja v
smeri proti jugozapadu preko Sereta do
gojnega teka reke Sučave in po njej
do izvira ter nato nazaj na sedanjo ru-
sko-madžarsko mejo. Ruske čete bodo
iz Galicije prodrle preko Černovic
okrog 60 km daleč od sedanje meje
proti jugu.

Preosnova Tatarescove vlade

Bukarešta, 28. junija. AA. (Rador) Ostav-
ko so podali naslednji člani Tatarescove
vlade: zunanji minister Gigurtu, minister
brez portfelja Urdariano, državni podtaj-
nik Portocala, minister za zunanjo trgo-
vino Christu, minister za vero in umetnost
Cobano in državni podtajnik Sibicano. V
preosnovano Tatarescovo vlado so stopile
naslednje osebnosti: minister brez portfe-
lja Vajda Voevod, kraljevi svetnik in pre-
sednik skupščine, zunanji minister Arge-
toiano, kr. svetnik in predsednik senata
minister brez portfelja Inkulec, minister
brez portfelja Nestor, minister za zuna-
jno trgovino Canciuo, minister za vero in
umetnost Diuresco, minister za propa-
gando Sidorovici.

V preosnovano Tatarescovo vlado sta
danes stonila tudi predstavnika mladih
desničarskih nacionalistov. Vodja bivše
Želzne garde in naslednik Codreana, Bo-
ris Horia Sima, je imenovan za državnega
podtajnika v prosvetnem ministrstvu, vo-
dja desničarske narodne študentske organi-
zacije iz leta 1922 dr. Simon Esku pa je
imenovan za državnega podtajnika v mi-
nistrstvu za zdravstvo.

Sklicanje parlamenta

Bukarešta, 28. junija. AA. (DNB) S kr-
ukazom je sklican rumunski parlament za
soboto 29. t. m., ker je za odstopitev po-
krajni po ustavi potreben sklep parlamen-
ta in ker nobenega dela države pravno-
veljavno ne more odstopiti niti krona niti
vlada. Smatrajo, da bo parlament sprejel
potreben sklep, da se Besarabija in sever-
na Bukovina izročita Sovjetski Rusiji.

Splošna mobilizacija

Bukarešta, 28. jun. s. (Reuter) Rumunski
radio je nocoj objavil, da je bila v Rumu-
niji proglašena mobilizacija.

Madžarske nade

**Zbiranje madžarskih in rumunskih čet na meji
Madžari upajo, da dobe sedaj Sedmograško**

Budimpešta, 28. junija. s. (Ass. Press).
Po tukajšnjih informacijah so Rumuni ob
madžarski meji zbrali včeraj in danes več
stototisoč mož, očitno v pričakovanju, da
bi mogla sedaj tudi Madžarska postaviti
napram Rumuniji teritorialne zahteve.

Budimpešta, 28. junija. p. Madžarska
vlada je zasedala včeraj permanentno ves-
dan in razpravljala o položaju, ki je na-
stal v jugovzhodni Evropi sprito ruskega
ultimata Rumuniji. Po informacijah iz naj-
zaupnejših virov je vlada sklenila, da za
enkrat še ne bo sprejela nikakega sklepa
glede dokončnega stališča, ki naj ga za-
vzame v tej stvari Madžarska vlada bo po-
čakala, da se položaj nekoliko razčisti in
da se doženejo podrobnosti ruskih namer
nasproti Rumuniji, obenem pa da se izve
tudi za stališče, ki ga bo Nemčija zavzela
do te ruske akcije.

Po informacijah agencije Associated
Press so se že v predzadnji noči ma-
žarske čete pričele koncentrirati na ma-
žarsko-rumunski meji. V teku včerajšnjega
dne in preteklega noči so bili kontingenti čet

na teh mejah že znatno ojačeni. V zvezi
s tem so se pojavile govorice, da bo Ma-
žarska zahtevala sedaj odstop Transilva-
nije (Sedmograške).

V tukajšnjih diplomatskih krogih pa ne
verujejo, da bi mogla Madžarska prav ta
trenutek sprožiti kako vojaško akcijo. Če-
te se na mejah zbirajo le za vsak pri-
mer, predvsem pa, da bi mogle »transilva-
nske kraje takoj zasedeti, če bi jih Rumunija
pod kakršnimkoli pritiskom prepustila Ma-
žarom.

Službeni krogi kakor tudi madžarska poli-
tična javnost se v veliki meri nadejajo,
da bosta Nemčija in Italija stori vse, da
bi mogla Madžarska udeležiti svoja
stremeljenja.

Budimpešta 28. junija s. (Ass. Press). Po
zanesljivih informacijah je bilo na Ma-
žarskem včeraj in danes poklicanih pod oro-
žje zelo veliko število rezervistov.

Vojni minister je naslovil na prebival-
stvo poziv da naj odstopi za Rdeči križ
zdravniške in sanitetne pripomočke ter av-
tomobile. Vojni minister pravi v svojem

pokazalo. Vendar pa ne smemo prezre-
ti, da je Rusija zahtevala takojšnjo iz-
ročitev Besarabije in severnega dela
Bukovine, v čemer ni dopuščala dvo-
mov, medtem ko je le glede izpraz-
nitvenega roka ustregla želji rumun-
ske vlade. Teda včeraj popoldne so so-
vjetske čete že začele korakati v Besa-
rabijo in Bukovino.

Glede obsega ruskih zahtev so bile
prve vesti nekoliko pretirane, kajti
moskovski komunikacije ne omenja o-
rišč v Konstanci, Braili in Galacu, da
si seveda takšne zahteve v nadaljnjem
razvoju niso izključene. V veliki meri
bo to odvisno tudi od samega notranje-
ga razvoja v Rumuniji, ki je že takoj
po ruskem ultimatu pokazal znatno
spremembo, ko je bila izvršena pre-
cejšnja rekonstrukcija Tatarescove vla-
de. Verjetno je, da se notranje-politični
razvoj ne bo ustavil samo pri tej pre-
osnovi.

pozivu, da bo prebivalstvo razumelo po-
trebo te prošnje.

Budimpešta, 28. jun. z. United Press
poroča po informacijah iz dobro poučenih
diplomatskih krogov, da je madžarska vla-
da že sporočila rumunski vladi svoje sta-
lišče in svoje zahteve glede Transilvanije.
Rumunska vlada je bila sicer naprošena,
naj odgovori v določenem roku, vendar pa
v uradnih krogih demantirajo vesti, da
bi bila Madžarska stavila svoje zahteve v
obliki ultimata.

Ruski predlog glede Podkarpatske Rusije?

Budimpešta, 28. jun. s. (Ass. Press.) No-
coj so se razširile v diplomatskih krogih
vesti, da je sovjetska vlada predlagala
madžarski vladi, da prevzame protektorat
na ukrajinsko manjšino v Podkarpatski
Rusiji.

Odmev v Bolgariji

**Mirno presojanje položaja v pričakovanju, da bodo
izpolnjene bolgarske želje**

Sofija, 28. junija br. (Stefani). V Sofi-
ji je nenadno razvoj dogodkov v južno-
vzhodni Evropi izval največjo pozornost.
Zanimivo pa je, da ga bolgarski politični
krogi sprito najnovejšega razvoja politi-
nega razpoloženja v Bolgariji opazujejo
skoz prizmo zmerom tesnejšega prijatelj-
stva z Italijo in Nemčijo. Na vsak način
je bolgarska politična javnost povsem mi-
rna in ne kaže, da bi se pripravljala sedaj
tudi kaka neposredna bolgarska politična
ali kakšna drugačna akcija.

Zunanji minister Popov je imel popoldne
v zvezi z rusko akcijo daljše razgovore z
italijanskim in nemškim poslanikom v Sofi-
ji. Ze za davi je bila napovedana seja vla-
de, ki se pa ni sestala. Opoldne se je v
dobro poučenih krogih zvedelo, da se bo
vlada sestala nocoj ali pa celo šele jutri
popoldne, da prouči vsa vprašanja, ki prihaj-
ajo za Bolgarijo v postev glede na novo
uređitev odnosov in meja med sovjetsko
Rusijo in Rumunijo.

Ministrski predsednik Filov je bil danes
popoldne v avdicni pri kraju, ki mu je po-
dal obširno poročilo o novem položaju v
jugovzhodni Evropi. Filov je imel nato
daljši razgovor z zunanjim ministrom Po-
povom.

Sofija, 28. junija p. Opoldanski »Dnes«
pravi v svojem komentarju o dogodkih na
severno-vzhodnih rumunskih mejah, da ne-
katere balkanske države niso hotele ob
pravem času upoštevati utemeljene težnje
Bolgarije, ki ji je bilo mnogo na tem, da
se vsa vprašanja ki bi slej ko prej postala
aktualna, uredijo v znamenju dobrega so-

Poseben rumunski vrhovni vojni svet

Bukarešta, 28. jun. s. (Reuter). Kralj
Karol je imenoval poseben vrhovni vojni
svet. Mislijo, da ima ta ukrep namen, da
prepreči morebitne nadaljnje teritorialne
zahteve napram Rumuniji s strani drugih
držav. Rumunska vojska odhaja večinoma
na madžarsko mejo.

Bukarešta, 28. junija. s. (Ass. Press.) Ko
je danes v zgodnjih jutrnjih urah zasedala
rumunska vlada so se zbrale pred kraljevim
dvorom množice demonstrantov, ki so pre-
pevale besarabske narodne pesmi. Policija
je demonstrante končno razgnala in zaprla
vse dostope do trga pred kraljevo palačo.

Oblasti so odredile, da morajo ostati tri
dni zaprti v Rumuniji vsi javni lokali. V
tem času je prepovedana tudi vsaka god-
ba. Civilni promet na železnica je ustav-
ljen, ker so železnice rezervirane samo za
vojaštvo.

sedstva. Bolgarska vrata tudi še sedaj niso
zaprta. Bolgarija je še prepričana, da se
bodo tudi vsa vprašanja, ki spadajo nepo-
sredno v območje njenih interesov, uredila
na miren način.

»Utro« objavlja vesti iz Rima, da je Ita-
lija sklenila, da se bo na mirovni konferen-
ci zavela za interese Bolgarije.

Sofija, 28. jun. br. (Stefani) Nocoj ob
17. (ob 18 po srednjeevropskem času) se je
sestala bolgarska vlada pod vodstvom mi-
nistrskega predsednika Filova. Seja do 22.
ure še ni bila zaključena. Kolikor je bilo
mogoče izvedeti, proučujejo na njej bol-
garske interese v okviru novega položaja
v jugovzhodni Evropi. Službeni komunike
o seji vlade, bo objavljen šele pozno po-
noči.

Zunanji minister Popov je imel danes
daljši razgovor tudi z madžarskim posla-
nikom v Sofiji.

Vpoklici

Sofija, 28. junija. s. (Ass. Press.) V Bol-
gariji je bilo poklicanih pod orožje večje
število rezervistov. Vojništvo je bilo posla-
no na turško in rumunsko mejo.

Nastopna avdiencia Lavrentijeva odpovedana

Bukarešta, 28. jun. br. (Stefani). Danes
bi moral po dogovorjenem programu kralj
Karol sprejeti v nastopni avdicni novega
sovjetskega poslanika Lavrentijeva. Ob
11. uri popoldne pa je bila svečana avdien-
ca nenadno odpovedana.

Italija in Nemčija

**proti vsakim nadaljnjim teritorialnim spremembam na
Balkanu in v Podunavju, dokler ni končana vojna**

Rim, 28. junija. p. Sprito snočnje re-
zerviranosti tukajšnjih službenih krogov
glede na sovjetski ultimatum Rumuniji,
do davi ni bilo mogoče niti v glavnem do-
gnati, kakšno stališče zavzema Italija do
ruske akcije. Danes pa so bili že opaženi
nekateri znaki, ki omogočajo precej za-
nesljivo sklepanje o zadržanju Italije. V
Rimu poučeni krogi naglasajo, da sta
se Italija in Nemčija že sporazumeli, da
je treba mir na Balkanu ohraniti za vsako
ceno in ne bosta dopustili, da bi se sedaj
realizirale vse težnje revizionističnih ele-
mentov v Podunavju in na Balkanu, ker
bi mogel tak pokret omajati ravnotežje v
jugovzhodni Evropi. Italija in Nemčija že-
lita, da obdrži likvidacija besarabskega
problema lokalni značaj ter da se ustavi
ruska akcija na novih rumunskih mejah.

Po informacijah poročevalca agencije
Associated Press sta imeli zunanji mi-
nistri v Berlinu in Rimu snoči dolg te-
lefski razgovor. Sklenjeno je bilo spora-
zumno obvestiti madžarsko in bolgarsko
vlado, da po italijanskem in nemškem mi-
šljenju sedaj ni v interesu miru v ju-

govzhodni Evropi, da se sprožijo težnje
obeh držav. Nemčija in Italija pa zato obe-
tata, da bosta na prihodnji mirovni kon-
ferenci uredili ta vprašanja tako, kakor
bo to dopuščalo načelo o ravnesju v tem
predelu Evrope.

V Rimu so menja, da bo do konca voj-
ne na Balkanu in v Podunavju ostalo vsi-
prej starem, ker se borba proti staremu si-
stemu razvija na drugih bojiščih.

Današnji listi objavljajo obširna poro-
čila o dogodkih v jugovzhodni Evropi.
»Giornale d'Italia« opozarja na to, da so tu-
di madžarske zahteve glede Transilvanije
aktualne in da je madžarska vlada glede
na to že navezala stike tudi s Sofijo, da
pa za enkrat niti v Budimpešti, niti v So-
fiji še niso sprejeli nikakih definitivnih
sklepov.

Rim, 28. jun. s. (Ass. Press.) Na mero-
dajnih italijanskih mestih izjavljajo v zve-
zi s sovjetsko akcijo v Rumuniji, da sta
si Nemčija in Italija popolnoma edini gle-
de skupne politike na Balkanu in da Ita-
lija ne namerava nasprotovati sovjetski
akciji v Rumuniji.

Stališče Turčije

Ankara, 28. junija. s. (Reuter) Z ozirom
na sovjetsko-rumunski spor je turška vla-
da odredila mobilizacijo vseh letnikov re-
zervistov v Anatoliji. Na nekatere meje
so bila poslana vojaška ojačenja.

Ankara, 28. junija. br. (Stefani) Poli-
tični krogi v Ankari so bili očitno prese-
nečeni sprito nenadne zaostritve rusko-
rumunskih odnosov in nepričakovane likvi-
dacije besarabskega problema. Nastalo je
v prvem hipu vprašanje, v koliki meri bi
mogla biti Turčija glede na tak razvoj
položaja v jugovzhodni Evropi prizadeta
tudi z ozirom na svoje obveznosti na osno-
vi pakta Balkanske zveze in zvezne pogod-
be z Anglijo in Francijo, ki je veljala, ka-
kor se je tolmačilo o priliki sklenitve, tudi
za primer kakih sprememb na Balkanu.

Davi je na politično javnost dokaj po-
mirjevalno vplivala vest, da se Turčija za-
radi besarabskega vprašanja ne smatra
prizadeto in da zaradi tega ne bo ničesar

ukrenila. Tudi glasilo vlade »Tan« je v
svojem uvodniku poudarilo, da velja za-
vezniška pogodba z Anglijo in Francijo
izključno le za področje Bliznjega vzhoda.
V ostalem turška intervencija Angliji in
Franciji sedaj tudi ne bi nič koristila. Po-
leg vsega v smislu drugega dodatnega pro-
tokola zavezniške pogodbe Turčija ni niti
dolžna zaplesti se v kako vojno z Rusijo,
tudi če bi to zavezniški interesi nareko-
vali. Nasprotno je turški vladi slej ko prej
mnogo na tem, da mirno uredi odnosaje s
Sovjetsko unijo in poskrbi, da se bodo
razvijali v okviru trdnega in trajnega pri-
ateljstva.

Carigrad, 28. junija. AA. (DNB) Kri-
žarka »Javuz« je v spremstvu dveh manj-
ših križark in več patrolnih ladij odplula
na križarjenje po Črnem morju. Turške
enote bodo opravljale kontrolno službo v
turških teritorialnih vodah.

DVA ZGODOVINSKA ULTIMATA

Dramatičen razplet dogodkov pred rumunskim sprejemom ruskih zahtev glede odstopa Besarabije in severne Bukovine

Moskva, 28. jun. s. (Tass) Danes ob 12. srednjeevropskega časa je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo o mirni ureditvi sovjetsko-rumunskega spora glede vprašanja odstopa Besarabije Sovjetski Rusiji:

Prva sovjetska nota

Dne 23. junija je izročil predsednik sveta ljudskih komisarijev in komisar za zunanje zadeve Molotov rumunskemu poslaniku Davidescu naslednjo noto:

Leta 1918 je Rumunija izkoristila slabost Rusije, ki nasilno odvzela Besarabijo, del njenega teritorija in s tem porušila edinstvo Besarabije, ki ima ukrajinsko prebivalstvo, z ukrajinsko republiko. Sovjetska unija ni nikdar priznala nasilnega odvzema Besarabije in je to ponovno odkrito izjavila pred vsem svetom. Sedaj, ko spada tedanja slabost Rusije že v preteklost in ko zahtevajo mednarodni odnosi hitrejšo ureditev neurejenega vprašanja, smatra Sovjetska unija, da je v interesu mednarodnih odnosov potrebna nujna in takojšnja ureditev vprašanja vrnitve Besarabije Sovjetski uniji. Sovjetska vlada obenem smatra, da je vprašanje vrnitve Besarabije organsko zvezano tudi z vprašanjem odstopitve onega dela Bukovine, ki je po veliki večini zvezan s sovjetsko Ukrajino tako po zgodovini kakor tudi po jeziku prebivalstva in nacionalnem sestavu. Odstopitev tega dela Bukovine je tem bolj izvedljiva, ker je Rumunija 22 let upravljal Besarabijo. suvereni del Sovjetske unije. Zato predlaga vlada Sovjetske unije kraljevi rumunski vladi naslednje:

1. da Rumunija vrne Sovjetski uniji Besarabijo
2. Rumunija izroči Sovjetski uniji severni del Bukovine po mejah v priloženi karti
3. sovjetska vlada izraža upanje, da bo rumunska vlada sprejela te predloge, in s tem dala možnost, da se mirno uredi spor med Sovjetsko Rusijo in Rumunijo. Sovjetska vlada pričakuje odgovora rumunske vlade v roku 27. junija t. l. — Moskva, 26. junija 1940. Molotov s. r.

Rumunski odgovor

Dne 27. junija je izročil rumunski poslanik Davidescu v Moskvi sovjetski vladi naslednji odgovor rumunske vlade:

Sovjetska vlada se je z noto od 26. junija, ki jo je izročil ob 10. zvečer ljudski komisar za zunanje zadeve Molotov rumunskemu poslaniku Davidescu, obrnila na rumunsko vlado v želji, da se mirno uredi vprašanja, ki bi mogla povzročiti nesoglasja med Sovjetsko Rusijo in Rumunijo. Rumunska vlada izjavlja, da je takoj pripravljena pogajati se o prijateljski ureditvi vseh predlogov, ki jih stavlja sovjetska vlada. Rumunska vlada prosi zato, da določi sovjetska vlada dan in kraj, kjer naj bi se začeli tolstvarni razgovori. Kakor hitro prejme rumunska vlada odgovor sovjetske vlade, bo določila svoje delegate in se na njega, da bo uspeh teh razgovorov vzpostavitev enodušnih in prijateljskih odnosov med obema državama. — Bukarešta, 27. junija 1940.

Druga nota z ruskimi zahtevami

Predsednik sveta komisarijev Molotov je po prejemu rumunskega odgovora vprašal rumunskega poslanika Davidescu, ali sprejema rumunska vlada predlog o takojšnji izročitvi Besarabije in severnega dela Bukovine Sovjetski uniji. Poslanik Davidescu je to potrdil, nakar je sovjetska vlada izročila včeraj poslaniku Davidescu naslednji odgovor:

Vlada Sovjetske unije smatra odgovor rumunske vlade z dne 27. junija kot nejasen, ker se ne izraža jasno o takojšnji izročitvi Besarabije in severnega dela Bukovine. Ker pa je rumunski poslanik pojasnil, da pomeni odgovor pristane na sovjetske predloge, predlaga sovjetska vlada na podlagi poslanikovega pojasnila naslednje:

1. V teku štirih dni, začenši 28. junija ob 2. zjutraj, zapusti rumunska vojska Besarabijo in severni del Bukovine.
2. V istem času zasede sovjetska vojska Besarabijo in severni del Bukovine.
3. V teku 28. junija zasede sovjetska vojska mesta Černovice, Kišinjev in Akerman.
4. Kr. rumunska vlada prevzema odgovornost, da bodo v odstopljenem ozemlju vse železnice, prevozniki, mostovi, skladišča industrijskega podjetja, elektrarne in letališča izročeni v nepoškodovanem stanju.
5. Za ureditev spornih vprašanj, ki bi nastala glede odhoda rumunske vojske iz Besarabije in severne Bukovine, naj se sestavi komisija, v katero pošlje vsaka vlada po dva zastopnika. Sovjetska vlada zahteva odgovor rumunske vlade na noto do 12. moskovskega časa 28. junija t. l. — Moskva, 27. junija 1940. Molotov s. r.

Rumunija sprejela vse predloge

Dne 28. junija, ob 11. dopoldne po moskovskem času, je izročil rumunski poslanik Davidescu zunanjemu ministru Molotovu naslednji odgovor na zadnje sporočilo sovjetske vlade:

Da bi imela možnost izogniti se resnemu poslabšanju odnosov in začetku sovražnosti, obvešča rumunska vlada sovjetsko vlado, da sprejema predloge o odstopu Besarabije in severne Bukovine, ki so navedeni v sovjetskem odgovoru, želi pa, da se podaljša rok, določen v točkah 1 in 2, ker bi bilo v določenem roku težko izvesti evakuacijo. To vprašanje naj takoj uredi mešana komisija, omenjena v točki 5 sovjetskega odgovora. Rumunska vlada bo imenovala svoja dva člana te komisije še tekom dneva.

Uradni komunikacije nato nadaljuje: Na ta način je rumunska vlada sprejela predlog Sovjetske Rusije o takojšnji izročitvi Besarabije in severne Bukovine. Predsednik sveta komisarijev Molotov je nato sporočil poslaniku Davidescu, da je imenovala sovjetska vlada v mešano sovjetsko-rumunsko komisijo glede evakuacije Besarabije

in severne Bukovine generala Kozlova in Vodina, ki bosta še danes prišla v Odesi delo skupno z rumunskimi delegatoma. Sovjetska vlada sporoča, da ima ta komisija v primeru neizogibne potrebe pravico, da za nekaj ur odloži rok za odhod rumunske vojske, ki je zločen v točkah 1 in 2 note od 27. junija. Rumunski poslanik je nato sporočil, da bo rumunska vlada takoj sporočila imena rumunskih članov komisije.

Uradni komunikacije agencije Tas zaključuje: Ob 14. uri moskovskega časa dne 28. junija 1940 (ob 12. uri po našem času) so pričele sovjetske čete korakati preko rumunske meje z namenom, da zasedejo mesta Černovice, Kišinjev in Akerman.

Anglija v pričakovanju nemškega napada

"Times" predlaga da naj dobi general Ironside pravcata diktatorska pooblastila

London, 28. junija. s. (Reuter). Današnji "Times" piše o velikih vojaških pripravah Anglije za obrambo pred pričakovanim napadom: prvi pa, da vse to ni dovolj. Treba bi bilo združiti pod enotnim vodstvom vse elemente oborožene sile in civilnega življenja. Oboje bi moralo priti pod enotnega poveljnika, ki bi imel dovolj moči, da lahko hitro pokrene vsako akcijo. List pravi, da je za to potrebna popolnoma vojaška kalkulacija. V sedanjem času ni mogoče potegniti nobene meje med vojaškim in civilnim življenjem.

Novi vrhovni poveljnik, ki bi bil potreben, bi moral dobiti vsa polnomočja, ne samo vojaška, temveč tudi polnomočja, da odredi evakuacijo ter spravi javne službe v sklad s potrebami vojske, kakor tudi da koordinira sodelovanje med vsemi tremi edincami oborožene sile. List pravi, da trenutno nihče nima takih pooblastil in da tudi nihče ne more pričakovati, da bi se s takim delom bavil ministrski predsednik. List imenuje nato imena generala Ironsidea, ki naj bi mu bila dana taka pooblastila, da bi deloval po direktivah ministrskega predsednika. Prav tako ne izključuje list možnosti, da bi bil imenovan notranji minister s takimi polnomočji, ki bi zopet delal po navodilih ministrskega predsednika. Naj bo kakorkoli, zaključuje list, javnost zahteva energičnih ukrepov ter se ne bo ustrašila nobenih očitanih omejitev ali pa neobčajnih sprememb oblike uprave.

Washington, 28. junija. AA (Stefani) V diplomatskih krogih se še naprej vzdržuje navzlic britanskemu zanikanju vesti o resnih pripravah za sklenitev miru med Veliko Britanijo in Nemčijo in Italijo na drugi strani. Po pisanju "New York Timesa" se zdi, da sovjetski premiki proti Balkanu pospešujejo te priprave.

7 nočnih letalskih napadov na Anglijo

London, 28. junija. s. (Reuter). Nemški bombniki so izvedli v zadnjih 10 dneh 7 nočnih napadov na Anglijo. Pri vsakem je sodelovalo povprečno po 100 nemških letal. Skupno so vsi ti napadi zahtevali med civilnim prebivalstvom 30 smrtnih žrtev in 130 ranjenec. Z vojaškega stališča napadi niso imeli mnogo uspeha. Povzročena škoda na vojaških objektih je majhna, pač pa so lahko nemška letala zbrala nekaj podatkov o letalski obrambi v Angliji.

V vseh teh 7 napadih je bilo sestreljenih najmanj 19 nemških bombnikov. Vse njihove posadke so bile bodisi zajete ali pa so se ubile. Računati pa je treba, da je bilo še več nadaljnjih letal tako hudo poškodovanih, da se niso mogla vrniti v svoja oporišča, ali pa je protiletalska obramba povzročila med njihovimi posadkami nadaljnje žrtve.

Nemški letalski napad na Anglijo pretoklo noč je povzročil le malo škode. Nemška letala so se ponekod takoj obrnila, ne da bi vrgla bombe, čim so se srečala z angleškimi lovskimi letali. V južnozgodnji Angliji je eksplodirala danes več po napadu nemška bomba. Na kraju eksplozije je nastal 7 metrov širok tlak in so bile vse okoliške hiše hudo poškodovane. Mislijo, da gre v tem primeru za nov tip bombe, ki je tempirana tako, da eksplodira šele več ur po padcu.

Evakuacijski načrt v Angliji

London, 28. junija. s. (Reuter). Ministrstvo za zdravje je danes dopoldne objavilo, da so bili načrti glede evakuacije civilnega prebivalstva in otrok na podlagi najnovejšega razvoja dogodkov popolnoma spremenjeni. V nasprotju z dosedanjim stališčem bo treba iz nekaterih eksponiranih predelov iz vojaških razlogov evakuirati večino civilnega prebivalstva. Poleg tega se bo prostovoljna evakuacija otrok iz ogroženih predelov nadaljevala. Ministrstvo je izdelalo novo listo, ki dodaja k dosedanjim ogroženim ozemljem še vrsto novih predelov. Prav tako so bila mnoga ozemlja, kamor so doslej pošiljali otroke, sedaj označena kot nevarna.

Obsežne akcije angleških letal

London, 28. junija. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja nocoj: Dodatno k običajnim poletom so letala obalnega poveljstva izvedla včeraj obsežne izvidniške polete nad Rokavskim prelivom, Severnim morjem in Skandinavijo. Poleti so se nadaljevali tudi tekom noči in je bilo več sovražnih ladij poškodovanih. Napadeno je bilo tudi oporišče sovražnih hidroplanov v Helderu na Nizozemskem. En bombnik tipa Heinkel je bil sestreljen. Pet angleških letal se ni vrnilo s teh poletov.

Včeraj dopoldne so izvedla angleška letala izvidniške polete tudi nad Francijo

Stalin zadovoljen

Bukarešta, 28. jun. s. (Ass. Press.) Tukajšnje sovjetsko poslanstvo je danes izjavilo, da je Stalin nad lojalno zadovoljivostjo sovjetskih zahtev z rumunsko stran izrazil svoje posebno zadovoljstvo.

Bukarešta, 28. jun. s. (Ass. Press.) Nemški poslanik Fabricius je danes s posebnim letalom odpotoval v Nemčijo, da se posvetoje z zunanjim ministrom Ribbentropom o položaju po sprejetju sovjetskih zahtev. Kakor poročajo, je kralj Karol prosil kancelarja Hitlerja za posredovanje pri sovjetski vladi. Ni znano, če je s to prošnjo v zvezi tudi potovanje nemškega poslanika.

in daleč v notranjost Nemčije, kjer so dospela do Hannovera ter tam bombardirala dve bencinski skladišči. Dve letali se nista vrnila s teh poletov.

S spremnih poletov se nista vrnila dve angleški lovski letali. Angleški bombniki so nadalje ponoči bombardirali bencinska skladišča v severni Nemčiji ter v Nymburgu in pri Kodanju na Danskem. Pri Wismaru so bile poškodovane naprave na kanalu Dörtmund—Ems. Bombardirana so bila nadalje vojaška skladišča pri Osnabrücku in neka municijska tovarna pri Düsseldorfu. S teh poletov so se vrnila vsa angleška letala. V Willemsoordu na Nizozemskem je neko posamezno letalo z bombo poginilo v zrak municijsko skladišče.

De Gaulle za Angleževodja Francozov

London, 28. junija. s. (Ass. Press.) Angleška vlada je priznala nocoj generala de Gaullea oficijelno kot »vodjo vseh svobodnih Francozov«.

Rackiewicz na kosilu pri kralju Juriju

London, 28. jun. s. (Reuter) Kralj Jurij VI. in kraljica Elizabeta sta danes priredila kosilo na čast poljskemu predsedniku Rackiewiczu in njegovi soprogi v Buckinghamski palači. Pri kosilu sta bila navzoča tudi poljski veleposlanik grof Raczyński in njegova soproga.

Potopljena nemška prevozna ladja

London, 28. junija. s. (Reuter). Angleška admiraliteta javlja v posebnem sporočilu, da je angleška podmornica »Tetrock« ob južni norveški obali potopila neko 8.000-tonsko nemško transportno ladjo z vso posadko. Podmornica je zadelo ladjo z dvema torpedoma. Nemsko ladjo so spremljale 4 motorne torpedovke, ki so nato takoj napadle podmornico. Toda brez uspeha. Prav tako se je posrečilo podmornici, da se je izognila zasledovanju nemških letal.

Kanadski rušilec potopljen

Ottawa, 28. jun. s. (Reuter). Kanadski ministrski predsednik Mackenzie King je sporočil nocoj, da je bil kanadski rušilec »Fraser« potopljen od sovražnika v ustju reke Gironde pred Bordeauxom. Pri tem je 45 članov posadke rušilca izgubilo življenje. Ostalih 115 je bilo rešenih.

Sir Cripps pri Kalininu

MOSKVA, 28. jun. s. (Reuter) Novi angleški veleposlanik sir Stafford Cripps bo sprejel danes v nastopni avdienci pri predsedniku Sovjetske unije Kalininu.

Petaïnova vlada izpopolnjena

San Sebastian, 28. jun. (Reuter). Po vestih iz Bordeauxa je maršal Petaï imenoval še štiri nove ministre. To so Pomaret, ki bo minister za delo, prometni minister bo Fevrier, gradbeni minister bo Frossard, notranji minister pa Marquet.

Rim, 28. jun. s. (Stefani). Poročila, ki prihajajo preko švice iz Bordeauxa, pravijo, da je bilo tam aretiranih več vojskih političnih osebnosti. Postavljeni bodo pred sodišče pod obtožbo, da so pripravljali zaroto proti sedanji Petaïnovi vladi.

London, 28. jun. s. (Reuter). General de Gaulle je imel sredi zjutraj govor po radiu. Dejal je, da morajo v sedanjem trenutku vsi Francozi razumeti, da zaradi postopanja francoske vlade v Bordeauxu ni mogoča več običajna oblika demokratske vlade v Franciji. Zato on kot vojak misli, da lahko govori v imenu Francije in pozove vsakega Francoza, ki nosi orožje, da nadaljuje borbo. De Gaulle je dejal, da misli, da bi bilo zločin prepustiti sovražniku francosko zemljo brez odpora. Nadaljevati je treba odpor predvsem v Severni Africi.

Nova egiptska vlada

Kairo, 28. jun. s. (Reuter) Kralj Faruk je poveril sestavo nove egiptске vlade Hasnu Sabri paši. Novi ministrski predsednik je bil do leta 1934 egiptski poslanik v Londonu, pozneje na nekaj časa vodil ministrstvo. Kakor poročajo, bo nova vlada koalicijska.

Čangajškova izjava

Čungking, 28. junija. s. (Reuter) Zunanji minister Čangajškove vlade je izjavil, da kitajska vlada ni nikdar uvažala vojnega materiala preko Francoske Indokine. Zunanji minister je dalje dejal, da hoče Japonska očitno blokirati francoski Indokino in s tem onemogočiti Kitajski normalni trgovinski promet preko Indokine.

Nemško vojno poročilo

Vsa francoska obala ob Atlantiku v nemški posesti. Vedno bolj intenzivno letalsko udejstvovanje

Berlin, 28. jun. br. (DNE) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes popoldne naslednje vojno poročilo:

V smislu določenih pogojev o premirju so nemški brzi oddelki, ki so prodirali ob obali, dospeli sredi južno od Bayonna do španske meje. Tako je sedaj vsa francoska obala ob Rokavskem prelivu in Atlantskem oceanu trdno v nemških rokah.

Kapitan Priem je javil, da je potopil več sovražnih trgovinskih ladij s skupno tonažo 40.100 ton.

Oddelki bojnih letal so v noči na 28. junij uspešno bombardirali objekte oborožitvene industrije, kakor tudi pristaniške naprave v južni in srednji Angliji. Še dolgo po napadu je bilo ponekod opaziti eksplozije in velike požare.

V teku 27. junija so britanska letala ponekovič vdrila na raznih krajih preko nizozemske in belgijske obale. Naša lovška letala so jih napadla in pri tem so sestrelila samo na enem mestu vseh 6 angleških letal, ki so tam priletela preko obale. Na drugem mestu pa je dvema sovražnim letalom uspelo skozi obsežne nizke oblake prordeti nad področje Hannovera, ter odvreči več bomb. Tam je bilo več ljudi ubitih in ranjenih in povzročeno je bilo tudi nekaj materialne škode.

Tudi v noči na 28. junij so angleška letala znova vdrila nad kraje v zapadni in severni Nemčiji. V raznih krajih so bombe udarile v stanovanjske hiše. Pri tem je bilo več ljudi ubitih in ranjenih. Naša lovška letala za operacije ponoči so sestrelila tri sovražna letala.

Britanska letala so poskusila napasti tudi letališče Stavanger—Sola. Eno angleško letalo je bilo sestreljeno nad morjem, še prebena je dospela do cilja. Protiletalsko topništvo vojne mornarice je sestrelilo dve sovražni letali.

Skupno je sovražno letalstvo v teku 27. junija izgubilo 12 letal v letalskih spopadih, 14 letal pa je sestrelilo protiletalsko topništvo. Eno nemško letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

Vojna v Sredozemlju

Rim, 28. jun. br. (Stefani) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je popoldne objavilo naslednje vojno poročilo:

Zivahna in uspešna akcija italijanskih bojnih letal v Severni in italijanski Vzhodni Africi. Na meji Cirenaik so bili uspešno bombardirani sovražni motorizirani oddelki ter so bile poškodovane prometne zveze v sovražniškem zaledju. Pri letalskih spopadih nad Asmaro je bilo eno angleško letalo prisiljeno k pristanku. Posadka je ostala nepoškodovana in je bila ujeta. Nad Asabom je bilo eno sovražno letalo sestreljeno, dve pa sta bili močno poškodovani.

Že 48 napadov na Malto

London, 28. jun. s. (Reuter). Italijanska letala so se včeraj zopet štirikrat pojavila nad Malto, vendar niso metala bomb. Odkar je vstopila Italija v vojno, je imela Malta sedaj že 48 letalskih napadov.

Vpliv dogodkov v Evropi na japonsko politiko

Poglobitev odnosov do Nemčije in Italije — Odklonitev vsakega vmešavanja tujih držav v zadeve Daljnega vzhoda

Tokio, 28. junija. br. (Stefani) Japonski tisk danes obširno objavlja včerajšnje izjavo vojnega ministra, po kateri bo japonska vojska v najkrajšem času ukrenila vse potrebno da se bo za vsako ceno onemogočilo tudi tihotanstvo vojnega materiala iz francoske Indokine na Kitajsko.

V zvezi s tem objavljajo tudi da bo zunanji minister Arita jutri ali poizkušniem v parlamentu odal podoben ekspozé o japonski zunanji politiki. Listi napovedujejo da bo v svojem govoru obojeletni japonsko politiko glede na najnovejši razvoj dogodkov v naslednjih štirih tleh:

1. Japonska ne bo dopustila nobenega vmešavanja tujih sil v zadeve Daljnega vzhoda, marveč bo ukrenila vse da bo zavladoval na Daljnem vzhodu trajen mir.
2. Japonska bo poizkusila svoje politične odnose z Nemčijo in Italijo.
3. Skušala bo storiti vse da bosta Velika Britanija in Amerika nehali podpirati maršala Čangajškia. Ne da bi ji bilo treba zaradi tega izpremeniti svojih odnosov z njima.
4. Japonska bo izvajala tudi do Rusije odločno politiko, vendar bo skušala doseči tudi z njo sporazum.

Tokio, 28. jun. s. (Reuter) Agencija Domei objavlja danes uradno japonsko politično, ki pravi da japonska vojska v južni Kitajski nima namena da bi napadla Francosko Indokino. Japonska vojska zasleduje edino namen, da prepreči nadaljnji

dovoz orožja vojski maršala Čangajškia skozi Francosko Indokino.

Hongkong, 28. jun. s. (Reuter) Japonski vojaški oddelki so včeraj dospeli na več mestih do meje ozemlja Hongkonga ter so celo razstrelili neko carinarnico na kitajski strani Meia ob koloniji Hongkonga. Je bila nekaj časa zaprta, vendar je bila pozneje po sporazumu med japonskimi in angleškimi oblastmi zopet odprta da se omogoči prehod beguncem.

London, 28. jun. s. (Reuter) Francoski general de Gaulle je izjavil včeraj da ima zanesljive informacije da bo guverner francoske Indokine general Catroux storil vse za obrambo kolonije ter ne bo dovolil nobene sovražne invazije. De Gaulle je izrazil svoj dvom, da bi imela ostavitev guvernerja s strani vlade v Bordeauxu kakršnekoli učinek.

Tokio, 28. jun. s. (DNE) Poveljstvo japonske vojske v južni Kitajski javlja da predlaga japonske čete po Kitajkem ozemlju ob meji francoske Indokine in da se jim je posrečilo pretrgati zveze med Indokino in Kitajsko.

Aritov referat cesarju

Tokio, 28. junija s. (Reuter) Japonski zunanji minister Arita je včeraj predložil japonskemu cesarju pismen referat o japonski zunanji politiki. V soboto bo imel Arita javen ekspozé o zunanji politiki.

Bolgarska pričakovanja

Sklenitev premirja med Francijo ter Italijo in Nemčijo je vzbudila v Bolgariji velike nade. To nam odraža te dni pisanje vseh bolgarskih listov. Navajamo nekaj primerov.

V Sofijski »Zorici« je izšel uvodnik o »diktatu v Neuillyju«. V njem citamo med drugim: »Kakor smo že večkrat poudarili, je neuillyska pogodba popolna kopija versajske pogodbe, diktirane Nemčiji pred dvema desetletjema. Nemčija, ki je bila tedaj na zatonu klop, se seveda ni udeležila izdelave in vsiljenja te pogodbe Bolgariji. Pa tudi Rusija je bila odsotna, ko se je ta pogodba delala. Niti Nemčija niti Rusija nista torej mogli reči svoje besede, ko se je določal teritorialni statut Balkanskega polotoka. Italija se je sicer udeležila pariških posvetov, toda njen glas je bil glas vplojcega v puščavi celo glede vprašanj, ki so se tikala nje same«.

Isti list je objavil te dni članek Bađeva o »upanju bolgarskega naroda«. Po članku posnemamo: »Bolgarski narod ima krepko, ki bi mogla biti tudi slabost: on ni masčevalen in zlahka oprošča. Zato sočustvuje z nesrečo velikega francoskega naroda. Naš odpor proti Neuillyju ni odpor proti štiri Franciji. Mi svoj odpor proti Neuillyju manifestirali tudi tedaj, ko so bili zmagovalci svetovne vojne še na višku svoje moči. Imamo pa razloge za vero, da bo sleherni poskus, ki si postavlja

za nalogo zgraditev novega sveta na novih osnovah, pretrgal verige, skovane v Parizu. Stari zmagovalci tega niso hoteli storiti, novi pa, ki so bili včeraj žrtve, bodo to sedaj storili. Ko se ruši versajska zgradba, se mora zrušiti tudi nesreča iz Neuillyja. Od tod naše upanje, ne pa zaradi francoskega zloma«.

Podobni so odmevi o tem vprašanju tudi v »Slovu« in »Miru«. List »Večere« pa je objavil te dni tudi članek, posvečen balkanski vzajemnosti, v katerem citamo: »Življenjski interesi in bodoči razvoj Bolgarije so vezani na velike spremembe teh dni. Bolgarija ne sodeluje neposredno pri teh dogodbah, temveč izraža le svoja čustva in svoje nade. Doslej je bilo naše zadržanje zelo trezno. Gotovo bomo pametni tudi v bodoče. Toda novi red na zapadu izhaja iz zmage nemškega in italijanskega orožja. Balkanska pamet in balkanski interesi zahtevajo, da mora biti novi red zgrajen po mirnem sporazumu, ki bo utrdil balkansko vzajemnost. Uničenje neuillyske pogodbe odpira pot k najboljši balkanski vzajemnosti«.

Vremenska napoved

Zemunska: Delno oblačno bo na severozahodu in v primorju. Pretežno oblačno pa v ostalih krajih. Lahen dež tu pa tam, zlasti v severovzhodnih predelih. Toplota brez znatne spremembe.



Naznanjamo, da nas je po dolgi, mučni bolezni za vedno zapustil naš dragi brat in stric, gospod

Fran Coelestin

TRGOVSKI SOTRUDNIK TVRDE I. C. MAYER
V LJUBLJANI V POKOJU

dne 28. t. m. v 70. letu starosti, previden s tolažili sv. vere.

K zadnjemu počitku ga spremimo v nedeljo, dne 30. junija 1940 ob pol 5. uri popoldne na farno pokopališče pri Sv. Juriju ob južni železnici.

Sv. Jurij ob južni železnici, 28. junija 1940.

Zalujoči rodbini: COELESTIN in VARDJAN

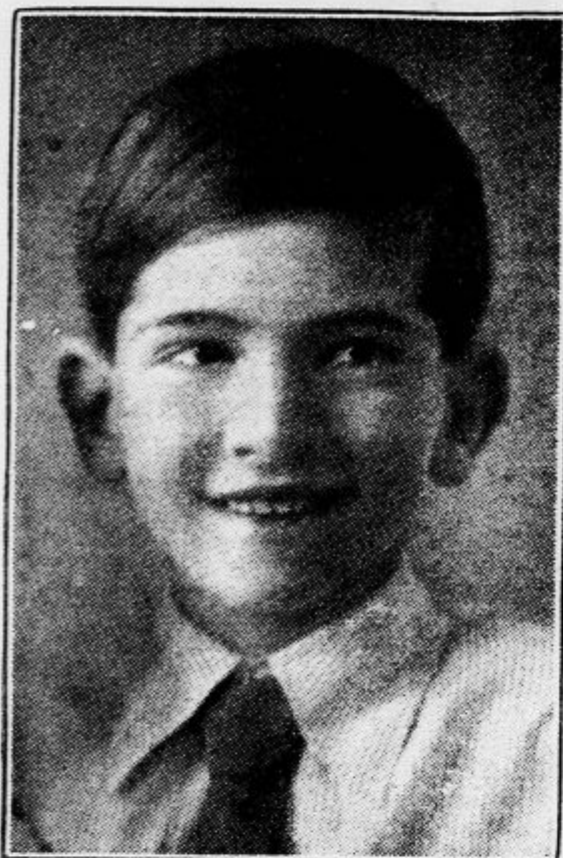
Naročnikom in čitateljem!

Zaradi dvojnega praznika bo »Jutro«, ki ima danes 26 strani, v nedeljo izšlo samo, če bi bilo treba čitatelje obvestiti o kakem izredno pomembnem novem dogodku. Drugače v nedeljo ne bo »Jutra«.

Pač pa bomo to pot ponedeljsko izdajo izjemoma poslali vsem naročnikom »Jutra«. One, ki ponedeljskega »Jutra« še nimajo naročenega, še posebej opozarjamo nanj in jih vabimo, da sedaj, ko bodo obnavljali naročnino za redno »Jutro«, prilože še onih par dinarjev za ponedeljsko izdajo (4 din pri prejetanju po pošti, 5 din pa, če jim dostavljajo list naši raznašalci).

„JUTRO“

Rojstni dan kraljeviča Andreja



Včeraj je vstopil v 12. leto svoje starosti naš najmlajši kraljevič Andrej, ki je bil rojen na Bledu leta 1929 ob zatonu Vidovega dne. Mladi kraljevič

študira že nekaj let v Angliji in se odlikuje po svojem milem in ljubeznivem značaju. Kakor ostala njegova brata, se tudi on oklepa z vso otroško ljubeznijo svoje zvišene matere Nj. Vel. kraljice Marije. Mlademu kraljeviču, ki je zagledal luč sveta med nami Slovincem, želimo vsi iz srca vse najboljše ob njegovem rojstnem dnevu.

Vidovdanske svečanosti v Beogradu

Beograd, 28. jun. p. V Saborni cerkvi je bila danes svečana služba božja v spomin vidovdanskim junakom. Službo božjo je daroval patriarh Gavril. Nj. Vel. kralja je zastopal general Barjaktarevič. Prisostvovalo ji je tudi več članov vlade z ministrskim predsednikom Dragišo Cvetkovićem na čelu, generaliteta diplomatski kor, beograjski župan in veliko število drugih predstavnikov. Patriarh je imel govor o pomenu Vidovega dne za državo in narod.

V dvorni kapeli na Dedinju so svečani službi božji prisostvovali Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. Vis. knez namestnik Pavle, Nj. Vis. knezinja Olga ter člani vojaškega in civilnega doma Nj. Vel. kralja.

Tudi v vseh drugih beograjskih cerkvah in molitnicah so bile svečane službe božje. Beograd, 28. junija. AA. V katoliški cerkvi Kristusa kralja v Kruski ulici je bila danes dopoldne ob devetih svečana služba božja. Navzočna sta bila tudi kraljev zastopnik polkovnik Vladimir Klajić in papeški nuncij msgr. Ettore Felici. Službo božjo je daroval zastopnik beograjskega nadškofa generalni vikar Peter Vlašić.

Kralj Aleksander pred 20 leti v Mariboru

29. junija l. 1920 je doživel naš obmejni Maribor dogodek, ki bo ostal za večno zapisan v zgodovini naše obmejne prestolnice. Po svojem potovanju v Zagreb in Ljubljano je prispel na današnji dan pred 20 leti v Maribor tedanji regent Aleksander. Maribor mu je pripravil sprejem, ki se je stopnjeval do trunifa Od Tržaške ceste čez državni most in po vseh mariborskih cestah in ulicah je bilo živahno vrvenje množic, ki so prišle v Maribor v desetih, da vidijo ljubljene vladarja. Viharoma vzkljanje je sprejelo regenta Aleksandra, ko se je približal mestu. Na magistratu je sprejel več kot 100 deputatov, ki so ljubljene vladarju izrazile svoje želje. Po sprejemu odposlanstev se je re-

gent Aleksander peljal po Mariboru, ki je bil ves v trobojnicah in praznično razpoložen. Maribor in njegovo zaledje sta danes pred 20 leti razodele svoje tople, kralju in domovini vdano in zvesto srce. V veliki dvorani Narodnega doma je bilo svetočeno kosilo, ki so se ga udeležili vsi odlični predstavniki našega mariborskega in obmejnega življenja. Nenehne oboje so se ponavljale, ko je popoldne regent Aleksander zapustil Maribor in se odpravil v Beograd z dvornim vlakom.

Mariborčani, ki so doživeli ta prelepi, zgodovinski pomemben dan pred 20 leti, so v duhu danes na Opleacu, kjer počiva veliki kralj Zedinitelj.

Dr. Maček o potrebah notranjih reform pri nas

Posledice premirja s Francijo — „Boljši gospodarski red“ — Kmečka in buržjujska demokracija

Berlin, 28. junija. AA. Nemški poročevalski urad DNB javlja iz Beograda: Podpredsednik vlade in voditelj Hrvatov dr. Maček izjavil predstavniku DNB, da se prebivalstvo Jugoslavije veseli, da se prenehale sovražnosti med rajhom, Italijo in Francijo. Obstoj upanje, je pristavil dr. Maček, da bo to premirje pomenilo začetek nove epohe trajnega miru v Evropi, epohe, ki se že sedaj občuti pri splošnem popuščanju duhovne napetosti in pri olajšavah v državah proračunskih, ki služijo sedaj večinoma neproduktivnim namenom oboroževanja. Sedaj bodo proračuni vseh držav lahko služili za dvig blagostanja vsega prebivalstva.

Kar se tiče notranje politike Jugoslavije, je dr. Maček poudaril, da se Jugoslavija dograjuje na temelju enakopravnosti. Nastaja nov državni sistem, ki odgovarja tipu federativne države. V gospodarskem pogledu stremi Jugoslavija za boljšim notranjim redom. Kmet mora vedeti, ali n. pr. more za metrski stot pšenice ali žita dobiti določeno količino blaga, neodvisno od cen na svetovnem trgu in neodvisno od spekulacije. Jugoslavija je začela to politiko z znano uredbo o maksimiranju cen žita, ki je še preostalo od zadnje žetve. Uredba je bila objavljena konec t. m. Ta-

kova na začetku nove žetve bo objavljena nova podobna uredba, s katero bodo določene cene pšenice in koruzi za vse prihodnje leto. To določevanje cen se uravnava po količini in kakovosti žetve. Vrhovni svet za zaščito gospodarstva, ki ga tvori predsednik in podpredsednik vlade, bo fungiral v bodoče kot vrhovni instrument načrtnega gospodarstva, ki se bo čedalje bolj uveljavljalo. Da je mogoče tako načrtno gospodarstvo na splošnem izvesti, je potrebna ne samo stalnost cen, temveč tudi sistem dolgoročnih pogodb. To velja predvsem za sklepanje medsebojnih sporazumov s strani posameznih državnih gospodarskih organizacij.

Dalje je rekel dr. Maček: Kakor denar ni več merilo vrednosti, tako je treba narediti konec tudi zajedalskemu delovanju posredovalcev v trgovini, ki v vsakem pogledu svoje sebične zasebne koristi predpostavljajo skupnim koristim. Na ta način se vidi, da kmečka demokracija, za katero stremimo, nima nič skupnega z buržjujsko demokracijo zapadne Evrope. Narod jugovzhodne Evrope mora poskusiti, da tudi na političnem in gospodarskem polju najdejo formo meddržavnega sodelovanja, ki bo odgovarjalo njihovim razmeram.

Politične in socialne spremembe po vojni

Ugledni bolgarski publicist, poslanec in vseučiliški profesor Petko Stajnov razmotriva v sofijskem »Dnevniku« o političnih in socialnih spremembah, ki bi utegnile nastopiti po sedanjih vojni, ter piše med drugim:

»Sedanja vojna se ne bo omejevala samo na politične in teritorialne spremembe, tudi ne samo na plačevanje reparacij in zapleno orožja. Vsem je danes jasno, da bo ta vojna, podobno kakor Napoleonova vojna, imela za posledico tudi še druge preobrazbe. Nekoč so Napoleon in njegovi vojski zanesli na štiri strani Evrope duha francoske revolucije in pokopali v vseh državah osnove starega fevdalnega režima. Novi liberalizem in meščanski red sta vrasla s kadečih se ruševin Napoleonovih bojišč. Vojna leta 1914—18 je imela za posledico politične in teritorialne spremembe, toda ona še ni mogla povzročiti socialnih preobrazb, ki bi bile skupne vsem državam. Vendar pa je že pomenila začetek preobrazb, ki bodo dovršene po sedanjih vojni. Naj bo v tej vojni zmagovalce kdorkoli, naj bo oblika zmage kakršnakoli, Evropa bo izšla iz nje spremenjena tako v političnem kakor socialnem pogledu.

Ze takoj ob začetku sedanje vojne so Angleži čutili da je odbila ura njihovega tradicionalnega notranjega reda. Ne le v laburističnih tudi v zmernih liberalnih in celo v konservativnih krogih so čutili, da

je nekaj že zelo preživelega v političnem in socialnem angleškem ustroju. Znani angleški publicist Bartlett je že lanskega novembra opozoril Angleže da bodo morale sedanjih vojni slediti velike socialne reforme. Ta misel je vsak dan bolj doživevala v Angliji, večala se je ob vsakem novem sovražnem udarcu in ob vsaki novi večji žrtvi. Ozračje je bilo v tem pogledu že pripravljeno, ko se je laburistični šef Attlee odločil za vstop v vlado konservativca Churchilla. To je majorju Attleju omogočilo da je predložil parlamentu najbolj revolucionaren zakon, kar jih je na socialnem področju kdaj videla Anglija v svoji več stoletni zgodovini. Anglija je torej šla na to novo pot in niti zinaga niti poraz v vojni je z nje ne bosta več odvrgla. Trpka usoda Francije je pokazala, da je bil njen socialni in gospodarski režim potreben nič manjših preobrazb kakor njen politični režim.

Ostale države bodo po vojni vsaka po svojem posebnem temperamentu in po svojih gospodarskih prilikah, čutile vpliv tega duha socialnih preobrazb, ki bodo sledile političnim spremembam vsiljenim po izidu bojev. Vse to bo dalo nov smisel pričakovanim teritorialnim spremembam in novim državnim kombinacijam. Nova Evropa se ne bo odražala samo v novem zemljevidu, temveč tudi v novem duhu in redu.

Prometni minister v Sloveniji

Beograd, 28. jun. p. Prometni minister inž. Nikola Bešlić je odpotoval v spremstvu šefa svojega kabineta Jęta Rankovića v Slovenijo. V Črnomlju in Vrbovskem bo inspiciral gradnjo železnice.

Generalni konzulat v Alžiru

Beograd, 28. jun. p. »Službene Novine« so objavile ukaz, po katerem se v Alžiru ustanovi naš generalni konzulat.

Odlikovanja oficirjev

Beograd, 28. jun. p. Službeni »Vojni list« je objavil ukaz o odlikovanju rezervnih in aktivnih oficirjev in še posebej ukaz o odlikovanjih s svetilno v spomin na borbe za osvobodjenje severnih krajev Jugoslavije v letih 1918 in 1919.

Vojaška amnestija

Beograd, 28. jun. p. Službeni »Vojni list« objavlja ukaz o amnestiji vseh onih, ki so bili obsojeni zaradi kakšnega prestopka po vojaškem kazenskem zakoniku.

Iz poštne službe

Beograd, 28. jun. p. V poštne službi je bil premeščen uradnik Fran Bizjak iz Maribora v Smarje pri Jelšah.

Vsak dan je treba iz zdravstvenih razlogov desinficirati ustno duplino z zdravilno PARADENTIN pasto za čiščenje zob, kajti ta pasta odstrani vse mikrobe in bakterije iz organov za žvečenje. — Dobiva se v lekarnah po din 16.— in v drogeriji Gregorić, Ljubljana.

Italijanska revija za jugovzhodno Evropo

Pod naslovom »L' Europa Sud-Orientale« z dodatnim naslovom v srbsko-hrvatskem jeziku »Jugoistočna Evropa« je izšla te dni v Milano prva številka italijanske revije, ki je posvečena raznim vprašanjem vse jugovzhodne Evrope, in sicer v naslednjih državah: Slovaški, Madžarski, Jugoslaviji, Rumuniji, Bolgariji, Grčiji Turčiji in Albaniji, kakor to nazorno prikazuje tudi zemljevid jugovzhodne Evrope na prvi ovojni strani. Na robu prve strani je na kratko v vseh jezikih navedenih držav označen namen nove revije s temle besedami: »Edini časopis za razvoj gospodarskih, turističnih in kulturnih odnosov med Italijo in državami jugovzhodne Evrope«.

Ustanovitelj in glavna urednika nove italijanske revije sta Giuseppe Cossutta in Umberto Urbani, ki objavljata v prvi številki nekaj pospremnih besed za čitatelje z geslom: »Bolj ko se bomo poznali, bolj se bomo razumeli«. Na prvi strani objavlja revija tudi pozdravno pismo našega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar-Markovića. Nato sledijo razni članki v italijanskem jeziku, katerih glavni namen je, približati jugovzhodne države italijanskemu čitatelju. Omenjamo med drugim članek Umberta Urbanija o italijansko-jugoslovenskem kulturnem sodelovanju, članek Cossutte o jugoslovenskem zootehničnem premoženju, o vedno tesnejšem sodelovanju med Jugoslavijo in Madžarsko itd., da se omejimo samo na članke, ki se tičejo nas neposredno. V rubriki »Italijanski vesnik«, ki je namenjen čitateljem v jugovzhodni Evropi, da se pouče o razmerah v Italiji, citamo tudi nekaj krajših informacij o Italiji v slovenskem jeziku. Kot slovensko posebnost v reviji naj omenimo tudi lepo reprodukcijo ljubljanske panorame z naslednjimi pospremnimi besedami: »Smehljajoča se in delavna prestolnica Slovenije z nebotičnikom ter starim gradom iz 15. stoletja, ki dominirata nad veličastno panoramo mesta in okolice. Revija podaja nadalje opis Jugoslavije, življenja našega zunanjega ministra ter kratek pregled izgovarjave nekaterih naših črk, ki jih italijanska abeceda ne pozna. Revija izhaja v priklupni zunanji opremi ter je predvsem informativnega značaja.

Wilkie — kandidat republikanske stranke

London, 28. jun. s. Angleški radio komentira določitev Wendela Wilkiea za republikanskega kandidata za predsedniške volitve v Zedinjenih državah in pravi, da pomeni poraz izolacionizma med republikanci. V edinem javnem govoru, ki ga je imel Wilkie zadnje čase, se je izrazil za Rooseveltovo politiko pomoči zaveznikom. Njegovo stališče tolmačijo celo tako, da smatra Wilkie, da predhodnik Roosevelt v podpori zaveznikom ni šel dovolj daleč.

Sicer pomeni nominacija Wilkiea veliko presenečenje v toliko, ker Wilkie ni poklicni politik, temveč zastopnik poslovnega sveta. Da je bil izvoljen kljub temu za kandidata, priča o njegovi izredni popularnosti. Pri volitvah, pri katerih mu bo protikandidat najbrže Roosevelt sam, pa utegne Wilkieu škodovati dejstvo, da je — izredno bogat. Cenijo, da kontrolira podjetja s skupnim kapitalom dveh milijard dolarjev.

Nizozemska Indija in Japonska

Tokio, 28. jun. s. (Reuter). Podtajnik japonskega zunanjega ministrstva Tani je imel danes daljši razgovor s holandskim poslanikom. Po razgovoru je bilo izdano uradno poročilo zunanjega ministrstva, ki pravi, da se je razgovor nanašal na japonske interese v Holandski Vzhodni Indiji. Japonska želi povečati izvoz surovin iz Indije, prav tako pa želi, da dovoli holandska vlada o'alsave za japonska trgovska podjetja in japonske državljane. Uradno poročilo pravi, da sta holandska vlada kakor tudi vlada Holandske Vzhodne Indije na japonske želje pristali, ter izdali primerne ukrepe. Japonska vlada zagotavlja, da namerava še nadalje ostati s Holandsko Vzhodno Indijo v prijateljskih odnosih.

Nov napad na Čungking

Čungking, 28. jun. s. (Reuter). Japonski bombniki so danes izvedli zopet nov večji bombni napad na mesto. Trpel je zlasti zapadni del mesta. Zadeti sta bili tudi poslopi angleškega poslovnega urada in generalnega konzulata. Ameriška metodistična misija je bila porušena. Pri napadu je bil ranjen angleški odpravnik poslov in namestnik vojaškega atašea.

MARTIN KOJC

zopet nekaj časa v Ljubljani. Sprejema dnevno v hotelu »Metropol« od 16. do 18. in po dogovoru. Koječ praktični nauk o novem načinu življenja nudi vsakomur v vsakem življenjskem položaju takojšnjo pomoč in korist. — Informacije neobvezne.

Belgijska vlada se pogaja z Nemčijo

Predsednik belgijske vlade v emigraciji Pierlot je že stopil v stike z nemško vlado glede sklenitve miru

Bordeaux, 28. junija. AA. (Havas). Predsednik belgijske vlade Pierlot je že stopil v zvezo s predstavniki nemških oblasti glede sklenitve miru. O tem je izjavil med drugim:

Izvršujoč misljo, ki nam jo je belgijski narod soglasno zaupal, smo prišli v Francijo, da nadaljujemo vojno skupaj z zavezniki. Kar se tiče same vojne, nam sreča ni bila naklonjena, kakor tudi ne francoski vojski, ki je bila po sijajnih naporih potolčena in je prenehala z borbo. Med Francijo in Nemčijo je bilo že sklenjeno premirje. Od tega trenutka je naša dolžnost, da zagotovimo vrnitev v domovino našim vojakom, uradništvu in beguncem in da na ta način podpremo edinstvo vseh

Belgijcev v nesreči, ki je najtežja od vseh, kar nas je kdaj zadelo. Belgijska vlada bo javnost točno obvestila o odgovoru nemške vlade.

London, 28. jun. AA. (Reuter). V izjavi, ki je bila danes objavljena, je belgijski minister Jaspars rekel med drugim, da bo Belgija nadaljevala z vojno, ker zaupa v besedo Velike Britanije. Minister je pristavil, da je dobil veliko število obljub za sodelovanje iz vseh krajev britanskega in francoskega imperija ter iz belgijskega Konga. Njegova akcija gre za tem, da se postavijo v razpoložljiva sredstva v službo britanskega imperija za doseg belgijske svobode.

Francoske kolonije za vlado v Bordeauxu

Tudi poveljnik francoske vojske na Bližnjem vzhodu se pokorava francoski vladi

Jeruzalem, 28. jun. s. (Reuter). Kakor poročajo iz Sirije je poveljnik francoske vojske na Bližnjem vzhodu, general Mittelhauser, odredil ustavitve sovražnosti v Siriji. Obenem je general Mittelhauser proglasil, da ostane Sirija še nadalje francoska kolonija.

Ta odločitev je bila sprejeta, potem ko sta bila general Mittelhauser in guverner Sirije admiral Puot zadnje dni v brzjavni zvezi z vlado v Bordeauxu.

Lizbona, 28. junija. AA. (DNB). Po vseh iz Casablanče bo francoska radijska postaja v Maroku v kratkem na ukaz francoske vlade in na podlagi pogojev za premirje prenehala z oddajami. Ta sklep smatrajo kot znak, da so francoske oblasti v Maroku pripravljene pokoravati se ukazom vlade maršala Petaina.

Bordeaux, 28. junija. AA. (Havas). Predsednika vlade maršala Petaina je včeraj med drugim obiskal tudi predsednik poslanske zbornice Herriot. »Petit Parisien« trdi, da je zelo verjetno, da obstoji neke vrste zveza med tem obiskom in preskavo, ki je bila v Franciji uvedena zaradi zarote proti varnosti države.

Sanghaj, 28. junija. AA. (DNB). Francoska čezmorska ladja maršal »Foch« (14.000 ton) je odplula 24. junija iz Sanghajske luke. Ladja bi morala pluti preko Manille v Indokino. Pred izlivom Jangce-

ja je francosko ladjo opazila neka britanska pomožna križarka. Od tedaj manjka poročila o gibanju te ladje.

Upor guvernerja Indokine

Tokio, 28. jan. br. (Stefani). Japonski listi poročajo iz Hongkonga, da dosedanj generalni guverner francoske Indokine general Chatroux, noče prepustiti svojega mesta novemu generalnemu guvernerju, viceadmiralu Decautu, ki ga je včeraj imenovala vlada v Bordeauxu.

V zvezi s tem je danes dopoldne zastopnik zunanjega ministrstva izjavil novinarjem, da Japonska želi, da ne bi prišlo do kakih nasprotstev med starim in novim generalnim guvernerjem v Indokini. Japonska vlada slej ko prej priznava le francosko vlado v Bordeauxu in funkcije, ki jih ona imenuje v posameznih področjih francoskega kolonialnega imperija.

★

Granata v angleškem poslaništvu v Pekingu

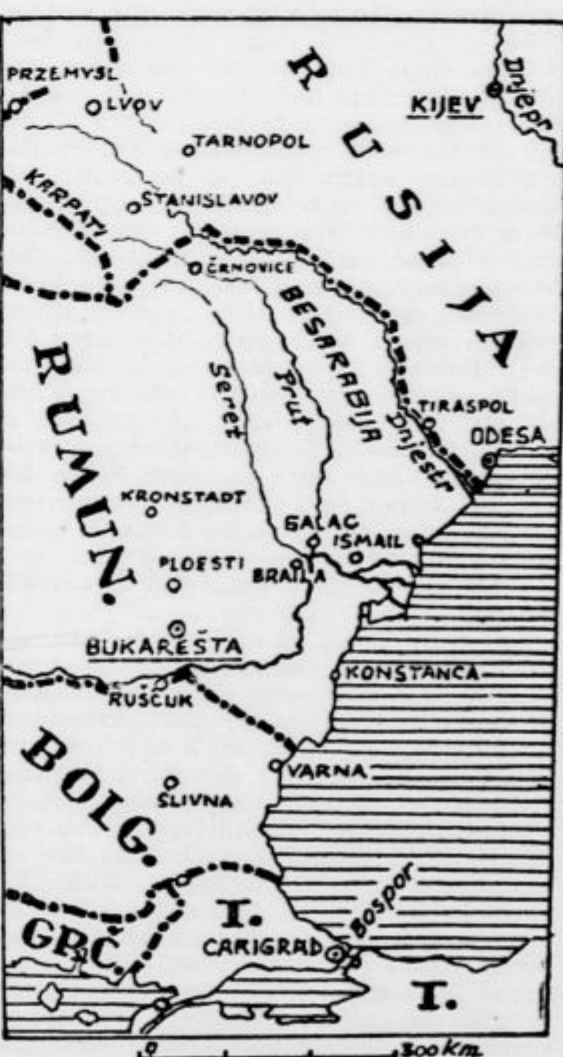
Sanghaj, 28. jun. s. (Reuter). V poslnoje angleškega poslaništva v Pekingu je bila vržena ročna granata. Ranjen je bil samo kitajski sluga. Napadalec je pobegnil.

Besarabija in Bukovina

Dve pokrajini stoletnih bojev ruskih vojsk

Bukovina in Besarabija sta dve obmejni pokrajini kraljevine Rumunije, kjer se od nekdaj tro slovanski in rumunski interesi. Obe deželi sta pogostoma prehaiali iz rok v roke. Danes sta zopet na dnevnem redu in lasti si jih mogočni rumunski severovzhodni sosed, ki je nekdanj krvaler v celi vrsti vojn, da je osvobodil te pokrajine izpod turškega jarma.

Najstarejša ruska osvoboditev je Bukovina, ki so jo Rusi izrgali Turkom že leta 1769, pa so jo morali kmalu odstopiti Avstriji.



muni v posesti južni in vzhodni del. Ostale narodnosti, med katerimi je tudi precej Židov, so raztresene po vsej deželi. V Crnovicah, glavnem mestu dežele, je bila pod Avstrijo nemška univerza, ki pa je bila pod novo vlado porumunjena. V rusinskem delu dežele leže razen Crnovica še mesta Storožnice, Radavec in Sučava.

Bukovina je dežela, za katero so ruske vojske v svetovni vojni prelile mnogo krvi. Carske čete so jo bile zasedle trikrat v teku vojne, pa so se morale vedno zopet umakniti. Senžermenski mir je l. 1919. prisodil Bukovino Rumuniji.

Drugo pridobitev Rumunije v svetovni vojni tvori Besarabija, pokrajina med Dnestrom in Prutom, segajoča od Bukovine do Črnege morja. V teku zmehzav ruske revolucije je »besarabski narodni svet« izrekel željo za priključitev dežele k Rumuniji, nakar je rumunska vojska vkorakala brez bojev vanjo, zavezniki vrhovni svet v Parizu pa so je takoj potrdil zasedbo. Moskva ni priznala teza rumunskega postopka in nai so se v Bukarešti še toliko trudili, ruskega pristanka na aneksijo Besarabije vsa ta leta niso mogli doseči.

Besarabija meri 44.400 km² in ima malo manj ko dva in pol milijona prebivalcev; od teh je relativna večina (40%) Rumunov, kakih 30% Ukrajincev, 12% Židov ter okoli 200.000 Bolgarov. Ukrajinci bivajo na severu v okrožju Hotina in na jugu ob Crnem morju. Rumuni so zasedli srednji del, Bolgari so naseljeni v skrajnem jugozapadnem koncu Besarabije. Židje do mestnih. Nemci pa v posameznih naselbinah, nastalih po Napoleonovih vojnah, zato nosijo različna imena Leipzig, Paris, Borodine, Berezina in celo Fere Champenoise. Kar se tiče Velikorusov, jih navaja rumunska štetje 75.000; večinoma žive po mestih in dajejo skupno z židovskim življenjem, ki tudi govori rusko, deželi še vedno precej ruskega značaja. Od ostalih narodnostnih drobcev so najštevilnejši Turki in Tatari, ki pa so se zadnja leta močno selili v Turčijo.

Pomembnejša mesta v Besarabiji so: stara zgodovinsko znamenita trdnjava proti Turkom Hotin ob gornjem Dnestru, Bjelci, Orgejev, Kišinjev, upravno središče, nasproti rumunski Tiraspolju ob Dnestru ležeče mesto Tighina, središče bolgarske manjšine Bolgrad, Izmajlov ob dunavskem rokavu Kiliji in Akkerman, stari ruski Bjelgorod, ki so mu Rumuni preveli ime v Cetatea Alba. Zgodovina Besarabije je nepretrgana borba s Turki in zlasti zadnji dve stoletji je bila dežela prizorišče ljutih bojev med Rusi in Turki. Rusi so zasedli Besarabijo l. 1812, toda v krimski vojni so zopet izgubili nje južni del, ki je bil prisojen kneževini Moldaviji. L. 1878 je Rusija vnovič zasedla vso Besarabijo ter je obdržala tudi nje južni del, za kar je Rumuniji kot nadomestilo morala odstopiti Turkmur odvezto Dobružo in dunavsko delto. Naslednjih 40 let je bila Besarabija ruska, zadnjih 20 let pa rumunska.

Gospodarstvo

Visoko aktivna trgovinska bilanca v maju

Carinski oddelek finančnega ministarstva objavlja podatke o gibanju naše zunanje trgovine v mesecu maju. V tem mesecu se je vrednost našega izvoza ponovno povečala. V maju smo izvozili 355.260 ton blaga (lani 334.097) v vrednosti 742,7 milijona din nasproti 466,5 milijona din v lanskem maju. Naš izvoz se je torej v primeri z lanskim majem povečal po količini za 6,3%, po vrednosti pa za 276,2 milijona din, odnosno za 59,2%.

Naš uvoz pa je bil v maju nekoliko manjši nego v prejšnjem mesecu, vendar pa še vedno večji nego v prvih treh mesecih letošnjega leta in se je povečal tudi po količini. V maju smo uvozili 143.554 ton blaga (lani 138.360) v vrednosti 560,9 milijona din nasproti 424,1 milijona din v lanskem maju. Povečanje uvoza v primeri z lanskim majem znaša po količini 46,0%, po vrednosti pa 136,8 milijona din ali 32,2%.

Gibanje naše zunanje trgovine v prvih petih mesecih t. l. je bilo naslednje (v milijonih din):

	izvoz	uvoz	saldo
januar 1940	624,0	478,3	+145,7
februar 1940	627,2	430,0	+197,2
marec 1940	596,7	504,2	+92,5
april 1940	693,3	641,8	+51,5
maj 1940	742,7	560,9	+181,8

jan.-maj 1940	3283,8	2615,3	+668,5
jan.-maj 1939	1981,3	2099,6	-118,3
jan.-maj 1938	2015,1	2233,7	-218,6
jan.-maj 1937	2404,8	1987,3	+417,5
jan.-maj 1936	1337,7	1706,5	-368,8
jan.-maj 1935	1532,8	1464,4	+68,4

Še nekaj podrobnosti o trgovinskem sporazumu z Italijo

Že v četrtkovni številki smo navedli najvažnejše določbe novega trgovinskega sporazuma z Italijo, ki velja za razdobje od 1. julija t. l. do 30. junija 1941.

Med drugim smo omenili, da nam je Italija odobrila kontingent 4000 ton za bombažno prejo, 4000 ton za bombažno prejo s 25% celulozne volne in 3000 ton za čisto celulozno volno. Poleg tega pa bomo lahko uvozili iz Italije 120 ton preje za prodajo na drobno, 450 ton konopljenke preje, 400 ton volnene preje in 2000 ton preje iz umetne vlaken, skupaj torej 13.970 ton tekstilnih vlaken.

Poleg kontingenta za 20.000 ton riža, o čemer smo že poročali, je predviden kontingent za uvoz 3000 ton surovega in predčiščenega žvepla, 15 ton za uvoz živega srebra, 2000 ton za uvoz železnih cevi in delov cevi in 65 ton za uvoz cevi iz kavčuka in pasov iz kavčuka.

Seznam kontingentov za naš izvoz v Italijo obsega predvsem povečane kontingente za les. Tako je predviden kontingent 70.000 ton za celulozni les, 80.000 ton za tesani les, 230.000 ton za mehki

rezani les, 40.000 ton za bukov les (razen pragon in dog), 40.000 ton za ostali les listnatega drevesja, 20.000 ton za mehki les za kolonije in 4000 ton za ostali les za kolonije. Poleg tega je določen kontingent 35.000 ton za razne vrste lesa za Albanijo. Končno vsebuje seznam še kontingent za izvoz 70.000 drv in za 8000 ton oglja. Od ostalih kontingentov izven skupine gozdnih proizvodov pa je omeniti kontingent za kovinske rude in koncentrate, ki je določen v vrednosti 15 milijonov lir, kontingent za 20.000 ton kalcijevega cianamida, za 4000 hl metilnega alkohola, za 2500 ton kalcijevega acetata in za 10.000 ton celuloze za papirnice.

Iz skupine živil pa je omeniti kontingent 800 ton za zaklano perutnino, 450 ton za goveje meso, 2500 ton za jajca, 1000 ton za mast in slanino in 1000 ton za sušeno cikorijo. Kot rezerva za naknadne kontingente pa je predviden znesek 10 milijonov lir. Če bi se pokazala potreba po spremembi teh izvoznih kontingentov, se bo o tem razpravljalo na jesenskem zasedanju.

kmetom, in bi tako še hitreje prišli do zadostnih količin semenske pšenice.

Sodimo, da je dolžnost vseh merodajnih faktorjev, da vzamejo ta predlog resno v pretes in ukrepejo vse potrebno, da ga že letos izvedejo v korist nas vseh.

Kako širimo pri nas motorizacijo

V naši državi imamo zastarele poglede na motorizacijo. Ovira se njen razvoj v kolikor je le to mogoče. Davki, takse, nesodobni cestni in prometni zakoni, vse je še tako, kakor da bi bila motorizacija lastnina nekih bogatašev, katere je treba molziti. Medtem pa vsak dan dokazuje kakšno veliko veljavo imajo motorji po svetu, niti navadnih poljskih topov ne vleče več konji v onih državah, ki pričakujejo od teh topov uspehe.

Trenutno vlada pri nas pomanjkanje vozačev in to pri našem bornem voznem parku. Namesto da bi v današnjih časih množili vrste šoferjev in samovozačev, to le oviramo. Namesto da bi ves narod seznanili s prodirajočo motorizacijo se trudimo, da mu to in slične želje čim bolj onemogočimo. Tako je treba še danes napraviti nešteto formalne korake, preden kdo pride do izpita za samovozača ali pa šoferja. Potrebno je zdravniško sprečevalo, uravnavno sprečevalo, domovinski list, krstni list, kakor če bi človek potoval na Mars. Samih kolov je za 70 din, v gotovini je treba za komisijo plačati 180 din, banovinska taksa znaša 250 din, pridejo pa še stroški za knjižico, sliko in razne druge »važne« stvari. Vsega se nabere okrog 800 din. Poleg tega pa je treba legitimacijo vsako leto še ponovno overiti, kar stane 130 din. Pri tem pa nosi naš kandidat, ki je imel to veselje, še velike stroške za svoje šolanje. Saj mora prevoziti kakih 500 km, pri čemer je itak plača pri vsakem litru bencina dovolj velika državno, banovinsko in tudi mestno tlorarino.

Tako podpiramo pri nas razvoj motorizacije!

Če se pa komu posreči, da je izpit napravil in ima še vedno veselje, da si nabavi svoje vozilo, pa ga čakajo zopet takse in davki. Vsakoletni pregled, vsakoletni nakup evidenčnih tablic, 2 kolk po 100 din, taksa za komisijo, davek na pnevmatike, stroški za karto za bencin, dajatev za cestni fond in prekomerno obrabo cest, a končno, če je ta pobornik naše motorizacije še občan ljubljanski ali občan katerega drugega mesta naše napredne banovine, ga čaka še lepa mestna taksa na motorno vozilo, ki je po svoji višini krona vsega. Saj znaša povprečno vsaj tisočak.

Prišel bo čas ko se bodo te nanake, ki pomenijo zatiranje polja naše motorizacije, kruto mlačevale. Takrat pa naj si gospodje birokrati potrkajo na prsa: »mea culpa, mea maxima culpa«.

Boris A. Kristan

Kontrola cen v banovini Hrvatski

Banska oblast banovine Hrvatske je v svojem uradnem glasilu »Narodnih novinah« objavila pojasnilo oddelka za obrt, industrijo in trgovino glede pobiranja dragotinje in kontrole cen. To pojasnilo pravi, da je v smislu uredbe o banovini Hrvatske, uredbe o prenosu poslov trgovinskega ministarstva edino banska oblast banovine Hrvatske pristojna, da za svoje področje izda obvezne predpise o pobiranju dragotinje in kontrole cen.

nje in spekulacije, o kontroli cen in o obveznem prijavljanju zalog blaga. Zato so za področje banovine Hrvatske obvezni samo oni predpisi o teh stvareh, ki jih je izdala banska oblast in so objavljene v njenem službenem glasilu »Narodnih novinah«. Pravni predpisi, ki jih o tem izda trgovinsko ministarstvo in so objavljeni v »Službenih novinah« veljajo samo za ostalo področje države brez banovine Hrvatske. V Hrvatski pa lahko določimo obvezno moč samo tedaj, če jih ban razširi na to področje. Pojasnilo se na koncu obrača na hrvatski tisk, naj z objavljanjem ureditv in predpisov, ki nimajo obvezne moči za banovino Hrvatsko, ne delajo zmede med gospodarskimi krogi v banovini Hrvatski.

Razširjenje uredbe o maksimiranju cene in prisilnem odkupu pšenice in koruze.

Kakor smo že včeraj napovedali je ban banovine Hrvatske dr. Subašić izdal uredbo, s katero se razširijo določbe o maksimiranju cene in prisilnem odkupu pšenice in koruze na banovino Hrvatsko. Uredba je ostala skoro nespremenjena. Razlikuje se le v toliko, da se prijava zalog iz banovine Hrvatske pošljejo banski oblasti (oddelu za trgovino in industrijo) namesto Prizadu in da ima namesto Prizada na področju banovine Hrvatske orvenstveno pravico odkupa presežkov ustanova, ki jo za to pooblasti ban.

Istovrstno z uredbo je izšel odlok bana dr. Subašića, ki pravi, da se posli orvenstvene pravice odkupa presežkov pšenice in koruze na račun banovine poverijo Prizadu, in sicer do nadaljnjega, odnosno dokler se ne ustanovi posebna privilegirana ustanova banovine Hrvatske. Besedilo tega odloka potrjuje vesti, ki smo jih že zabeležili, da se pripravljala ustanova posebnih ustanov po vzoru Prizada na področju banovine Hrvatske.

Gospodarske vesti

— Bencinska konferenca v Beogradu. V upravi monopolov je bila v četrtkih konferenca s predstavniki gospodarskih zbornic o vprašanju izvajanja uredbe o potrošnji tekočih goriv. Visti ki so krožile, češ da se pripravljajo nove omejitve, so se izkazale kot netočne. Oskrba naše države z nafto in njenimi derivati je docela normalna in zato ni potreba, da bi se v pogledu oskrbe z bencinom spreminjali sedanji predpisi. Odnosno da bi se izdale nove omejitve glede potrošnje bencinske mešanice. Pač pa se je upravičeno pritožujejo trgovci s tekočimi gorivom, ki na konferenco niso bili pozvani, da bi se razpravljalo o njihovem razmerju do bencinskega kartela. Navzlic upravičenim pritožbam proti bencinskemu kartelu in številnim spomenicam, ki so jih predložili trgovci s tekočimi gorivom na merodajna mesta, je to vprašanje ostalo nerešeno, ker na konferenci ni bilo nikogar, ki bi se zavzel za njihove interese.

— Iz naše tekstilne industrije. »Jugočeška«, tekstilna industrija d. d. izkazuje v bilanci za leto 1939. znatno povečanje dobička. Kosmat dobiček je narasel na 30,9 milijona din (prejšnje leto 26,8), čisti dobiček pa se je dvignil na 9,96 milijona din (nasproti 2,13 in 1,94 milijona din v prejšnjih dveh letih) in to pri glavnici 40 milijonov din (prejšnje leto 20) in rezervah v višini 18,3 milijona din. Ob koncu lanskega leta so znašali kreditirji 52,9 milijona din (pr. l. 92,9), med aktivami pa tovarniške naprave 30,5 (28,4), inventura 48,6 (50,9), debitorji 8,8 (17,1) ter blagajna banke in vrednostni papirji 33,3 (27,1) milijona din.

— Licitacije. Uprava zavoda za izdelavo vojne opreme v Beogradu sprejema do 29. junija ponudbe za sklenitev neposredne pogodbe za dobavo vreč iz jute in konoplje do 1. julija za dobavo kuvert in pisarniških potrebščin ter železnih sodov za petrolej. Dne 3. julija bo v pisarni inženjerje štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za napravno šupe na aerodromu v Mariboru. 4. julija pa za postavitev lesenih barak v Slovenem gradu. Dne 3. julija bo pri upravi vojnotehničnega zavoda v Kragujevcu pismena pogodba za dobavo večje količine bele klobučevine. 5. julija bo očetna licitacija za dobavo kartonskih škatel. 6. julija za dobavo konoplje. 18. julija se bo sklepala neposredna pogodba za dobavo verig. 9. julija bo očetna licitacija za dobavo večje količine mila. 18. julija za dobavo grafitnih loncev in 19. julija za dobavo večje količine krogličnih ležajev.

— Dobave. 2 Hidroplanska komanda v Divuljav sprejema do 1. julija ponudbe za dobavo karbida ter črnega platna za zastore. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 1. julija ponudbe za dobavo platna. Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 1. julija ponudbe za dobavo glodal in portlandskega cementa. Do 8. julija za dobavo jekla v palicah, železnega cementa v prahu, verige, zidarskega orodja, električnih žarnic, barv, kristalne sode, smirkovega platna, mila za pranje in krede. Do 15. julija za dobavo raznih sredstev, cevi za komprimirani zrak, kramпов in motik za premož ter do 22. julija za dobavo podkovnih žebeljev. Dravska delavnica v Ljubljani, Kobariška ul., sprejema do 4. julija ponudbe za dobavo obdelanega lesa. Strojni oddelek direktije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 4. julija ponudbe za dobavo delov za brzino-mere.

Borze

28. junija

Zaradi praznika danes nista poslovali ljubljanska in beograjska borza. Na zagrebški borzi so notirali nemški kirilinski čeki neupremenjeno 14,70 — 14,90, grški boni pa so se nudili po 40,50.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bilo pri čvrsti tendenci povpraševanje za Vojno škodo po 425. Tudi v ostalih državnih vrednotah ni prišlo do zaključkov.

DEVIZE

Curih. London 17,25, New York 442,50. Milan 22,40, Berlin 177, Stockholm 106,25. Zagreb. Oficielni tečaj: London 174,37 — 177,57, New York 4425 — 4485, Curih 1003,61 — 1013,61. Tečaj na svobodnem trgu: London 204,05 — 210,45, New York 5480 — 5520, Curih 1240,20 — 1250,20.

$$1 + 1 + 1 + 1 = 2.$$

To ni ne računski pomota in tudi ne tiskarski škrt, temveč pamtilo za naprednega kmeta: Eden gram FITODINA razrediš v enem litru mlačne vode. V tej raztopini namakaš eden kilogram žita eno uro. Seme posušiš v senci in ga vselej še isti dan. Gram FITODINA stane dva dinarja. FITODIN »C« zagotovi varen in obilen pridelek ajde. FITODIN pošilja le v originalnih steklenihah po najmanj 10 gramov: Laboratorij za FITODIN, Ljubljana, poštni predal 139. Naročajte pravočasno, da boste na jesen veselji obilnega pridelka.

EFEKTI
Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 425 den., 4% severne agrarne 54,50 — 49,50, 4% agrarne 49 — 50, 6% begunjske 72 den., 6% dalin. agrarne 67 — 68, 6% šumske 66 den., 7%, stabiliz. 90 den., 7% invest. 94, 7%, Blair 90 den., 8% Blair 92 — 95; delnice: Trboveljska 280 — 285 (280), Gutman 59 den., Šećerana Osijek 230 bl., Ošječka ljevaonica 185 bl., Jais 32 den., Oceania 650 bl., Jadranska 400 den.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 28. junija. Začetni tečaj: pšenica: za julij 77, za sept. 77,875, za dec. 79,125; koruza: za julij 61,375, za sept. 59,375, za dec. 57,50.

BELEŽKE

Povratak pred sednika vlade

Predsednik vlade g. Dragiša Cvetković se je z ministrom dr. Konstantinomovićem v četrtke zvečer s svojim letalom vrnil iz Zagreba v Beograd.

Vse za okrepitev naše oborožene sile

Glavno glasilo Sokola kraljevine Jugoslavije »Sokolski glasnik« objavlja uvodnik, v katerem zahteva, naj posvetimo vse svoje zasedbe in javno premoženje okrepitvi oborožene narodne sile in pripravam za obrambo naše države. List piše:

»Prilike so danes take, da je vsako popuščanje v tem pogledu zločin. Danes se igra velike igre narodov in držav v znamenju gesla vse ali nič. Kdor se ho obraniti danes, ta bo ohranil vse in se mu bodo bogato obrestovale vse žrtve, ki jih sedaj doprinese na oltar domovine. Kdor pa bo podlegel, ta bo izgubil vse, kar je prihranil in sebično prikril za svoje osebne name. Nihče med nami naj ne misli, da je škoda silnih stroškov, ki jih imamo s pripravami za obrambo naše svobode in neodvisnosti. So med nami modrijani, ki pravijo, da je škoda vse energije, ki jo trošimo v ta namen in da bo naše orožje morda že čez leto dni staro železo. Pri tem pa pozabljajo, da nas bosta morda ravno to bodoče »staro železo« in vsa sedaj porabljena energija očevala pred najtežjim in najhujšim. Če pa bi prišlo do najtežje preizkušnje, lahko doživimo to, kar so doživeli mnogi večji in močnejši narodi od nas. Varčevali in stiskali so pri izdatkih za svoje orožje in gomili zlate rezerve. Ko pa je prišla ura preizkušnje, se je izkazalo, da so bile njihove rezerve orožja premajhne ter so morali sredstev borbe kloniti in prositi za milost. Z zlatom in prihranki ni mogoče preko noči ustvariti novih topov, letal in tankov. Geslo današnjih dni mora biti za vse nas samo eno: niti en dinar, niti en mišica ne smeta biti neizkoriščena pri pripravah za obrambo naše neodvisnosti in svobode. Veljati pa mora tudi geslo: kdor ima več, mora dati več, ker bo v slučaju nesreče tudi več izgubil kakor tisti, ki ima samo golo življenje. V času, ko so pripravljali naši kmetje in delavci s številnimi družinami žrtvovati »vsa« trenutke svoje življenja za državo, morajo biti pripravljeni tudi vsi premožnejši sloji, naši industrialci, kapitalisti in trgovci, da žrtvujejo svoje premoženje obrambi države. Žrtvovati v pravem trenutku vse, lahko pomeni ne more razumeti, tega je treba brez priznanja pristiti z vsemi sredstvi k spoznanju, da so danes na kocki vse druge vrednosti, kakor pa premoženja posrednikov.«

Vprašanje odgovornosti
Bivši predsednik Samostojne demokratske stranke g. Adam Pribičević je napisal v novosadskem dnevniku »Dan« članek o odgovornosti v njem pravi med drugim: »Kdor zavzema v naši družbi po časti, kulturi in premoženju višji položaj, ta mora imeti tudi večjo odgovornost od manjših in manj pomembnih. Naša družba bo prestala vse preizkušnje samo takrat, če se bo vsak zavedal svoje odgovornosti in znal pravočasno in popolnoma podrediti svoje osebne splošnim in narodnim interesom.«

Omejitev avtonomije zagrebske univerze

Hrvatski ban je predpisal novo uredbo o zagrebškem vseučilišču. Uredbe spreminja nekatere določbe zakona o vseučiliščih ter med drugim ukinja univerzitetni svet in določa tele univerzitetne oblasti: rektor, dekani, senat, fakultetski sveti, nižje in višje disciplinske sodišče ter sodišče za slušatelje. Rektorja volijo v bodoče samo dekani in profesorji vseh fakultet ter po dva delegata vsake fakultete. Izvolitev rektorja mora odobriti ban. Če ban odobri, rektor odloči, se mora izvršiti nova volitev, pri kateri pa odločenjeni ne sme biti kandidat. Isto velja tudi za volitev dekana in prodekanov.

Nove profesorje in docente voli fakultetski svet, vseučiliški senat pa dalje o njih samo svoje mišljenje. Velik del kompetenc, ki so dosedaj bile pridržane vseučiliškemu senatu, odnosno vseučiliškemu svetu, je prenesen na fakultete in na fakultetske svete. Pomembna je tudi odločba, da sme ban v slučaju organizacijskih sprememb ali reform na fakultetah odvzeti fakultetskemu svetu kompetenco ter jo prenesti na trojico od bana postavljenih profesorjev dotedne fakultete. Nova uredba pomenja znatno zožitev univerzitetne avtonomije ter je zlasti potreba odobritve prvih vseučiliških činiteljev sredstvo, da ostane vodstvo univerze odvisno od politične uprave banovine.

»Hrvatski dnevnik« hvali novo uredbo, češ da znači povratak k stari hrvatskim vseučiliškim tradicijam in da je opravila vse, kar se je pojezilo hotelo prakticirati na hrvatskem vseučilišču, pa se ni moglo zrastiti s tradicijami te najvišje znanstvene institucije...

»Hrvatski dnevnik« hvali novo uredbo, češ da znači povratak k stari hrvatskim vseučiliškim tradicijam in da je opravila vse, kar se je pojezilo hotelo prakticirati na hrvatskem vseučilišču, pa se ni moglo zrastiti s tradicijami te najvišje znanstvene institucije...

Ne same kot zdravilna voda
temveč tudi za mešanje z vinom in sadnimi sokovi je Rogaska Tempel mineralna voda odlična. Tudi tako pomešana pospešuje ugodno delovanje prebavnih organov.



+ Winnipeg, 28. junija. Začetni tečaj: pšenica: za julij 71,375, za sept. 73,625, za dec. 71,625.

BELEŽKE

Hrvatsko vseučilišče je bilo ustanovljeno leta 1874. in je bilo organizirano v glavnem po avstrijskem vseučiliškem vzorcu. V kolikor je bilo njegova avtonomija manjša, se je to zgodilo, da je moglo biti nadzorstvo politične oblasti večje. Ali je povratak na predpise, ki so zlasti v Kuenovem času bili sredstvo za omejevanje hrvatskega visokega šolstva, res povratak v hrvatske tradicije, ne vemo.

Vidovdanska poslanica škofa Nikolaja

Za Vidov dan je objavil žički pravoslavni škof dr. Nikolaj Velimirovič vernikom poslanico, v kateri med drugim poudarja, da sama zemlja, na kateri narod prebiva, še ne predstavlja domovine. V pojem domovine spada tudi vera v visoke ideale, s katerih pomočjo se je izoblikoval značaj naroda in so se ustvarjale veličastne drame naše narodne zgodovine, borbe in žrtve, bitke, zmage in porazi, pesmi in molitve. To so svetinje, ki nam domovino delajo dragi. Brez teh idealov bi bila zemlja prazna in bi v resnici veljale besede: kjer mi je dobro, tam je moja domovina! Dobro in bilo v Ameriki onim Crnogorcem, ki so leta 1915. krenili na pomoč svoji očetnini, v smrt in pogubo. Zapustili so Ameriko, ki jim je dajala mnogo več nego bedna Crna gora, ker jim je ta bila nad vse draga zemlja njihovih očetov. Sodba zgodovine je sodba večne pravice. Ta sodba je razumna, popolna in koristna le, kadar sedanjost sodi prošlost, a se tudi sama podvrže sodbi prošlosti.

Tako veruje naš narod. Zato zanj ni nič novega, kar se sedaj godi v svetu. Narod je s svojim instinktom pridobil pravilno merilo, ki ga morda niti veliki narodi nimajo. On čuje o zmahih in čuje o porazih, ali pozna relativno vrednost enega in drugega. Naš narod je doživel zmage, ki mu niso bile v srečo in je pretrpel poraze, ki niso značili nesreče. Vse je začasno, samo Bog je večni in vse, kar je začasno, se mora urejevati po večnosti, ako hoče ostati sijajno in trajno.

Borba proti Suzorju se nadaljuje

Iz Zagreba poročajo, da je bilo na seji vodstva HRS (hrvatske delavske zveze) med drugim sklenjeno, da hrvatski delavci ne bodo več plačevali prispevkov za Suzor, če ne bo v najkrajšem času osnovan samostojen nositelj delavskega zavarovanja za Hrvatsko.

Likvidirano je vprašanje učiteljskih napredovanj

Beograjska »Politika« objavlja iz službenih krogov informacije o napredovanju osnovnošolskih učiteljev. Uvodoma ugotavlja, da so od 1. 1935. z nastopom režima Milana Stojadinovića učiteljska napredovanja, ki so se po prejšnjem redno vršila, skoraj popolnoma zastala. Prosvetna uprava je pustila, da so krediti za napredovanje učitelstva ugašali, in število učiteljev, ki so v napredovanju zaostali, je doseglo 10.000! Ko je po poldruhem letu napredovanje zopet pričelo, so se vmešali razni vplivi, in dogajalo se je, da so napredovali mnogi, ki so komaj dosegli pogoje za napredovanje, dočim so mnogi starejši učitelji zanj čakali, dostikrat dve, tri, pa tudi štiri leta. V septembru 1939. l. je bilo v ministru prosvete še 6.938 utemeljenih prošnji za napredovanje, ne računajoč učitelje iz Hrvatske, ki so bili med tem prešli v območje zagrebske banske oblasti. Minister prosvete g. Maksimović se je odločil, da to vprašanje uredi, kar je bilo mogoče samo z naknadnimi krediti in povečanjem tozadevnih postavk v novih dvajsetih letih. Od lanskega avgusta do 1. maja letos je napredovalo 6.634 učiteljev. Ostali so še 504. V zadnjem ukazu so tudi ti dobili višjo grupo, odnosno stopnjo in sedaj se pripravljajo napredovanje tudi še onih učiteljev, ki so od septembra lanskega leta do 15. junija letošnjega leta dosegli pogoje za napredovanje. Teh učiteljev je 1332. Dekreti, odnosno ukazi za nje so že pripravljeni. Povodim likvidacije teza za učitelstvo važnega vprašanja je minister prosvete g. Maksimović dal izjavo, v kateri poudarja, da pri napredovanju učitelstva ne sme biti več preskakovanja, ki povzroča upravičeno nezadovoljstvo in ruši zaupanje v pravičnost in objektivnost državne uprave.

Protest Kmetijske zbornice v Novem Sadu

Kmetijska zbornica v Novem Sadu, ki je sestavljena iz samih pristavev JRZ, je imela v četrtke sejo, na kateri je razpravljala o maksimiranju cen za pšenico in koruzo. Soglasno je bil sprejet sklep z zahtevo, naj se uredba o maksimiranju žitnih cen ukine, da se odredi do žetve nova cena na osnovi tržne cene, ki je veljala pred maksimiranjem in da se uredi žitni režim v smislu svoječasne soglasnega sklepa kmetijskih zbornic na konferenci v Prizadu. Sedanja predpisana najvišja cena pšenici je pri producentu 224 do 230 din, koruzi 170 do 180 din. Tržne cene pred maksimiranjem so bile za pšenico 250 do 260, za koruzo pa 220 do 230 din.

Napredovanja oficirjev

Beograd, 28. jun. p. Službeni »Vojni list« je objavil velik ukaz o napredovanju aktivnih in rezervnih oficirjev. Za armijske generala je napredoval divizijski general Peter Nedeljković, za sodnega divizijskega generala brigadni general Miloš Jakovljević, za artiljerijskega brigadnega generala pa polkovnik Dušan Stojanović.

Naši kraji in ljudje

Sokolski pohod na Kajmakčalan Znamenita manifestacija bo dne 12. julija

Beograd, na Vidovdan Jugoslovnsko Sokolstvo priredi letos velik pohod na Kajmakčalan. Na pravoslavni Petrov dan dne 12. julija, praznično spominjajo kapela na Kajmakčalanu svojo krstno slavo. Teza dne se zbira na zgodovinski gori, kjer so se odprla vrata v našo svobodo, bojovniki iz velikih borb za Jugoslavijo. Doslej so razna narodna društva in kulturne ustanove skrbela za čim lepšo proslavo. Letos pa bo domačin slave Savez Sokola kraljevine Jugoslavije, ki je pravkar izdal naslednjo objavo:

Zelja uprave SKJ je, da bo Sokolstvo pri tej priliki na Kajmakčalanu po svojih predstavnikih zastopano, da se pokloni manom padlih junakov za svobodo naroda in da se tu pri viru gledalci tumaška dela, napoli z novim borbenim duhom za brambo pridobljene svobode. Zaradi tega se je Sokol kraljevine Jugoslavije odločil, da prevzame domačinstvo krstne slave in priredi 12. julija romanje na Kajmakčalan. Organizacijo na Kajmakčalanu samem bo izvršila »Sokolska župa Skopje«. Vsi udeleženci iz vse Jugoslavije, iz vseh 25 žup, se bodo pripeljali do 10. julija z rednimi vlaki v Skopje, od koder bodo krenili poseben vlak v Bitolju, kjer bodo udeleženci prenočili. Naslednje jutro ob 8. bo v Bitolju blagoslovljen novi Sokolski dom. Po blagoslovitvi ob 10. dopoldne bodo kamioni in avtobusi prepeljali Sokole na Jelak. Tam bo sokolsko zborovanje. Prenočili bodo v taborniški pod šotori. Naslednji dan, 11. julija, bodo Sokoli nadaljevali pohod na Kajmakčalan. Za prenočišče v Bitolju 10. in 11. julija je dalo pravoslavno bogoslovje na razpolago 500 postelj. Sotari na Jelaku bodo vojaški, enako odje. Prometni minister je dovolil četirinsko vozno. Vse sokolske župe poneso na Kajmakčalan svoje zastave, s katerimi bo tudi zastava SKJ, ki jo je poklonil blagoslovnik Viteški kralj ob prvem jugoslovnskem veselekem zletu v Beogradu 1930.

Na Kajmakčalanu bo dne 12. julija ob 8. jutraj svečan obred pred spominško kapelo. Sledili bodo govori, nato pa bo mimohod Sokolstva. Potem si bodo vsi razgledali bojišče in bode strokovniški podrobno razlagali nekdanje borbe. Po vrnitvi s Kajmakčalana na Jelak bo skupno kosilo in narodna veselica. Ob 16. se bodo vsi udeleženci vrnili proti Bitolju. Za spomin na sokolski pohod na Kajmakčalan bodo Sokoli pustili v kapelici lepo spominško ploščo.

Star vodnjak žive vode sredi Ljubljane Odkrili so ga v Zvezdi — Dajte Ljubljani vodnjakov!

Ljubljana, na Vidov dan Regulacijska dela po drevedu Zvezde so prinesla te dni na dan veliko zanimivost, ki nas je nenadno zopet spomnila tistih starih časov, ko nam še ni dotedala voda v sleherni hišo iz vodovoda po kilometre dolgih ceveh, marveč so bile ženske prisiljene gneti se okoli javnih ali zasebnih vodnjakov in si iz njih dobivati na ta ali oni način dragoceno tekočino.

Ze pred dobrim mesecem je bil stavbni urad opozorjen od velikega poznavalca stare Ljubljane, da so imeli očetje kapucini na dvorišču svojega samostana na prostoru današnje Zvezde svoj vodnjak žive vode. Ko je mestna občina samostan podrla in uredila Zvezdo, tedaj tega vodnjaka vendar ni zametala. Vzdrževala ga je s posebno skrbjo. Da pa je bil te skrbi res vreden, so pokazale vse kemične preiskave tamkajšnje vode. Noben javni vodnjak tedaj ne Ljubljane ni imel tako čiste, brezhibne pitne vode, kakor ta. In kadar je bival v našem mestu kak visok gost, n. pr. cesar, tedaj so hodili po vodo zanj samo v vodnjak sredi Zvezde.

Po opozorilu od strani dr. Jožeta Rusa so inženjerji pogledali v stare mape in so res našli točko, zaznamovano z omenjenim vodnjakom. Prav te dni so ob kopanju

spodnjega dela Zvezde našli vodnjakov obod, le dober meter od tamkajšnje izlize sedanjega mestnega vodovoda. Vodnjak je bil skrbno pokrit s škrljo. V njem je stala voda, skozi špranje med škrljo pa so segli v obliki dolge, 2 m široke brade ko vlakno tanke korenine sosednih divjih kostanjev. Da ugotovijo množino vode, so vodo izčrpali in dognali, da teče v vodnjak vsako minuto toliko vode, da se na polni dno do dva metra visoko. Vodnjak je delan iz rezanega kamna, soliden, dno mu je globoko 15 metrov.

Sedaj so ga spet skrbno pokrili: upajmo, da samo začasno. Saj v današnji Ljubljani ni nobene stvari bolj treba kakor javnih vodnjakov pitne vode, to pa ne le za primer vojne, ko nam nasprotnik lahko uniči vodovod, ampak tudi za vsakdanjo uporabo preprostega ljudstva, ki nima toliko denarja, da bi hodilo v gostilno pit. Z žalostjo moramo ugotoviti, da danes javnega vodnjaka v Ljubljani ni nobenega, razen pred mestno hišo. Pa stopimo n. pr. v bolgarsko Sofijo! Vsak drevedar ali javni vrtnar takšne velikosti, kakršne je naša Zvezda, ima najmanj po par vodnjakov tekoče vode z zgledno higiensko uredjenimi izlizi. In po tem zgledu naj bi šla tudi Ljubljana in uredila vsaj v Zvezdi takšno napravo namesto današnje kaj neokusne izlize.

Lep razvoj letalstva v Trbovljah Po enem letu vedno večje zanimanje med rudarji

Trbovlje, 26. junija. Rudarska mladina obhaja te dni prvo obletnico, odkar se je številno strnila v lastnem aeroklubu ter s smotnim delom izrazila jasno voljo, da se približa vzvišenim ciljem sinjega športa.

Prvi ljubitelji jadrnega športa so z mnogimi težavami utirali pot ideji kril med našo trboveljsko mladino, vendar je kljub mnogim očitkom in nerazumevanju pionirjem jadrnega športa le uspel ploden začetek. Navezali so se prvi stiki z ljubljanskim aeroklubom po prvem propagatorju sinjega športa v Trbovljah R. Japlju. Dne 28. junija lani je sledil prvi občni zbor, ki sta se ga udeležila delegata ljubljanskega aerokluba gg. dr. Rape in Kepec. Že v početku je klub štel 70 članov ter je po Japlju in Grošlju dosegel prve praktične uspehe. Omenjena člana sta napravila tečaj za gradnjo jedrilca, poleg tega je Japelj napravil izpit »C« v letenju na Blokah in dobil diplomu pilota jadrca.

Klub je priredil tudi dve ekskurziji. Slednja v Ljubljano je bila združena z zračnim krstom vseh udeležencev. Septembrska prva razstava modelov je pokazala vztrajno delo kluba. Modelarska tekma je istotako prav zadovoljivo uspešna. Nabiralni akciji se je odzvalo nekoliko domačih podjetij. Stavbenik T. Božič je dal na raz-

polago svojo mizarstvo delavnico, kjer se je pričelo z gradnjo prvega trboveljskega jadrnega letala »Vrabec A«. Japelj je med tem časom absolviral na lastne stroške nastavniški tečaj v Beogradu, Vrhu in Zlatiboru ter kot kontrolor II. stopnje prevzel vodstvo nad izdelavo letala, ki bo najbrž v jubilejnih dneh 28., 29. in 30. junija že delno razstavljeno. Razstava jadrnih modelov bo te dni v mali dvorani Sokolskega doma, 29. junija popoldne bo tekma letelčnih modelov na travniku za občinsko bolnico.

Kakor torej vse kaže, je klub v polnem razmahu mladih sil, ki pa se bodo lahko jačje uveljavile le z izdatnejšo podporo. Primeren vzgled nudi jeseniški aeroklub, ki uživa vse ugodnosti in podporo pri KID. Tudi trboveljski jadralci so se obrnili za pomoč na TPD in upajo, da jim bo ona pripomogla k širšemu razmahu. Vsestransko podporo zaslužijo naši jadralci zlasti v današnjem času, ki po svojih dogodkih s prstom kaže na nujno potrebo vzgoje čim večjega kadra letalcev, ki jih bo dala tudi naša industrijska sredina, če bodo zagotovljeni potrebni gnotni pogoji.

Mademu, res delavnemu klubu, ki je danes pod marljivim vodstvom gg. Jureta Baumgartna, Japlja, Bega in Petana, želimo, da med našo delavsko mladino vzbudi

še več zanimanja za letalski šport; ta se v Trbovljah lahko razvije do tiste višine, ki mu danes v resnici pritiče. Klub se obrača na širšo javnost, da ga podpre pri delu moralno in gnotno, ker le na ta način bo zagotovljen podvig letalske ideje v dobro telesne vzgoje naše mladine in njene strokovne priprave za narodnoobrambene dolžnosti, čemur je močan letalski kader danes glavno poprišče.

Ob rakvi prijatelja Josa Jurkoviča

So duše nam zares postale nakle? Usoda spreja jih preklete kuje in da nrepi vse mi bo še huje, nenadna Smrt ugasne tvojo baklo.

Pri Jozki sva pričela skupaj, Joso. Nato tvoj um se upre v številke trezne. Nazadnje v resno pravo se pogreze in najde tu preneko tehtno glosno.

Končano. Mater Almo bol prešnja: ponosno tvojih se darov spominja, ko hladna ruša tebe že zagrinja.

Tolažba rahla veje v nas iz groba: »Tu notri večno vlada nam Trohnoha, trinogov pa ne sega semkaj zloba!«

Anton Debeljak



Jubilej inspektorja

Maroha Petra

Maribor, 27. junija

50-letnico slavi na Vidov dan poštni inspektor g. Peter Maroh Gimnazijo je dovršil 1. 1911. v Mariboru in se po maturi posvetil poštni službi. Nastopil je prvo službo pri pošti Maribor 1, kjer je takoj stopil v stik z malostevilnimi zavednimi slovenskimi poštarji, kar ni ostalo brez posledic: leta 1915. je bil imenovan za asistenta v nemški Jubenburg, trd Nemec z Zgornjega Stajerskega pa v njegov rojstni kraj Ptuj. V Jubenburg je prišel tedaj polk-



zavetišča gradi enonadstropno vilo brivski mojster g. Janko Mežnarčič. Ta vila bo ena najlepših na Jesenicah. V bližini stadiona KID, dalje Pod Mežakijo in nad ljubljansko železniško progo se gradi več hiš in vil. To pomlad je bila dovršena prenovitev Kazine in dograjena avtomobilska garaža KID v Delavski ulici. To je skoro vse, kar se je doslej in kar se še bo v tem poletju gradilo.

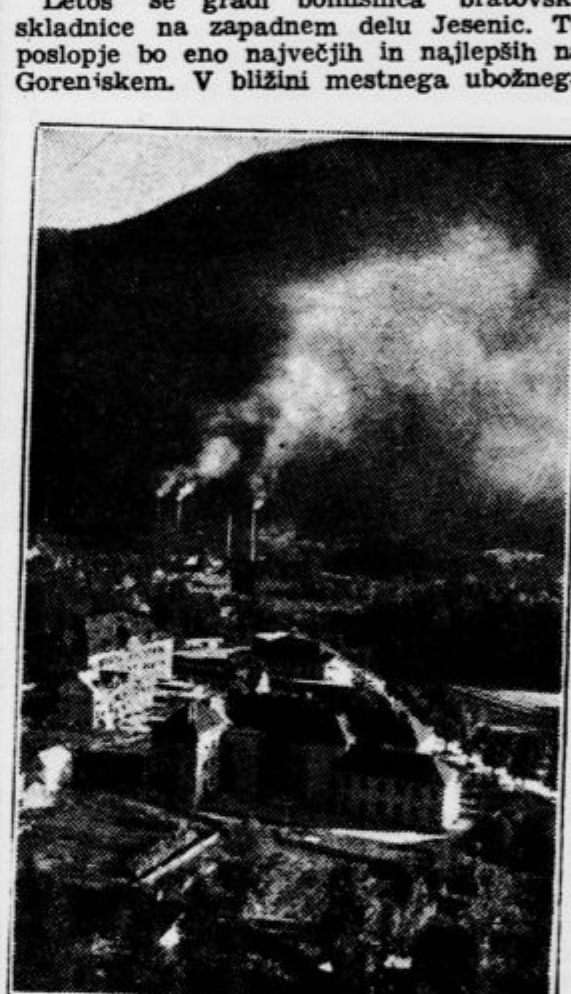
Ob prevratu je bil po prevzemu pošte od avstrijske uprave 1. decembra l. 1918. kot dobra strokovna moč odrejen za tajnika in namestnika upravnika pošte Maribor II. Na tem položaju ga vidimo še danes. Da vrši svoje posle v splošno zadovoljnost, izpričuje njegova vsakodnevna odlična ocena in odlikovanje z redom sv. Save. V. stopnje.

Kljub naporni službi se je zmerom udeleževal in se še udeležuje v nacionalnih, kulturnih in strokovnih društvi. Že ob vstopu v pošto službo so ga pritegnili v svoje vrste »Vandrovkis«, s katerimi je prepeval od hoda v Jubenburg. Po prevratu je bil pevec Glasbene matice, v zadnjih letih pa je izvršujoč član in podpredsednik pevskega društva »Poštnega roga«. Ko je po prevratu spet oživilo delovanje Dramskega društva, je bil njegov prvi povprečni tajnik in kasneje vsa leta odbornik. Bil je več let odbornik Jugoslovnske matice, je odbornik Družbe sv. Cirila in Metoda in poverjenik Vodnikov družbe. Deluje kot odbornik pri Glasbenem društvu poštinskih uslužbencev. Bil je več let odbornik Nabavljalne zadruge, zdaj pa je njen delegat.

Kot zaveden član Sokola Maribora matice telovadi redno v stari vrsti, zaradi česar je mladeniško čil, da mu ni videti petih križev.

Za vse to zgledno delovanje je doživel v zadnjem času razočaranje. ni dobil mesta, ki bi mu po starosti, službenih letih, šolski in strokovni izobrazbi in kvalifikaciji pripadalo. Vendar ga to ni strlo.

Jubilantu, ki je bil zmerom vnet nacionalist in splošno delaven mož, želimo v krogu njegove življenjske družice in dveh hčerk, izmed katerih je ena že učiteljica, še mnogo zdravih in zadovoljstva polnih let.



zavetišča gradi enonadstropno vilo brivski mojster g. Janko Mežnarčič. Ta vila bo ena najlepših na Jesenicah. V bližini stadiona KID, dalje Pod Mežakijo in nad ljubljansko železniško progo se gradi več hiš in vil. To pomlad je bila dovršena prenovitev Kazine in dograjena avtomobilska garaža KID v Delavski ulici. To je skoro vse, kar se je doslej in kar se še bo v tem poletju gradilo.

Hkratu z naglim razvojem Jesenic v zadnjih letih pa se je stopnjeval tudi razvoj sosednjega Javornika in Koroške Bele. V območju občine Koroške Bele je bilo v zadnjem desetletju zgrajeno okoli 200 hiš in vil. Stari Javornik, ki je pred 10 leti štel skupino hiš okoli potoka in tvornice in vrsto hiš ob državni cesti v smeri proti Jesenicam, je danes veliko delavsko naselje, ki šteje okoli 230 lepih hiš in vil. Če bo šlo v tem pravcu naprej in če se bodo gradile hiše nad železniško progo v smeri proti Jesenicam, bo nastalo strnjeno mesto, ki bo segalo od nove bolnišnice na Jesenicah pa do šole na Koroški Beli. Starodavna Koroška Bela se je v zadnjih letih

Čistoča ust

obvaruje zobe pred
bolezni, Vsakodnevna
nega zob je torej
zapoved zdravja.

Chlorodont
zobna pasta

sar je mladeniško čil, da mu ni videti petih križev.

Za vse to zgledno delovanje je doživel v zadnjem času razočaranje. ni dobil mesta, ki bi mu po starosti, službenih letih, šolski in strokovni izobrazbi in kvalifikaciji pripadalo. Vendar ga to ni strlo.

Jubilantu, ki je bil zmerom vnet nacionalist in splošno delaven mož, želimo v krogu njegove življenjske družice in dveh hčerk, izmed katerih je ena že učiteljica, še mnogo zdravih in zadovoljstva polnih let.

Gradbena delovnost v gorenjskem železarskem revirju

Širjenje Jesenic, Javornika in Koroške Bele

Jesenice, 27. junija. Gradbena sezona bo letos verjetno precej slabša, kakor so bile v zadnjih letih. Izredne razmere so napolnile marsikoga, ki je nameraval graditi, da je gradnjo odložil na poznejši čas. Povpraševanje po stanovanjih je veliko, posebno v zadnjem času, ko je prišlo v revir lepo število nameštencev in delavcev od drugod. Potreba gradnje novih hiš je zelo velika, ker se na stotine delavcev vozi na delo na Jesenice iz oddaljenih krajev, ker v revirju ni dovolj stanovanj.

Letos se gradi bolnišnica bratovske skladnice na zapadnem delu Jesenic. To poslopje bo eno največjih in najlepših na Gorenjskem. V bližini mestnega ubožnega zelo pomladila. V okolici pokopališča in odstran potoka so zrastle cele skupine novih hiš in vil.

Novo hiše in vile so bile zgrajene, odnomo se grade pretežno na periferiji Jesenic, Javornika in Koroške Bele. V središču Jesenic se zelo malo gradi. Stavbišča so tu predraga, stavbni pogoji so prehudi, bližina tvornice in postaje pa tudi marsikoga odvrne, da bi si v središču mesta zgradil hišo. Spodnji del mesta v okolici tvornice je že tako prenatrpan. Cele skupine pred 40 leti zgrajenih hiš že zdaj delajo napotje tvornici in njenemu bodočemu razvoju. Zato rajši vsakdo gradi hišo stran od mestnega središča, kjer je vedno dovolj trušča, dima in prahu. Mesto se širi proti zapadu, na desnem bregu Save in nad ljubljansko železniško progo v smeri proti Javorniku.

Javornik se širi proti reki Savi, za železniško progo proti Jesenicam in navzdol proti Koroški Beli. Koroška Bela pa se širi proti glavni cesti, proti Potokom in proti Javorniku. Tako se zrašča velika delavska naselbina v veliko, pretežno novo industrijsko mesto, ki bo sestavljalo močno in razsežno občinsko gospodarsko enoto, če bi lokalno samoljubje in lokalni interesi ne imeli tu tako velike vloge. Gorenjec je pač rajši župan v vasici kakor pa podžupan v večjem mestu.

V zadnjem času se opaža precejšnja gradbena delovnost tudi v bližini Blejske Dobrave, ki tvori skrajno periferijo železarskega revirja.

Tu so za gradnjo hiš podani najlepši pogoji. Prostrani travniki, zelene livade, smrekovi in macesnovi gozdiči, naravne terenske terase, dobra voda, cesta, električni daljnovod in v zaledju veliki in dobro zarasli gozdovi, vse to nudi idealne pogoje za izgradnjo večjega delavskega naselja, ki bi v tem lepem in mirnem okolju imelo vse prve pogoje za gospodarski in kulturni razvoj. Če bi se preko reke Save zgradilo nujno potrebno in pri vseh volitvah že tolikokrat obetani most, če bi se izboljšala obstoječa cesta proti Jesenicam in Javorniku in če bi se uvedel avtobusni promet, bi se Dobrava zelo približala Jesenicam in Javorniku in bi vsi kraji sestavljali veliko, strnjeno enoto.

* Kresovanje v Zasavju. Sv. gora je imela na kresni dan zelo mnogo posetnikov, ki so prišli na tradicionalni praznik. Izletniki in domačini so napravili velikansko grmado ter jo zažgali med petjem in igranjem. Svetogorski kres je bil gotovo med največjimi v Zasavju in so ga videli tudi Ljubljančani. Izletniki na Sv. gori so našli okrog sto kresov, ki so goreli po dolini in raztresenih hribočih. Najdalje pa je gorel kres na Kumu, kjer je bilo tudi izredno živahno. Število kresov, ki so jih videli s Kuma, je bilo seveda mnogo večje, saj je Kuma dolenski Triglav in meri 1219 metrov, medtem ko je Sv. gora le 849 metrov visoka. Na kresni večer je bilo živahno tudi po ostalih zasavskih hribočih. Po starih običajih so dekleta okrasila hiše s kresnicami, lepim belim cvetjem, a kmetje in vozniki so s istim cvetjem olepšali svoje konje. Zasavci bodo kurili kresove tudi na večer pred slovenskima blagovestnikoma sv. Cirilom in Metodoma. Njun god bo 5. julija.

Pevska tekma

Razgovor z generalnim tajnikom Narodnega gledališča v Ljubljani, gošp. Adom Darianom

Ljubljana, 28. junija. Naše gledališče ima že delj časa novega generalnega tajnika g. Ada Dariana. Našim bralcem bomo gotovo ustregli, če jih pobliže seznanimo z novo močjo v vodstvu gledališča. Obiskali smo g. Dariana v njegovi pisarni v dram in je rade volje dal nekaj zanimivih podatkov.

»Koko, da ste po svojem uspešnem delovanju kot pevec na najrazličnejših inozemskih odrih prešli iz umetniškega poklica v upravni?«

»Morda se ne veste, da sem bil prvotno kot diplomiran jurist upravni uradnik na naši banovini in sem se šele kot tak posvetil petju. Po svojem delovanju v inozemstvu sem se pred dvema letoma vrnil v Ljubljano, kjer sem prevzel mesto kulturnega referenta v prosvetnem oddelku. Od tod sem bil premeščen letos mesca februarja v gledališče kot generalni tajnik.«

»V kakšni pevski stroki ste nastopali in kje?«

V teku 14 let, ki sem jih preživel v inozemstvu sem bil v angažmanu v Avstriji, Nemčiji, Čehoslovski, Švici in v Danskem. Važnejša mesta v katerih sem pel, so bila: Berlin, Stuttgart, Leipzig, Hamburg, Hannover, Dunaj, Basel, Kassel i. dr. Kot tenor sem nastopal v operi in opereti, mnogo pa sem se udeleževal tudi kot koncertni pevec.«

»Ali sedaj, v novi upravni funkciji, ne pogrešate dela na odru?«

»Saj nisem izgubil docela svojih stikov z petjem. V kolikor mi je mogoče, pojem tu in tam na radiu, poleg tega pa me je povabil pred nekaj mesci na podlagi skle-

pa proforskega zbora Glasbene akademije njen rektor g. Julij Betetto, da sodelujem kot profesor petja.«

»Kakšne izkušnje ste prinesli s seboj iz inozemstva, ki bi jih lahko s pridom uporabili v našem gledališkem obratu?«

»Uvidel sem, da se da pri nas v propagandnem pogledu za gledališče še marsikaj storiti. Skušali bomo poizviti zanimanje za naše gledališče in skleniti kar najokže vezi med njimi in narodom. Gledališče moramo še bolj popularizirati, da bodo imeli res tudi najširši sloji zavest, da je gledališče obča last naroda. V tem pogledu so s pevsko tekmo, ki je bila v nedeljo, storjeni prvi koraki.«

»Kakšen je bil prav za prav namen te prireditve?«

»Hoteli smo odkriti lepe glasove ter opozoriti s to prireditvijo, na kateri so sodelovali pevci iz vse Slovenije, pred s m podeželske učitelje, organizirane in druge povodje, naj pozorno zasledujejo in odkrivajo domače talente. Nadalje je bil naš namen, zbuditi zanimanje za petje med našim pevskim rodum in dvigniti njegove pevске ambicije, in končno, kar nam je bil glavni cilj, vzbuditi v najširšem občinstvu zanimanje za gledališče. Ker se nam je to posrečilo, je sklenila uprava prirediti vsake tri tedne enkrat do dvakrat na leto in sicer okoli pusa in ob koncu sezone. Na teh prireditvah bo imelo občinstvo priliko stalno zasledovati napredek naše pevске kulture in posameznih tekmovalcev. Zame kot pevška pedagog je bila tekma nad vse zanimiva. Pri tolikem dobrem glasovnem materialu smo morali namesto nameravanih treh izbrati šest zmagovalcev in še je ostalo nekaj posebno lepih glasov, ki jih je treba opozoriti, naj se izobrazijo. Zato mi je prišla misel, da bi razposlali tudi tem

piemne ocene njihovih zmognosti, z navdobo njihovih vrlin in nap.ki, ki naj bi jih upoštevali pri nadaljnjem študiju.«

»Ali je bila prireditve res tako poljudna, kakor ste si obetal?«

»Seveda. Saj so se priglasili tekni va' iz najrazličnejših krajev Slovenije in iz najrazličnejših poklicev. Prišli so iz Kra-



nja, Celja, Jesenic, Tržiča, Savinjske doline, Pragerskega, Zameca, Sv. Marje ob Pesnici, Ormoža, da celo iz Murske Sobote. Po poklicih so bili dijakci in dijakinje, učitelji, nadležni področni pisarniki, službeniki, predvsem delavci mešar-kofer, nadalje nekateri čevljarji, ključavničarski in objekti, pomladi torbarski vajence, slikar na steklo, fotograf af.

kamnosek, mehanik, postrežnica, pa kmetiči fantje in dekleta.«

»Kako ste bili zadovoljni z izbero pevskih trčkov?«

»Bili smo naravnost presenečeni, da so si pevci z deleže izbrali umetniško vrednejše stvari: speve iz oratoriev, operne in koncertne arije in podobno.«

»Kak je bil pevski material tekmovalcev?«

»Predstavilo se je nekaj pevki in pevcev z naravnost sijajnimi glasovnimi zmognostmi. Šele ta večer nam je p-kazal, koliko bogastva tiči v grlih naših podeželskih pevcev. Zanimivo je, da je bil glasovni material s podeželja mnogo bogatejši in zanimivejši kakor drugi. Upam, da bo odslej tradicionalna pevška tekma še bolj razvila zanimanje za pevsko umetnost.«

»Kdo so bili člani komisije, ki je prisodila tekmovalcem nagrade?«

»Komisiji je predsedoval upravnik gosp. Oton Zupančič, njeni člani so bili rektor Glasbene akademije gosp. Julij Betetto, direktor opere gosp. Vilko Ukmar, dirigenta gg. Anton Neffat in dr. Danilo Svarna, šef-režiser opere gosp. Ciril Debevec, zborovodja gosp. R. Simoniti in jaz.«

»S kakšnih vidikov ste sodili tekmovalce?«

»Pri oceni so bili odločujoči naslednji činitelji: kakovost in obseg glasu, tehnično znanje, glasbeno p-imovanje in tekmovalčeva zunanost. I-bera tekmovalcev je bila zelo težavna, ker je bilo razen izbranih še več kramnih glasov, ki zaslužijo največje zanimanje. Dasi se je mnenje občinstva pri izbori tekmovalcev v glasnem sodelovanju z mnenjem komisije, je vendar komisija nekoliko izravnala vrtni red izbranih, ker je bilo njeno strokovno mnenje v primeru z bolj ali manj

lajšnim mnenjem občinstva odločujoče.«

»Kdo so bili zmagovalci?«

»Prvi je bil Slavko Štrukelj, bariton, litograf iz Ljubljane, ki je zapel Pavliččovo pesem: »Pred durmi« in »Planinca«, druga je bila Herceva Francka, lirčna sopranistka, ki je pela Schubertovo »Podolnico«, tretja Müllerjeva Korneja iz Celja, mezosopranistka, ki je pela arijo iz »Pikov« dame, četrti je bil Ahačič Ivan, tenor iz Tržiča, ki je pel arijo iz Flotowjeve opere »Marta«, peti Langus Franc, posetnikov sin, baritonist iz Poljsice pri Gorjah, ki je pel »Ti si uroca zamudila« in »Planinca« in šesta je bila Virškova Mariena, altistka, ki je zapela »Ave Marijo«. Občinstvo pa je izvolilo tekmovalce v sledečem vrstnem redu: prvi je bil Ahačič z 282 glasovi, drugi Langus z 230 glasovi, tretji Štrukelj z 197 glasovi, sledili so: Franc s 183 glasovi, Kacijan s 102, Stritarjeva Bogdana s 97, Bukčeva Vilma z 82, Herceva Francka z 41, Bauer Franc pa s 50 glasovi. Med tekmovalci, ki jih je izbralo deloma občinstvo, deloma pa jim ni prisodilo dovolj glasov, a so kljub temu vzbujali pozornost, so bili predvsem: Bogdana Stritarjeva, ki je zapela habanero iz opere »Carmen« s krasnim glasom in tehnično prav dobro, nadalje mlada Gerdejeva Marija, kontraltistka s pesnjico: »So še rožce v gortelu zalvale« in te morda izmed vseh pokazala najzanimivejši glasovni material, sočen, poln vsebine; Bukčeva Vilma, ki je pela »Mornarja«, je sooran, ki ima najlepše pozosje za ugoden pevski razvoj. Prav tako Battistuta Slavka, sopranistka, ki je pela Sullivanovo »O. nai saniam« s kultiviranim glasom in ima format za koncertno pevko, ter tenorist Bauer Franc, ki je pel arijo Rudolfa iz opere »La Bohème«, Otarijiva zaključna točka večera

Mesec julij — mesec prodaje ostankov

V najkrajšem času želimo prodati večjo količino lepih in uporabljenih ostankov svile in pralnega blaga in smo zato znižali cene, kar je bilo najnižje mogoče!

Naša znana bogata izbira krasnih svilenih in pralnih tkanin za poletne obleke vam je neobvezno na ogled. — Pestrim, res lepim vzorcem blaga smo cene ponovno znižali.

MANUFAKTURA NIZKIH CEN IN DOBREGA BLAGA

BRATA VLAJ, Wolfova ulica 5

Domače vesti

Sola in življenje

Gospod urednik! Hodil sem na Vidov dan po naših ulicah, opazoval sem obraze naše šolske mladine — bilo je hvala Bogu več veselih kakor žalostnih. Pa tudi k tistim redkim žalostnim obrazom bi bil najrajši pristopil in rekel: Nikar žalovanja! Kaj se vé, kdo izmed vas bo v življenju obračal bolje, kakor marsikateri odličnik! To je sicer že stara, precej okrcana fraza, toda stare resnice se pač prav rade ponavljajo.

Kako se ne bi takšnemu staremu šolskemu mračku, kakršni je vsako izmed nas studiranih, obnovil spomin na nekdanja šolska leta! In takole ob vsakem Vidovem dnevu lahko mi studirani ljudje po malem obnavljamo tudi vsak svojo življenjsko bilanco. Prosim, na kratko: Vsega skupaj sem se šolal 17 let. In če jo danes mahnem iz Ljubljane na deželo ne morem privoščiti niti vsako nedeljo — in se razgledujem na okrog ugrabim: čigava je tista vila, kdo vse zmore toliko denarja, da Ljubljana venomer narašča? Saj je vse lepo in prav, toda šolana inteligenca po službah gradi danes presneto malo vil. In šolana inteligenca si tudi težko privoščiti letovišče v boljših hotelih, bodi že na Gorenjskem ali po zdraviliščih ali na Jadranu. Šolana inteligenca ima danes v svojem ožjem rodbinskem krogu čisto majhne in vendar tako pereče skrbi: po čem je danes solata in počem bo jutri olje. Te dni mi je potolžil vrstnik:

— Prejeta reč, pred mesecem je bila solata nazarensko draga. Zdaj ko je solate v izobilju, je pa olje tako nesramno poskočilo v ceni, da kljub brezmesnim dnem ne morem postati vegetarijane.

Imam še druge vrstnike iz mladih let, še pred mesecem smo pri njem kupovali olje po 17 din. Pred tednom po 22, zdaj je po 32 din. Za malo mi je, da bi ga ovaal kakšnemu odboru za pobijanje draginje. Sam nemara niti ni kriv. Kriv je »sistem« in pri takem »sistemu« ureja moj drugi vrstnik še svojo drugo trgovino in bo pravkar degradiral svojo lepo novo hišo. To je šola, to je talent in sreča!

Grobnice in spomenike
kamnoseka stavbna dela izvršuje po nizkih cenah kamnoseško kiparsko podjetje
Franjo Kunevar
pokopališče Sv. Križ — Ljubljana — Tel. 49-09

* Vrnitev vseučilišne avtonomije. Zagrebške uradne »Narodne novine« so v četrtek objavile uredbu o izpremembah in dopolnitvah zakona o vseučiliščih. Po novi uredbi, ki je stopila ta dan v veljavo, so vseučiliška oblastav: rektor, dekani, senat, fakultetni svet, nižje in višje disciplinsko sodišče in sodišče za slušatelje. Rektorja voli ob koncu vsakega šolskega leta poseben zbor. Rektor mora biti vsako leto z druge fakultete. Volilni zbor tvorijo: dekani in prodekanji vseh fakultet ter po dva delegata s fakultet, od katerih mora biti eden redni, drugi pa je lahko izredni profesor. Volilno sejo vodi rektor, ki na nima pravice glasovanja. Izvoljen je oni kandidat, ki je dobil nadpolovično večino glasov. Izvolitev odobri ban, sicer se takoj izvede nova volitev in se ne sme ponovno izvoliti isti kandidati. Novi rektor prevzame dolžnost 8 dni pred pričetkom šolskega leta, odstopivši rektor pa postane prorektor. Tudi izvolitev dekanov mora odobriti ban. Z novo uredbo je razširjena pristojnost fakultetnega sveta, ki zdaj med drugim voli nove profesorje in docente, kar je doslej opravljal vseučiliški svet. Fakultetni svet tudi stavlja predloge za izločitev iz službe, voli delegate za volitev rektorja in predlaga rektorju namestjanje upravnega, tehničnega in pomožnega osebja. Za vseučiliške slušatelje je določen poseben sodnik, ki ga imenuje ban.

Odvratno je potenje v koraku. Gregorčev »BOROSAN« pomaga. — Zahtevajte brezplačen vzorec v drogeriji Gregorčič, Ljubljana, Prešernova 5.

je bila 15letna Branka Stergarjeva ki je s svojim ljubim nastopom in pristnim čustvenim ponašanjem osvojila srca poslušalcev. Naše občinstvo je pokazalo pri izbihi tekmovalcev, da ima mnogo glasbenega okusa in da zna precej točno presojati pevske zmožnosti. Seveda so pri njej odločevali bolj učinkoviti visoki toni in splošni učinek posameznih tekmovalcev kot presoja tehničnega znanja.

* Tekmovalci so prejeli tudi nagrade, kajne?

* Upravniki gledališča gosp. Oton Zupancič je določil za zmagovalce šest nagrad, ki so jih po končani tekmi v prisotnosti občinstva prejeli.

* Kako ste torej zadovoljni s splošnim uspehom pevske tekme?

* Zdi se, da je zapustila prav dober vtis ter pripravila tako tekmovalcem kakor tudi občinstvu mnogo zadovoljstva. Zavedati se moramo ogromne propagandne važnosti prireditve, ki je navezala kar na ožje in zelo priručne stike med umetnostjo in najširšimi meščanskimi in podeželskimi krogi ter pokazala, da ume naše občinstvo ceniti tudi domače pevce, če so dobri in mnogo obetajo. S takimi prireditvami, ki bodo dale našemu gledališču gotovo tudi dober pevski naraščaj, bo rasla naša umetnost iz naroda in bo naša naša gledališča s popolno upravičenostjo naslov »narodno« gledališče.

M. S.

* Prva doktorica ribarstva, Beograjska univerza je te dni dobila novega, nenavadnega doktorja. Gospa Dušica Stefanovičeva-Zivkovičeva je z uspehom branila tezo o ribištvu in si je pridobila kot prva Jugoslovska doktorski naslov in tej mladi znanstveni disciplini. Gospa, ki ji je šele 27 let, je posvetila svoja proučevanja življenju rib v Ohridskem jezeru. Po dveletnem delu je napisala svojo disertacijo. * Plemenska in vodna proučevanja ohridskih salmonidov. V službi je že nekaj let v Osrednjem zavodu za ribištvo pri ministrstvu kmetijstva.

Pedisa
KOPALNA SOL ZA NOGE
PROTI POTENJU, UTRUJENOSTI
IN BOLEČEMU VNUTJU NOG,
TRDI KOŽI, KURJIM OČESOM
IN OZEBLINAM. DIN 3,60 IN 12,00
DROGERIJA
KANC LJUBLJANA
MARIBOR

* Izjemna pripustitev k sprejemnim izpitom. Kraljevska banska uprava objavlja, da smejo po odločitvi ministra za prosveto v času od 24. do 31. avgusta 1940 izjemoma ponoviti sprejemni izpit za I. razred srednje šole tisti učenci, ki pri sprejemnem izpitu junija t. l. niso uspeli. Istotako smejo v omenjenem času opravljati sprejemni izpit učenci, ki zaradi bolezni niso mogli k izpitu v juniju, pa sicer izpolnjujejo pogoje za izpit.

FOTOKOPIJE POVEČAVE
HITRO, ČISTO, POČENI V DROGERIJI
EMONA IV. KANC ZALOGA FOTOMANUFAKTURE
LJUBLJANA NEBOTIČNIK

* Vidov dan v posebnih okoliščinah. Iz Litije nam poročajo: Litija je bila vsa v zastavah in tudi ob 9. uri se je vršila svečana služba božja. Pri kateri so bili navzoči zastopniki oblastev, društev in organizacij, predstavniki rezervnih oficirjev in drugi. Manjkala pa je šolska mladina, ki ima zaradi meningitide še vedno zaporo. Mladina ljudske šole se sploh ni zbrala k zaključnemu sestanku ker se opaža, da se po vsakem sestanku bolezen širi. Dijaki z meščansko šolo so prešli spričevala in letna poročila kar pred šolo. Letos je dovršila našo meščansko šolo še druga skupina maturantov. K izpitu se je prijavilo 5 deklet in 4 deklice, z oddlo so izdelali Rozina Anton, Vadjal Marija in Strman Drago. Običajnih vidovdanskih proslav zaradi meningitide ni bilo. niti v šolah niti v društvih, kar beležimo prvič v litijski kroniki.

Ing. PREZLJEV
MORTOMOLJ
prasek in tekočina zanesljivo pokončuje molje v vseh razvojnih oblikah. Zahtevajte ga v drogerijah in specerijah. Navodila in pojednila daje fitopatološki poobli. agronom inž. Prezelj, Wolfova 3, tel. 34-73, Ljubljana

* Letovanje ljubljanske dece v Mokronogu. Ljubljana pošilja že več let skupine ljubljanskih otrok med počitnicami v razne kraje naše domovine. Tako je tudi letošnja odločila za letovanje razne kraje na Dolenjskem. Ena skupina teh otrok, okoli 90 po številu, pride 1. julija v Mokronog, ki je središče prijazne Mirne doline. Nastanjeni bodo v šolskem poslopju, ki bo v ta namen izpraznjeno, da bo na razpolago počitniški koloniji. Kolonija ima lastno kuhinjo v prostorih Sokolskega doma. Poleg te bodo še druge skupine v drugih krajih slikovite Dolenjske. Tako bo številna ljubljanska mladina imela priložnost seznaniti se z naravno lepoto naše Dolenjske, opazovati na svojih letih dolenjske grčevje, rodovitnost polja in obširnost gozdov, ki hranijo v sebi ogromno bogastvo, ter ljubkost dolenjskih vinogradov. Z razglednih točk bo lahko opazovala znamenitosti obsema Dolenjske, ki postaja letoviščarjem čedalje bolj priljubljena.

Noble Bemberg Silk
Zahtevajte to svetovno znamko
Li Li

* Lep napredek kaščjanskih kmetovalcev. Iz Splita poročajo: Zaradi svobodnega gojenja različne povrtnine prinašajo trogirski kmetje že nekaj dni paradiznike in papriko na splitski trg. Prej so paradizniki v tej dobi prihajali iz Afrike in so se prodajali po visoki ceni. Trogirskim kmetovalcem pa je uspelo doseči, da jim paradizniki in paprika zorijo mesec dni prej kakor prejnjata leta. Dnevno izvažajo iz Trogira po več stotov v Split, nadalje v Zagreb in Beograd. Paradiznike prodajo po 10 din kg, papriko pa komad po

Ljubavna drama lepe Poljakinje in avstrijskega huzarskega oficirja. Dejanje se odigrava v vrtincu evropske špijoneže v zadnji svetovni vojni. — **KINO MATICA** — tel. 21-24.
Danes in jutri ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri.

dinarju. Če se bodo primorski kraji, ključno vse ugodnosti za gojitev povrtnine, ravnali po zgledu trogirskih kmetovalcev in vrtnarjev, si bodo v marsikaterem pogledu opomogli.

* Nov grob. V Brežicah je v lep starosti 73 let preminila ga. Terezija Pinteričeva, vdova Bogovičeva. Rajnka je bila ugledna in spoštovana žena in skrbna mati. Zapušča dve hčeri, tri sinove in mnogo vnukov. Pogreb rajnke bo danes ob 15. uri izpred hiše žalosti v Brežicah 37. Blag ji spomin žalujočim naše sožalje!

Baška na otoku Krku
Vodeče kopališče na otoku. Okrog 2 km peščne plaže. 15 komfortnih hotelov in pensionov. Električna razsvetljava, vodovod, kopališčni zdravnik. Rakna. Kompletni pension s taksemi od 55.— do 75.— dinarjev — Zahtevajte prospekte!

* O tragični smrti Jožeta Kerina smo poročali v »Jutru« preteklo nedeljo. Mladi Jože je bil drugi sin uglednega posestnika in župana pri Sv. Križu na Dolenjskem. Kakor najstarejši sin France, ki je znan kot moderen kmetijski strokovnjak, je treba tudi v Jožetu reči, da je v prostem času posvečal vso skrb gospodarstvu svojega očeta in bil velika opora svojemu starejšemu bratu, čeprav se je posvetil drugi panogi izobrazbe. Kot trezen avtomobilist in sportnik ni izgubil oblasti nad volanom, marveč je — ugotovila defekt na levi pnevmatiki njegovega avtomobila. Defekt je bil kriv, da je avto v brzini treščil z vso silo v obcestni jarek, kjer je končal upa polno življenje, komaj 23letni Kerinov Jože. Udarce je tem hujši za ugledno družino, ki ji je komaj pol leta umrla 25letna hčerka, učiteljica Marija.

* V Moravčah bo tujskoprometni tečaj. Po predlogu Tujskoprometne zveze v Ljubljani, ki rada podpira stremeljenja lokalnih tujskoprometnih činiteljev, bo priredila kraljevska uprava v sredo, 3. julija, tujskoprometni tečaj v Moravčah. Tečaj se začne zjutraj ob 8. uri ter bo trajal razen malega opoldanskega odmora ves dan do 6. ure zvečer. Na tečaju bo vrsta predavateljev seznanila poslušalce z osnovnimi pojmi turizma, z delom potovalnih pisarn in organizacij turizma, s serviranjem, urejanjem vtov in okolice hiš, s higieno na de-

želi ter z gostinskimi kletarstvom. Prav gotovo bo privabil ta tečaj veliko število poslušalcev iz bližnje in daljne okolice Moravč, saj je ta tečaj prvi v tem okolišju ter je malo verjetno, da bi se mogel v kratkem vršiti v bližini nov tečaj. Na tečaj naj pridejo zlasti vsi oni, ki so v kakršnekoli stiku s tujskim prometom ter s tujci, saj jim bo dala obravnavana snov mnogo pobude za daljše uspešno delo. Podrobni podatki se dobe pri Tujskoprometnem društvu v Moravčah ali pa Tujskoprometni zvezi v Ljubljani.

Zastopstvo vseh vrst
Varta akumulatorjev
pri trvdki
A. GOREC poleg nebotičnika

* Ali je treba poleti nositi temne očali? V poletnih mesecih opažamo vedno več ljudi, ki nosijo različne barvane očali proti premočni svetlobi. Nosijo jih po ves dan, pogosto tudi po sončnem zahodu, pravi dr. Nenad Pavičević v »Medicinskem pregledu«. Ta pojav opažamo slasti po kopališčih, ob morju in na sprehodih. Barvane očali so postale prava epidemija. Na peščinah vidite kopalko z naočniki v vseh mogočih barvah, večidel v skladu z barvo kopalne obleke. Ni redke primer, da kmetijski mladenič na plesih, zborih in svatbah nosijo očali z barvanim steklom ali celulozoidom. Naposled niti šolska mladina ni obvarovana tega. Pretežna večina ima zdrave oči, očali so si kupili brez prejšnjega posvetovanja z zdravnikom za očesne bolezni. Treba je vendar vedeti, ali je dopustno in umestno nositi zaščitne očali proti svetlobi. Ne. Očesni zdravniki priporočajo zaščitne očali samo v primerih, kadar so resnično potrebne: ako svetloba poleg ultravioletnih žarkov vsebuje tudi vidne žarke, ki škemijo oči (morje, jezero, sneg). V tem primeru morajo očali biti sive. Če je svetloba slabša, je treba nositi rumenkasto zelenkaste očali. Prirodna svetloba ne škoduje očesnemu zdravju. To najbolje dokazuje poljski delavci in vojaki, ki se venomer gibljejo na soncu in ne varujejo oči, pa vendar ne poznajo očesnih bolezni. Zdrave oči je treba samo izjemoma ščititi pred sončno svetlobo, kadar je premočna, a to je v naših krajih redkokdaj. Tisti, ki brez potrebe nosijo barvaste naočnike, razvadijo svoje oči in bolj in bolj škodujejo lastnemu vidu.

* Tudi šibenske soline bi lahko proizvajale letno 3 milijone soli. Za njihovo ureditev pa bi bilo potrebnih 10 milijonov dinarjev. Svočas se je občina Šibenik obrnila s prošnjo na upravo monopolov, naj se obnovijo šibenske soline v vasi Zablacu. Že v 17. stoletju so te soline dajale letno okrog milijon kilogramov soli in vsak teden so prihajale v Šibenik cele karavane.

* Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

HOTEL IMPERIAL

Isa Miranda

Nastopi originalni zbor DONSKIH KOZAKOV.

Luise Ulich, Viktor de Kowa in Heinrich George v izvrstni in zabavni komediji
Predstave danes in jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri.

TEBINA LJUBO

Film, ki bo navdušil vse gledalce in oboževalce mlade filmske umetnice Luise Ulichove. Himna požrtvovalni ljubezni, ki je vedno pripravljena na največje žrtve!
PREMIERA DANES!
KINO SLOGA, tel. 27-30

Krasen pevski film — izredno **TITO SCHIPA** — slavni italijanski tenorist in močne vsebine »Terre de feu« francoska umetnica, lepota **MIREILLE BALIN**.

Ognjena zemlja

KINO UNION, tel. 22-21

Predstave danes in v nedeljo ob 10.30 dop. (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri



* Edini poklic, v katerem ne primanjkuje službenih mest. V ponedeljek in torek so bili opravljeni zaključni izpiti na šoli sester pomočnic v Zagrebu. V sredo je potem dobilo 17 gojenk diplomo. To je bila lepa svečanost, saj so bile sestre pomočnice po triletnem šolanju kot prve diplomirane v banovini Hrvatski. Svečanosti so prisostvovali številni predstavniki, ki so novim sestram pomočnicam pristočno čestitali in jim poželili mnogo uspeha pri koristnem delu med narodom. Bilo je mnogo veselja in ob slovesu tudi nekaj grenkih solz. Takoj po svečanosti so se nove sestre pomočnice pod vodstvom svoje bivše ravnateljice podale na poučni izlet v Bosno, da se seznajajo iz onodmni zdravstvom. Banska uprava je dala potrebno podporo. Vpisovanje v novi tečaj te prekristne šole je podeljano do 10. julija, poisk pa se bo pričel 1. septembra. Med diplomiranimi sestrami pomočnicami ni pomankanja služb, marveč vse takoj dobijo svoja lepa mesta.

Pension »JELISAVA«

ALEKSANDROVO NA OTOKU KRKU
Tik ob morju v bližini kopališča, krasna terasa, parketirane sobe s pogledom na morje. Prvovrstna dunajska kuhinja. Naravna vina. Celotni pensio vstevis takse in napitnine din 60 dnevo. Informacije in naročila v vseh biljetarnah Putnika.

* Zrno platina so našli v potoku Ludvici pri Samoboru na Hrvatskem. Že dalje časa je znano, da je v tem potoku precej zlatega peska. Toda platino so našli prvič. Na zalo to je zagrebški strokovnjak prof. dr. Tučan ugotovil, da najdba nima praktičnega pomena, marveč je kot znanstvena posebnost zanimiva zgolj za znanstvenike. Prof. dr. Tučan bo napisal razpravo, da bo razne fantastične govorice uravnil v pravi tir.

FOTOAMATERJI!

Pri nas Vam jamčimo za vsak film, vsako kopijo in vsako povečavo posebej. Potrudite se k nam in sami prepričajte o nedosegljivi kvaliteti naših amaterskih del. — Priporoča se edina specialna fotografovina Razpošiljamo tudi po pošti!

JANKO POGAČNIK
LJUBLJANA — TYRŠEVA 20

* Počitniški tečaj za ročna dela v Zagrebu. Kakor smo beležili, se bo 8. julija pričel v Zagrebu tečaj za ročna dela, ki bo trajal do 27. julija. Sprejmejo se učitelji in učiteljice vseh šol, da se seznanijo z vsem gradivom in tehnikami, ki se lahko uporabljajo v osnovnih in meščanskih šolah ter po zabaviščih. Tečajniki lahko stanujejo skupno v šoli, prehrana bo v menzi. S seboj je treba prinesiti dve ruhi, odojo in blazinic. Za delo pa so potrebne škarjice, nožiček, šestilo, trikotnik in ravnilo. Stroški za pouk, gradivo in postrežbo znašajo 350 din in se odloščijo na čekovno nakaznico št. 33.910. Prijave za tečaj sprejema Marijan Markovac, Zagreb, Srebrnjak 27.

* Banovinska podkovska šola v Ljubljani sporoča, da se prične 6 mesečni tečaj s 1. julijem 1940. V tečaj se sprejmejo učenci z najmanj dvema letoma pomočni-

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM
V SISKI, telefon 41-79

RAZKOSNA OPERETA TARANTELA

Jeanette Mac Donald in Allan Jones
Najlepše filmsko delo, kulminacija triumfalne serije Rose Marie in Bellego jorgovana.
Predstave: danes ob 5., 7. in 9. uri; jutri ob 5., 7., 9. uri; v nedeljo ob 5., 7., 9. uri; v ponedeljek ob pol 9.

Prihodnji spored (v torek 2. VII.):
KRALJICA LEDA

Ške dobe. Prošnje z 10 din (banovinski kolek) je poslali na naslov: Banovinska podkovska šola v Ljubljani, Poljanska cesta 59. Gojenci imajo v šoli brezplačno stanovanje, za prehrano pa dobivajo mesečno podporo.

* Zgleden protituberkulozni paviljon so te dni dogradili v Kragujevcu. V paviljonu je 60 postelj in zdravilni že dan za dnevno pregledujejo številne bolnike, ki so potrebni nadzorstva ali nege. Največje število smrtnih primerov zaradi jetike je bilo v Kragujevcu leta 1937. Takrat je umrlo vsega 388 prebivalcev, od tega samo za jetiko 126, to se pravi: 32 odstotkov. Kragujevac nima najboljših zdravstvenih pogojev, zato je bil novi protijetični paviljon skrajno potreben. Namenjen je predvsem siromašnim slojem.

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je
DARMOL

* Nova zagrebška džamija. Ko se je vrhovni verski poglavar jugoslovenskih muslimanov Reis ul ulema Fehim Spaho, po večdnevem bivanju v četrtki poljudi ob Zagrebu, so ga na kolodvoru še vprašali, kateri kraj v Zagrebu mu je najbolj všeč kot stavišče za novo džamijo. Reis ul ulema je odgovoril, da bo najprimernejši Zelengaj, kjer bodo porušili sedanje majhne hišice in bo nastala moderna ulica. Poleg džamije na bregu v Zelengaju bodo zgradili poseben zavod za dijake in siromašne ljudi iz Bosne in Hercegovine.

BRAMORJE in VOLUHARJE

uniči preizkušeno sredstvo Bramorin. Navodila v drogeriji Kane, Ljubljana, Zidovska 1

* Nova pošta s telegramom in telefonom na Polensaku. Dne 1. julija se odpre nova državna razredna pošta s telegramom in telefonom na Polensaku. Okoliš nove pošte sestavljajo kraji Polensak z zaselki Gotušakom in Kamensakom, Bratislavci z zaselki Osliševeci, Kogolom in Zasadi, zatem Brezovci, Lasigovci, Polenci, Preraj in Slomi z zaselkom Strmcem, ki se izločijo iz okoliš pošte v Moškancih in Hlaponci, ki se izločijo iz okoliš pošte v Juršinci. Nova pošta bo vsak dan v zvezi s pošto v Moškancih. Krajevni dostavni okoliš tvorijo hišne številke 34—49 in 53 kraja Polensaka in hišne številke 35—39 in 41—43 kraja Polencev. V širšem dostavnem okolišu bo dostavljali selski pismonošci po krajih Hlaponcih, Kamensaku, Gotušaku, Zasadih in Bratislavcih (I. okraj) ob ponedeljkih, središčih in petkih, po Polencih, Lasigovcih, Preradu, Brezovcih, Strmci in Slomih (II. okraj) pa ob torkih, četrtkih in sobotah. Z otvoritvijo nove pošte so se izpolnile dolgoletne želje tamkajšnjega prebivalstva, ki bo imelo istočasno na razpolago tudi brzojavno in telefonsko zvezo.

SARDELNA PASTA

»NEPTUN«

je na višku kvalitete — proizvod največjih domačih tovarn sardin »NEPTUN« d. d., Split.

* Zaspaj je in se noče zbuditi. V bolnišnici v Banjaluki so pred 5 dnevi pripeklili rodnega starešino dr. Bruna Ninkljeviča iz Ključa. Mož je pred 5 dnevi zaspal, nakar ga tudi zdravniki niso mogli več zbuditi. Ne kaže nobenih posebnih znakov bolezni, temveč spi popolnoma mirno. Zdravniki se trudijo, da mu rešijo življenje, vendar je stanje slahrih dan nevarnejše. Dr. Ninkljevič je po vsej Bosanski krajini na glasu kot pravnik in kot vnet sokolski delavec. Zato je njegovo nepričakovano trajčno stanje vzbudilo splošno obžalovanje.

DRŽAVNO PRVENSTVO V SABLJANJU

se vrši v soboto in nedeljo 29. do 30. junija v dvorani Trgovskega doma. Tekmovanja so ves dan. Vstop prost.

SOKOL LJUBLJANA II. vabi na javno telovadbo in ljudsko veselico

dne 29. junija ob 15.30 uri v TRNOVEM.

* Strahovite posledice neurja v Slavoniji. Ponedeljsko jutro je poročalo o žalostni smrti treh pastirkov, ki jih je v neki kolibi blizu Slavonskega Broda ubila strela. Vobče je bilo v krajih srednjega hrvaškega Posavja zadnje čase že več žrtev strele. Iz Vinkovca poročajo, da je v soboto zvečer nad delom Slavonije spet besnela silna nevihta. Utrgal se je oblak in so neprestano treskale strele. V veliki slavonki vasi Bošnjakih se je 30letni Joso Levaković zvečer vračal na senenem vozu domov, ob konjih pa je stopal njegov siloviti oče. Naenkrat je strela ubila mladega Levakovića, ki je zapustil sester otrok. Njegov oče, ki je naglušen, je gnal konje skozi nevihto mirno dalje in je doma poklical sina, naj vendar stopi z voza. Šele takrat je družina spregledala, da je družinski oče mrtev. Tri dni prej je bil prišel iz vojaške službe za 14 dni na poljedelski dopust. Nadaljna žrtev strele je postal kmet Mijo Josipović v vasi Doljem Pobrežju. V neurju se je skril pod vrbo, nad seboj pa je obesil koso. Strela je tresla v koso in Josipovića na mestu ubila. Njegov 12letni sin, ki je odnesel zdrave ude samo zato, ker ni ubogal očeta, da bi šel vedrit pod vrbo, morda se je skril pod bližnji most. Strahotne posledice neurja se kažejo zlasti tudi nad Vrščem in okolico, kjer je padala toča, debela kakor golobja jajca. Od 5.000 oralov vinogradov je prizadela okrog 2.000 oralov. Po prvih ocenah znaša škoda 5 milijonov dinarjev. Razen vinogradov so v vrški pokrajini močno prizadeta turšična in pšenična polja.



* Žile na roki si je prerezal. Trgovca in posestnika na Trebeljcu pri Mokronogu je že dalje časa živčno bolan. Tako je imel tudi v nedavni noči živčni napad. V takem razpoloženju je nevede zagrabil nož in si na levi prerezal žilo. Pri tem pa se je zavedel svojega položaja in začel klicati domače, ki so mu hitro močno prevezali zevajočo rano in poklicali zdravnika iz Mokronoga. Ta mu je ustavil kri in povezal rano nato pa so s avtomobilom odpeljali poskodbanca v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji.

* Beg muslimanske lepote v moški obleki. Na zanimiv način je v okolici Mostarja pobegnila 19-letna lepota Meira Burčevića, hči premičnih stavev. Živela je po stari muslimanski navadi močno osamljena. Te dni pa si je odrezala kito, se oblekla v bratovo obleko, si nadela njegov klobuk in čevlje, nataknila očala in izginila. Zapustila je pismo, v katerem prosi starše opravičenja, ker ne more vzdržati tako osamljenosti. Pismo je zaključila z besedami: »Grem v svet pa ne vem kam.« Med muslimanskim svetom je zbudila ta dogodek presenečenje. Lepotico išče policija.

* Uporen samomorilec. Reševalci v Vršču so imeli v četrti polne roke opravo s 40letnim Savom Cuculjem, ki je trikrat hotel izvršiti samomor. Razočaran v ljubezni do neke ženske se je najprej hotel obesiti pa so ga rešili. Kmalu nato si je začel s škarnimi rezati žile na rokah. Sosedje so ga spravili v bolnišnico. Ko so mu v bolnici previjali roko, se je Sava iztrgal in skočil skozi okno prvega nadstropja, 9 metrov globoko. Kljub temu je dobil le lahke poškodbe. Nato so mu natanknilo srajco za norce in ga izročili psihiatru.

* Bogataš je ubil lastnega sina. V Novem Pazariju se je odigrala velika družinska žalcigra. Daleč naokrog znani bogataš Marko Jemović je ubil svojega sina Jurija, ki je bil prav tako na glasu kot trgovec z vinom. Oče je rad pil in se je večkrat spil s sinom. Tako je tudi tokrat bil oče močno nakresan, ko ga je sin okregal. V jezi je oče pograbil kuhinjski nož in ga zarinil sinu v trebuh. Potem se je odpravil na polje, kakor da se ni nič zgodilo. Smrtno ranjeni sin je kmalu nato izdihnil, očeta pa so odgnali orožniki.

* Zločin pobežlih srednješolcev. V Bakru so v torek jutraj našli zadavljeno staro gospo Amalijo Čepulčević, vdovo po lekarnarju. Zločin so izvršili neki zagrebški srednješolci, ki so pred dnevi pobeželi z doma. Najstarejši med njimi šteje 19 let. Prej-kava je dogladna, da so mladi zločinci, ki so jih prijeli v Bakru: 19letni sin nekega carskega posrednika iz Zagreba, po imenu Boško, drugi 17letni Branko je sin nekega zagrebskega manjšega trgovca, tretji 17letnik pa je sin nekega železnarja. Pri izpizitih so vsi trije padli in so pobeželi v Bakar, da bi prišli čez mejo in vstopili v tujsko legijo. Staršem so seveda prej pobrali denar. Ko so jih po zločinu v Bakru zaslišali, so fantje izpovedali, da so sicer sodelovali pri zločinu, toda staro gospo ima na vesti nekaj pokojnice 19letni Jakob, ki je privatist. Jakoba je policija prišla v Zagreb. Zagotavlja, da je popolnoma nedolžen in dokazuje, da se je v času zločina mudil v Zagrebu. Ker pa se zapleta v protislovja, so ga pridržali na policiji. Bil je Brankov instruktor in je baje pomagal snovati zaroto zoper svojo lastno teto. Ker gre za veliko zablodo mladih študentov, še ni mogoče objaviti podrobnosti o tem skrajno žalostnem dogodku.

* Dvakratni morilec Anton Levojevič, ki je v sredo stopil pred veliki senat v Somboru, da se zagovarja zaradi okrutnega umora dveh vdov, je pri zaslišanju pokazal znake slabomnosti. Njegov zagovornik je takoj predlagal, da se razprava odgodi in da se celotni postopek obnovi. Po kratkem posvetovanju je veliki senat sklenil, da odda Levojeviča v enomesečno opazovanje psihiatru dr. Jovičiču.

* Čela vasa je hotela napasti ženo, ki je nameravala ubiti lastnega moža. In sicer je ta nesrečnica neka Kristina Vojkovičeva, doma iz Velike Kikinde. Njen mož je bil močno ljubosumen in jo je večkrat pretepel. Zato je žena sklenila, da se ga reši. Toda njen načrt je bil razkrinkan in je vzbudil mnogo ogorčenja med sosačani. Kristino so zaprli in je prišla te dni pred sodišče v Veliki Kikindi. Ker je bilo sodišče obveščeno, da nameravajo nekatere priče Kristino napasti pri sami razpravi,

so pazniki preiskali priče in so pri njih res našli tri samokrese in več nožev. Seveda so priče takoj razorožili in jih spravili na varno. Kristini pa sta bila prisojena dva mesca zapora.

* Ali že imate za vsakogar neogibno potrebno knjigo »Protiletalska zaščita«? So to pojasnila glede obrambe proti napadom iz zraka. Ilustrirana knjiga stane 25 din in se dobi po vseh knjigarnah. Društva in uradi jo dobijo po ceni 20 din pri banovinski zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani. (—)

* Krema Salva, sestavljena po principu preizkušene sodobne kozmetike. Vam omogoča uporabo za DVOJE NAMENOV — ZA DAN in NOČ. Vegetabilna parna kopel za parjenje obraza ob stalni uporabi KREME SALVA daje vaši polti vso dražest in svežost, ki si jo želite. (—)

Iz Ljubljane

u— Trnovo dobilo novo kanalizacijo. Vroča želja in nujna potreba se bosta skoro uresničili, da bo dobila kilometer dolga Opekarska cesta, zasejana na obeh straneh s košatimi kostanji, a s smrdljivimi obcestnimi jarki, svojo kanalizacijo. Ta okraj je do malega že ves zazidan z ličnimi hišami, obdanimi z lepimi sadnimi in zelenjadnimi vrtni. V »Službenem listu« čitamo že razpis licitacije za napravo kanalizacije na Opekarski cesti in po drugih bližnjih ulicah v skupni vsoti 1.000.000 dinarjev. Licitacija se bo izvršila že dne 2. julija t. l. Položen bo po vsej Opekarski cesti zbiralni kanal v dolžini 930 metrov. Vanj se bodo stekali kanali iz Velike čolnarske ulice v dolžini 150 metrov, kanal iz Male čolnarske ulice bo dolg 200 metrov, iz Velikega stradana 140 metrov, iz Malega stradana pa 110 metrov, od Ceste na Loko bo znašal v dolžini 250 metrov, od Mivke pa 300 metrov, iz Lampetove in

KRUPP GL. ZASTOPSTVO
KVALITETNI TOVORNI AVTO
O. ŽUŽEK LJUBLJANA
TAVCARJEVA 11

Jelovškove ulice znaša 230 metrov in iz Starotove ulice 200 metrov dolžine. Glavna kanalizacija bo sežala do konca Opekarske ceste, skoraj do mostu čez Mali araben. Skupna dolžina vseh kanalizacijskih del bo znašala približno 2500 metrov. Vrh tega meriljo še kanalski odcepi okrog 200 metrov. Večina kanalov bo zahtevala tudi precejšen izkop, ki je proračunjen na 6000 kubničnih metrov zemlje. Vsa ta kanalizacija bo na Prulah priključena k velikemu zbiralnemu kanalu ob Ljubljani. Dolga desetletja so se Trnovčani borili za izboljšanje te prepotrebne zdravstvene naprave, zakaj ne le v tem poledu bo ta okoliš mnogo pridobila, poskočila bo pa tudi vrednost vseh zemljišč.

KOPALNE OBLEKE — ČISTA VOLNA
STARE NIZKE CENE.
Alojz Potrat — prej
JOS. KUNC & Co.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 32.

u— Starešinska organizacija Preporoda obvešča članstvo, da se udeležijo organizacije v dneh od 8. do 16. julija romanja na Kajmakčalan. Na povratku s Kajmakčalana bi se ustavili tudi na Ceru in se poklonili na grobu velikega jugoslovenskega dobrovoljca in našega idejnega ustanovitelja organizacije Avgusta Jenka. Vozna cena bo četrtinska. Prijave se sprejemajo do 3. julija na naslov S. O. Preporod, Ljubljana, Tomanova ulica 3. Nato dobe udeleženci podrobne informacije. Romanja se lahko udeležijo tudi nečlani. Odbor.

ODPOČITE in razvedrite se!

V krasni svetli in zračni kavarni hotela Slon v I. nadstropju. Številni tu- in inozemski dnevniki, revije in ilustracije. Lep razgled na promenado Ljubljane. Klubska soba za seje in ločne družbe.

u— Popravni izpiti. Učni tečaj za dijake in dijakinje sred. meščanskih šol, ki imajo popravne izpite se prične 2. jul. V tečaju bodo poučevali profesorji z dolgoletno prakso. Pouk bo trikrat na teden po dve popolni uri za vsak predmet. Pri učencih, ki bodo obiskovali tečaj takoj v začetku, je uspeh zagotovljen. Vpisovanje do 1. julija od 9. do 12. ure in od 14. do 17. ure pri gosp. Bombaču, šuhtelju na II. dr. realni gimnaziji na Poljanski cesti.

u— Poziv ženam in dekletom v Sp. šik. Prostovoljna gasilska četa Ljubljana Sp. šiska ustanovi ženski samarijanski oddelek. V to svrhu vas vabi na sestanek v sredo dne 3. julija ob 19. uri v Gasilski dom v Sp. šiki.

Zobna ordinacija
Dentist BEVC JOŠKO
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA 4
(kjer je lekarna Kuralt)

ordinira za zobozdravstvo in zobotehniko od 9. do 12.30 in od 2. do 5.30 — ob sobotah le do 3. popoldne. Po dogovoru izven teh ur!
TELEFON 32-96.

u— Zahvala. Uprava Dečjega doma kraljice Marije v Ljubljani se zahvaljuje gosp. Marku III. in IV. letnika drž. učiteljskega v Ljubljani za podarjeno perilo.

u— Društvo »Dom visokoležalke« obvešča vse one, ki bi želele imeti hrano in stanovanje v »Domu« prihodnje študijske leto, da vložijo prošnje do 1. septembra. Formulirji so na razpolago v lokalni družni Gradisce 14/I. Trebala jih je točno izpolniti in potrditi od pristojnih oblasti. Oskrbovalna znaša od 200 do 500 din mesečno (primerno premoženjskim razmeram prosilke).

u— V počastitev spomina blagopokojne gospe Marije Melničarjeve je darovalo uradništvo Pokojniškega zavoda v korist Rdečega križa din 275. — Iskrena hvala.

u— Podpornemu društvu za gluho-muho št. 4 darovala v počastitev spomina blagopokojne ge. Fani dr. Papeževe soproj g. dr. Milan Papež, sreski sanitetni referent v pok. znesek 300 din. Zdenko Papež, kapetan fregate, pa znesek 200 din. Blagima dobrotnika naših gluho-nemih sirot iskrena hvala!

ZOBNI ATELJE
FRANJO RADOVAN
DENTIST-TEHNIK se nahaja sedaj
v FRANCISKANSKI ULICI št. 2-1.

u— Film »TEBI NA LJUBO« v kinu Slogi. Prijateljem mlade in talentirane filmske igralkice Luize Ulrichove se bo nudila te dni po dolgem času spet prilika, da si ogledajo njeno nadvse ljubko igrvo v vlogi mlade in hrabre ženske slikarja (Viktor de Kova), ki živi v oblakih fantazij, daleč od stvarnosti in samo za umetnost. Njegova žena, ki je vzor poštrevnosti, se mora ukvarjati s skrbmi vsakdanjega preživljanja sebe in svojega moža. Brez vsakih dohodkov in izpostavljenosti bedi preživljata oba hude dneve. Toda česa vsega ne zmore takale ljubka ženica! Mož ne veruje v svojo umetnost in meni, da njegove slike še niso dovolj zrele za javnost. A žena zaupa v njegovo ustvarjanje ter pomaga možu in sebi, seveda neobičajno in nekoliko tudi z lažjo... Kako, to boste videli v tem odličnem filmu, v katerem podaja ta priljubljena filmska umetnica eno izmed svojih najsajajnejših filmskih vlog. Ljubitelji lepih filmov pridejo tokrat prav gotovo na svoj račun. Film je le nekoliko dni na sporedu v kinu Slogi. (—)

Zobozdravnik dr. PUHER
ne ordinira do 18. avg.

u— Zgodbica o zli izkušnji. Marica je še mladoletna in doma neke na periferiji, toda 18 let je vendar že zadosti, da si takšen reven deklič zaželi bogatih oblek in nakitja, vsega tistega pač, kar sleherni dan s kopnenjem in zavistjo opazuje in občuduje na mestnih ulicah. Izkušnje so hude reč in spravilo slabotnega človeka kaj kmalu na krivo pot. Namreč takšne, ki jih je doživela Marica, ko je bila na obisku pri neki znanci svojih staršev. Tam je videla pod polico skrit cel pravi tisočak, to se pravi, rob tisočaka je kuka!

ZÜNDAPP GL. ZASTOPSTVO
KVALITETNI LJUBLJANA
MOTOCIKLI TAVCARJEVA 11
VSAK MODEL DOBITE TAKOJ.

iz skrivališča. Od takrat naprej ji ni izkušnja več dala miru in prelajla je na ugodno priliko, da bi se tisočaka polastila ob misli na lepe obleke in vse tisto, kar bi si lahko s tisočakom lepega kupila. Oprezavala je okrog hiše in naslednjega dne opazila, da se je gospodinja odpravila v mesto. Prav nič ni dosti pomišljala Marica, spazila se je skozi kuhinjsko okno v stanovanje, vzela tisočak s police in vsa trepetajoča skoraj pobegnila domov. Greh je bil storjen in Maričina usoda zapečatena. Še tistega dne je šla v mesto in si nakupila nekaj oblek, pa še nekaj cenenege lepote, ki jo je bil s tisočakom kupila. Marica pa se je kajpak močno začudila in jo povprašali, kje je dobila toliko denarja. Marica pa se je samo skrivnostno smejala in je svoje nepoštenosti ni bilo prav nič sram. Beseda je dala besedo, prišla je oškodovanka in Marico osužnila tatvine. Dekle je planilo v jok in priznalo svoj zločin. Vzel je jo mož postavil na policijo so ji še enkrat temeljito izprašali vest. Naj je Marica še takoj jokal in prosila milosti — vse skupaj ni nič pomagalo. Pregoreče želje za lepimi oblekami so jo spravile v zapor in zdaj so jo predali sodišču, kjer ji bodo naložili pokoro in ji obrazložili kaj človek sme in česa ne sme. Tako iz najlepših sanj včasih nastane kruta in bridka resnica.

OLJE SASSO

nudim v dozah po pol kg, 1 kg, 5 kg, 10 kg in 25 kg.

RAFKO KORETIČ, delikatese, Ljubljana

u— Tatvine koleš. Kakor že vso pomladansko in letoletno tatvinsko sezono, prihajajo dan za dnem nove prijave na policijo o ukradenih in odepeljanih koleših. Pred nekaj dnevi je izginilo 1.000 din vredno možko kolo izpred Blaževce gostilne na Poljanski cesti. Lastnik Franc Zadnik je stopil za trenutek na požirek v gostilno, kolo je pa po neprevidezosti pustil prislonjeno s pedali ob pločnik. Tat ga je očividno že od daleč srenjal ter pržal na čas njegove odprtosti. Kolo je črno vesliko. Evid. št. 2-191.834-I. — »Diamant«, možko kolo, črno pleskano, tov. št. 938.218, evid. št. 2-1989-I. je nekdo odnešal iz gostilniške veže v Trzni ulici Ivanu Glušcu. Vrednost dein 800. — Stankotu Romanu je dne 25. t. m. nekdo odnešal izpred hiše št. 11 v Pražovski ulici 700 din vredno možko kolo znamke Oxford tov. št. 938.218, evid. št. 2-992.85-16. Zvonec znamke Tribuna.

Damske poletne domače obleke od 85.— boljše vrste svile od 180.— din naprej nudi Gorčičar, sv. Petra cesta.

u— Vlomi in tatvine. Dne 26 t. m. se je spsalil škofski čeno v spalnico Krištine Kremzerjeve v Alaševčevi ulici podleten tat očividno z namerjo, da se polasti kakšnega denarja. Denarja na ni našel, pač pa se je zadovoljil z zlato zapestnico, ki je ležala na nočni omarici. Zapestnica je sestavljena iz 13 mm dolgih ter 2 mm širokih členkov ter je vredna okrog 1000 din. — Pred dnevi je bil izvršen vlom v stanovanje Ernesta Wilfana v Dimičevi ulici. Storilec je naibrž z vitrihom odprl vrata in potle nevarno temlito pogostopodaril po prostorih. Odsel je par možkih smučarskih čevljev, možko riavkasto obleko, radio, žepno uro, brivski aparat, črno usnjato listnico, železniško ležišče in celo dva ključa. Skupna šk. da znaša okrog din 1.500. — Na Stari poti je Janezu Avgustinčiču nekdo odnesel iz stanovanja novo možko obleko temnosive barve z belimi črtami, v kateri je bila denarnica s 150 din. — Dne 25 t. m. je neznan storilec odnesel iz trgovine Viktorije Jančigrajeve na Vodovodni cesti pločevinasto ročno blaznino v velikosti 15 X 10, visoko 15 cm, z vsebino 450 din drobiža. Osumljen je tatvine



Veliko in malo v mestu in na deželi, vse hoče v obilni meri uživati čudovito sonce. Toda Vašo na mraz navajeno kožo je treba najprej zaščititi z NIVEO, ker tedaj bo ostala sveža in zdrava. Zato nika ne pozabite okrepčati svojo kožo z NIVEO, preden greste iz hiše.



Predno odidete na Vaš letni oddih, izlet ali gorsko turo

se oglašite pri

Foto Touristu Lojze Šmucu

Aleksandrova cesta 8 — Ljubljana — kjer dobite podrobna navodila, kateri filmi so najboljše, da prinesete res ostre čiste slike domov. Konkurenčno ceno imamo zložljivemu Balda Foto aparatu z optiko 1.63 z lepo usnjeno torbico in 2 filma za Din 350. Naše fotoamaterske izdelave, posebno pa povečane slike so poznane ne samo v Sloveniji, temveč celo Jugoslaviji po prvovrstni in hitri postrežbi. Na posebno željo že v treh urah razvijemo film in napravimo slike. Fotoamatere izven Ljubljane pa poštanoobratno. Se najljubšeje priporoča:

Foto Tourist — Lojze Šmuc
LJUBLJANA — Aleksandrova cesta št. 8.

u— Krakovčani dobijo novo gostilno. Ljubljani dobro znani zavedni in podjetni Janko Kramar, ki ima svojo trgovino v Mojstrani, preurejuje že nekaj časa lokale na Krakovskem nasipu, da bodo s svojo domačnostjo in okusno opremo še posebej vabljiva gostilna, ki jo bo otvoril v ponedeljek 1. julija. Z vodstvom nove gostilne bo poveril gostilniškega strokovnjaka g. Ivana Bučarja, kar jamči, da bodo poleg odlične postrežbe tudi plačje in jedila na višku kakovosti. Še posebej pa bosta gostilničar in poslovođa skrbela za blagor abonentov, ki se bodo tu prehranjevali z najboljšo, vedno svežo kuhano hrano. Ves okraj pozdravlja potrebno novo gostilno. (—)

DAME — GOSPODJE!

Priporoča se komfortno moderno opremljeni **FRIZERSKI SALON**
»FRANK« — Kresija
Nizke cene! Dobro delo!

u— Izgubljeno. V nedeljo 23. junija popoldne je bil v smeri od št. Vida proti Ljubljani na tramvaju ali na cesti izgubljen zlat križček z belimi kamenčki. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi v upravi »Jutrac.

Zadnja pot sreskega načelnika Malešiča

Škofja Loka, 28. junija
Škofja Loka je večeraj popoldne spremljala sreskega načelnika g. Matijo Malešiča na njegovi zadnji poti izpred hiše zlasti v Vincarijih. Bil je dolg spreved. Pogreb je krenil najprej v župno cerkev sv. Jakoba, odod pa na Mestni trg, kjer je bilo slovo pred uradom. Odod šele se je izvršil spreved proti pokopališču. Za križcem so stopali najprej mnogoštevilni nosilci vencev, ki so jih poklonili pokojniku razne korporacije, prijatelji in znanci. Med njimi je bil tudi vенеč črnomeljske občine, ki je odposlala na pogreb posebno odposlanstvo. Dolga je bila vrsta šolske mladine z učiteljsvom. Za mladino je stopala školska delegacija v kroju. Sledili so gasilci s prapori, nato vojaška godba, ki je svirala žalostinke. Častni četni vojakov so sledila zastopstva raznih organizacij, za katerimi so se uvrstili župani škofjeloškega srezu z vencem. Škofjeloški občinski odbor je bil navzočen polnoštevilno z vencem. Zvrstilo se je potem uradništvo sreskega načelstva z vencem, nato pa so nosili pokojnikova odlikovanja. Sledila je duhovščina s kanonikom g. Matejem Mramkom.

Krsto so vozili ob častnem spremstvu vojakov z nasajenimi bajonetj, svetilcev lončarskega čeha in članov fantovskega odseka. Za krsto je stopalo sorodstvo. V

Zločinec je zažgal žago Na njej prenočujoči delavec se je ves opečen komaj rešil

Novo mesto, 28. junija
Iz vasi Brega pri Litiiji se je napotil v Belo krajino na košnjo 47letni kočar Rožanc Viktor. Delo je dobil pri posestniku Petru Vadroniču v Prelesju. Rožanc je prenočeval na delodajalčevi žagi, kjer je vsak večer po napornem delu trdno zaspa. Tako je trdno spal tudi eno zadnjih noči, ko ga je zadel zaradi zločinske roke huda nesreča, ki bi ga kmalu stala življenje. Sredi usodne noči se je k žagi pritihotal neznan zločinec in žago zažgal pri tleh. Suhi les okrog žage se je naglo vnel in v nekaj trenutkih je bila vsa žaga v plamenih, ki so v vsej svoji grozoti razsvetljevali širno okolico. Ljudje, ki jih je močna svetloba prebu-

žalnem sprevedu so bili tudi ban g. Natlačen, poveljni škofjeloškega polka g. Milan Kostić, ljubljanski župan g. dr. Adlešič in dolga vrsta znancev in prijateljev, med njimi več literarnih sodelavcev rajnega.

Na Mestnem trgu pred sreskim načelstvom sta se poslovila od umrlega g. Rudolf Fajsa za uradništvo sreskega načelstva in za urad. g. Lovro Planina pa v imenu škofjeloške in okoliških občin. Na pokopališču so spregovorili kaplan g. Melhior Golob, g. dr. Tine Debeljak kot literat in za Mohorjevo družbo in župnik iz Bele Krajine, ki je prinesel svojemu rojaku zadnje pozdrave izpod Gorjancev. V Vincarijih, v mestu in na pokopališču so zapeli združeni pevski zbori, ki jih je vodil g. Matek, častna četa vojakov pa je oddala salvo. Pogreb je trajal skoro dve uri in mrak je legal na zemljo, ko je sprejela zemlja telesne ostanke pokojnega v svoje varstvo.

Smrt nacionalnega obmejnega trgovca

Maribor, 28. junija

Na Zrinskih trga 6 je preminil v 61. letu svoje življenjske dobe g. Davorin Tombah. Z njim je legel v grob eden izmed narodnih trgovcev slovenske generacije, ki se je z energijo, skromnostjo in poštenostjo prikopal iz malih razmer do vplivne in ugledne pozicije. Več kakor 30 let je blagi pokojnik vzorno vodil svojo znano trgovino v St. Vidu pri Ptuj. Mnogo zaslug si je pridobil kot načelnik trgovskega gremija za ptujsko okolico.

V predvojnem času je bil pokojnik edini obmejni slovenski trgovec, ki se je letil vagonskega izvoza krompirja v Egipt, srovskega masla, medu, sadja in drugega blaga v Švico ter drugam. Med svetovno vojno je moral plačati svojo narodno zavestnost z interakcijo v Gradcu. Ohranimo preroano umrlemu zavednemu narodnjaku časten spomin, žalujočim svojem naše globoko sožalje.

Zlatorog — Bohinj

Bohinj, na Vidovdan

Poletje je prišlo v Bohinj, ki se je odel v polno zelenje in bujno cvetje. Toplo greje sonce in prijetne so sence pod košatimi drevesi. Priroda okrog »Zlatoroga« na zahodnem koncu temnega Bohinjskega jezera je očarljiva, postojanka Slo-



venskega planinskega društva pa polna udobnosti, tako da se oni, ki se je enkrat naseljal nad krasotami pri »Zlatorogu«, ne more ločiti od tega edinstvenega dela Slovenije. Letoviščarji pri »Zlatorogu« se dobro počutijo na zapadnem obrežju Bohinjskega jezera, kjer stojijo visoke gore v alikovitem polkrogu in kjer napaja spokojno jezero bobneča Savica. Vročina bo polagoma prišla tudi v Ljubljano ter valila na dopust v »Zlatorog«, ki ima svoje lastno kopališče in čolnarno, udobne sobe za prenočevanje, senčnat vrt in prijazne gostinske prostore, redno avtobusno zvezo od železniške postaje Bohinjske Bistrice, redno pošto zvezo in lastni telefon. »Zlatorog« je izhodišče za vse planinske ture v Triglavsko pogorje, za letoviščarje pa je tudi izhodišče za krajše enodnevnne izlete k Savici, na Vogar, na Komno, k Črnemu jezeru, na Vogel, na Uskovo in v vse okoliške bohinjske hribe. Če se ne niste odločili za letošnji dopust, obrnite se nemudoma na upravo »Zlatoroga«, pošta Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru, da pripravite potrebna ležišča in postreže z dobriimi jestvinami in pijačo.

dila, so prihiteli h goreči žagi, da bi ogeni pogasili in obvarovali ostala poslopja. Se niso spomnili ubogega Rožanca. Šele tedaj, ko je ogenj zajel že gornji del žage, so se začeli iz podstrešja obupni Rožancovi klicati, ki so gasilce opozorili na nesrečnika. Rožanc se je zbudil zavoljo prasketanja ognia in velike svetlobe ter je v smrtni grozi začel iskati izhoda iz svojega obupnega položaja. Po velikih naporih se mu je naposled posrečilo prilezti do neke line, skozi katero je nato skočil iz goreče žage. Bil je že močno opečen. Prisotni so Rožancu priskočili na pomoč in nesrečnega najprej obliili z nekim strojnim oljem, nato pa mu nevarne opekline povili s platnom. Rožanca so nato prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov, kjer upajo, da mu bodo rešili življenje.

Iz Maribora

MOŠKO PERILO PO MERI — Izdeluje ceneno in hitro
IVAN BABIC, Maribor, Gosposka ul. 24

a— **Vidov dan** v Mariboru. Prisceno je proslavil Maribor letošnji Vidov dan. Hiše so bile okrašene z državnimi zastavami. Šolska mladina se je zbrala k sklepni službi božji, po solah so bile običajne sklepne prošnje, učenici in učenke so prejele letno izpoved. Predstavniki mariborskega javnega življenja, zastopniki uradov, ustanov in nacionalnih in strokovnih društev pa so se zbrali k cerkvenim obredom, ki so bila v stolnici, v pravoslavni kapeli sv. Cirila in Metoda v Melju, v starokatoliški in v protestantovski cerkvi. Tudi številno občinstvo je prisostvovalo cerkvenim obredom. Med 10. in 11. uro so bile vse mariborske trgovine zaprte.

a— **Promocija Mariborčana**. Na filozofski fakulteti ljubljanske univerze je bil promoviran za doktorja filozofije iz zoologije stroke g. Miroslav Zei iz znane mariborske nacionalne in selske rodbine. Iskreno čestitamo!

a— **Iz profesorje službe**. Prof. Stanko Lapuh, ki je doslej služboval na tujakunjski klasični gimnaziji, je dodeljen v službo kr. banški upravi v Ljubljani.

a— **Omejitve obratovanja**. Zaradi pomanjkanja sirovin je sedaj tudi Mariborska tekstilna tovarna omejila obratovanje v vseh svojih oddelkih razen v predilnici. Delavstvo bo zaposleno samo tri dni tedensko.

a— **Kako so se odločili letošnji maturanti**. Na tujakunjski I. realni gimnaziji so se od maturantov oddali: 1 za studij umetnostne stroke, 2 za prometno službo, in prometno šolo, 2 za vojaško akademijo, 2 za gozdarstvo, 2 za glasbo, 2 za brodogradnjo in pomorsko akademijo, 1 za letalstvo, 12 za tehniko, 2 za montanistiko, 5 za eksportno akademijo in ekonomsko visoko šolo, 7 za pravo, 4 za farmacijo, 1 za arhitekturo, 7 za filozofijo, 8 za medicino, 1 za žurnalistiko in 12 za privatno službo.

Na klasični gimnaziji so se oddali 4 maturanti za gospodarstvo, 8 za medicino, 2 za telesno vzgojo, 4 za letalstvo in vojaško akademijo, 1 za gospodinjstvo, 10 za pravo, 5 za filozofijo, 3 za veterino, 2 za arhitekturo in umetnost, 4 za tehniko, 9 za bogoslovje, 1 za farmacijo, 1 za agronomijo, 1 za zasedbo službo, 2 montanistiko, 1 za žurnalistiko, 1 za diplomacijo in 1 za kemijo.

a— **Posestna sprememba**. Vsi najemniki lokalov v hišnem bloku na Aleksandrovi cesti 13 in Kanjarjevi 1 so dobili odpoved s 1. oktobrom. Čuje se da je kupila omenjeno hišo tvrdka »Bat« za znesek štiri in pol milijona dinarjev, ki bo preuredila omenjene lokale za svoje svrhe.

a— **Tombola Sokola I.** se zaradi tehničnih ovir prelazi na nedeljo 7. julija. (—)

a— **Panika na Betnavski cesti**. Na Betnavski cesti 39 so doživeli gostje svojevrstno razburjenje. Neki možak je zažgal raketo in sledila je strahovita detonacija. Vse je hitelo k izhodu. V splošni zmedji je odkuril tudi dotični možak, ki se je pogljal na kolo in se odpeljal. Policija se zelo zanima za povzročitelja vznemirljivega dogodka, zaradi katerega ima gostilničar precejšnjo škodo.

Iz Celja

a— **Pregled sokolskih članskih legitimacij**. Sokol Celje matica opozarja, da mora imeti vsak član in članica legitimacijo, kakor predpisuje točka 8. člena 10. pravilnika za sokolska društva. Društvena uprava je sklenila, da bo še enkrat, toda poslednjič, v sredo 3. julija od 18. do 22. poslovala v ta namen v društveni pisarni v mestni osnovni šoli. Večina bratov in sester, ki ima legitimacije, jih je že prinesla v pregled, zato vabimo redke zamudnike, da prinesejo izkaznice prihodnje sredo. Oni, ki legitimacije še nimajo, naj prinesejo s seboj fotografije, da jim bo mogoče izdati nove izkaznice. Pokažite, bratje in sestre, da ste člani sokolske organizacije, ki jim je disciplina in krvi.

Dr. BREGANT MARJAN
SPECIALIST KIRURG
ordinira v Celju — Gosposka ulica 7/L

a— **Ne bodite smešni!** »Slovenčev« dopisnik se na naše stvarne ugotovitve o njegovem postopanju pri poročanju o pravih bivših Westovnih delavcev proti tvrdki Westen spet zaletava v nas. Tokrat se je omejile samo še na ponovno trditev, da ne citamo listov, češ da sta o poravnavi na sodišču poročala tudi »Delavska politika« in »Večerniki«. To trdi, čeprav smo že v prvem odgovoru omenili »Delavsko politiko«, ki je v svojem poročilu kritizirala »Slovenčev« pisanje. Dopisnik »Slovenčev« je poleg tega dobro znan, da sta »Delavska politika« in »Večerniki« poročala o poravnavi šele za »Slovenčev«, in sicer prav zaradi tega, ker je »Slovenčev« prekršil medsebojni dogovor, ki je postal

s tem brez pomena. Kje je potem demagogija? S »Slovencem« pa se ne bomo o tej zadevi dalje prepirali, ker si je javnost tako že lahko ustvarila jasno sliko in sodo.

OTROSKI VOZICEK, kolo ali šivalni stroj najbolje in najhitreje kupite, prodate ali zamenjate v trgovini
JOSIP URŠIC — CELJE, NARODNI DOM.

a— **Promenadni koncert vojaške godbe** 39. pp. bo danes od 11. do 12. na balkonu mestnega poglavarstva. Spored koncerta je naslednji: »Otač komandir«, koračnica. Balfe: »Ciganka«, uvertira. Čiček: »Srb-ska rapsodija«. Cerar: »Od Urala do Bajkala«, popuri. Brodil: »Iz Nisa in okolice«, popuri. »Boj pod Ljajčanom«, koračnica.

a— **Zaključni nastop gojencev obvezne telesne vzgoje** je bil v četrtek popoldne na Glaziji. Ob določenem času je prikorakal pod vodstvom referenta za obvezno telesno vzgojo g. Ferija Pleterska in ob igranju celjske vojaške godbe nad 150 obveznikov, ki so se postrojili na igrišču in pozdravili zastopnike mestne občine in zastopnika vojaške oblasti podpolkovnika g. Stefanovića, ki jim je g. referent poročal. Po pozdravu predsednika občine so obvezniki, ki so bili porazdeljeni v pet oddelkov, nazorno prikazali uspehe in vsestranost šole trimesečnega vežb. Gojenci so nastopili v igri z žogo ter tekmovali v metu granate in patrolnem teku. Nastop je pokazal pravilno telesno vzgojo naše obrtne in trgovske mladine in tudi podaril čut discipline, ki jo je pokazala mladina na tem nastopu. Po nastopu, ki mu je prisostvovalo tudi lepo število občinstva in pri katerem je sodelovala vojaška godba, so gojenci glasno pozdravili v strunnih četrtoestrovih odkorakali in zaključili uspešno prireditve.

a— **Dva nova grobova**. V četrtek je umrla v celjski bolnišnici v starosti 30 let soproga gostilničarja in mesarja g. Hermina Bastevčeva, roj. Kinclova, iz št. Jurija ob juž. žel. Pogreb bo danes ob 16. iz hiše žalosti v št. Juriju ob juž. žel. na tamkajšnje župno pokopališče. — V Zabukovci pri Grizah je umrl v četrtek trgovec g. Anton Malus. Pogreb bo danes ob 17. iz hiše žalosti v Zabukovci na pokopališču v Zalcu. — Pokojnika bodi ohranjen lep spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

a— **Javna mestna knjižnica** bo od 1. do 22. julija zaprta. Prihodnje poslovanje bo v torek 23. julija.

a— **Celjan!** Legija koroških borcev v Celju priredi loterijo. Del glavnih dobikov je razstavljen v Hladnovi trgovini. Pričakujemo, da bo narodno-zavedna javnost podprla organizacijo in kupovala srečke, ki se dobijo v celjskih trafikah, podružnicah »Jutra« in »Slovenca« in v društveni pisarni na Dečkovem trgu 6. Srečke so po 5 din. (—)

Vidov dan v Ljubljani

Ljubljana, 28. junija. Na vidovdanski praznik se je ob 10. vršila v stolnici svečana služba božja, ki jo je opravil škof dr. Rožman ob številni asistenci. Udeležili so se je predstavniki vseh državnih civilnih in vojaških oblasti, med njimi ban dr. Natlačen, divizionar Stefanović, rektor dr. Slavič z vsemi dekani, načelniki banovinskih oddelkov in predstavniki mestne občine ter številnimi zastopniki društev in ostalega občinstva. Uro pozneje se je vršil v pravoslavni cerkvi svečan parastos, ki ga je opravil vojaški svečenik Dušan Nikolić in so mu prisostvovali poleg najvišjih vojaških dostojanstvenikov divizionarja Stefanovića in njegovega pomočnika generala Kuka-vičića prav tako številni zastopniki državnih uradov in oblasti ter predstavniki narodnih organizacij in društev. Ljubljana je bila vsa v zastavah.

Vidovdan pa je tudi praznik našega dijaštva, ki na ta dan svečano zaključuje šolsko leto in prejema plačilo v obliki spričeval, dobrih ali slabih, kakor je že pač bila komu pri srcu vestnost in marljivost pri izpolnjevanju svojih šolskih dolžnosti. Cele trume nasmejane mladine so kora-kale po ulicah, dekleta pa so se razkazovaly vsak s svojim nagljem v gumblji. In tako se bo Ljubljana precej izpraznila, zlasti na promenadi bo občutno potihnilo vsakodnevno vrvenje. Ljubljana bo postala počitniško mesto do jeseni.

Za tujski promet z Madžarsko

Ljubljana, 28. junija. Ko so v aprilu vodilni predstavniki madžarskega turizma obiskali Jugoslavijo in se kratke čase zadržali tudi v Sloveniji, zlasti v Ljubljani in na Bledu, je naša vodilna turistična revija »Turizem« dala pobudo za izdajo posebne slovenske številke, posvečene Madžarski. Sprito sedanjih razmer v Evropi je namreč Madžarska zdaj še edina država, iz katere Slovenija lahko pričakuje goste.

Zamisel ni potrebovala dolgo časa, da je prišlo do uresničenja. Te dni je namreč revija »Turizem« res izdala posebno slovensko številko, ki je izšla v madžarsčini in bo odposlana na Madžarsko tamšnjim turističnim ustanovam, uradom in interesentom. Slovenska številka »Turizma« v madžarsčini je prvi tovrstni pojav v našem turističnem slovu in bo nedvomno imela ugodne posledice.

Na uvodnem mestu objavlja članek dr. Svetozara Ilesića o geografskem položaju Slovenije, sledi pa mu pregled slovenskega slovstva od začetka do danes, ki ga je prav nazorno sestavil novinar Milan Rakovec. Tena dvema, precej obsežna članekova sledita prispevka urednika Vladimira Regalija o letopatih in zdravilnosti Slatine Radencev in lepe Roškega Slatine. Zelo zanimivo je opisana tudi Dobrna z njenimi lepotami in njenimi zdravilnimi vreli. Zanimiva sta dalje članka o Kranjski gori in o Bohinju, ki ga je pri-speval Stanko Hribarnek. Mariborska Tjuskoprometna zveza je prispevala poseben članek o letopatih in planinskih domovih Pohorja. Za naš alpinizem je vsakako zelo koristen pregled vseh slovenskih planinskih postojank v Julijskih Alpah, Karavankah, Kamniških planinah, na Pohorju, Goltju, Smrekovcu, Plešivcu, Peči in v Zasavju. Pregledu slovenskih planinskih postojank — pri vsaki so dodani naj-potrebnejši podatki — sledi obširen pregled važnejših in za mednarodni turizem v poštve prihajajočih slovenskih turističnih krajev, revijo pa zaključujejo podatki o vsem, kar je potrebno madžarskemu letovistaru, ki prihaja v Slovenijo.

Številko »Turizma«, posvečeno Madžarski, krasi vrsta res izbranih slik Bohinja, Roškega Slatine, Kranjske gore, Maribora, Mariborskega otoka, Dobrne, Ljubljane, Kamnika, Kranja, Slatine Radencev, Blede, Logarske doline, Senjorjevega doma na Pohorju, Pohorskega doma, Kamniških planin, Aljaževske stolpa vrh Triglav, Martuljkove skupine, severne stene Triglava, Jezerskega in Laškega. S priznanim okusom jo je uredil novinar Vladimir Regalij, ki ima na polju naše turistične publicistike lepe zasluge. Tiskala jo je res okusno na umetniškem papirju Narodna tiskarna v Ljubljani. Zeleti bi bilo, da bi takšne, Sloveniji posvečene številke, delno izpolnjene, izšle še v drugih jezikih, saj so v propagandnem pogledu učinkovite in zaslužijo pohvalo in priznanje.

35 let na istem službenem mestu

Krka na Dojenskem. 27. junija. Pred leti smo proslavili učitelja Ivana Lobeta, ki je služboval pri nas preko trideset let in umrl potem, ko se je blizil že stoletnik. Ivan Lobe je bil tisti čas naj-starejši slovenski učitelj.

Zdaj pa se naš šolski okoliš pripravlja na počastitev vrle učiteljice in kulturne delavke gđ. Marije Strausove. Ob koncu letošnjega šolskega leta bo stopila v zaslu-ženi pokoj. Službovala je, pri nas vso svo-jo službeno dobo, saj živi in deluje med nami polnih 35 let.

Po roku je iz Novega mesta. Suplentsko mesto je nastopila najprej v Trebnjem, kjer je službovala le tri mesece. Nadalje-nega pol leta je bila nameščena v Podgra-du pri Stopičah. Nato pa je zaprosila za prazno učiteljsko mesto na Krki in ga je tudi dobila. Prišla je k nam 15. septembra 1. 1905.

Vse svoje sposobnosti je dala naši mla-dini. Kot izvrstna moč je bila posebno ce-njena v elementarnem razredu. Kot iskro-no tovarišico so jo imeli radi vsi učitelji in učence, ki so službovali z njo na naš-ji ljudski šoli. Delavna je bila tudi izven šole. Pred desetimi leti, ko je dopolnila četr-t desetletja službovanja pri nas, jo je občinski odbor izvolil za častno članico. Šola in starši pa so ji priredili tedaj pri-srčno počastitev.

Zahvala za njen trud pri vzgoji mladine bo obenem poslovilnica od vrle učiteljice. Prireditve je določena za 29. t. m. (praznik sv. Petra in Pavla). Ob 15. se bo začela proslava z govori pristojnih činiteljev. Šolska mladina pa bo nato zaigrala »De-setnika in sirotke«. Pri proslavi bodo so-delovali tudi krški fantje.

Vrta jubilarntka je dobila priznanje tudi na najvišjem mestu: bila je nedavno odli-kovana z redom sv. Save. Še mnogo let!

Iz življenja na deželi

Iz Slovenjega Grada
a— **Vrsta hudih nesreč**. Pred dnevi je delal plohe pri Robniku Fricu, posestniku v Hudem kotu, lesni delavec Jevnik Lud-vik. Po nesreči mu je sekira spodrsnila in si je hudo ranil levo nogo. V četrtek ob 16. se je primerila v Velenju težka nesre-ča, katere žrtev je postal 14-letni dijak Ivan Tišler, trgovčev sin v Velenju. Mla-di pomečenec se je igral s petardo, ki mu je v roki eksplodirala in odrgala dva prsta na levi, roko pa še posebej občut-no poškodovala. Pomečenec je nudi zdravniško pomoč dr. Medic iz Soštanja,

ki je odredil takojšen prevoz pomečenca v Slovenj Gradec, kamor so ga jadrno odpeljali z avtomobilom. Zdravniki se trudi-jo, da rešijo mlademu pomečenecu roko. — V četrtek popoldne je peljal kravo k biku 14-letni Andrej Pleševnik iz Raz-borja. Pri posestniku Knezu mu je stopil bik na nogo in mu jo zlomil. Tudi ta se zdravi v slovenjegraški bolnišnici.

Iz Hrastnika

a— **Smrtna kosa** je pokosila v naši ob-čini v sredo zvečer kar dva ugledna po-sestnika. V Praprotnem je umrl v 67. le-tu starosti g. Ignac Božič, gostilničar in posestnik. Kot praproški rojak je bil dobro znan tudi v Hrastniku in Trbovljah, kjer ima mnogo sorodnikov. Nit življenja mu je pretrgala zahrbtna jetika. Pokopali so ga na Vidov dan dopoldne ob veliki ude-ležbi na pokopališču v Dragi. — Na Dolu pa je preminil posestnik g. Franc Straus, starejši, po domače Hrastelj. Dosegel je lepo starost 78 let. Pokojni je bil ugleden gospodar, ki je bil dolgo let občinski ob-zornik, odnosno svetovalec pisne dolske občine. Kot skrben oče je lepo vzgojil dve hčeri in štiri sinove, ki so že vsi dobro preskrbljeni. Pokojni je bil, dokler je bil še zdrav, tudi vnet član zelene bratovšče. Pogreb bo danes v soboto na dolskem pokopališču. — Naj bo obema lahka doma-ča gruda! Sorodnikom naše iskreno soža-lje!

a— **Trboveljski slavček** obhaja letos 10 letnico obstoja. V tem času je nastopil v 73 krajih, v Jugoslaviji v 62, v tujini (na Češkoslovaškem, v Nemčiji in v Bolgariji) pa v 11 krajih. V desetih letih je imel 215 glasbenih prireditev: 135 koncertov, 69 ma-tinej za šolsko mladino in 11 radijskih kon-certov. Glasbene ocene teh koncertov in nastopov so bile v domačih in tujih listih zelo laskave. Tako je pisala beograjska »Politika« 1. 1936: »Trboveljski slavček je danes eden izmed najprezentativnejših zborov te vrste na svetu.« — Danes na praznik Petra in Pavla ob 17. bo koncer-tiral ta sloveči mladinski zbor pod vod-stvom znanega pevovodje Avgusta Šulgo-ja v dvorani Sokolskega doma v Hrastni-ku. Pri klavirju bo g. dr. Svara iz Ljubi-ljane. Cene sedežev so od 10 din nazaj.

a— **Šolska vrata** so se na Vidov dan za-prla. Po službi božji za padle junake je bila šolska vidovdanska proslava v Sokol-skem domu z obilnim sporedom. Ob koncu šolskega leta 1939/40 je bilo na obeh tu-kajšnjih šolah, deški in dekliški, 739 otrok. Število otrok je v zadnjem šolskem letu nekoliko padlo, zato se je zdaj ukinil en razred na dekliški šoli. Tako bo imela v prihodnjem šolskem letu dekliška šola le 9 razredov. Ob koncu šolskega leta je iz-stopila na obeh šolah 48 otrok, ki gredo v uk, delno pa na delo v stekiarne. Novin-ec se je priglasilo za prihodnje šolsko le-to nad 100. — V strokovnih nadaljevalni šo-li sta bila ob koncu leta 102 učenca, od-nošno učenki. Završni izpit je delalo 22 učencev, odnosno učenk. Na tej šoli je poučevalo 8 oseb.

Iz Novega mesta

a— **Pomladak Aero-kluba »Naša krila« na drž. realni gimnaziji v Novem mestu** priredi 29. t. m. ob 14. uri na Marofu pri mestnem znamenju tekmo motornih in jadrnih letal. Vabljeni v čim večjem šte-vilu!

a— **Mestno kopališče**. Letos bo ostala zunanost še stara, prihodnje leto pa bodo kopališče podliti in zgradili novo. Načrti mestne občine kažejo, da bo zgradba zelo obsežna, s številnimi kabinami in moder-nimi napravami, ki jih vidimo po večjih tujsko-prometnih središčih. Zanimanje za budočo moderno kopališče je veliko. Lega na Loki, kjer bo dovolj prostora za sonče-nje, bo gotovo privlačila mnogo kopalcev tudi od drugod. »Putnik« v Beogradu je za novo kopališče naklonil 4000 din podpore.

a— **Nesreča s staro patrono**. V Desetnici pri Črnomlju je našel v domačem sadov-njaku 34letni Agnč Leopold staro patrono. Mož jo je radovedno ozledoval, naposled pa vzlet kos železa in prišel tolči do nje. Patrona se je razpočila in Agnč raztrga-la dlana leve roke. Moral je na zdravlje-nje v bolnišnico usmiljenih bratov.

a— **S češnje sta padla**. Učenca Saje Leopold iz Cilpaha in Kocijan Alojzij iz Stare Bučke sta padla s češnje. Pri padcu si je Saje zlomil levo, Kocijan pa desnico. Oba sta v bolnišnici.

Iz Gornjega grada

a— **Tujski promet** bo tudi v našem le-toviščarskem kraju letošnje sezone zelo tr-pel. Druga leta smo imeli v tem času že številne prijave letovistčarjev, letos pa je le še malo število prijavljenih, četudi naši gostilničarji in zasebniki niso znatno po-višali cene stanovanj in hrani. Povišek skoraj ne pride v poštev. Kdor se še ni odločil, kam poide letošnje počitnice, ima priliko, da se v kratkem prijavi in pride v naš kraj.

a— **Poroča**. Šef naše davčne uprave g. Vlado Gogala se je poročil prejšnji te-den z gđ. Antonio Kančevo iz Mengša. Obilo sreč!

a— **Službene premešitve**. Zvaničnika sreskega načelnika g. Ivan Ilija in Drago

Ačko sta premešena in sicer prvi k sre-skemu načelnstvu v Laško, drugi k sreske-mu načelnstvu v Ljutomer. G. Ilija se je zlasti mnogo udeleževal pri sreskem od-boru RK, ki utrdi z njegovim odhodom skoraj nenadomestljivo izjubo, udeleževal pa se je tudi mnogo pri Sokolskem društvu, zlasti kot igralce. G. Drago Ačko na je svoj prosti čas uporabljal za požrtovalno delo pri Strelski družini in Gasilski četi; obe organizaciji bosta tega marljivega de-lavca pogrešali. Obema gospodoma želimo v novem službenem kraju zadovoljno živ-ljenje!

Iz Kranja

a— **Proslava Vidovega dne**. Vidov dan je Kranj kakor običajno troslavil dostojno, ki imajo proslavami in spominskih prire-ditvah. Na predvečer je Sokolsko druš-tvo, ob veliki udeležbi članstva in osta-lega občinstva, prižgalo na letnem telova-dišču vidovdanski kres. Po pozdravu za-stavi ob sviranju državne himne, je staro-sta br. Završnik imel nagovor v spomin častnih žrtcev za našo svobodo. Na Vidov dan je ob 9. bilo v farni cerkvi slovesno opravilo, katerega so se udeležili poleg šolske mladine vsi uradi, društva in kor-poracije. V teku dneva so nato bile na gimnaziji, tekištni in meščanski šoli ter na ljudski šoli proslave z zaključkom šol-skega leta.

a— **Popravni izpiti**. Učni tečaji za dijake in dijakinje gimnazije in meščanske šole, ki imajo popravne izpite se prične 3. julija. V tečaju bodo poučevali profesorji z dol-goletno prakso. Pouk bo trilateral na teden po dve polni uri za vsak predmet. Pri učencih, ki bodo obiskovali tečaj takoj v začetku je uspeh zagotovljen. Vpisovanje bo 1. julija od pol 11. do 12. in od pol 14. do 16. ure v državni meščanski šoli, Tav-čarjeva ulica 2.

a— **Razstava na tekstilni šoli**. Kakor vsako leto, tako tudi letošnja razstava na državni tekstilni šoli vzbujala veliko zani-manje. Razstava je odprta samo še danes.

a— **Davčna uprava** je preselila. Te dni se je preselila tukašnja davčna uprava iz starih prostorov na Mestnem trgu v nove prostore na Mencingerjev trz. Davčna uprava je sedaj v prostorih, kjer je bila prej tovarna »Ika« in sicer v II. nadstropju Adamičeve hiše na Mencingerjevem trzu. Novi prostori so moderno urejeni in parketirani ter obsegajo poleg večje dvorane še štiri prostorne zračne in svetle sobe.

Iz Ljutomera

a— **»Čarobno zdravilo« na Sokolskem odru**. V nedeljo 23. t. m., je Kolo jugoslo-venskih sester povabilo občinstvo v So-kolski dom, kjer je deca ljudske in me-ščanske šole zaigrala Manka Golarja prav-iljčno igr »Čarobno zdravilo«. O igri sa-mi lahko rečemo to, kar je lastnost nogo-mih prevence: predolga je. Treba bo ne-katere dolge prizore krajšati, druge sploh črtati, posebno ker ne pospešujejo razvo-ja dejanja, ampak ga samo zadržujejo. S tem bo igra mnogo pridobila. Dejanja je razmeroma malo, zato pa so nekatere sil-ke živahne in pestre, kar velja posebno za zadnji dve, ko nastopa kraljica palčkov v vsem sijaju. Dikcija je gladka in poleg te-ga domača, tudi humorja ne manjka. Med številnimi osebami — bilo jih je nad 60 — je treba posebej omeniti pridnega Ja-nezka, ki prinese bolni sestrici zdravilo, njegovo mater, sestrico in sosedo, pa kral-jico palčkov, ki je dala s svojo pesmijo igri kar operno oblečje, dalje živahnega coprnjaka in njegovo originalno družico Jago-babo, samozavestnega dvornega mar-šala pa kapelnika. Bilo je mnogo rajanja planinskih cvetlic, metuljkov, palčkov — odprt je bil pač ves revizorizir pravilni-ih iger. Občinstvo, ki je napolnilo dvo-rano, se je ob živahnih nastopih naših otrok, sodelujočih z vso vmeno, dobro za-bavalo. Posebno so ugajali nastopi celot-nega ansambla v zadnjih dveh slikah za-radi silovitosti. Režija je bila v spretnih rokah g. Apihove, ki se je morala pošte-no potruditi, da je postavila na oder Go-larjevega prvenca tako, kakor si ga je mladi pisatelj zamislil. Glasbo, ki se gib-lje kljub romantičnosti dejanja včasih kar v modernih melodijah in ritmih, je zložil učitelj g. Skok. Orkester, v kate-rem je razen domačih sodelovalo nekaj učiteljsstva iz Prekmurja, je bil od kraja pretežak in preglasen, v zadnjih dveh si-likah pa se je bolje skladal z značajem igre in glasovno silo pevcev. Krst Golar-jevega prvenca je bil torej lep in dostojen, ga je Kolo jugoslovenskih sester prav po-trebno, ker hoče letos pripraviti ubožni de-el primerno božnicno.

SOKOL

Sokol Ljubljana II. vabi vse prijatelje na 28. javno telovadbo, ki bo danes v so-boto ob 15.30 na letnem telovadišču v Tr-novem. Ogled doma in izvršenih del. Na-rodna zabava, srečolov, strelšče, dobra po-strežba itd. Dvorana bo pripravljena za goste tako, da se ni bati hladni niti dežja. Ako pa bi bilo stalno deževno vreme, bo vsa prireditve preložena na naslednji dan, to je nedeljo 30. t. m. (—)

Za nov rod

Ljubljana, na Vidov dan. Danes je dobila mladina v solah izpr-čevala o svojem delu in skrb. Starši, ki so vse leto delali nad svojimi malimi, so danes prav tako kakor mladina, s skrbjo pričakovali, kakšno pričevalo bo prinesel otrok iz šole.

Nekateri starši so vse leto hodili v šolo izpraševati kako je z njihovim otrokom, za ocneno so se borili z učitelji in profes-rji, družji so doma prenašali otrokove boje za oceno. Prav je, da si ošledamo vrednost boja za poedine rede v izprčevalu in splošno o vrednosti šolskih ocen.

Vsakemu očetu vsaki materi in tudi otroku je prva skrb, da izdela razred, dru-ga skrb pa, da doseže čim boljše ocene.

Ako nekoliko prevdarimo, kakšno vred-nost imajo poedine ocene v otrokovem življenju, vidimo, da niso vredne, da si zaradi njih delajo take skrbi starši in otroci. Namesto, da si zaradi ocen uni-čujejo zdravje otroci in starši bi morali ob sklepu šolskega leta pomisliti na nasle-dnje:

Koliko je otrok po dovršenem šolskem letu sposobnejši za samostojno življenje, to se pravi: koliko je telesno bolj krepak in utrjen; koliko je umsko bolj razgiba-n in sposoben sam vršiti nove naloge v živ-ljenju; koliko je moralno utrjen, sposoben ocenjevati svoja in tuja dejanja; koliko je voljan delati, trpeti, odreči se lažnosti, uživanju, lenobi pri ročnem in duševnem

delu; koliko je sposoben dojeti in občutiti le-poto življenja samega, lepoto v prirodi in v umetnih likih in slednjč, koliko poveza-nosti čuti kot član naroda, države in člo-veškega občestva. Ako ocenimo uspeh naš-e šolstva s tega stališča, pridemo do naslednjih zaključkov:

Telesna vzgoja je v vseh stopnjah naš-ih šol prav po mačehovski zastopljena, ker dve uri tedenske telovadbe ne mo-reta izravnati krivencastih hrbtnic naših otrok, ki so se skrivile radi 40 do 60 ur-nega učenja v tednu; ne moreta razširiti zaradi sedenja stisnjeneza prsnega koša, da bi otrok lahko polno zadihal; ne more-ta uravnati prebave in pospešiti krvnega obtoka, ki je zadrtan zaradi notrdnih klo-pi in neprimerne obleke. Posledica take vzgoje so v resnici tragične, ako z zdrav-stvenega vidika opazujemo mladino, ki je končala na primer naše srednje šole in je skupno vsaj dvanaest let presedela v šol-skih klopih.

Glede znanja kaže ugotoviti sledeče: V naših šolah se mladina veliko uči in tudi dosti zna, ali zelo redki so učenci, ki bi mogli znanje samostojno uporabiti. Poseb-no v nekaterih vrstah šol se goji pred-vsem spominsko znanje. Učenci sami se rajši podirajo lažje spominskega nači-na učenja kakor razumnekega dela pri re-delavi učne snovi, kaj se slednji način mnogo težji in napornejši. Pa tudi učitelji in nadzorniki lažje nadzorujejo spomins-ko znanje kakor razumski način šolskega dela.

Po odredbi prosvetne oblasti v pretek-lem šolskem letu, na mladini pri semi-narskih vajah in nalogah v višjih razre-dih srednjih šol ne dajo učitelji prilike, da bi razpravljala o socialnih, kulturnih in gospodarskih problemih sedanjosti, bi sodili, da ji ni na tem, da bi si utvarila mladina o teh vprašanjih samostojno sod-ba. Posledica tega je, da je izobraženost veliko bolj pod vplivom dnevnih novic in dnevnega časopisa, bolj d-stoono tuji propagandi, kakor delavstvo ali kmečko ljudstvo, ki je ohranilo zdrav razum in sposobnost treznega presojanja.

Naša ljudska, posebno na srednja šola je po svoji učni snovi in po delu bolj obu-jena v preteklost kakor v sedanjost in bodočnost; ona je statična, namesto di-namična. To je sociološko razumljivo, ali za našo narodno bodočnost neopravičlivo. Mladina to nagnosko čuti in zato ve-dno toži o okostenelosti naše šole, ki uč mladino o tem, kako je bilo, ne kaže pa ji poti v prihodnost.

Tedanja šola vzeza za strahom, s kaz-nijo, s predpisi. V življenju pa držijo le tisti predpisi, ki si jih je poedinec sam s polno zavestjo lastne odgovornosti po-stavil in se odločil, da jih bo držal. Na-čelo, da je otrok ali človek po naravi

Narodno delo Sokola v celjskem področju



JOŽE SMERTNIK
starešina celjske sokolske župe

Celju čast!

Kakor pred tremi tedni za mariborske sokolske jubileje, tako se je naš list odločil, da izda posebno prilogo tudi za celjske jubilejne dni, ki jih naša narodna in sokolska javnost radi izrednih

Pod praporom Sokola Celje—matica se zbira že pol stoletja jugoslovanska mladina, zbirajo se oni jugoslovanski borci, ki so bili prekaljeni v sokolski telovadnici in narodnih bojih. Pod tem praporom pomagamo izvršiti moralno in materialno pripravljenost za obrambo domovine, kajti mi hočemo dospeti na najvišji vrhunce lastne kulture in sreče vsega jugoslovanskega naroda.

Ko pa bomo prestali preizkušnjo, ki jo nam nalaga današnji čas, potem pride čas za praznovanje jubilejev in zmag — ter za pisanje spominov.

Sedaj pa stojimo vsi budno na straži in čuvajmo Jugoslavijo!

JOŽE SMERTNIK.

prilik žal ne more proslavljati, kakor je bilo nameravano za 28., 29. in 30. t. m.

Celje in njegov široki okoliš slavita letos dva velika jubileja: zlati jubilej celjskega Sokola, iz katerega je stalno pritekal mogočen vir narodne zavesti, narodnega in sokolskega dela in borbe, ter 30letni jubilej celjske sokolske župe, ki je v mogočnem razmahu prepredla celo slovensko Štajersko z močnimi trdnjavami sokolskih idej in nacionalnega dela.

Tako je Celje v narodni politični, gospodarski in kulturni zgodovini štajerskih Slovencev igralo vse od narodnega tabora v Zalcu l. 1868 pa do danes važno, mnogokrat odločilno vlogo. Na vsa ta delovna polja so posegali celjski slovenski voditelji, ki so bili vsi brez izjeme tudi vsikdar odločni in neomahljivi pripadniki sokolske organizacije.

Slovenskemu Celju se klanja o priklji njegovih jubilejev ves slovenski narod! Slovenskemu Celju čast!

Sokol Celje matica ob zlatem jubileju

Kratek zgodovinski oris razvoja in dela celjskega Sokola v letih 1890—1940.

Celjsko sokolsko društvo slavi letos svoj petdesetletnik. Ta jubilej ni samo lokalne pomena, kajti celjsko sokolsko društvo je vršilo v svoji preteklosti nalogo, ki je presegala okvir navadnega društva, ne samo v telovadnem, temveč tudi v narodno-probujevalnem smislu.



Dr. JOSIP VREČKO,
prvi starešina celjskega Sokola

Celje, po svojem pravem bistvu, nikdar ni bilo nemško mesto. Glavni prtok njegovega prebivalstva je prihajal iz slovenske okolice. Ali vladajoči tui režim, ki se je opiral na avstrijsko državno oblast, je skušal zabrisati pravi nacionalni značaj prebivalstva. Toda izza šestdesetih let preteklega stoletja se je med Slovenci bolj in bolj prebujala narodna zavest, ki je postajala leto za leto bolj odločna in borbenja. Tako je Celje polagoma dobilo slovenski rod, ki se je uprav heroično bojeval za narodne pravice. Njegovi vodje so preko



Dr. IVAN DEČKO,
duša narodne borbe pred vojno

mestnega področja širili svoj vpliv na okoličje, ki jim je bila kmalu krepka opora, in celo na vso bivšo Spodnjo Štajersko. V tem boju so bile nacionalne organizacije ogromnega pomena. Vodje in narod so se jih oklepali z veliko ljubeznijo.

Ustanovitev Sokola v Celju

Prva taka organizacija je bila Narodna čitalnica, ustanovljena l. 1862. Ta je združevala pod svojim okriljem vse celjsko slovensko kulturno delo ter je gojila narodno zavest z družabnimi stiki. Njen značaj je bil še patriarhalčen. Leta 1890 se ji je pridružil »Celjski Sokol«, ki jo je razbremenil in narodno delo poglobil. Značilno je, da je sokolska misel našla v Celju svoje žarišče nekako po ovinkih. Na prvi nacionalni manifestaciji Savinjanov, na velikem žalskem taboru, so leta 1868 prvi nastopili Sokoli na savinjskih tleh. Bili so iz Ljubljane in narodne množice so jih viharno pozdravljale. L. 1882 se je pa že ustanovil Savinjski Sokol. Svoj sedež je imel v bogatem in zavednem narodnem Mozirju ter mu je bilo toliko vsa Savinjska in Saleska dolina. Toda Mozirje je

imelo periferno lego. Pravo sokolsko središče je spadalo v Celje, ki ga je bilo treba dvigniti in ustvariti iz njega pravo narodno postojanko.

V Celju je bila takrat skupina mladih mož, ki niso bili samo prežeti z narodno mislijo, ampak so tudi ljubili telovadbo. Med njimi je bil najagilnejši mladi dr. Dragotin Treo, ki je prišel iz Novega mesta, kjer je telovadil pri Dolenskem Sokolu. Dr. Treo in tovariši so l. 1890. s podporo narodnih ljudi v Celju in širši okolici ustanovili Celjskega Sokola. Ustanovna slavnost, ki je bila deloma v Celju in deloma v Zalcu, je bila ogromna narodna manifestacija, prava ponovitev žalskega tabora.

Prva leta dela in borbe.

Celjski Sokol je živahno prijel za delo. Kmalu je imel okrog 100 članov, ki so se delili v izvršujoče in podpore. Prvi starosta Celjskega Sokola je bil dr. Josip Vrečko, podstarosta pa dr. Ivan Dečko. Oba sta bila zelo zaposlena v politiki in sta se l. 1895. odpovedala svojemu častnemu mestu. Zda je bil za starosta izvoljen dr. Alojzij Brenčič, za podstarosta pa dr. Fran Tomlinšek, ko se je ta preselil v Ljubljano pa dr. Josip Karlovšek.



Dr. JOSIP KARLOVŠEK
(Glej njegove spomine v podlistku)

Telovadbo je vodil sprva sam dr. Treo. Velikega pomena za društvo je bilo dejstvo, da je l. 1893. prevzel telovadno vodstvo Matija Benčan, prejšnji načelnik Ljubljanskega Sokola in telovadeč velikega formata, ki je pravkar na II. češkem vsesokolskem zletu v Pragi stopil v vrsto slovenskih telovadnih prvakov. Benčan je deset let vodil telovadno delo Celjskega Sokola. Z vzgledom in spretnostjo je vzgojil mnogo dobrih telovadcev in njegova velika zasluga je v tem, da je z učinkovitimi nastopi budil narodni ponos in vžigal narodno zavest.

Znatne težave je imelo mlado društvo s telovadnico. Naposled je našlo svoj dom v telovadnici okoliške šole v Razlagovi ulici, ki jo je primerno opremilo. Tu so leta l. 1895. telovadili tudi slovenski gimnazisti, ki so obiskovali tedaj ustanovljene nemško-slovenske samostojne nižje gimnazijske razrede.

Otvoritev Narodnega doma.

Leta -897. je priredil Celjski Sokol veliko slavnost. Nabavil si je prapor in je njega blagoslovitev združil z velikim telovadnim nastopom in z narodno veselico. Svojo prireditve je združil z otvoritvijo Narodnega doma, ki je poslej nudil zavetje ne samo Celjski posojilnici, ampak tudi vsemu slovenskemu društvu in vsemu slovenskemu ljudstvu. Naslednje leto je Sokol sedeloval pri slavnostni blagoslovitvi prapora Celjskega pevskega društva, l. 1899. pa pri velikih manifestacijah, ko so celjske Slovence obiskali češki študentje pod vodstvom svojih profesorjev med katerimi je bil tudi Ivan Vladimir Hrasnik, graditelj celjskega Narodnega doma. Ob vseh teh prilikah so bili Sokoli na celjskih ulicah izpostavljeni ne

samo besednim, temveč tudi dejanskim napadom nestrpnih ponemčencev.

Sveže moči.

V l. 1899. je Sokol prišel v organizacijsko krizo. Dr. Alojzij Brenčič je zaradi prezaoplenosti odstopil in nobenega odvetnika ni bilo mogoče pridobiti, da bi bil prevzel mesto staroste. Bili so z drugim narodnim delom prezaopleni. Zato je doletelo leto vodil društvene posle mladi dr. Josip Karlovšek kot podstarosta.

Sledečega leta je bila kriza premagana; idealni dr. Ivan Dečko je sprejel mesto staroste. Bil je v tem položaju do l. 1905., ko ga je zamenjal dr. Josip Karlovšek. L. 1902. se je izvršila tudi izprememba načelnštva. Benčan je zamenjal Jože Smertnik, Murnikov učenec. Smertnik je gojil telovadno delo izvrstno, sistematično. Dobro je poznal sokolsko literaturo in razne telovadne sisteme. Največjo važnost je polagal na telovadbo in telovadne prireditve, manjšo pa na zabavo, tamburanje in kolesarjenje, ki so se poprej gojili v Celjskem Sokolu.

Uspeh intenzivnega dela se je kmalu pokazal. Na II. vseslovanskem zletu v Ljubljani l. 1904. je korakalo v slavnostnem sprevodu že 69 članov Celjskega Sokola, pri tekmah v višjem oddelku pa je načelnik br. Smertnik dosegel I. društveni član žalcian br. Vilko Kukec pa II. očno. Enako pomemben je bil telovadni uspeh na I. hrvatskem vsesokolskem zletu v Zagrebu l. 1906. Narodnovzgojnega značaja so bili manjši izleti, ki jih je Celjski Sokol prirejal v razne kraje v bivši Spodnji Štajerski. Globoko v dušo sokolskih udeležencev in naroda se je vtisnil zlati šentiljski izlet l. 1906.

Ustanovitev celjske sokolske župe.

Celjski Sokol in njegov načelnik sta v tej dobi vršila obsežno organizacijsko delo. Vso bivšo Spodnjo Štajersko sta prepredla s sokolskimi društvi in pripravila tla za ustanovitev Celjske sokolske župe, ki je bila formalno ustanovljena l. 1910., a je pričela delovati že l. 1908. Celjan dr. Gvidon Serneč ji je bil prvi starosta in Smertnik prvi načelnik. Kmalu je delo v župi tako naraslo, da je postala nujna cepitev v dve župi: v celjsko in mariborsko.

Celjski Sokol odnosno njegov načelnik sta tudi odločilno sodelovala pri ustanovitvi Slovenske sokolske zveze, ki ji je bil Smertnik prvi načelnik.

Notranje društveno delo se je medtem še razčlenilo. Skrb za naraščaj je rodila nove oddelke in že l. 1903. se je ustanovil oddelček članic.

Med intenzivnim delom se je bližala društvena dvajsetletnica. Leta 1909. je za dr. Karlovškom prevzel mesto staroste dr. Gvidon Serneč, ki ga je po enem letu zaradi odselitve odstopil br. Smertnik.

Otvoritev Sokolskega doma.

Medtem je postalo pereče vprašanje telovadnih prostorov. Telovadnica v okoliški šoli povečanemu številu članstva, telovadcev in oddelkov že davno ni več zadoščala. Društvo si je zato v Gaberju zgradilo svoj Sokolski dom. Žrtve zanj so bile zelo velike. Moralo si ga je zgraditi na ozemlju okoliške občine, ker je nemška mestna uprava trajno onemogočala, da bi stal dom v mestu.

Otvoritev doma je bila združena z velikim zletom Slovenske sokolske zveze. Na zlet je vabilo društvo poleg Slovencev tudi druge slovanske brate kot »predstražo Jugoslavije«.

Celjski zlet iz l. 1910. je zelo pomemben, ne samo po svoji obsežnosti, ampak tudi po okoliščinah, v katerih se je vršil. Nemci so napeli vse sile, da bi ga preprečili. Ni so uspeli. Vendar pa so morali udeleženci izstopati iz vlaka in vstopati vanj v šotrah, ker policija ni dovolila, da bi se Sokoli v kroju pokazali na mestnih ulicah.

Za Smertnikom je prevzel telovadno vodstvo Anton Jager, njemu sta sledila Prostoplav Furlan in Viktor Moškon. Leta 1914 je postal društveni načelnik Lojze Jerin, ki si je malo prej pridobil telovadnih lovnikov na mednarodni tekmi v Parizu.

Intenzivno delo je prekinila vihra svetovne vojne. Društveno delovanje je bilo ustavljeno. Smertnik in še nekateri člani so oblasti preganjali. Sokolsko telovadnico je zasedlo vojaštvo. Društveni prapor z arhivom je na tašnik Stanko Erhartič skril v podstrešju hiše, kjer je stanoval.

V središčni domovini.

Ko je bilhar počenjal je bil Celjski Sokol zopet na delu. V odločilni meri je pomagala celjskemu Narodnemu svetu pri prevzemu mestne varnostne službe, pri organizaciji Narodne straže, pri poslovanju mestne občine in v dveh oddelkih je postal svoje pripadnike na Koroško, da pomagajo pri obilicnem delu. Starosta Smertnik je bodeče spomine društvenega dela imel z besedami: »Odslej se moramo Sokoli vse bolj zanimati za javne zadeve in javno življenje, kakor smo to delali precej, ko nismo imeli svoje države. Vsek Sokol ima pravico in dolžnost, da sodeluje na svetih zmoglostih v onih političnih starih, ki ne nasprotujejo sokolskemu programu«.

Teh spominov se je društvo vedno strogo držalo. Naprednost in služba narodu sta dobili sedaj konkretno dopolnilo v požrtvovalnem delu za narodno državo in narodno slovo. To se ni prav nič spremenilo, ko se je dvakrat mentalno okvir. Slovenski sokolski zvezci se sliči Jugoslovanski sokolski savez in njemu Sokol kraljevine Jugoslavije. Staro častitljivo društveno ime se je uspešno obnovilo: Sokolsko društvo v Celju.

Ko se je l. 1937. od njega odcepilo posebno društvo za Gaberjo, se je staro društvo imenovalo Sokolsko društvo Celje matica.



NARODNI DOM V CELJU

središče sokolskega in sploh narodnega dela v Celju in okolici

Sokolski dom v Gaberju je prepustilo društvo v uporabo mlademu gaberskemu sokolskemu društvu Celje I, samo pa si je pridržalo veliko telovadnico v mestni osnovni šoli. Pravico do nje si je pridobilo ob prevratu s plačilom znatnega denarnega zneska.

Ko se je br. Smertnik 28. februarja 1923. odpovedal vodstvu društva, da se ves posveti župi, je postal starosta dr. Milko Hrašovec. Imenovan vodi društvo že od leta 1921., in sicer dve leti kot poslevoedeči podstarosta, od l. 1923. pa kot starosta. Število telovadečih je l. 1930., ko je bil telovadni obisk največji, doseglo okrog 1250 oseb, medtem ko je bilo vsega članstva

okrog 1500. Pozneje je število nekoliko padlo, ali kljub ustanovitvi posebnega društva za Gaberje ima danes Sokolsko društvo v Celju okrog 5000 pripadnikov, med katerimi je okrog 500 telovadečih.

V težki dobi obhaja Sokolsko društvo v Celju svoj petdesetletni jubilej. Pri tem zre z zaupanjem v bodočnost, kajti sokolstvo je vedno mlado, kakor je vedno mlado življenje. Generacije odhajajo, ali nove prihajajo na njihovo mesto. V sokolstvu ni težko najti prave poti: kaže jim jo vzvišena ideja dela ter uspehov polna preteklost. Zahteva pa od njih resnosti in požrtvovanja.

I. OROZEN.



NADA DELAKORDOVA
načelnica Sokola Celje matica



KONRAD GRILEC
načelnik Sokola Celje matica

Trideset let dela celjske sokolske župe

Župa šteje danes 56 edinic s preko 9000 pripadniki in 26 domovi

Že pred letom 1910 je Slovenska sokolska zveza pridobila na društvi tak obseg, da je jela razmišljati o ustanovitvi žup. Sklicala je 10. maja 1908 v Ljubljano sešestanek zastopnikov štajerskih društev in poverila organizacijo župe br. Smertniku. Dne 30. oktobra 1910 je bil ustanovni občni zbor CSZ. Prvi starosta župe je bil br. dr. Gvidon Serneč, načelnik br. Smertnik. Župa je ob ustanovitvi obsegala 22 edinic, ki so bile razdeljene v 4 okrožja:

I. Celjsko okrožje (Celje, Zalec, St. Pa. vel pri Preboldu, Braslovce, Mozirje, Šoštanj, St. Jur ob j. ž.).

II. Krško okrožje (Krško, Sv. Križ pri Kostanjevici, Brežice, Rajhenburg, Sevnica).

III. Mariborsko okrožje (Maribor, St. Lenart v Slov. g., Ptuj, Ljutomer, Ribnica na Poh., Gradec).

IV. Zagorsko okrožje (Zagorje, Hrastnik, Trbovlje, Rače).

Župa je štela 1240 članov in članic ter 364 pripadnikov naraščajca. Prvi župni zlet je bil v Krškem 1. avgusta 1909, torej je pred formalno ustanovitvijo župe. Zbralo se je 16 društev z 215 slovenskimi in 120 zagrebškimi Sokoli.



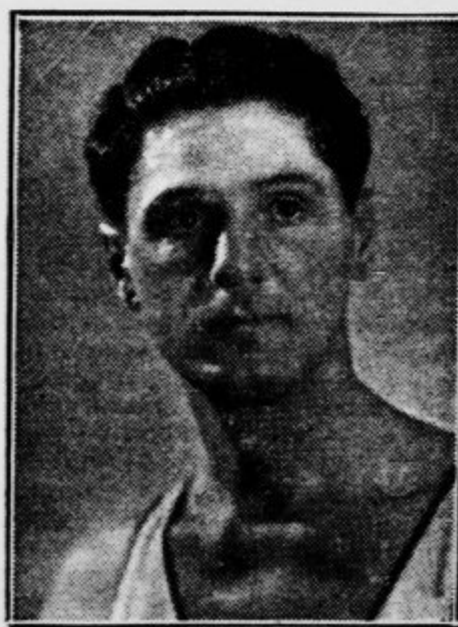
MIRKA LUŽNIK-GRUDNOVA
načelnica celjske župe

MSZ so prešle edince: Maribor, Ljutomer, Sv. Lenart, Ormož, Ptuj, Središče, Gradec.

V letih pred svetovno vojno je CSZ pridobila sledeče župne zlete, 16. julija 1911 v Središču in 4. avgusta 1912 v Trbovljah, zadnji župni zlet v bivši Avstriji pa je bil 14. junija 1914 v Brežicah. Prireditve v mestu je bila prepovedana, javni nastop je bil na travniku pred mestom. Sredi avgusta 1914 je dunajska vlada prepovedala delovanje sokolske župe v Celju. Toda sokolska ideja s tem ni bila pokopana. Dalje je žarela v srehi, vsa zatiranja, vsa ponižanja je niso mogla pogasiti. Ko nam je zasijalo sonce svobode, je znova vzplamtel Sokolstvo je stopilo zopet na plan in osnovalo Narodne straže. Prvi občni zbor v osvobodjeni domovini je bil 18. maja 1919. Za starosta je bil izvoljen br. Smertnik, za načelnika br. Lojze Jerin. V župi so nato še starostovali: od l. II. 1920 do l. II. 1927 br. dr. Gvidon Serneč, od l. VII. 1927 br. dr. Juro Štempihar, od l. II. 1928 dalje pa neprestano sedanji starosta br. Smertnik.

Z letom 1920 so posavska društva Brežice, Krško, Rajhenburg in Sevnica prestopila k župi Zagreb.

Dne 12. decembra 1929 so se društva CSZ polnoštevilno zbrala na sestanku v Narodnem domu v Celju, kjer so soglasno sklenila vstop v Sokola kraljevine Jugoslavije. V marcu 1930 so posavska društva prestopila iz zagrebske župe zopet v celjsko. Danes pripada celjski sokolski župi



TONE GROBELNIK
načelnik celjske župe

56 edinic (50 društev in 6 čet), ki stejejo po zadnji statistiki 9110 pripadnikov (3657 članov, 1502 članice, 1124 naraščajo in 2827 dece).

Po osvojenosti so bili župni zlet: 4. VII. 1920 v Zagorju ob Savi, 14. VIII. 1921 v Šostanju, 16. VII. 1922 v Celju, 12. VII. 1923 v Trbovljah, 13. VII. 1924 v St. Jurju ob j. z., 17. VI. 1925 v Laškem, 6. VI. 1926 v Trbovljah, 29. V. 1927 naraščajo dan v Celju, 3. IX. 1928 v Šostanju, 16. IX. 1929 v Trbovljah, 15. VI. 1930, 28. VI. 1931, 9. VI. 1934, 14. VI. 1936, 12. VI. 1938 v Celju.

Ob ustanovitvi je imela CSZ 2 sokolska domova. Danes jih šteje 23, v gradnji pa so 3 domovi.

Porast sok. organizacije je potreboval tudi temu primerno večje število dobrih sokolskih vadiateljev in prednjakov. Zato je prirejala župa vadiateljske in prednjakove tečaje. Prvi župni nedeljski vadiateljski tečaj je bil že 1. 1911 v času od 15. I. do 12. III. Posebalo ga je 23 bratov iz raznih društev. Prvi prednjakovi tečaj v osvobodni domovini je bil 1. 1921, ki se je vršil nepretrgoma 14 dni od 7. do 21. novembra. Zatem so se vrstili vsa naslednja leta vadiateljski, prednjakovi, lahkoletski, smučarski, plavalni, obrambni in strelski tečaji. Lansko leto je bil vadiateljski tečaj za člane in članice v gozdni šoli v Lokah pri Mozirju, za sokolsko dečo pa istotam tridesetno taborjenje.

V župi so se vršile vsa leta župne tekme, od 1. 1932 dalje tudi smučarske, plavalne in strelske tekme, v letih 1937, 1938, 1939 pa nad vse uspele okrožne tekme deč. CSZ je danes razdeljena na 8 okrožij:

I. Brezjsko okrožje (društva Artice, Bizeljsko, Brezice, Cerklje ob Krki, Krška vas, Sv. Križ p. Kostanjevici, Sv. Peter pod Sv. gorami, čete; Sromlje, Kapela pri Brezicah).

II. Celjsko okrožje (društva Celje Matice, Celje L., Store-Teharje, Vitanje, Vojnik, Laško, Rimske Toplice-Smarjeta, Sv. Jerod nad Laškim).

III. Sevnjsko okrožje (društva Boštanj, Krško, Kozje, Radeče, Rajhenburg, Senovo, Sevnica; četa Loka pri Zid. mostu).

IV. Smarsko okrožje (društva Ponikva, Rogatec, Rogaska Slatina, Šmarje pri Jelšah, Sv. Jurij pri Celju).

V. Šostanjško okrožje (društva Gornji grad, Ljubno ob Savinji, Mozirje, Rečica ob Savinji, Braslovce, Polzela, Smartno ob Paki, Šostanj, Velenje; četa Orla vas).

VI. Trboveljsko okrožje (društva Dol p. Hrastniku, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje, Zidani most).

VII. Vransko okrožje (društva Gomilsko, Motnik, Sv. Pavel p. Preb., Vransko; četa Sv. Jurij ob Taburi).

VIII. Zalsko okrožje (društva Griže, Petrovče, Sv. Peter v Sav. d., Zabukovica, Zalec; četa Liboje).

V 30 letih je zrasla trdna in močna organizacija, ki se je v času suženjstva pod tujim jarmom borila za prežbo narodne zavesti, ki je v osvobodni domovini razširila sokolsko misel med najširše plasti naroda in ki tudi danes stoji budno na braniku za ohranjanje vsega, kar smo si v svobodi zgradili.

IVANKA ZUPANČIČ

Dva mлада člana celjske dijaške sokolske generacije sta tako pokazala višino svojega idealizma z dragoceno žrtvijo svojih življenj: Slava sokolskima borcecma!

Prvi Sokoli v Savinjski dolini

Tesno združena je zgodovina slovenskega narodnega preporoda z zgodovino sokolske ideje na Slovenskem.

Ko so se na narodnih taborih v Ljutomeru in Zalcu v taborskem letu 1868 zgornji slovenskega naroda, v Ljutomeru 9. avgusta 1868, v Zalcu 6. septembra 1868, so se na obeh teh močnejših slovenskih manifestacijah pojavili tudi prvi Sokoli: v Zalcu je prišlo z vozovi 60 ljubljanskih Sokolov, članov Ljubljanskega Sokola, ki je bil to leto ustanovljen, ker je vladal I. 1863. ustanovljenega »Južnega Sokola« v Ljubljani razpustila. Zalska dekleta so ljubljanskim Sokolcem pripela venec na zastavo.

Z močnejšim naraščanjem narodne misli v Savinjski dolini po taboru v Zalcu je bilo zasajeno obnem seme sokolske misli. Prvi sad iz tega semena je bil »Savinjski Sokol«, ki se je rodil 1. 1882 v prijaznem Mozirju in kateremu so bili člani vsi zavedni rodoljubi po celi Savinjski dolini do Celja ter po Paški in Salski dolini.

Voditelji celjskega Sokola v 50 letih

Starostje:

1. dr. Jos. Vrečko 1890 — 1895,
2. dr. Alojzij Brendič 1895 — 1898,
3. l. 1899 vodil društvo podstarosta dr. Josip Karlovšek,
4. dr. Ivan Dečko 1900 — 1904,
5. dr. Josip Karlovšek 1905 — 1908,
6. dr. Gvidon Serneč 1909,
7. Jože Smertnik 1910 — 1923,
8. dr. Milko Hrašovec 1923 — 1940.

Podstaroste:

1. dr. Ivan Dečko 1890 — 1895,
2. dr. Fran Tomlinšek 1896 — 1897,
3. dr. Josip Karlovšek 1898 — 1904,
4. dr. Gvidon Serneč 1905 — 1908,
5. Miloš Štiber 1909 — 1912,
6. dr. Šandor Hrašovec 1913 — 1914,
7. dr. Anton Farčnik 1918 — 1919,
8. dr. Gvidon Serneč 1920,
9. dr. Milko Hrašovec 1921 — 1922,
10. dr. Leopold Vičar 1923,

Celjsko sokolstvo ob prevratu 1. 1918.

Organizacija in vodstvo narodnih straž v vsem okrožju
Prevzem orožništva in vojaštva

V usodnih prevratnih dneh je celjski Sokol v bistveni meri pripomogel, da je oborožena moč gladko prešla v službo naroda in nove države. Na srečo je bilo takrat poleg staroste Smertnika v Celju tudi več drugih Sokolov, ki so vsi bili takoli na mestu. Se preden je bila prelomljena soška fronta, se je v Celju ustanovila Narodni svet. V njegovem imenu je nje predsednik dr. Kalan prevzel vse urade in jih izročil v upravo zanesljivim možem. Poleg upravnopolitičnih funkcij je pripadla Narodnemu svetu tudi skrb za finance, gospodarstvo in narodno obrambo. Zato se je razdelil v več odsekov, ki so jih tvorili odlični predstavniki javnega življenja.

Vodstvo narodne obrambe je Narodni svet poveril starosti Smertniku. Prvi čin, ki ga je izvršil, je bil prevzem orožniške postaje. Stojil je v njen službeni lokal ob Kapucinskem mostu in zaoblubil službojoče orožnike, in sicer Gumzeja, Jurčiča, Urha in dva brata Gorjupa, vodja postaje na je zaobljubo odklonil. Varnostno službo v mestu so še istega dne nastopili orožniki s slovensko kokardo ter Sokoli v kroju in s puško na rami, skupaj po en orožnik in en Sokol. Vse mesto je zastrelmo. Smertnik je stopil k županu dr. Jabornegu in je zahteval, da mestna policija ne pride več na ulice, Zupan je dopovedoval, da to ne bi bilo v interesu prebivalstva, končno se je pa le vdal.

Istčasno s prevzemom orožništva je zaplapolala z Narodnega doma slovenska trobojnica, ki je oznanjala vsemu svetu, da so Slovenci zlomili verige suženjstva.

Takoj nato je odsek za narodno obrambo organiziral narodno stražo, katere jedro so tudi tvorili Sokoli. Narodna straža je morala vzdrževati red na cestah po kate-

11. Anton Mišja 1924,
12. Josip Kranar 1925,
13. Drago Sirec 1926 — 1933,
14. dr. Ivan Vidmar 1934 — 1935,
15. Tine Novak 1936,
16. dr. Al. Wendi 1937 — 1940.

Načelniki:

1. Matija Benčič 1894 — 1902,
2. Josip Smertnik 1902 — 1910,
3. Anton Jager 1910 — 1911,
4. Prostopal Furlan 1911,
5. Viktor Moškoni 1912 — 1913,
6. Lojze Jerin 1914 — 1918,
7. Drago Kralj 1918,
8. Lojze Jerin 1919 — 1924,
9. Ante Grobelnik 1925,
10. Rudolf Poljšak 1926 — 1924,
11. Stane Burja 1935 — 1939,
12. Konrad Grilec 1939 — 1940.

Načelnice:

1. Cirila Rebekova 1920 — 1923,
2. Marica Černejeva 1923 — 1926,
3. Mirka Grudnova 1927 — 1935,
4. Mimica Ljokova 1936 — 1939,
5. Nada Delakorda 1939 — 1940.

Mladini

(Odloček iz govora)

Mladina! S svetim spoštovanjem v srcu se zavedaj, da je bila teško pričakovana Jugoslavija krščena z mučeniško krvjo! Na tisoče tvojih prednikov je trpelo — prelivalo dragoceno kri in darovalo zanj svoje življenje. S herojskimi, nadčloveškimi žrtvami naših junakov je ustvarjena naša ljuba Jugoslavija, ki nas je rešila tujeve pete. Zato bodimo vedno zvesti in vredni otroci naše skupne države, ki je presegala našo suženjsko dobo, sprejala nas kot najboljša mati pod svoje varno okrilje, dala nam svobodo in možnost napredka ter nam tako omogočila življenje, vredno človeka.

Sveta nam bodi zemlja, v trpljenju porojena, s krvjo prepojena in s solzami poskropljena! Zvesto jo bomo čuvali, ker jo ljubimo. Naši bratje in očetje so jo priporočili za ceno velikih žrtv, zato se tudi mi zdaj in v bodoče ne plašimo niti trpljenja, ako gre v njeno dobrobit. Nepristano se hočemo truditi za njen procvit in blagostanje ter jo kot tak položiti v roke našemu mlademu kralju Petru II., sinu nesmrtnega kralja Aleksandra Zmisljitelja in vnuku kralja Osvoboditelja Petra I.!

Zivel naš kralj Peter! Zivela njegova mati kraljica Marija! Zivela naša mila skupna domovina Jugoslavija!

MANICA KOMANOVA.

navadnih situacij in zaradi pomanjkljivosti prometnih zvez niso mogli dobiti potrebnih vozil, toda postopali so pravilno. Starostja Smertnik jih je večkrat obiskoval in jim dal splošne smernice.

Narodno stražo je Smertnik pričel organizirati 31. oktobra. Dan po njej, 1. novembra, se je izvršil prevzem vojske. V njej so vladale težke razmere. Tudi oficirji niso mogli vzdrževati discipline in sam poveljniški garnizije, podpolkovnik Skalický, je dr. Kalana prosil za posredovanje. Na drugi strani je častnik ponesrečen Avgust Dolinšek opozoril dr. Kalana. Smertnik in stotnik Ivana Sancin na te razmere. Dogovorili so se, da odide dr. Kalan in Smertnik v vojašnico k polkovnemu poveljniku in zahtevata predačo polka. Ko sta ob 10. dopoldne prišla v vojašnico, sta našla tam polno oficirjev, ki jih je bil poveljnik povabil na posvetovanje. Dr. Kalan in Smertnik sta poslušala situacijo in zahtevala predačo. Oficirji so bili presenečeni, toda uvideli so, da ni drugega izhoda. Nato so bili pozvani k posvetovanju se za stopniški mostovi in dogovorili so se, da bo še isti dan ob 15. javna zaobljuba vsesa mošta.

Ob določen uri je bila slovesna zaobljuba na dvorščaki vojašnice v Celju. Vojakom in oficirjem so najprej govorili dr. Kalan, Smertnik, nadporočnik Hafner in stotnik Sancin, nato pa so vsi, vojaki in oficirji prisegli na sokolsko zastavo. Silno ganljiva slavnost se je vršila ob navzočnosti mnogobrojnega narodnega občinstva. Vsem navzočim so se solzile oči veselja in sreče.

Toda morala med vojaštvom je bila slaba, ker je bilo že sito vojne in se ni zvedalo važnosti trenutka. Zato je jo odhajati iz vojašnice. Sledečega dne, 2. novembra, se je že ob 5. uri jutraj zglasil pri Smertniku častnik Dolinšek in mu javil, da se vojaštvo razhaja na svoje domove, kajti oficirji so mu namenili sporočili: »Zdaj je svoboda, zdaj gre lahko vsakdo kamor hoče.« Nastala je s tem nevarnost, da bi se razšli vsi slovenski vojaki, dočim bi ostali tu nemški oficirji.

Smertnik se je z avtomobilom odpravil v Zidani most, kjer je izposloval garnituro živinskih vagonov, s katero se je vrnil v Celje. Čim se je pripeljal nazaj, se je dogovoril z dr. Kalanom in Sancinom napotil v vojašnico in sporočil poveljniku, da je ljudstvo razburjeno in zahteva odstranitev nemških oficirjev. Čez dobro uro so tuji oficirji zapustili mesto.

Poveljstvo nad preostalo posadko je začel prevzeti stotnik Sancin, ki se mu je s pomočjo Avgusta Dolinške ter še nekaterih drugih oficirjev in podoficirjev posrečilo, da je obnovil med vojaštvom disciplino. Ko se je vrnil v Celje s fronte ostanek domačega pešpolka in ki so mladi ljudje jeli prihajati na poziv Narodnega sveta, naj bi se nadalje služili svoji domovine, se je številčno stanje celjske posadke zopet povečalo.

V obmejni slovenski trdnjavi št. IIju

V Orožnici »Zgodovina Celjskega Sokola« bomo naslednjo zanimivo reminiscenco:

Sredi poletja, dne 5. avgusta 1906, je priredil Celjski Sokol izlet v št. IIj v Slovenskih gorah, ki se je vršil tako ginitivo, da ga ni moglo izbristati iz spomina udeležencev in ne iz zgodovine »Celjskega Sokola«. Priredilo ga je šentiljsko Bratno društvo, katerega tajnik, kaplan Jakob Rauter, se je bil že prejšnje leto obrnil na načelnika Smertnika s prošnjo, da bi po-

Franjo Malgaj in Srečko Puncer

dva gojenca celjskega Sokola

Na Tolstem vrhu nad Guštanjem stoji kamnit spomenik. Tam je poskropil prga mlade Jugoslavije s svojo srčno krvjo Sokol-borec **Franjo Malgaj**. V prepovedovskih in sokolskih vrstah kot dijak vzgojen v revolucionarni jugoslovanski ideji, se je Malgaj v vročih novembrskih dneh 1918, ko je večina razumela svobodo kot popolno razrešitev od vseh dolžnosti in vezi, zavedal svojih dolžnosti do narodne skupnosti. Ko je Celje slavilo osvobodjenje, je Malgaj s komaj 40 dobrovoljci, ki jih je zbral med vojaštvom celjske posadke, odinil na Koroško. 40 mož z dvema strojnecma! Pa je ta mala četica delala čudeže. Guštanj, Mežica, Pliherk, Velikovec: tako je začrtal junak Malgaj svojo pot. Četa se je množila, a tudi nasprotnik ni miroval. Malgaj je general Maister poslal zameno in umaknil se je v Guštanj, da bi se mu fantje odpočili in pripravili za nove napore. Toda nemška ofenziva je vrgla naše maloštevilne čete nazaj in Malgaj je pihel s svojimi zopet v boj, da bi zadržal prodirajočega nasprotnika. Na Tolstem vrhu so se zakopali in vztrajno odbijali napade nemških čet. Dne 6. maja 1919 pa je Malgaja raztrgala granata in njegova kri je posvetila mejna tla.

Braslovčan **Srečko Puncer** je 1. 1909 vstopil v prvi razred celjske gimnazije. Slovenski življenj v Celju se je takrat že vedno bolj krepil. V slovenskem dijaštvu je vladal revolucionarni prepovedovski duh. Balkanska vojna je pogleda mladine usmerjala na jug. Ta mladina je postala nosilka jugoslovanskih političnih teženj. V tajnih dijaških društvih, v dijaškem literarnem

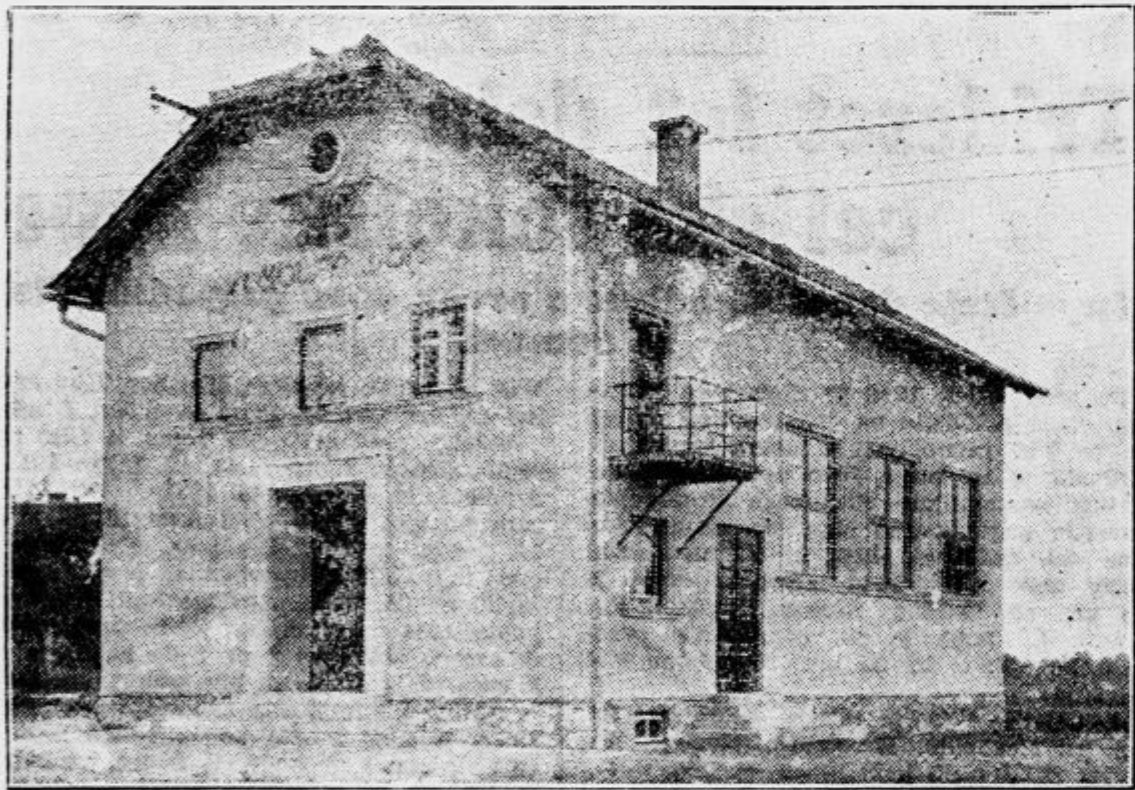
klubu »Kondore«, ki mu je bil Puncer predsednik, v dijaškem listu »Savinja«, ki mu je bil urednik, se je močno uveljavljala skupno s tovarišem Malgajem S to mladino je bil v ozkih stikih takratni stotnik Maister, ki je bil l. 1913 premeščen v Celje.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, so se pričela preganjanja slovenskega dijaštva. Tudi Puncer je po dovršenem šestem razredu doživel hišno preiskavo in spremstvo bajoneta. Avgusta 1916 je moral obleči avstrijsko vojaško suknjo. Narodno osvobodjenje je doživel v internaciji v Leibnitzu, kjer je ves oktober predsedel v preiskovalnem zaporu. 1. novembra 1918, pa je prihitel v Celje ravno k zaobljubi vojaštva novi domovini. Bil je srecen.

Ko je bilo treba na Koroško, je Puncer šel kmalu za Malgajem. V osvobodnem Velikovecu je kot vojak urejeval tisk »Jugoslovanski Korotan« Neutrudljivo je s pisano in živo besedo izvajal nacionalno propagando.

Ob priliki ofenzive naših čet na Koroškem aprila 1919 je iz lastne volje pustil uredniško pisarno in s puško v roki sodeloval pri zasodba Vovber. Pri nemškem protinapadu mu je strel iz sovražnikove puške predrl prsa, a bajonet skozi usta ga je pripel k tili S še 4 tovariši je bil pokopan v skupnem grobu ob zidu vovbeške cerkve. Teden dni pozneje je padel tudi Malgaj.

Ko so naše čete čez nekaj tednov zasledile Koroško s Celovcem vred, je bilo v septembru Puncerjevo truplo izkopano in prepeljano v domače Braslovce, kjer mu je ob grobu govoril general Maister L. 1930. mu je bil postavljen lep nagrobni spomenik.



SOKOLSKI DOM V VOJNIKU

Dr. Josip Karlovšek:

Iz mojih spominov

na sokolsko in narodno delo v celjskem okrožju

Da kot eden najstarejših članov celjskega Sokola pripomorem k čim lepši priložnosti njegove 50letnice, se odzivam pozivu, da napišem nekaj spominov iz polpreteklih let.

Ko mi je umrl oče in hudo obolela mati, sem prekinil — zlasti še kot skrbnik svojih dveh nedoletnih bratov — visoke študije na Dunaju ter sem se z vso vmo posvetil kmetijstvu. Pri tem nisem imel možnosti veliko študirati, tudi se nisem posebno brigal za časnike, le Hribarjevo celjsko »Domovino« sem pridno in z zanimanjem prebiral. Kot Kranjca so me vznemirjale žalostne narodne razmere v Celju in sploh na štajerskem. Imponiralo mi je delovanje narodnih prvakov in njih uspehi na gospodarskem in političnem področju. Imena narodnih borcev dr. Dečka, dr. Hrašoveca, dr. Vrečka, dr. Serneca, dr. Treota, dr. Tominka, Dragotina Hribarja, dr. Fr. Rosine in cele vrste drugih sem stalno srečaval v »Domovini«, iz katere se je zrcalilo vztrajno in uspešno narodno delo.

Vse to me je v srcu vleklo tja nekam na delo — morda v Celje. Končal sem študije, napravil bilovne izpite. Promoviral bi bil rad, pa ni bilo denarja. Obče znano je bilo, da je Celjska posejilnica šla v takih primerih dijakom in pripravnikom rada na roke. Obrnil sem se na Dragotina Hribarja. Takoj mi je prisločil na pomoč, toda s pogojem, da se takoj naselim v Celju in — pomagam. Se tisti dan sem postal koncipient pri dr. Filipiču.

Tako sem 18. avgusta 1897 prišel v Celje. Nisem si še pošteno ogledal ozračja, že sem od brata Hribarja dobil poziv, da se udeležim kot sogovornik nedeljskega gospodarskega shoda v Zalcu in govorim o kmetijstvu. Prvi hip mi je kot mladeniču začetniku bilo tesno pri srcu. Skrbelo me je, ali bom kos svoji nalogi, ko bom stopil pred množico savinjskih mož. Vendar me je tolažila zavest, da so mi bile gospodarske razmere iz lastnihkušenj precej dobro znane. Opravil sem baje svojo nalogo dobro. Vsaj Hribarjeva »Domovina« je tako trdila.

Posledice tega nastopa so bile: da sem bil takoj nato izvoljen za predsednika Celjskega pevskega društva, za tajnika Citalnice in nekaj pozneje za podstarosta Sokola. Torej obilo odgovornega dela.

Danes imajo sokolske edince poleg telovadne organizacije še celo vrsto raznih odsekov in funkcij: prosvetni, gospodarski, godbeni, pevski, dramski itd. Dokaz, kako vsestransko se je razvilo sokolsko delo. Pred 43 leti takšnih odsekov še nismo poznali. Vsak Sokol je moral biti vse: telovadelec, pevec, igralec na odru, prosvetni delavec itd.

Da bi mogel čim boljše izpolnjevati s izvolitvijo prevzete dolžnosti, sem se krčevito oklenil načela, da naj bo vsako društvo prepojeno s sokolsko vmo in zavestjo svojih dolžnosti. V tem stremljenju so me podpirali zlasti poznejši starosta br. dr. Dečko, dalje dr. Vladimir Ravni-

har, pevovodja in kapelnik Korun, zdravnik dr. Šuklje, Iv. Likar, Franjo Jošt, učitelj-mecen Franjo Krajnc, knjigovez Al. Terček, Rafko Salmič, vodja Hribarjeve tiskarne Ivan Spindler, trgovec Leskovec in cela vrsta drugih.

Sokoli — gledališki igralci, pevci in telovadci.

Na sploh, zlasti pa še pri sokolskih izletih smo pogrešali svoje godbe, ki bi bila za ljudstvo posebna privlačna sila. Na pobudo br. Likarja smo ustanovili pri Citalnici godbeni odsek. Duša mu je bil Likar, jaz sem ga kot tajnik društva formalno vodil. Posebnega pomena je bila godba za Sokole pri izletih, prostih vajah, gledaliških igrah in — pogrebi.

Potreba je bila preobnova ljudstva. Izleti so bili samo poletni in ob ugodnem vremenu. Misli mi je bilo treba na zimo. Pevsko društvo ni imelo organiziranega dramskega odseka. A z igrami je bilo treba začeti. Na pobudo br. dr. Ravniharja smo priredili prvo igro: »Domovino« berite! (prilagodeno po burki Novice berite!). Igrali smo sami sokoli in sokolice: dr. Ravnihar, Anica, poznejša žena Rafka Salmiča, jaz in moja žena. Bili smo začetniki. Spominjam se še, da smo pozabili na špansko steno, za katero se ljubimec pri očetovem prihodu skrile. Šele med igro je začel za kuliso stojeti pečni zastor lezti med kulisami na oder, medtem pa je precej glasno očel nekoliko delj časa rentič pred vrati. Domovina je bila rešena, oddahnili smo si igralci in tudi publika, ki je bila zaradi ljubimecve zadregla tudi v zadreg.

Tako smo pač orali ledino. A imeli smo nabito polno dvorano in pozno v noč smo imeli priliko obiskovalce vseh vrst probujati in navduševati.

Po tem prvem uspehu smo organizirali

dramski odsek v pevskem društvu. Na našo veliko srečo smo privabili v Celje našega nam vsem tako draga Rafka Salmiča. Nevenljive ostanje njegove zasluge. On, pozneje poklicni igralec, in br. Perdan sta vzgojila celo vrsto sester in bratov v dobre igralce. Naj tu omenim samo Anico Jerzinkovo, poznejšo soprogo ministra v p. dr. V. Kukovca, Meto Baševca, Jelco Sernečevca, poznejšo ženo vseučiliškega prof. dr. Murka, Elo dr. Kalanovo, dr. Karlovskevo, Pernatovo, Anico Vrečerjevo, hašo primadono zlasti v opereti »Na Vrbskem jezeru«, br. Dobrška, Iv. Spindlerja, Terčka, Frana Rebeka, Miloša Štiberja in še celo vrsto drugih. Vse sami bratje sokoli in sestre sokolice!

Samo nekaj zanimivosti! Igrali smo »Rokovnjače«. Obisk ogromen. Po vsej dvorani sedeži natrpani, zadaj so stali po stoletih in mizah, galije so bile polne sedečih in stoječih, zadaj stoječi so segali z glavami do stropa: vsa dvorana se je zdelala samo en velik radoveden obraz. Ko sem stopil na oder kot Rajtguzen, sem se te slike skorajda prestrašil. Zdelo se mi je neverjetno, nemogoče. In kljub takšni množici vse tiho, napeto. Ko pa so prišli Blaž Mozolj, Rajtguzen in rokovnjači pri ognju s svojimi dovpti, se je Narodni dom lomil od smeha in aplavza. Isto se je ponovilo nekaj pozneje pri »Desetem bratu«. Rafko kot Krjačev, dr. švab kot Marjan, kmetje pri Oherštaku in jaz kot dobrovoljček Dolef, ki sem pri peči zadremal in se s klopj zvrnil, vse to je vedno znova izzivalo salve smeha in priznanja. Še danes me zabole kosti pri spominu na padec s klopi.

Bili so nebeško lepi večeri. Ljudstva iz Celja in okolice, iz Arclina, Vojnika, Teharja, Zalca, Sv. Jurja, Šmarja, Mozirja, Gornje grada, Šostanja, Velenja, Laškega itd. se je trlo. Krčmar v Narodnem domu

se je pohvalil, da je na en takšen večer iztočil po 40 sodčkov piva in več polovnjakov vina.

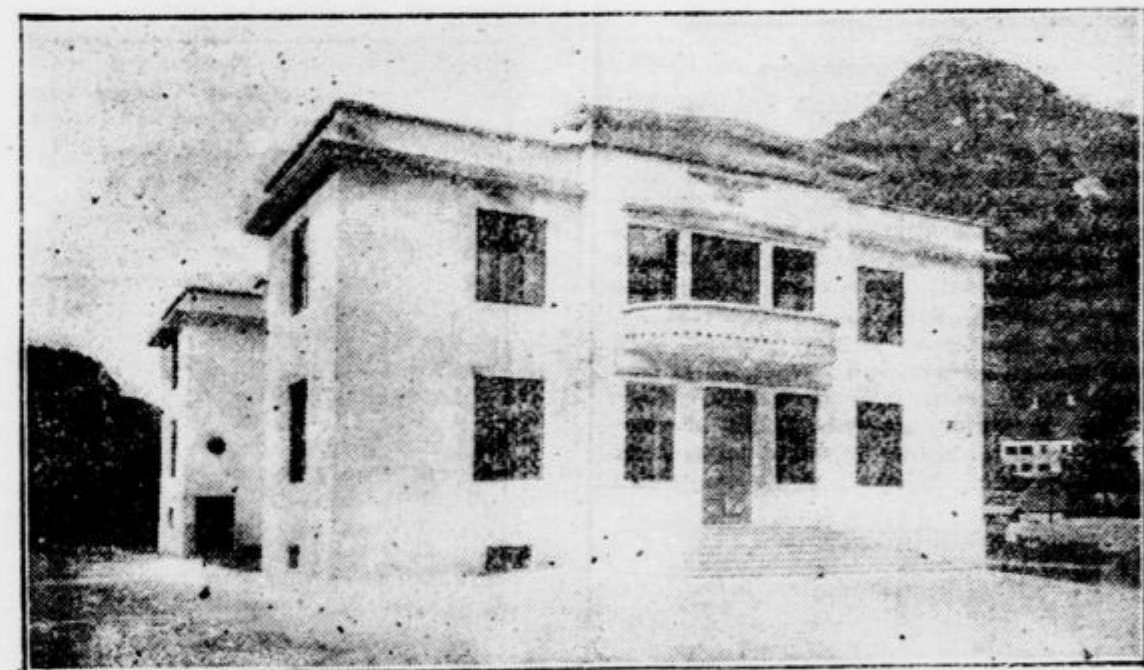
Tako je dramski odsek vršil svojo nalogo. Za pevške prireditve pa je skrbel br. dr. Ravnihar kot strogi pevski vodja. Sledil mu je po odhodu iz Celja hr. Korun, ki je nadziral vse koncerte s spevolgro »Na Vrbskem jezeru«. Vse to delo se je vršilo v glavnem v okviru dramskega in pevškega odseka Sokola ob krepkem sodelovanju Celjskega pevskega društva.

Sveveda pa pri vsem tem vsestranskem delu sokoli nismo zanemarjali telovadbe kot prvega sredstva za vzgojo zdravega naroda. Že ko sem prišel v Celje, sem se predvsem zanimal za telovadce. Slišal sem o načelniku br. Benčiču, ki je bil že poprej v Ljubljani načelnik Ljubljanskega Sokola. Bral sem, kako je na tekmi v Pragi dosegel prvenstvo v rokoborbi, četrto mesto v lahki atletiki in osmo mesto na orodju. Ko sem v Celju prvič videl nastop njegove telovadce, sem bil osupljen in seveda silno zadovoljen. Nekaj let pozneje je prevzel našelstvo telovadbe na orodju brat Smrtnik, ki je po vzoru dr. Murnikove šole vpejal strogo disciplino in dosegel višek telovadnih možnosti.

Kotko podrobneje, intenzivnega dela je bilo v telovadnicah, so pokazali leto za letom veliki uspehi ob nastopih.

S politične agitacije — v disciplinski kletko.

Narodnega dela se je pojavljalo zmerom več, v ozihi in tudi širši celjski okolici. Mnogo sicer uglednih okolčanov je še vedno videlo v Celjanu gospoda, v samem sebi pa hlapca. Zaslugež in ta ali ona udobnost je bila vzrok narodne brezbriznosti ali nezavednosti. To se je posebno pokazalo pri burnih občinskih volitvah.



SOKOLSKI DOM V LAŠKEM

hiti s svojimi Sokoli v obsejni kraj. Tudi napadajo, tako je pisal, in prireajo veselice, naše ljudstvo se dobro drži, vendar bi bilo koristno, da bi mu pokazali, kaj mi zmoremo. Zaradi pomanjkanja časa se je mogel izlet prirediti šele sledeče leto. Ker je bil leto dni poprej prišel št. II. v slovenske roke, je bil hkrati velika nacionalna manifestacija ob slovensko-nemški jezikovni meji. Smertnik je bil prejšnje leto šel v št. II. in se je prepiral o velikem nacionalnem pomenu izleta.

Razen »Celjskega« sta pohlitala v št. II. tudi »žalski« in »Ljutomerski Sokol«. S Sokoli sta šli iz Celja še Celjsko pevsko društvo in Slovensko delavsko podporno društvo. Vrh tega je prišlo v št. II. več društev iz Maribora in okolice. Ves št. II. je bil okrašen z narodnimi zastavami, celo na visoko lipo in na orjaški jesen so obesili vrli slovenski fantje velike trobojnice. Ko je pridrhal vlak na postajo, je ljudstvo navdušeno vriskalo samega veselja, godba je igrala »Naprej zastave slave«, cirberški

župan Hanc je pozdravil Sokole in podstarosta dr. Gvidon Sernec mu je odzdravil. Sprejem v kraju samem je bil nad vse gniljiv. Slovenska dekleta so napravila špalir, iz oken pa je neprenehoma letelo cvetje s sopki na Sokole. Na slavnostnem odru je pozdravil deške Sokole vrli šentiljski župan Thaler, odzdravil mu je načelnik Jože Smertnik. Pri slavnosti je bilo nad 4000 udeležencev, le žal, da je bil slavnostni prostor za gledalce neprikladen. Proste vaje je proizvajalo 50 telovadcev, nato je telovadilo 5 vrst na orodju. »Celjski Sokol« je zaključil telovadbo s skupinami na bradli. Pri javni telovadbi so poleg celjskih, žalskih in Ljutomerskih Sokolov sodelovali tudi bodoči mariborski Sokoli, ki jih je pripeljal dr. Dimnik.

Tako je ta izlet ob meji močno podpiral narodno odpornost proti nemškemu pritisku. Vplival je tudi ugodno na one mariborske kroge, ki so bili skeptični glede ustanovitve sokolskega društva v Mariboru.

Naša sokolska deca

Ob tridesetletnici Celjske sokolske župe je prav primerno, da se spomnimo tudi naših najmlajših pripadnikov, naše dece.

Sokolska deca, naša bodočnost, naša nada! Kakor si jo bomo vzgojili, tako bo nadaljevala naše delo po sokolskih telovadnicah. Z veseljem lahko omenimo, da skoro ni edince v naši veliki sokolski župi, ki ne bi imela sokolske dece. Vse društvene uprave prav marljivo skrbje za svoje najmlajše pripadnike. Takim edincem se seveda ni treba bati, da propadejo. Na tem mestu moram tudi omeniti, da imamo v župi prav mnogo vzgojiteljev, ki držijo stalni kader naše sokolske dece. To so res pravi mladinski prijatelji, ki so s svojim delom pri vzgoji naše sokolske dece dokazali vso bratsko in sokolsko ljubezen. Dokler bomo imeli v župi takih mladinskih vzgojiteljev, se nam v celjski župi ni treba bati, da bi naša sokolska mladina našla na stranpoti.

Naša sokolska deca najde v sokolskih telovadnicah dovolj razvedrila in bratske ljubezni. Sokolska telovadnica nudi deci vse, kar si ona v svoji razigranosti želi in zahteva. Naš vadiatelj ali vadiateljica ima v to svrhu velik in obsežen načrt, ki ga pri sokolski deci prav s pridom upo-

rablja. Poleg svoje redne telovadbe in igranja ima sokolska deca še velik načrt tekmovalnja, ki ga po sposobnosti mora vsako leto izvršiti.

Župno načelnštvo izda vsako leto tekmovalno snov za vso deca v naši župi. Ta tekmovalna snov je prirejena tako, da lahko pri njej sodelujejo vsi pripadniki mo-



Dr. JURO HRASOVEC, očen prvih narodnih delavcev v Celju, beleži v današnji številki nekaj spominov na narodne borbe pred vojno

ške in ženske dece. Deca je pri teh tekmah razdeljena po starosti od 9 do 14 leta v višjo, od 6 do 9 pa v nižjo deca. Nižja deca tekmuje v istih panogah kakor višja deca, samo da so v ostalem mere nekoliko znižane. Tekme se izvršijo vsako leto po posameznih okrožjih ter se v mesecu juniju ali avgustu zbere prav lepo število tekmovalcev.

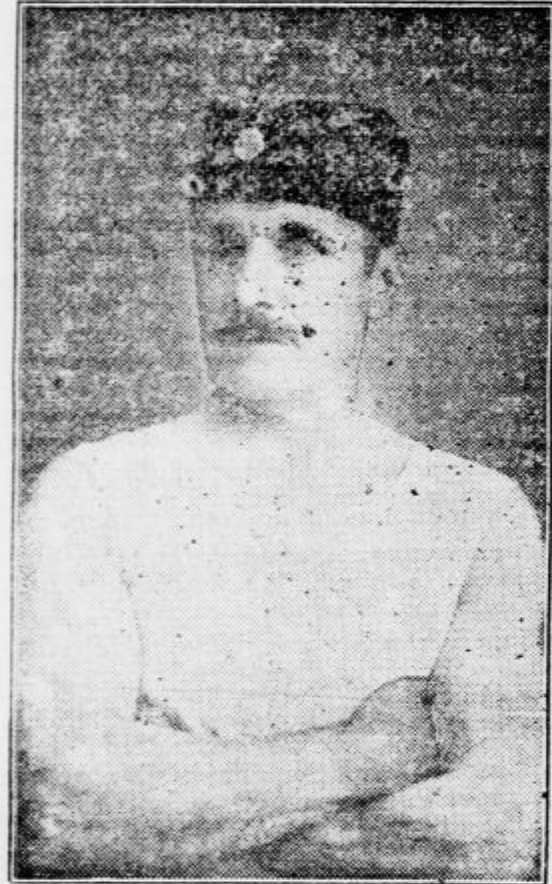
Župna statistika o tekmah dece po naših sokolskih okrožjih v celjski župi izkazuje, da je v letu 1939 tekmovalo 500 dece obsega spola.

Prav ponosni smo lahko na ta uspeh in na to veliko legijo naših malih tekmovalcev, ki se ponavljajo že tretje leto. Tekme so po tehnični strani vsako leto drugačne. Tekmovalna snov za leto 1939 in 1940 je še posebno obrambnega značaja. Razne vaje obrambnosti in streljanje z zračno



Dr. MILKO HRASOVEC, sin dr. Jura Hrasovca, je že dolgo let starosta celjskega Sokola

Matija Benčan 50 let pod sokolskim praporom



V vrsto sokolskih petdesetletnikov je vstopil letos znani sokolski veteran Matija Benčan, prvi načelnik Celjskega Sokola. Njegova sokolska pot se dviga v znamenju borbe na mednarodnih arenah, kjer je dosegel posebno v težki atletiki mnogo prvih mest. Kot voditelj in telovadeč je sedaj kleno seme najprej v vrstah Ljubljanskega Sokola, pozneje pa v Celju. Celjanom je znan zlasti kot tvorec alegoričnih slik na raznih prireditvah. Členu 74-letniku, ki ga še vedno vidimo na vseh sokolskih prireditvah svežega in zdravega in ki se radosten še danes odzove klicu našega sokolstva, katerega zvest član je bil od zgodnje svoje mladosti, želimo iz srca še mnogo let zdravja in vedrega udejstvovanja.

Treba je bilo dramiti in buditi. V to so posebno služili gospodarski shodi, pri katerih smo seveda tudi v prvi vrsti delovali sokoli.

Zlasti pa smo se sokoli izven svojega poklicnega in čisto sokolskega dela, kot svobodni državljani, udeleževali tudi pri delu slovenskega političnega društva. »Naprej«. Na raznih sestankih in shodih in ob prilikah raznih volitev smo našli neprestano stike z ljudstvom in priliko za pouk in probujanje. Seveda so nam iz tega časa nastale tudi nepriljetnosti. Ni čuda, če se je v takratnih razmerah eden ali drugi — potuhnil.

Mala nepriljetnost tudi meni ni bila prihranjena. Še preden sem vstopil v sodno prakso, so mi naprtili predsedstvo »Napreja«. Kot prost državljan zaradi te prakse predsedstva nisem odločil. Tako sem zaradi tega in zaradi agitacije preganjan skakal v »disciplinski kletki« od paragrafa do paragrafa takratne društvene postave in naposled srečno sfrčal na prost. Evo kako:

Vodil sem agitacijo za občinske volitve v Vojniku. Tamošnji narodni nasprotniki niso bili od muh, vrgli so se na nasprotne agitatorja z vso silo. Na dan volitev pa je izšel v jutrnjih grških listih debelo tiskan apel na višje deželno sodišče, naj se kar takoj preišče, je-li pravni praktikanec in ta in ta identičen s tem in tem agitatorjem. K sreči me je srečal sluga predsedstva okrožnega sodišča g. Špeglič že pred osmo uro, me opozoril na te časopise in mi namignil, da sem za ta dan določen kot zapisnikar pri glavnih razpravah. G. Špeglič sem za opozorilo še danes hvaležen. Da ste, dragi bratje Sokoli, videli obraze g. sodnikov, ki so zaporedoma iz posvetovalnice prihajali pogledavati skozi ta pol priprta vrata razpravne dvorane,

puško je vzbudilo pri naši deci prav veliko zanimanje in veselje. Mladina se pri tem prav marljivo udeležuje ter pri streljanju doseže vsako leto prav zadovoljive uspehe. Da je deca že v začetkih sokolskega udejstvovanja seznanjena tudi z idejnim in notranjim ustrojem sokolstva in sokolskih društev, je v tekmovalno snov vnešena tudi sokolska ideologija, ki je pa seveda poenostavljena tako, da je pristopna in razumljiva za male in mlade tekmovalce.

Tekme organizirajo posamezna okrožja. V zboru načelnikov in načelnice vsakega okrožja se določi dan in kraj, kjer se naj izvršijo dečje tekme.

Večina društev naše velike sokolske župe pravilno razume pomen in važnost dečjih tekem. Pravilna organizacija dečjih tekem je seveda prvi pogoj za pravilno in uspešno tekmovalanje. Pri tem delu morajo v prvi vrsti vsi vadijevalci dečjih oddelkov pravilno in s pravo bratsko ljubeznijo razumeti poverjeno jim nalogo. Večina je to dokazala. Številke govorejo in nam dajejo dokaz velike poštovanosti, ki jo imajo z našo sokolsko deca.

Ti naši mladi tekmovalci bodo pokazali svojo izvežbanost in sposobnost tudi kasneje, ko bodo prestopili iz oddelka dece k naraščanju in kasneje k članstvu. Deca se tako uvaja in podreja večjim ter težjim telovadnim in tekmovalnim vajam. Oni, ki so že pri deci dosegli vidne uspehe, bodo gotovo tudi pri naraščanju in kasneje pri članstvu stremeli za tem, da se tudi tu tekmovalno izpopolnijo.

Tako je torej delo naše sokolske dece po naših telovadnicah. Zato naj nam bo 500 mladih tekmovalcev v ponos in njih delo naj se nadaljuje!

Deca Celjske sokolske župe pa razvija svoje delovanje tudi drugod. Po telesnem udejstvovanju pri telovadbi in raznih igrah se ona tudi duhovno udeležuje. Mnogi primeri so nam dokaz, da prireajo mladinski odbori dece tudi igre, sestavljajo razne sokolske spise, ki jih potem objavljajo v našem sokolskem tisku. Da, celo dečji pevski zbori obstojajo v naši župi, kjer se mladina uri in vadi v petju sokolskih pesmic in koranic. Lahko rečemo: cvet in mladost našega sokolstva v celjski župi je naša deca, katere s ponosom nosi svoj dečji znak, vesela pa je še bolj takrat, ko si obleče simbol sokolstva — rdečo srtačo.

Zato naj bo geslo vsakega sokolskega mladinskega vzgojitelja samo eno: pravilna ljubezen in prava sokolska vzgoja bo napolnila naše sokolske telovadnice.

TOPLAK JURO

župni referent za deca

★

Celje kot narodno središče

Ko se je zdaj država že zelo konsolidirala, se ne opazijo več tako očito vrvine, iz katerih je narodno telo nastalo. Prispevali so mnogi kraji s svojimi ljudmi. Mnogo je prišlo v skupnost naroda tudi Celje, ne le kot mesto, temveč predvsem kot zbirališče deležajočih sil na kulturnem polju skozi stoletje. V dobi pred nastankom Jugoslavije ozemlje, kjer so živeli Slovenci, ni imelo javnih organov, ki bi imeli skrb gojiti napredek. Država, ki bi to bila morala storiti, je napredek prej ovirala nego pospeševala.

Delovala je pa vendar slovenska in slovanska narodna zavest v obliki sokolstva, kakor na mnogih drugih poljih. Ta zavest je našla v Savinjski dolini in Celjem posebno plodovitost in v vseh dobah. Vse to ozemlje je bilo izključno slovensko, vendar so pa bile sile na delu, da se ta slovenski značaj ne izkaže. Poleg države je tudi deželna uprava štajerske, ki kateri je spadal tudi celjski okoliš, ves svoj vpliv zastavljala za raznarodovanje. Meščanstvo, odvisno od nemškega kapitala in državnega uradništva, je ustvarilo umetne nemške otoke iz Celja, Konjice, Ptujja in seveda Maribora.

Če vse to upoštevamo, potem šele moremo pravilno oceniti, koliko je bilo vredno, če je n. pr. tak okoliš, kakor je Celje, delovala za ojačanje slovenske kulture. Borili smo se poglavitno za veljavo slovenskega jezika, česar današnji človek več ne razume, ker je stvar samo ob sebi umevna. Toda koliko žrtve je bilo treba za ta cilj! Ako se je ustanovil Sokol, je bilo važno seveda za telovadbo in zdravo družabnost, dajal se je pa izrazit poudarek uveljavljanju slovenske stvari. V tem smislu po pravici govorimo o narodnih zaslugah sokolstva v Celju.

Tako je pa tudi vsak pojav kulture dobil značaj borbe za narodni napredek. Pevska društva so s svojimi nastopi učinkovito jačala narodni duh med ljudstvom. Kar so danes sestanki in shodi, je imelo pred

desetletji pri nas značaj borbe za slovenstvo. Če so se prirejali v Zalcu in drugod tabori, je imelo služiti in je uspešno služilo dvigu narodne zavesti. Vsaka stvar je imela takrat v tej luči vse drug značaj nego danes. Izdajanje in naročanje časopisa, n. pr. celjske »Domovine«, je bilo važno narodno delo in so se naročniki in sodružniki šteli med borbeno deca za slovensko stvar. Borba za vzdržanje pouka v štirih razredih gimnazije v Celju v slovenskem jeziku, kar izgleda danes malenkost, se je čutila kot življenjsko vprašanje Slovencev. Ustanovitev Narodnega doma kot družabnega zbirališča Slovencev z dvorano za slovenske diletantske gledališke predstave je bila dogodek, o kakršnem nove generacije danes niti pojma nimajo.

V viharjih in sončnih dneh pri Sokolu v Celju

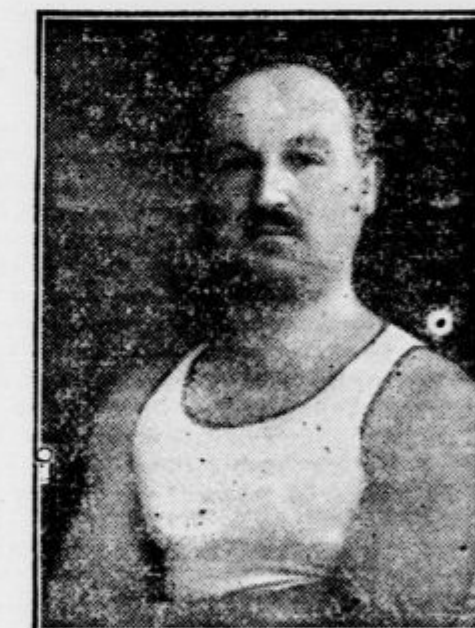


Dr. ERVIN MEJAK, podstarosta Sokola v Gornjem gradu in pisec tehle spominov

V začetku l. 1912. sem vstopil med deca Sokola v Celju. Telovadnica je bila takrat že v Sokolskem domu v Gaberju. Vadijevali v Sokolu so bili znani naši sokolski delavci bratje Smertnik, Jerin, Kralj, Vitavsky, Dolžan, Maks, Jože in Pavel Zabukovšek ter Moškon, sami borbeni in življenjske sile polni možje, energični in strokovno usposobljeni. Najboljši telovadeč pri sokolski deci je bil takrat Rastko Poljšak, poznejši večletni društveni in župni načelnik v Celju.

V telovadnici v Gaberju so mi padle v oči na ograji balkona sliki Tyrša in Fugnerja ter zraven napisani gesli sokolskih ustanoviteljev: »Ne vdamo se!« in »Krepimo se!« Ti gesli, ki sem si jih takoj zapomnil in ki ju je gotovo prečital vsak telovadeč ponovno v telovadnici, sta zadostovali, da sem takoj zajel vso vsebino sokolske ideje in vzgoje.

Že jeseni l. 1912., ko sem vstopil v slovensko nižjo gimnazijo v Celju, sem bil uvrščen med dijaški sokolski naraščaj, ki ga je bilo takrat toliko, da je naš vadijeval br. Drago Kralj z več pomožnimi vadijevali jedva zmogel svoje delo v tesni gaberski telovadnici. V počitnicah smo dijaški telovadili pri tak imenovanem »trgovsko-obrtnem naraščaju«. V sklopu tega oddelka sem prisostvoval poleti 1913. leta prvi izlet našega društva v Brezico. Še tam so nemškutarji rogovili proti nam. Ko pa smo zvečer zastopili na celjskem kolodvoru in prišli pred kolodvor, so nas napadli še v Celju. Ko se je večja skupina skušala lotiti tudi nas naraščajnikov, so



LOJZE JERIN, dolga leta načelnik celjskega Sokola

krat sem najbolj videl, kakšen vtis je naredila telovadba in kaj vse je pomenjal v tistih časih sokolski izlet in kako lahko in iskreno in z vidnim uspehom se je dalo pri teh prilikah kaj reči.

Na Slomškovi slavnosti v Ljutomeru.

Spomnim se našega izleta l. 1900. na Slomškovo slavnost v Ljutomeru. Med Slovenci na štajerskem se takrat še niso razpali strankarski boji. Zadrževala jih je knuta narodnih nasprotnikov. Bila je stolnica rojstva našega slavnega Slomška. Celjski Sokoli smo prijavili svoj prihod. Nismo vprašali, kdo vse pride. Prijavili smo prihod tudi okrajnemu glavarstvu v Ljutomeru. Glavar je bil trd, nelzprosen Nemec.

Korporativni vhod in sprevod po mestu je bil dovoljen le pod strogim pogojem, da sokolske zastave ne smemo razviti. Nesti jo je bilo treba torej zvito. Že precej daleč zunaj trga smo srečavali oročnike, postajali opretni in posikavali raz voz, se postavili v red. Na strogo odredbo staroste dr. Dečka je praporščak dr. Kapus zastavo za silo zvil in jo zadel na ramo. Proti trgu je naraščal špalir ljudstva. Po zdravi in odzdravi na desno in levo. To živahnost, šum in krik je izkoristil br. Jošt kot levi spremeljalec praporščaka ter je v svoji prenavdušenosti polagoma z desnico poteval zastavo z rame praporščaka in jo, ko smo korakali skozi trg, na ta način skoroda razvil. Pa je že bil ogenj v strehi! Ko smo prišli do restavracije odroma na njeno veliko dvorišče, je bila že četa orožnikov v hiši z zahtevo, da zastavo takoj izročimo oblasti. Dr. Dečko se je z orožniki preganjal in pogajal, med tem pa je bil na dvorišču cel vršaj. Sokoli so bili do skrajnosti ogorčeni. »Zastave ne damo, raje smrt!« so se čuli glasovi. Eni

Razume se, da je bilo treba ljudi, ki so imeli za vse to smisel in voljo. In to je, kar se mora, če se govori o Celju, danes ponosno poudarjati. Celje je imelo na vseh poljih narodnega dela vedno obilico delavcev, in sicer ne le mesto, ves njegov okoliš, zlasti Savinjska dolina. Zato ni mogel nikdar usahniti izvir volje za narodno uveljavljanje v teh krajih.

Ko se je uvedla splošna in enaka tajna volilna pravica za poslance v državni zbor, je nastala diferencija duhov, zlasti v Celju in Savinjski dolini, ki je postala tudi zibelka napredne in narodne zavesti. Ta zavest je našla izraz v ustanovitvi Narodne stranke za štajersko, ki je zarezala globoko brazdo v politično življenje v Sloveniji.

DR. VEKOSLAV KUKOVEC

je pognal proti njej znani narodnjak, voditelj celjskih slovenskih obrtnikov, sedaj že pokojni Ivan Rebek, ki je pri tem dobil več težkih udarcev po glavi in po licu, da je bil v trenutku ves krvav. Ta prizor je tako vplival name in gotovo tudi na druge brate in sestre, da ga imam še danes pred seboj v skoroda svežem spominu. Priklenil pa me je za vedno na Sokola.

Jeseni l. 1913. je gimnazijsko ravnateljstvo na višjo odredbo strogo prepovedalo dijakom posejanje sokolske telovadbe. Kljub temu nas je večina še naprej zahajala v telovadnico. Pritisk se je potem še povečal in smo nazadnje ostali le trije: Arko Videmšek (padel na italijanskem bojišču med vojno), Bogomil Zgajner (sedaj odvetniški koncipient v Mariboru) in jaz. Vladovala pa je med Sokoli tako bratstvo, da smo se mirno lahko zanesli, da nas ne bo nihče izdal. V najlepšem spominu smo ohranili vsi takratni telovadci Videmška; bili je izredno talentiran dijak, navdušen nacionalist in izborn telovadeč, ki bi se bil gotovo, če bi ostal v vojni pri življenju, kosal v mednarodnih telovadnih vrstah za prvenstvo.

Med svetovno vojno so se v gaberski telovadnici našli voaki, po prevratu pa se je takoj nadaljevalo sokolsko delo. V tistih težkih dneh smo se v Celju vprav Sokoli prvi prostovoljno javili v vojaško službo, nevojaki pa so se pojavili v Narodno stražo, kateri je bil poveljnik znani



DOM V GORNJEM GRADU



DOM V ST. PETRU V SAV. DOL.

celjski rodoljub, sedaj že pokojni br. Rastko Salmič. Na sokolski prapor je vojaštvo takrat tudi priseglo »svetoboje narodu in novi domovini, potem ko je starosta »Celjskega Sokola« Jože Smertnik imel navdušen govor na zbrane in izročil staro sokolsko zastavo poročniku Videmški, bratu gori imenovanega Arka Videmška. Spomlad l. 1919. je »Celjski Sokol« dal iniciativo za ustanovitev prostovoljne vojaške formacije »Celjska legija«, ki je 11. maja 1919. odrinila na trenutno najbolj ogroženo točko v Gornjesavinjsko dolino, kjer je imela nalogo braniti sovražniku prehod preko koroško-štajerske meje. Pozneje se je ta četa udeležila tudi naše uspešne spomladanske ofenive, ki se je končala z zasedbo Celovca 6. junija 1919.

Jeseni l. 1919. sem bil izvoljen v upravo Celjskega Sokola in sem postal tudi vadijeval sokolske dece. Delo v tem času je bilo v društvu kljub spremenjenim političnim razmeram zelo težavno. Treba je bilo na novo organizirati članstvo, zbrati arhiv, kolikor se ga je našlo skritega pri posameznih sokolskih delavcih, ustvariti na novo knjižnico, napraviti telovadni načrt in vršiti propagando za čimprejšnje oživ-

so zahtevali, naj zastavo hitro skrijemo na kak kmečki voz, ki jih je bilo polno na dvorišču, ter jo damo odpeljati iz trga itd. S težavo sem brate miril in pojasnjeval možno nevarnost, da končno s svojim početjem sploh preprečimo slavnost ali vsaj zmanjšamo njen uspeh. Pomirjevanje je bilo tem težavnejše, ker so pritiskali še posebno gostje bratje Hrvatje, ki jim ni šlo v glavo, da je kaj takega mogoče.

Seveda smo se morali oblasti umakniti. Sokoli so nesli zastavo na okrajno glavarstvo, kjer je našla svoj mirni prostor v plamni. Mi pa smo dobili zagotovilo, da nam bo po končani slavnosti zastava zopet na razpolago.

Splošno je bilo ogorčenje in takšno tudi razpoloženje. S posebnim poudarkom smo korakali Sokoli popoldne, razvneti prav zaradi kot aršeni, v Sršenov gaj. Krasna je bila telovadba, vaj meni se je zdelo ta dan še vse lepše. Že med pripravo za telovadbo smo med ljudstvom, ki ga je bilo ogromno, marsikakšno sprožili. Mnogoč, posebno Veržejci, so naravnost občudovali nastop telovadcev. Po telovabi pa se je zgrnila množica pred govorniški oder. Prvi je izpregovoril dr. Korošec. Lepo je govoril. Očividno je vplival naš dopoldanski incident. Za njim bi naj govoril dr. Dečko. Toda on ni bil nikdar prav vnet za govor na prostem, med štirimi stenami pa je govoril, kakor bi ročice sadil. Ljutomerski odvetnik dr. Rozina je bil vidno hripav. Tako so napotili mene, da govorim. Za mano je zopet govoril dr. Korošec, za njim zopet jaz. A ljudstvo je še vedno kar neprečeto stalo, vzklikalo in klicalo govornike. Štiri — ali petkrat vsa tako nastopila z dr. Korošcem, Navdušenje vrlih Prilekov, pomešanost z odličnimi brati Hrvati, je bilo nepopisno. Kar naprej so stali okoli odra in klicali. Vročina je bila. Duševno

ljenje društvenega delovanja, ki je po silah razmer moralo počivati skoraj pet let. Našlo pa se je takoj dovolj delavcev izpred svetovne vojne, ki so tvorili jedro novega življenja v Celjskem Sokolu. Kako je bilo že takoj splošno veselje v novi telovadnici! Zdelo se nam je, kakor da smo na novo oživi in se zbudili iz težkih sanj! Starejše delavce društva so razmere raztresle po ožji domovini in zato se je bilo treba vreti predvsem na vzgojo sokolskega naraščaja. Trud ni bil zaman. Že v nekaj letih po osvojitvi je imelo društvo močan vaditeljski zbor, vrste mladinskih oddelkov so od leta do leta naraščale.

Ko sem l. 1920. odšel na univerzitetne študije v Ljubljano, kjer sem imel pri Sokolu matici dovolj prilike se sokolsko izpopolnjevati tako v tehničnem kakor v prosvetnem delu, sem v počitnicah med letom in v glavnih počitnicah vseskozi z veseljem prišel nazaj v telovadnico in tu pomagal pri delu.

Jesen l. 1925. sem se zopet povrnil nazaj, in to za dalje časa v Celje ter tu v društvu najprej kot tajnik, pozneje kot prosvetar deloval do svojega odhoda iz Celja jeseni 1930. Zmagoslovi nastop naše sokolske vrste na mednarodni tekmi v Lyonu, VIII. vsesokolski zlet v Pragi, otvoritev Tyrševega doma v Pragi in še druge sokolske prireditve v tej dobi so pripomogle k živahni propagandi sokolstva, in to se je tudi čutilo v društvu, za katero je po teh prireditvah zanimanje še posebno naraslo. Na običnem zboru društva 9. januarja 1926 je poročal takratni društveni načelnik dr. Grobelnik, da je obisk v telovadnici prav razveselil, društvo zaseda 212 telovadskih, skupno število pripadnikov društva znaša 808. Glede na takratno število prebivalstva mesta Celja pomeni to, da je bil skoraj vsak deveti prebivalec Celja sokolski pripadnik.

Sredi najlepšega dela in veselja nad uspešnim delom je moglo društvo praznovati svojo 35letnico (1925). Pokrajinski zlet v Ljubljani l. 1927., na katerem so celjske članice pridobile pri tekmah za svezno prvenstvo prvo, tretje in četrto mesto, člani pa peto mesto, dalje tekma za prvenstvo v celjski župi, kjer so Celjani odnesli prva štiri mesta in celjski naraščajniki prvo in tretje mesto, vse te tehnične prireditve so zopet pomnožile vrste telovadskih, ki izkazujejo po poročilu na društvenem običnem zboru 12. januarja 1928 skupno število 475. Društveni vaditeljski zbor je štel to leto 17 članov. Ob priliki župnega naraščajnega zleta l. 1927. je društveni naraščaj dobil svoj prapor. V teh letih se je tudi pričelo s sistematičnim sokolsko-prosvetnim delom. Tedenski nagovori v telovadnici in lepo obiskana večja in manjša predavanja, lep obisk in živahno zanimanje članstva za društveno knjižnico — so uspehi pričetka tega sistematičnega dela.

Na običnem zboru januarja 1928 so nekateri člani načeli vprašanje morebitne prodaje Sokolskega doma v Gaberju. Zbor se je po kratki debati soglasno in energično izrekel zoper prodajo doma. Kako posređen je bil ta sklep, nam kažejo poznejša leta, posebno pa zadnji čas, ko se tako razveseljuje mladostno razvijajoče delo v samostojnem Sokolskem društvu v Gaberju.

Tako uspešno in mladostno delo Celjskega Sokola je dalo tudi celjski sokolski župi izdatno oporo. Leta 1928. je prihitelo na občni zbor zbor vseh 22 društev po svojih delegatih, dogodek, ki ga menda še ni bilo niti prej in bržkone tudi pozneje ne v župi. Težavne razmere v državi so prilekile sokolske vrste še ožje in v vsej slogi so društva hotela to posvedočiti na običnem zboru. Na tem zboru mi je bila poverjena funkcija župnega prosvetarja in mi je tako društvo v Celju, kjer sem tudi opravljal mesto prosvetarja, služilo za to, da sem svoje skušnje pri društvenem prosvetnem delu lahko uporabil v župi.

Proslavi 20letnice septembrskih dogodkov in 10letnice našega osvobodjenja sta bili spominjski prireditvi, ki sta društvu pridobili na ugledu, saj se je teh prireditev udeležilo celjsko narodno občinstvo v naravnost impozantnem številu. V tem letu je bil tudi župni zlet v Šostanju 2. septembra. Zanimivo je primerjati število na tem zletu nastopajočih pri telovadbi in v kroju z današnjimi takimi številkami. Nastopilo je vsega skupaj 322 telovadskih članov pa je bilo v kroju 114. To so številke za župni zlet v l. 1928. Če primerjamo te številke z današnjimi nastopi, vidimo ogromen porast sokolstva v naši župi. Saj danes že samo Sokolsko društvo Celje menda lahko postavi večje število pripadnikov na telovadnice in članov v kroju!

Julija 1930 je bil v Celju župni zlet, ki je vsem obiskovalcem in sodelujočim gotovo še danes v prijetnem spominu, saj je pokazal, kakšen razmah je sokolstvo doseglo v zadnjih dveh letih. Župa je čutila

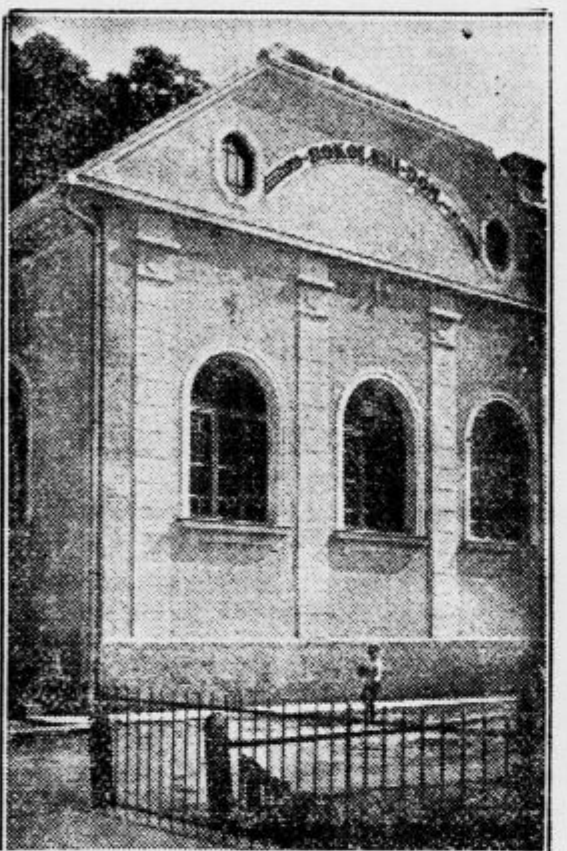
zaradi tega razmaha svojega delovanja tudi potrebo, izdati svoje glasilo in l. aprila 1930 je izšla prva številka »Župnega vestnika«, ki praznično torej letos 10letnico uspešnega propagandnega dela v naših vrstah.

Zame pomenita članstvo in udejstvovanje v sokolskem društvu v Celju, v katerem sem preživel svoja najlepša leta mladosti in na katero me vežejo najlepši spomini — ponos in zadoščenje! Nič ne dvomim, da bo društvo tudi v drugi polovici prvega stoletja izpolnilo svoje naloge častno.

DR. ERVIN MEJAK.

Dva jubileja rajhenburškega Sokola

Razmah Tyrševe ideje je prodiral tudi v Posavje že konec prejšnjega stoletja. Ob priliki izleta brežiškega Sokola l. 1903 v Rajhenburgu, ki so se ga poleg drugih pripadnikov sokolstva udeležili tudi Zagrebčani, je izpregovoril takratni rajhenburški župnik g. Cerjak Jože tele prerovo



DOM V RAJHENBURGU

ške besede: »Dragi bratje Sokoli! Srečna tla, kamor stopi Sokol! Daj Vsemogočnik, da bi tudi v tem kraju zapustil mnogobrojni sad!«

Te besede in pa naraščajoča slovanska zavest so bile vzrok ustanovitve odseka krškega Sokola. Kmalu nato pa se je že sestavil pripravljajni odbor za ustanovitev lastnega društva v Rajhenburgu.

Pionir te trde in za časa Avstrije nevarne akcije je bil takratni šolski upravitelj br. Jamšek Franc. Dne 26. avgusta 1910 je bil ustanovljen »Sokol Rajhenburg«. Že v prvem letu si je 18 članov nabavilo tudi lastnostne kroje. V prvem odboru so bili še bratje Kacjan Franc, Rajnhofen Leopold, Agrež Franc, Rainer Srečko, dr. Schmirmaul Matija ter brata Sandor in Ivan Lenard. Prvi načelnik društva je bil učitelj br. Rismal Melhijor.

Nastopila so nevarna leta svetovne vojne, vendar je prišel br. Jamšek z ostalimi poštvovalnimi člani društvo skozi vso to dobo zatiranja v svobodno Jugoslavijo, ko se je žele pričelo svobodno in neovirano delo. Iz vrst naših članov sta se borila v dobrovoljskih legijah br. Rismal in br. Soršan.

Takoj po osvoboditvi se je ustanovilo tudi ženski odsek, vendar se društveno delo ni moglo razviti do zaželenih stopnje, dokler ni imel Sokol lastnega doma. Najprej je nadomestoval telovadnico gasilni dom, potem pa bivša jeta starega gradu. Na pobudo neumornega br. Jamškega so se zato začele pripravbe za Sokolski dom, ki so ga leta 1925 dogradili pod starostovanjem br. Jerička Blaža. Oče društva br. Jamšek pa je odšel nekoliko prej iz Rajhenburga z lahkim srcem, ker je videl, da je delo, ki ga je pričel, rodilo tako lepe sadove.

Deset let pozneje (l. 1935) pa je društvo razvilo svetinjo svoje sokolske edine — prapor, pod čigar okriljem naj bi se v bodoče zbirali vsi sokolski pripadniki.

Letos, ko slavi društvo pod vodstvom novega starešine br. Župančiča Franceta svoj 30letni obstoj in 15letnico svojega doma, naj bo vsak, ki je sodeloval pri društvu, ponosen na ta uspeh. Zdravo!

spod eden glavnih činiteljev v hierarhiji takratne SLS na Kranjskem, in vedeli smo tudi za težke borbe v kranjskem deželnem zboru. A vse to nas ni motilo. Dr. Lampe je govoril prav lepo in poučeval in navdihal z narodnega in gospodarskega stališča.

Prav tako pa nikogar ni motil moj govor, ki je sledil slavnostnemu in ki sem ga spregovoril kot podstarosta Celjskega Sokola. Vladovalo je medsebojno spoštovanje. Pred seboj smo videli glavni cilj: narodno probujenje slovenskega ljudstva. Temu cilju smo se posvečali tudi Sokoli, delali smo, in ljudstvo nas je imelo rado.

Spominjam se tudi sokolskega izleta v Skaloh pri Velenju, kjer so proslavljali stoletnico rojstva svojega rojaka, slavnega jurista dr. Kranjca. Vso stvar je vodil pok. dr. Vrstovšek, poznejši deželni in državni poslanec in štajerski deželni odbornik ter eden glavnih činiteljev kasnejše SLS na slovenskem štajerskem. Ravno on je naše društvo specialno povabil na slavnost in celo predlagal, da sem prevzel kot podstarosta slavnostni govor.

Lep vtis smo napravili, ko smo se pripeljali v kočijah v Velenje, obiskali tamšnje narodne prvake in marsikakšno sprožili. Velika množica nas je spremljala iz Velenja v Skale. Tam smo rekli to in ono, in v posebnem spominu mi je moj iskreni apel na »človeške kmečke matere, naj uvidijo na vzgladu slavljenca, kaj vse lahko oseže, četudi v še tako borni kmečki koči rojeno slovensko otroče, ki že z materinim mlekom vsrkava ljubezen do staršev in do naroda.

Po vzorni telovadbi, s katero je bila zaključena slavnost v Skaloh, smo korakali v spremstvu ogromne množice v narodno še skoro neprebujeni Šostanj. Tam smo,

Sokolstvo med delavstvom

Pol stoletja je preteklo, odkar je v revirju črnega diamanta močna sokolska roka zasidrala sokolski prapor. Zagorsko sokolsko društvo slavi letos svoj petdesetletni jubilej. Kdor je na večjih zletih opazoval trboveljsko sokolsko okrožje, ta se je mogel prepričati, da je osnovevanje Sokola med delavstvom obrodilo obilen sad. Telovadice iz tega okrožja smo mogli videti tudi v vrhunskih in mednarodnih vrstah. To so vidni znaki napredka Sokolstva v revirjih, drugo pa je podrobno delo v društvi okrožja s svojimi naporji, zaprekanji in — uspehi.

Sokolsko bratstvo in vse ono najplemenitejše iz sokolske ideologije je tekom dolge dobe imelo v sredi našega delavstva globok odmev. Telesna vzgoja sokolske telovadnice pa je ravno za delavca, katerega mišice delujejo pri delu le enostransko, ogromnega pomena. Še večjega pomena je sokolska duševna in telesna vzgoja delavskega otroka, tega zapuščenega revčka, izločenega vsem posledicam nezadostno reševanja socialnega problema.

V naše zadovoljstvo lahko danes ugotovimo, da smo v precejšnji meri med delavstvom storili svojo dolžnost, o čemer govori statistika, ki kaže v primeru z drugimi stanoviti velik odstotek telovadečega in članstva sploh, v še večji meri pa sokolske delavske mladine. Naši delavci Sokoli pa sokolstvu niso ostali na dolgu in med najpridnejšimi in najvestnejšimi člani vidimo ravno naše rudarje, ki so tiho brez časti in slave vršili svoje sokolske dolžnosti večkrat v obupnih razmerah, kajti nam nasprotni ideologije, ki so se med delavstvom zelo razbohotile, so Sokola delavca skušale prikazovati kot izdajalca, ki se hoče udniti tako zvanim buržuem. Mnogi izmed bratov so omagali, mnogo pa jih je ostalo zvestih in danes kot stari sokolski veterani praznujejo z nami časten jubilej zagorskega društva in celjske župe. Iz sokolovanja pred svetovno vojno imamo vsi Sokoli brez izjeme mnogo tem-

nih spominov na razna preganjanja. Tu di v lastni svobodni državi se bila potem tudi razdobja, ko je bilo sokolstvo neovirano pri svojem delu. To velja za članstvo vseh stanov, le za člane delavce ne. Tudi tedaj se je v temnih rovinah vršil podtalen pritisk na rudarje Sokole od strani tovaršev z drugimi svetovnimi nazori. In vendar ti naši bratje niso zgrešili ničesar drugega kot to, da so ljubili svojo domovino in da so krepili svoje, krepila tako potrebno telo. Vse to so vzdržali in vsi tisti, ki so zvesto ostali v naših vrstah, uživajo danes naše bratsko priznanje.

Sokolovanje v delavskih revirjih nalaga sokolskim činiteljem posebne dolžnosti. Eno izmed najglavnejših je veliki sokolski ideolog br. Engelbert Gangl v svojem govoru članstvu Sokolskega društva v Hrastniku izrazil kratko takole: »Dolžnost vsakega Sokola intelektualca je stremeti za tem, da svojega brata delavca dvigne v svojo višino v vseh duševnih dobrinah. Priznati moramo, da v tem pogledu nismo storili stodoletno svoje dolžnosti. Pošteno je, da si pogledamo iskreno v oči in skušamo ob vstopu v drugo polovico stoletja sokolskega delovanja v revirjih zamujeno popraviti, kajti od tega so odvisni naši bodoči uspehi.

Zlasti naši delavski mladini moramo posvetiti vso pozornost. Tekom prvega pol stoletja je prešlo skozi naše telovadnice naravnost ogromno število delavske mladine. Ostalo je je razmeroma malo trajno v naših vrstah. Akoravna je tudi ta mladina imela svoje koristi od sokolske vzgoje in zlasti od telovadbe, vendar naši organizacijski interesi zahtevajo, da iz dece vzgojimo naraščaj, iz naraščaja članstvo in iz tega človeka, kakoršnega je postavil za vzor naš ustanovitelj Miroslav Tyrš. Pred temi nalogami ne smemo kloniti haš ob pomembnem jubileju jih moramo začrtati kot vodilje v bodoče naše delo med delavstvom.

IVO FARČNIK

Prosvetno delo v celjski župi

Uspehov bistvenega sokolskega prosvetnega dela, t. j. duhovne vzgoje naših pripadnikov ne moremo izraziti s številkami in jih vstaviti v statistične tabele. Uspehi tega dela ostanejo večkrat skriti globoko v srcih onih, ki jim ni sokolska telovadnica udrila le mišice, temveč tudi voljo, poštvovalnost in ljubezen do vseh sokolskih idealov. Uspehi vzgojnega dela se dajo naslutiti v poštvovalnem delu bratov in sester, posvečenem napredku domačega društva in sokolstva sploh; precej jasno so se manifestirali zadnje čase ob raznih akcijah narodnoobrambnega značaja.

V naslednjem nam podam le zmanjg sliko razgibanega vzgojnega in prosvetnega dela v naši župi, ki združuje 56 edinic.

Župni prosvetni odbor posveča posebno skrb idejnovzgojni smeri udejstvovanja. Župni idejni tečaj in vsakoletne gozdne šole so najboljša prilika, da se udeležencem teh prireditev pokažejo v vseh podrobnostih naša pota in cilji. V letošnji spomladini pa je ZPO priredil tudi osem polnočnih okrožnih tečajev. 365 sokolskih delavcev in delavk si je s štirimi najpotrebnejšimi predavanji osveščilo svoje sokolsko znanje in prejelo navodila za smotno in načelno pravilno vsmerjeno delo.

Tudi po društvi prirejšajo primerna predavanja. V lanskem letu so priredila naša društva okrog 150 predavanj, od katerih odpade na predavanja čisto sokolske vsebine 78%. Govore pred vrsto naša društva prav intenzivno gojijo. Prav tako prirejšajo naša društva uvažati redne debatne večere in v začetku delovne sezone šole za novo članstvo. Lansko leto so v 8 društvi absolvirali to šolo 103 novi člani in članice.

Svečanim proslavam posvečajo društva posebno pažnjo in so naše proslave 6. septembra, 1. decembra, 9. oktobra in civilmetodovo kresovanje prav učinkoviti činitelji duhovne vzgoje.

Tisk zavzema v naši župi prav lepo mesto. Društva in posamezniki prejemajo 350 »Zvodov« Sokolske volje in 554 izvodov »Naše radosti«. Ostali savezni listi, zlasti vedno bolj urejani »Sokolski glasnik« pridobivajo stalno novo naročnike. Razširjenost sokolskega tiska je tem bolj hvale vredna, ker izdaja tudi župa sama svoje glasilo. »Župni vestnik« praznuje prav letos svojo desetletnico rednega izhajanja. Prva številka »Župnega vestnika« je sicer izšla že marca 1912, ali vse do leta 1931. je »Župni vestnik« bil neredna publikacija, ki je izhajal le ob župnih skupščinah in

pomešani med rojake, opravili svoje nadaljnje delo.

Ob otvoritvi Sokolskega doma v Gaberju.

Ob priliki otvoritve Sokolskega doma v Gaberju je celjska mestna uprava strogo prepovedala tako domačinom kakor tudi gostom Sokolom v kroju skupno ali posamezno iti skozi Celje. Prepovedano je bilo izstopanje sokolskih gostov na celjskem kolodvoru in odrejeno je bilo, da izstopajo v Štorah.

Sokoli konjeniki smo imeli nalogo, da sprejemamo v štorah sokolske goste in jih sprejmemo na slavnostni prostor v Gaberje. Tako smo jezili tisti dan večkrat iz Gaberja mimo Bežigrada skozi Teharje v Štore in nazaj in sicer k dopoldanskim vlakom na sprejeto, ki popoldanskim pa na slovo odhajajočim. Naporeno je bilo posebno za konje. Na domu br. dr. Dečka v Gaberju smo imeli shajališče in na razpolago je bil tudi hlev s hrano vred za naše konje.

Slavnosti ne bom tu podrobneje opisoval. Bila je krasna. Poudarjam le, da stroga naredba mestne uprave ni prav nič škodovala, nasprotno se je prvotna ogroženost domačinov in gostov spremenila polgoma v tem večje navdušenje. Gostje so imeli priliko, občudovati lepoto celjske širše okolice, spoznati pohište tudi slavno plemiško Teharje, in korakanje ob zvokih naše narodne godbe in ob živahnosti razigranih okoliških konjenikov jim je lajšalo in krajšalo pot.

Vas Štore takrat še ni bila narodno prebujena. Ljudje, ki so gledali izra oken hiš, niso kazali nobenega posebnega zanimanja, o pozdravljanju ni govorili, ovcji nismo pričakovali. Pogrelo pa nas je nekoliko, da smo iz poslopja takratne šulferajske šo-

župnih zletih. Zadnjih deset let izhaja desetkrat letno in se razvija leto za letom lepše.

Dramo goji v celjski župi 42 edinic. Med temi so posebno agilna društva Laško, Trbovlje in Štore-Teharje, ki imajo kar redne gledališke sezone in so tudi igralsko na prav zavidni višini. V letošnjem februarju je ZPO priredil v Krškem štiridnevni župni dramski tečaj, ki je prav dobro uspel.

Na glasbenem polju ni sicer v naši župi take razgibanosti, kakor v dramskem udejstvovanju, vendar imamo kar tri godbe na pihala v Artičah, v Šmarju pri Jelšah in Trbovljah. Zlasti poslednja je prav dobra in uživa sloves tudi preko mej naše župe. Orkesterov je v župi sedem, tamburaški zbori pa štirje. Pevski zbori so samo trije. Lutkovni oder imajo v šestih društvi in je delovanje na njih prav živahno.

Lani so bile v župi prirejene tri razstave in sicer ob tridesetletnici društva v Trbovljah, ter dve razstavi sokolskega tiska.

Danes se je vsmerilo delo sokolskega prosvetarja še bolj v idejno propagandno smer, predvsem k duhovni in moralni pripravljenosti pripadnikov.

DRAGO PAHOR
župni prosvetar.

Celje kot kulturno središče

Do konca 18. stoletja so živeli Celjani zelo skromno življenje. Bivali so se z obrtjo in trgovino, deloma tudi s kmetijstvom, kakih posebnih kulturnih potreb pa niso imeli. Skromna mestna šola je zadostila njihovim težnjam po izobrazbi, le zdaj pa zdaj se je sreča nasmešljiva kakemu mlademu meščanskemu potomcu in mu je omogočila, da si je v tujini pridobil višjo izobrazbo.

Solske reforme Marije Terezije so povzročile znatno izpremembo. Celje je bilo svojo glavno šolo, ki se ji je v početku 19. stoletja pridružil poseben ženski oddelek. Na glavno šolo se je poleg dvorazredne realne naslonil učiteljski tečaj, ki se je postopoma razširjal tako, da je imel na koncu dva letnika. Vodje celjske glavne šole so bili duhovniki slovenskega rodu, kar je ugodno vplivalo na razvoj naše domače izobrazbe in narodnega čustvovanja, čeprav so nekateri njeni učitelji že zgodaj postrani gledali Slovence in njihove narodne težnje. Po posredovanju vodij slovenskih učiteljev glavne šole in njej pri-

le čuli skozi okna hašlanje nekih hujskačev. A nas to ni motilo, goste smo pa poučili o teh značilnih takratnih navadah, ki smo jih Sokoli že bili vajeni. Kadarkoli se danes vozim mimo te šole, z zadoščenjem preberem po večkrat napis »narodna šola«. In kadar sokolsko društvo v štorah priredi kako slavnost ali poroča o svojem napredku, mi vselej ob spominu na takrat to še posebno dobro de.

Sokolske maskarade v Celju.

Grešil bi, ako ne bi v teh bežnih spominih vsaj na kratko omenjal vsakoletne maskarade Celjskega Sokola. Ne zaradi lepih mask in skupin. Bile so to izredne prireditve pod raznimi značilnimi naslovi. Bile so to pravcate revije štajerskih Slovencev: Prihajali so številni gostje iz Zalca, Mozirja, Gornjega grada, Šostanja, Velenja, Slovenjgradca, Konjice, Vojnika, Sv. Jurja, Slov. Bistrice, Šmarja, Rogaske Slatine, Laškega, Zidanega mosta, Hrastnika in Trbovelj, Radeč, Sevnice, Brežice in mnogih drugih krajev. Intimnejše medsebojno spoznavanje je bilo za skupno narodno delo izrednega pomena. In to je bil — po udarjam — glavni namen in pomen teh prireditev. Seveda so se na njih naši vrli Sokoli — v krojih — pokazali prave kavaliarje. Vse lepote in krasotice iz Savinjske doline in drugih slovenskoštajerskih krajev so spremljale v plesno dvorano in so skrbeli, da se ni nihče dolgočasil. Tako — mnogokrat v znoju svojih lic — izpolnjevali strogo jim odrejeno dolžnost.

Epilog

Sokoli smo pač morali biti povsod. Pa le malo, premalo nas je bilo v tistih letih. Da bo to razumljivo, ne bo odveč, ako na kratko popišem takratne razmere v Celju:

Jože Smertnik, vzorni sokolski delavec

V zgodovini slovenskega in celokupnega jugoslovanskega sokolstva bo nedvomno med prvimi in najboljimi upisano ime Josipa Smertnika.

Jože Smertnik se je rodil l. 1. novembra 1878. v Ljubljani. V Ljubljanskem Sokolu je bil v prvem Murnikovem vaditeljskem zboru vaditelj že leta 1896. Leta 1898. je bil načelnik »Goriškega Sokola«. Dne 20. oktobra 1898. se je preselil v Celje, kjer se je pričelo njegovo širokopotezno sokolsko delovanje. »Celjski Sokol« je bil že tu. Smertnik je na temelju prave sokolske discipline povečal telovadni obisk in upoštevajoč pravilno razmerje med narodno skupnostjo in posameznikom, je podarjal potrebo gojitve telovadbe prav zaradi razvoja človeka samega, ne da pri tem zanemarjal javne nastope.

Smertnik pa ni ostal samo pri Celjskem Sokolu, iz njega je hotel napraviti občo narodno telovadno organizacijo, pa je v ta namen pokrenil ali pa moralno ter dejansko podprl ustanovitev cele vrste novih sokolskih edinic na tedanjem slovenskem štajerskem, da jih je končno l. 1910 povezal v trdni skupni organizaciji, celjski sokolski župi.

Prav tako je Smertnik eden izmed najvažnejših tvorcev celotne slovenske in jugoslovanske sokolske organizacije. Še danes je na mestu in na svojem poslu: z zgledom, govorjeno in tiskano besedo ter z organizacijsko sposobnostjo. Zgodovina celjskega Sokola izza l. 1902 ter celjske sokolske župe je hkrati zgodovina njegovega truda in dela.

Trideset let Sokola v Radečah

Krepko sokolsko gnezdo ležeče ob desnem bregu zelene Save ter na obeh bregovih njenega pritoka Sapote, obhaja letos 30letnico svojega delovanja.

Leta 1908 in 1909 je obstajal v Radečah »Pipčarski klub«, imenovan tako po malih pipčih, katere so morali nositi njegovi člani stalno s seboj. Kdor ga je pozabil ali celo izgubil, je plačal globo. S tako nabitim denarjem si je klub uredil svojo knjižnico. Po zaslugi br. Rudolfa Esta je dobival klub sokolsko literaturo od ljubljanskega Sokola, ki je obnem dajal navodila, kako naj se širi sokolski misel med »pipčarje«. Mladi, nacionalno čuteči možje, ki so tvorili »pipčarski klub«, in mnogi starejši naprednjaki so to misel z veseljem pozdravili in dne 2. oktobra 1910 je bil že ustanovljen občni zbor Sokola, pri katerem so bile navzoče deputacije društev iz Ljubljane, Celja, Trbovelj, Zagorja, Litije, Rajhenburga, Sentjanja in Mekronoga. Društvo je spadalo v zagorsko okrožje in celjsko župo, ki je bila ustanovljena mesec nato. Prvi starosta je bil Filip Marinc, posestnik in čevljar, prvi načelnik pa brat Ninko Est, takratni osmošolce.

Tako so bile zrezane prve brazde. Mladi in navdušeni sokolski delavci so pričeli s trdim delom in mišičaste roke, ki jih je vzpodbujala jeklena sokolska volja, so rezale brazdo za brazdo...

V teku let si je društvo prihranilo lepo vsoto. Z njo, z izdatnejšimi podarjenimi zneski članstva in najbolj izdatnim volilom blagopokojnega tovarnarja br. Alekša Podvinca je dobilo društvo pogum, da se je zaobljubilo v dobi Petrove petietke zgraditi svoj dom. Dom je v glavnem že dograjen.

druženih oddelkov je prišla v roke učenec marsikatera slovenska knjiga; Smertnik je na primer na ta način spravil v promet več izvodov svoje knjige »Blaze in Nežica«. Nekateri učitelji so pridno gojili glasbo s svojimi gojenci in učitelj Kranjc je ustanovil celo pevsko družbo.

Prav tako pomembna je bila tudi gimnazija, ki jo je dobilo Celje l. 1808.; po šolski reformi l. 1849. je postala osmerazredna. Na gimnaziji se do šolske reforme slovensčina ni gojila, tudi njeni učitelji so bili čisto tuji, vendar so bili nekateri izmed njih slovensčini naklonjeni. Znano je na primer, da je prof. Župančič izpodbujal mladega Slovnika, svojega učenca, naj se vadi v slovenskem pisanju. Celjska gimnazija je že za prvih desetletij svojega obstoja marsikateremu slovenskemu dečku omogočila pot do kulture.

Ko je l. 1848. prebudiло duhove, je Celje pokazalo prve znake kulturne in narodne zavesti. Profesorji gimnazije so bili vodje, Valentin Konšek, rojak s Trojan, je uredil »Celjske slovenske novine«, v katerih

Narodnih odvetnikov in notarjev ne bom našteval. Ti so bili itak preobremenjeni s širšim delom na gospodarskem in političnem polju. Bil so seveda malajšim i moralno i materialno dragocena podpora, to tem bolj, ker od drugod zlasti moralne podpore ni bilo pričakovati.

Od deveterice deželno sodnih svetnikov je bil edini Slovenec br. Erhartič, od vseh številnih drugih sodnikov edini br. dr. Kranjc.

Od avskultantov se spominjam kot Slovence samo dr. Benkovič, ki je pa v sloves razmer tudi pobegnil k odvetništvu. Od sodniških uradnikov se spominjam samo vrlih naših neustrašnih bratov Pogacarja in Apha. Pri okrajnem glavarstvu ni bilo nobenega in na magistratu seveda tudi ne.

Nekaj odvetniških konceptentov je bilo, nekaj narodnih trgovcev in obrtnikov, nekaj trgovskih sodrudičnikov, v ostalem pa samo zasebno uradništvo v pisarnah, deznarnih zavodih itd. Glavna zaloga je bila pri našem na vse strani skrbnem br. Dragotinu HHriharju, ki je nastavljal v svojih podjetjih (tiskarni, knjigovodnici, v trgovini in v uredništvu »Domovine«) zgolj člane, neustrašne Slovence, zlasti iz Kranjske. Naj imenujem tu samo brate Ante Bega, Al. Terika, vodjo tiskarne Iv. Spindlerja, Leskovska, Perca itd.

A kljub temu nas je bilo premalo. V Celju je bila cela vrsta narodnih društev in vsi smo morali biti pri vseh.

Tako so tekla leta, desetletja. Vedno več nas je bilo. Stari smo se umakali čilejšim, sposobnejši mladini. A izginila nam ni zavest izpolnjevanje dolžnosti. Ostali so nam lepi spomini. Neprecenljivi so ti spomini!

Najlepši, večni pa je spomin, ki sega 22 let nazaj. Po drobnem, včasih tudi ne-

sem bil že precej utrujen. Toda od splošnega navdušenja naravnost fasciniran, sem še vedno našel kakšno drobnost in na novo podžgal. Tvarine je bilo v izobilju. Slovnikova slavnost sama na sebi, spomin na nesmrtnega kmečkega sina, ljudskega pesnika in učitelja in prvega slovenskega škofa, talentirani, dovzetni Prieki, vse skupaj pomešano z občutki zavesti, da je naša sokolska zastava v zaporu, vse to je tvorilo nelzrperp rezervoar lepih misli in besed.

Slavnost je potekla v skrajno dobrem razpoloženju. Blizu odra smo bili zbrani pri mizi dr. Korošec, dr. Dečko, dr. Rostna, Benčan in več drugih ter moja malenkost. Bili smo židane volje. Nobeno nasprotnost se ni pojavljalo. Srečen ob tej vsenarodni vzajemnosti bi bil obiel vse svet.

Ob spominih na to epizodo u

Je zastopal slovenske narodne in kulturne težnje. Nacionalno in kulturno izrazitejšje so bile težnje njegovega stanovskega tovariša Josipa Drobnjaka, rojaka ob Sv. Eme ob Sotli, navdušenega Ilirca. Drobnjak je v Celju ustanovil čitalnico, ki sicer ni imela trajnega življenja, in vodil prirejanje gledaliških iger, ki jih je prevajal večinoma sam. V svoji celjski dobi je Drobnjak dokončal svoj slovar. Njegova posebna zasluga pa je, da je v Celju ustanovil prvi slovenski književni list »Slovensko Obzora«, ki pa se še ni mogla obdržati. V tistem času je bilo v Celju že tudi nekoliko drugih mož, ki tvorijo s Konškom in Drobnjakom prvi celjski slovenski kulturni krog: dr. Jožef Šubic, sodnik Franc Hrašovec, dr. Stefan Hočevar.

Že izza konca 18. stoletja je delovala v Celju tiskarna: za Schützom, Jožefom Jenkom, Kaiserjem in Bachom je bila v posesti Jeretinov, rojakov iz celjske okolice. V tej tiskarni se je natisnila marsikatera slovenska knjiga, zlasti v dobi Jeretinov. Kljub vsemu temu pa je bilo Celje po letu 1848. razmeroma mrtvo mesto. Gustav Adolf Lindner, Čeh in mož svobodnomiselnih nazorov, ki ga je usoda zanesla v Celje, je zato o mestu upravičeno zapisal besede: »Sedim zdaj tu v Celju kot v kakem skrinjarskem. Od mene je odvisno, ali naj mi to skrivajstvo postane ljubo bivališče ali — jecaj! — Celje je mesto, kjer mora človek svoj raj iskati samo v sebi in v prirodi. Ljudski obrabi mu ne nudijo mnogo.«

Kljub temu pa si Lindner v Celju ustvaril domače ognjišče in si pridobil tisto znanstveno podlago, ki ga je usposobila, da je pozneje postal utemeljitelj češke sociologije in prvi profesor pedagogike na novi češki univerzi v Pragi. Ko je po sprejemanju novega šolskega zakona l. 1869. vladala sprememba celjske osnovne (in meščanske) šole, je poverila Lindnerju nalogo, da to delo izvrši. Toda mestni svet je nastopil proti njemu, kajti Lindner se ni strinjal s tem, da bi celjsko osnovno in meščansko šolstvo imelo samo nemški značaj. Razmere so bile silnejše od njega. Pač pa si je okoliška občina ustanovila svojo posebno deško osnovno šolo, medtem ko so školi za osnovno dekljsko vzgojo prevzele šolske sestre.

Medtem je postajalo čim dalje važnejše tudi vprašanje srednješolske vzgoje na narodni podlagi. Po ogromnih naporih, v katerih je prednjačil Miha Vošnjak, so bili l. 1895. ustanovljeni utrakistični nižji razredi. Poslej je bilo to pridobitev treba braniti, hkrati se pa boriti za njeno izpopolnitev v celotno gimnazijo.

Medtem se je bila v Celju izvršila cepitev v slovenski in nemški stranko. Prebivalstvo je bilo po večini slovensko, vendar so na značaj te cepitve vplivali razni čimtelji. Tedaj se je v Celju pričela nacionalna borba, ki so jo Slovenci vodili v takih okoliščinah, da jo moramo smatrati prav za heroično. Kar je bilo društvo in javnih ustanov, so vse pograbilci Nemci in Slovenci so si morali zgraditi lastno politično, gospodarsko in kulturno stavbo. Delo, ki so ga vršili, je bilo tako močno in učinkovito, da je bilo Celje nekaj desetletij glavno središče vseh slovenskih prizadevanj na bivšem Spodnjem Štajerskem.

Prvo celjsko kulturno središče je bila Narodna čitalnica, ki je bila ustanovljena že leta 1861. Ter ji je bil dolga leta na čelu dr. Stefan Kočevar. Šele več kot 20 let pozneje so jo jele razbremenjevati druge kulturne organizacije: podružnica Ciril-Metodove družbe (1885), Celjski Sokol (1890), Celjsko pevsko društvo (1894) in Delavsko podporno društvo (1897).

Vsa ta društva so na svojem področju vršila izredno važno kulturno poslanstvo. Najširši delokrog je imel Celjski Sokol, kajti pod vodstvom Jožeta Smertnaka se je razrasel v celjsko sokolsko župo, ki se je pred ustanovitvijo samostojne mariborske sokolske župe raztezala od Grada do Krškega. V okrilju Narodne čitalnice se je razvila Narodna godba, iz Celjskega pevskega društva se je pa izločilo Dramatično društvo. Tako so imeli Slovenci v Celju tik pred svetovno vojno že dovolj društvenih kulturnih organov. Edino planinstvo je imelo svoje središče izven Celja: Franc Koček je l. 1893. ustanovil Savinjsko planinsko društvo v Gornjem gradu; tu je društvo ostalo do povojne dobe.

Vse te organizacije so delovale v znamenju narodne enotnosti; šele politični razkol l. 1906. je rodil tudi delni kulturni razkol.

Krono slovenskemu kulturnemu prizadevanju je tvoril tisk. Že poslednji izmed Jeretinov, Edvard, se je Slovincem odtujil; ko je on l. 1881. umrl, je prišla tiskarna v last Ivana Rakuscha. S tem je stara celjska tiskarna postala za Slovence nedosegljiva. Prišli so torej v težak položaj. Iz stiske jih je rešila Zveza slovenskih posojilnic; l. 1889. je ustanovila tiskarno, ki jo je imel spodbetka v najemu agilni Ljubljancin Dragotin Hribar. Ta mož je postal oče predvojnemu celjskemu slovenskemu tisku in s tem centralna postava drugega celjskega slovenskega kulturnega kroga. Hribar je l. 1891. ustanovil »Domovino«, ki jo je sprva urejeval sam, kasnejši uredniki

pa so ji bili Ante Beg, Anton Ekar, Cvetko Golar, Vekoslav Spindler in Ljudevit Furlan. »Domovina« je bila pomemben politični list. V njej so sodelovali vsi tedanji celjski narodni in politični vodje. Med podlistkarji pa srečavamo med drugimi tudi Meška.

»Domovini« sta sledila »Narodni list« in »Narodni dnevnik« kot glasilo nove Narodne stranke. Hribar je l. 1889. začel izdajati Ilustrovani narodni koledar, ki ga je več let urejeval sam, kasneje mu je postal urednik dr. Ante Dolar; temu je naposled sledil Janko Lesničar. Koledar je bil v svojem obsežnem zabavnem delu pravi književni organ. V njem je izšlo več lepih življenjskih in zgodovinskih člankov. Pa tudi razni pisatelji so objavljali tu svoja dela; med njimi srečavamo Iga Kaša, Ivana Cankarja, Ksaverja Meška, Milana Puga, Engelberga Gangla, Cvetka Golarja, Vojislava Moleta, Iva Šorlija, Ivana Laha, Ivana Prijatelja, Vladimirja Levstika, Pavla Pajkova. Glavni leposlovnii sodruknik Ilustrovanega narodnega koledarja pa je bil Ant. Novčan, rojak iz celjske okolice.

Zanimivi so Kočevkovi planinski spisi in posebno poučni politični in kulturni pregledi. Tehnično in vsebinsko lepe slike uvajajo čitatelja v slovenski in slovanski svet. V podobnem smislu je pozneje Vekoslav Spindler v imenu Narodne stranke urejeval in izdajal svoj Kmečki koledar.

Zdaj pa zdaj je izšla tudi druga slovenska knjiga leposlovne ali znanstvene vsebine, izredno popularna je postala Kočevarjeva povest »Milinarjev Janez«.

Tudi glasbeno ustvarjanje je bilo pomembno. Šentjurskim Ipavcem, ki so bili po rodu in delu tesno povezani s Celjem, se je pridružil lirčni dr. Anton Schwab, rojak iz St. Pavla v Savinjski dolini.

V borbi za mrvice narodnih pravic

Nekaj slik o podrobnem narodnem delu pred svetovno vojno — Boji za pravice slovenskega jezika

Zeleni ste, da naj tudi jaz kaj napišem za prilogo, posvečeno sokolskemu in narodnemu delu v območju celjske sokolske župe. Odkovnem se, dasi ravno moram marsikaj omeniti tudi glede svoje lastne osebe, češar splošno rad ne storim.

Tedaj k stvari! Bil sem član Sokola od njegove ustanovitve. Udeležil sem se sam in z rodbino po možnosti vseh prireditvev v mestu in v prejšnjih letih tudi raznih društvenih izletov.

Pred mnogimi leti — menda bo že več kot 40 let — smo imeli starejšo vrsto telovadcev, katero je vodil br. Benčan. Bilo nas je okrog 12. med njimi odvetniki dr. Brencič, dr. Dečko, dr. Vrečko, dr. Glaser, trgovec Kolenc, brivec Kapus, vodilni urednik Celjske posojilnice Lončar, vodilni urednik Južnoštajerske hranilnice Vauken, državni geometri Bicek in morda še kdo. Telovadili smo v zelo slabi, bolj kleti podobni telovadnici prejšnje slovenske okoliške šole v sedanji Razlagovi ulici.

Nastopilo nas je tudi nekoliko izmed teh — med njimi br. Kapus in jaz — na neki sokolski prireditvi pod vodstvom br. Benčana. Vaje z ročkami in skupinske točke smo izvajali. Nastopil je tudi naraščaj z lesenimi ročkami. Občinstvo je bilo zadovoljno. Odsihod so se prireditive množile, delovanje je postalo živahnije in je doseglo stanje, s kakršnim se sme Sokol zares ponositi.

Meni je ostalo veselje do telovadbe in čeprav javno ne nastopam in ne hodim v sedaj tako lepo sokolsko telovadnico, doma še vedno delam vaje z ročkami in proste vaje, ki so mi postale tako potrebne. Da brez njih sploh ne morem biti.

Narodnim nasprotnikom je bilo sokolstvo že izpočetka trn v peti. Pa o vsem tem, o preganjanjih in o postopanju oblasti bodo gotovo pisali drugi. Omenim samo, da je ob priliki prihoda Čehov v Celje l. 1899. nahajalskana ulica navajala ponoči na Narodni dom in na hišo dr. Sernece, meni so pa razbili pisarniško tablo na sedanji hiši g. Strmečkega.

Po Vaši želji naj še nekaj povem iz področja naših bojev za narodno in politično enakopravnost!

Srdite boje smo morali izvajati od leta 1880. naprej do našega zedinjenja. Borili smo se za enakopravnost jezika pri vseh naših uradih, za vsak posamezni dvojezični uradni pečat in uradni napis. Ker na same slovenske napise in pečate tedaj še ni bilo niti misliti. Uradi, posebno politični, davčni in finančni so se izjemoma reševali slovenske vloge tudi v slovenskem jeziku.

Navedem naj samo en primer: Celjski mestni magistrat ni hotel niti sprejemati slovenskih vlog. Ko sem prošil za domovinsko pravico, mi moje prošnje ni oddal, ker je bila pisana v slovenščini. Moral sem se pritožiti in sem sam svojo stvar zagovarjal pred takratnim državnim so-

Vojna je kulturno delo prekinila. Po vojni se je nadaljevalo v novih, ugodnejših razmerah. Osnovno, meščansko in srednje šolstvo se je poslovenilo in močno razmahnilo. Prav tako strokovno šolstvo, ki je dobilo v rudarski šoli nov in pomemben zaved.

Književno delo se je okrepilo. Celjani so gojili leposlovje, v znanosti je pa najbolj napredovala zgodovina, opirajoča se deloma na muzej in na krajevno arhivalno gradivo. Izredno plodno je bilo delo nedavno umrlega nestorja jugoslovanskih zgodovinarjev, vladnega svetnika, Emilijana Lileka. Knjige so izdajali: Zvezna tiskarna, knjigarna Gorjanc & Leskovšek, Rodč & Martinčič. V letih krize je izdajateljska podjetnost opesala, vzdržala jo je edino Mohorjeva družba, ki se je priselila v Celje l. 1927.

Tudi glasbeno življenje se je okrepilo. V oporo mu služijo Glasbena Matica in več znanih pevskih zborov, ki so pomnožili predvojno Celjsko pevsko društvo. V mestu se je naselilo tudi več ustvarjajočih glasbenikov. Celu likovna umetnost, ki je pred vojno v Celju skoraj ni bilo, je došla v slovenskem Celju svoje predstavnike. Na raznih razstavah in na prireditvah Celjskega kulturnega tedna kaže svoj napredek Dramatična umetnost ima svoj organ v Dramatičnem društvu, ki vodi delo v mestnem gledališču; poskus, dati Celju stalen igralski zbor, se pa ni posrečil.

V marsikaterem pogledu moramo smatrati celjsko povojno kulturno življenje za nekako tavanje in iskanje opornih točk. Mnogo kilc je tu, razvile se bodo, kakor hitro bodo premagane težave sedanjih dni.

JANKO OROZEN.

nismo se ustrašili in vedno smo gojili nade na boljše čase. Nade nas niso varale, prišla je svoboda. Tudi danes ni vse, kakor bi bilo treba. A mi vsi, ki smo preživljali mnogo bolj žalostne in slabe čase, smo prepričani, da pridejo boljši. To prepričanje naj krepki in množi šile našega naroda! Zmaga brez borbe ni!

DR. JURO HRAŠOVEC

Mozirje — najstarejše sokolsko društvo

Med najstarejša podeželska slovenska sokolska društva prištevamo mozirsko Sokola, kajti že čez dve leti bo agilno društvo proslavljalo 60-letnico svojega obstoja.

Dne 20. marca l. 1882 so takratni mozirski prvoborci Joža Lipold, Anton Gorjanc in drugi predložili namestništvu v Gradcu pravila nanovo snujčega društva, ki naj bi pod imenom Savinjski Sokol obsegalo vso Savinjsko dolino s Celjem in Šostanjem vred. Dne 14. maja iste čase leta so bila pravila potrjena in od ustanovnega občnega zbora, ki se je vršil kmalu nato, tudi dokončno sprejeta. Društvo si je kasneje dodelo ime Mozirski Sokol. Zanimanje za mlado društvo je bilo splošno zelo veliko, kajti statistika prvega članstva izkazuje 202 člana iz okraja, iz Mozirja (trga) pa 25 članov. Med člani je bilo tudi mnogo narodnih duhovnikov.

Dve leti po ustanovitvi je bila že blagoslovljena zastava, izdelana v Pragi. Krona, ki jo diči, je slična srbski. Na zahtevno oblasti je bila odstranjena, po osvoboditvi pa spet pripeta na častitljivi društveni prapor. Blagoslovitvi prapora so prisostvovali tudi zagrebški, gorški, tržaški, ljubljanski in celo praški Sokoli. Vsega članstva v krajih je bilo nad 400 — vsakega krupno pompatno število za tiste čase.

Med svoje častne člane šteje društvo dr. Josipa Fona, vladiko Josipa Jurja Strossmayerja, univerzitetnega profesorja Franja Štifterja i. dr.

Društvo je prirejalo pogosto odbojke se je v krajih bivališča odbornikov. Številni in dobro obiskani zleti v bližnje in oddaljene kraje so mnogo pripomogli k dvigovanju narodne zavesti. Omembe vreden je zlet v Šostanju, kjer je bil Sokol od narodnih nasprotnikov napaden s kamenjem.

Poleg telovadbe je društvo gojilo predvsem tudi gledališke igre.

Med svetovno vojno je moral tudi Mozirski Sokol prenehati delovati. Pokojni starošina br. Ivan Lipold je s pomočjo ostalih članov skrnil društveni prapor z inventarjem vred na varnem mestu, da ga ni mogla avstrijska oblastva zapleniti in uničiti.

Takoj po osvoboditvi je društvo začelo zopet delovati in je leta 1922. proslavilo štiridesetletnico, leta 1932. pa 50-letnico.

V predvojni dobi v črnem revirju

Težki so bili prvi časi hrastniškega Sokola, morda težji kakor drugod: nasprotstvo od uradništva industrije (ves Hrastnik zavisil od industrije!), nasprotstvo od lokalnih strank, pomanjkanje telovadnega prostora itd. Pa je le šlo. Sprva so bile telovadne vaje pod Roševim kozolcem, v kegljišču, v gostilni, v mali čitalniški sobi in tako naprej. Med načelniki ter voditelji društva te dobe je omeniti predvsem vna mladeniča Vekoslava Roša ter Edvina Sorčana. Oba je vzela vojna. Starejši Edvinov brat Janko, priden filozof in mnogoobčutljivi slavist, je umrl že par let prej, mlajši, tudi vnet Sokol, učitelj, pa je ostal po vojni neznan, kje v širni Rusiji. Kako sihi udarci za očeta nadučitelja in njegove!

Videč preveliko potrebo lastnega doma, je pričelo društvo zbirati prispevke za Sokolski dom. Naši bloki v vseh slovenskih jezikih so romali ne le po vseh avstrijskih deželah, temveč tudi v Srbijo, Bolgarijo, Rusijo, Ameriko...

Po Hrastniku in Trbovljah je prav pridno pobiral prispevke društveni blaginjak, finančni pripravnik Jernej Gorenjc, idealen fant, ki je imel menda le ta cilj pred seboj, da bi videi zedinjeno Jugoslavijo. Zal, ni dočkal. Tudi njega je vzela vojna.

Prispevkov je nakapalo (res je samo okapalo, večjih prispevkov ni bilo) menda 5 ali 6 tisoč kron — za oni čas sicer znaten znesek, vendar premajhen, da bi pričel z zidanjem, a še ta znesek, nabran z največjim trudom, je znižala vojna na borih par stotakov v dinarjih.

Iz samih članov Sokola je bil sestavljen tamburaški zbor, ki je imel svoje vaje v čitalniški sobi (vis-à-vis lekarni). Ljubljanski župan g. Ivan Hribar nam je na prošnjo oskrbel iz Rusije Vergunovo »Sokolski marš«, ki ga je skladatelj prav takrat dovršil. Med najmarljivejšimi tamburaši je bil brivec Josip Rakar.

Vinske razstave pa so pokazale izbornost vin s Tinskega, Drevniška, Sladke gore, Zvinja s Planine je na glasu kot najboljša, Rogarska Slatina je za Bledom najimenitnejše letovišče in šole obiskuje v Celju relativno mnogo otrok. Le nekoliko dobre volje je treba in tudi šmarski okraj bo postal celota, morda v nekoliko bolj zaokroženi obliki, z vsemi lastnostmi in organi, ki jih potrebuje taka gospodarsko-upravna celota. Morda si najde kdaj mesto sedanjega nekoliko preširoko uradnega imena (šmarsko - rogaško - kozjanski okraj) katkega primernejšega — le kahe Krajine, kakor se ponuja, nočemo — na Celje pa ho naveden za vse čase. In zato je prav, da se je pričelo Celje nekoliko bolj zanimati za ta okraj, za njegove pokrajinske lepote ter zgodovinske in umetniške znamenitosti ter prirediti skupinske izlete v večji meri. Le iz spoznavanja se morejo urediti prilike za obe strani ugodno, kakor so vedno potrebne za gospodarsko in kulturno sožitje v sosesčini.

Dr. P. STRMEŠEK

Ob poslednjem jubileju je bil položen temeljni kamen za impozantni sokolski dom, ki je bil po zaslugi poštvalnega staroste Trogerja Jožeta in ob naklonjenosti ter izdatni podpori takratnega trškega občinskega odbora, ki mu je nacelovali zaslužni župan br. Matija Gorjanc, že dve leti pozneje je dograjen in svečano otvorjen.

Danes utripa v prepletem in toplem sokolskem domu bujno življenje. Mlademu rodu je v polni meri dano, da se nemotno razvija in krepki v smislu nesmrtnih sokolskih idej.

Sevinjsko sokolsko okrožje

Sevinjsko okrožje ima že svojo tradicijo. Takoj po svetovni vojni so se vse sokolske edince spodnjega Posavja od Radeč do Dobove združile v enoto, ki je kot posavsko sokolsko okrožje pripadala Sokolski župi Zagreb. Sedež okrožja je bil v Brezicah. Zagrebčani, ki so takrat edini združevali v svoji župi vsa tri jugoslovanska plemena, Srbe v Krajini okrog Petrinje, Slovence v Posavju in Hrvatce na ostalem področju, so se posebno ponašali s svojim posavskim okrožjem. Saj so bili Posavčani tudi povod na mestu: v telovadnici, na tekah, v tečajih, na zletih, na zborih in, če je bilo potrebno, tudi na vročih zagrebških ulicah. Ni čudno, da je bilo slovo vseeno malo težko, ko se je leta 1931 Posavje vrnilo k sokolski župi Celje, pod katero je spadalo že pred svetovno vojno.

Ob povratku je Posavje obdržalo svojo okrožno organizacijo, četudi celjska župa takrat še ni bila razdeljena v okrožja. Za to je prišla pobuda šele iz Posavja. Nova razdelitev župe v okrožja je razdelila tudi posavsko okrožje v dve edince, v breziško in v sevinjsko okrožje.

Danes šteje sevinjsko sokolsko okrožje 9 edince: društva Boštanj, Kozje, Krško, Radeče, Rajhenburg, Senovo, Sevnica in Zidani most ter četo Loka z bratstvom na Razboru. Sedež okrožja je v Sevnici, najstarejše edince pa so Krško (1906), Sevnica (1908), Rajhenburg (1910) in Radeče (1910). Okrožje ima nad 1.300 pripadnikov, med njimi nad 400 dece. Vseh telovadečih v okrožju je okrog 800, t. j. 60% vseh pripadnikov. Svoje sokolske domove imajo edince Kozje, Krško, Rajhenburg, Sevnica in Zidani most, v gradnji sta še sokolska domova v Boštanju in v Radečah, od katerih se slednji že uporablja, torej v 9 edincih 7 sokolskih domov. Razen tega ima okrožje še 6 sokolskih letnih telovadišč in 5 strelišč ter 10 praporov (5 društvenih, 3 naraščajse in 2 dečja). Med njimi sta dva z modrim trakom našega starešine Nj. Vel. kralja Petra II.

Sevinjsko sokolsko okrožje je ostalo zvesto svoji tradiciji in je tudi danes med vodilnimi okrožji v župi.

K. VERK

znatnem in skromnem, a vztrajnem delu, po mnogokrat težkih borbah je zasijala, predno smo se nadejali, naša svitla jutranja zarja: Jugoslavija.

Še več! Na nepozabni viteški kralj Zednitelj je svoja sina prvorojenca, našega današnjega kralja Petra II. nam jugoslovanskim Školom postavil za našega vrhovnega starešino. Svetl in svet ostane v naših sokolskih središčih predvsem spomin na ta akt, s katerim je naš veliki vladar kronal naše sokolsko delo.

Sokolski brat, ali ti ne utriplje srce, ali ti ne vzkripava srečna in ponosna duša pri sami zamisli na ta veliki državniški čin? Ali se zavedaš, kaj se pravi, da si kot prvi Sokol brat našega presvitelega starešine? In v občutkih blaženstva, ki me navdaja od vseh mojih sokolskih spominih, kličem našemu sokolskemu starešinu, Nj. Vel. kralju Petru II., najkrepkejši in najiskrenejši: »Zdravo!«

Celje in šmarski okraj

Celje so pljuča Savinjske doline, saj sega savinjska roža, dragoceni hmelj, čisto pred celjska vrata. Tudi sloveča kopašnica, zdravilišča in letovišča, kakor Rogarska Slatina, Dobrna, Topolšica, Laško in Rimske toplice imajo v Celju svoje križišče in izhodišče. Vsega tega se zavedamo, na vse to se oziramo ob primernih prilikah, pa čeprav ima Savinjska dolina več važnih tržišč (Zalec, Šostanj), več industrijskih krajev (Velenje, St. Pavel), da imenujemo

le nekatere, pa čeprav so naša letovišča kaj malo navezana na križišče in malo povezana med seboj. Cisto drugače pa je navezan na Celje šmarski okraj.

Predvsem gospodarsko: kdorkoli ima kaj napredaj, išče kupca v Celju; le pogledje jutranji vlak, ko privlečejo na celjski trg branjevi in branjeve jajca, kokoši, mleko, sadje in zelenjave vsje vrste od vzhodne, šmarske strani, kajti od drugih strani pridejo kvečemu na trg kupovat. Tudi mesarji iščejo govedo in svinje večinoma po šmarskem okraju. Enako prihajajo od tam tudi kupci za vse večje predmete, kajti domačih večjih tržišč okraj nima. Tudi delovne moči prihajajo v Celje iz šmarskih krajev, kjer je preobiljenost najhujša, kajti že gostota je sama po sebi skoraj v vsej banovini tam največja, ker pa ni skoraj nikake industrije in večinoma le prav najhujša zemljiška posest, je tudi najbolj občutna.

Potem zdravstveno in šolsko: šmarski okraj nima, če izvezamemo zdravstveno in Rogatovo, nobene zdravstvene institucije ter je navezan edino na bolnico v Celju. Enako nima okraj niti ene višje šole poleg ljudskih, komaj dva razreda za manj nadarjeno deco. Vsi otroci so torej navezani na srednjo in meščansko šolo v Celju, medtem ko ima ostala okolica meščanske šole v Zalcu, Vojniku, Šostanju, kmetijsko šolo v St. Jurju.

Iz tega sledi, kako važno je Celje tudi v prometnem oziru za šmarski okraj, in vendar je neprenehoma treba prošiti, da se pri sestavljanju voznih redov ozirajo na

to, da okraj nima lastnih šol, nima lastnih zdravstvenih naprav in da itak znosi ves pridobitveni donar v Celje v trgovine in zašest v veliki meri tudi iz denarnih zavodov, ki imajo v šmarskem okraju največ, čeprav ne največje dolžnike, ker je kredit pač povezan z gospodarsko močjo in in s šmarskem okraju ni velika. Kako olajšanje je v prometnem oziru direktna zveza s Celjem brez prestopanja v Grobelnem! In vendar ima od tega korist le severni del okraja. Za južni del širbi celjski avtobusni promet, saj vozi ena proga skozi šmarje v St. Peter nad Sv. Gorami, druga pa skozi Kozje v Podredu. Ti dve rogi sta tudi edina zveza teh »spodnjih« krajev s svetom, zato se priklopeata te kraje tem bolj na Celje.

Le upravnjo je šmarski okraj od leta 1924 samostojen, ko se je združil v novo politično tvorbo sodni okraj šmarje (od Celja), Rogatec (od Ptujja) in Kozje (od Brezice). Kakor pa je to dobrohotno in — priznajmo! — iz lokalnega patriotizma silno navdušujoče, vendar je del teritorialnih prilik težko izvršljivo, da bi ustrezalo vsem. Nekim občinam je bilo že ustreženo, da so se izločile. Tako je Podredu prešla zopet k Brezicam, Slivnica k Celju. Kako naj bo Planina zadovoljna z okrajnim središčem v šmarju, ko se mora sam sresti načelnik voziti tja po uradnih opravkih le skozi Celje, preko Zidanega mostu in Sevnice? Enako se vozi on, ki imajo opravka na srezi. Te težave pa so zgolj radi tega, ker vse to ozemlje nima niti naravnega središča niti

Koliko litrov vinčka je pripravljalo na mizo, ni znano, a popoldne enkrat, ko strogi orožnik sicer še vedno ni odnehal od aretacije, se je vasa družba preselila iz šole v nadučiteljevo stanovanje, kjer naposled ni dosti manjkalo, da bi bil posemal orožnik. Hauser Metoda in si s sabljami odprli žilo, da plje z vsemi tremi krvno bratovščino. Šele par sodelic črne kave ga je spravilo toliko k zavesti, da je v mraku odšel, — toda sam. Morda je kljub temu naredil ovadbo, odziva pa ni bilo. V Celju je bil pač okrajni glavar baron Müller, ki je bil mož na mestu. Morda je vplivala nanj njegova soproga po rodu Francozinja? Obe — baronu in baronici (slednja še živi v Celju) — se ima marsikdo v okraju zahvaliti, da ni preizkusil trdih zaporu...

Po vojni je v dolini naklonjenost do Sokola narasla, saj so izginili razni tuji industrijski uradniki, ki so hujšali delavstvo proti njemu. Danes šteje Sokol lepo število članov iz vrst delavstva vseh podjetij.

Morda bi bilo prav omeniti, da so občajni nedeljski pretepi in poboji ob plačilnih dneh prenehali, odkar se je v Hrastniku razvilo društveno življenje. Mnoge zaslug ima pri tem vsekakor tudi Sokol, deloma z izobrazevanjem članov, deloma pa tudi s tem, da je zraslo v dolini več konkurenčnih društev, ki so enako blagodejno vplivala na svoje člane.

M. LASKO.

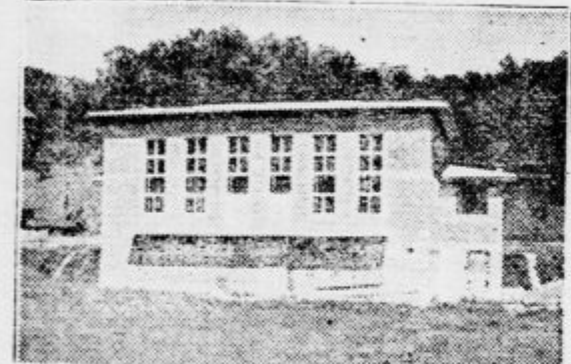
Sokolske postojanke - narodne in državne trdnjave

Šmarsko okrožje

V šmarskem sokolskem okrožju delujejo danes društva: Ponikva, Rogaska Slatina, Rogatec, Sv. Jurij in Šmarje pri Jelšah. Najstarejše društvo v okrožju je pri Sv. Juriju, ki je tudi najmočnejše društvo okrožja. Bilo je ustanovljeno že pred svetovno vojno (l. 1907.), vsa druga društva pa šele po prevratu.

Sedež okrožja je Šmarje pri Jelšah, sedež okrožnega načelnika pa Sv. Jurij. Svoj lastni dom ima samo Rogaska Slatina. Sicer se ni popolnoma izgotovljen, vendar pa že ustreza svojemu namenu. Društvo Šmarje in Sv. Jurij imata že lastna zemljišča, kjer so začasno urejena letna telovadišča. Društva Sv. Jurij, Ponikva in Rogatec telovadijo v šolskih telovadnicah, Šmarje pa v lastni telovadnici.

Sokolska godba na pihala v Šmarju šteje 24 članov, povečini kmečkih fantov, je dobro izcvetela in nastopa na številnih



Dom v Rogaski Slatini

sokolskih prireditvah. Posebno marljivo je tudi prosvetno delo v okrožju (gledališke predstave, pevski nastopi, predavanja).

To okrožje je gotovo v največjem delu naše banovine, in se ima boriti na vse strani v največjih težavah. Kljub temu pa so Sokoli neumorno na delu in žrtvujejo vse, da ohranijo sokolsko idejo na sedanjost, višini.

Iskreno želimo, da naši bratje iz ostalih okrožij celjske sokolske župe podprejo to delo z večjimi sokolskimi nastopi v tem okrožju. — H. A.

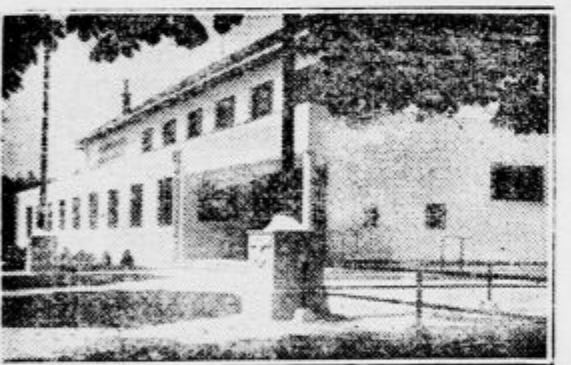
Sokol v Rogatcu

V narodno nezavednem trgu Rogatcu se je takoj po prevratu ustanovila »Citelnica«, v kateri so se zbirali, vzgajali in utrjevali Jugoslovenci. Pod okriljem »Citelnice« se je ustanovilo pevski, dramski in telovadni odsek. Duša vsemu delovanju je bil učitelj Stefančič. — Leta 1923. pa se je ustanovilo Sokolsko društvo, kateremu je bil prvi starešina zdravnik dr. K. Brabec, načelnik pa učitelj Srečko Sekirnik. Ta je znal privabiti mladino v telovadnico ter jo vaditi v sokolski disciplini.

Pozneje sta starostovala sodni svetnik Rudolf Potočnik in Tone Stefančič. Razmere niso dopuščale, da bi si bilo društvo ustanovilo svoj lastni dom — telovadilo se je vsa leta v šolski telovadnici —, poč pa si je članstvo z lastnimi sredstvi nabavilo najpotrebnejše telov. orodje.

Žalsko sokolsko okrožje

Dne 23. novembra 1903. se je zbralo 32 zavednih žalcenov, da ustanovijo odsek celjskega Sokola. Zborovanje je vodil takratni podstarosta celjskega Sok. društva dr. Josip Karlovšek. Na tem sestanku je predaval »O pomenu sokolstva« današnji starosta celjske župe br. Jože Smertnik.



Novi dom v Zalcu

Dne 19. avgusta 1906. je bil ustanovni občni zbor žalskega Sokola. Vodil ga je že pokojni br. Edvard Kuček, ki je bil izvoljen tudi za prvega starosta. Značilno je dejstvo, da je društvo imelo na dan obnega zbora samo 22 podpornih članov, a 25 telovadcev. Ob priliki javnega nastopa leta 1907. je sok. društvo razvilo svoj društveni prapor.

V naslednjih letih se je članstvo društva udeleževalo vseh javnih nastopov v bližnji in daljni okolici. Društvo in posamezniki so razpolagali s 43 sokolskimi kroji. Zato je prirejalo društvo večkrat v letu pesnitve v Šostanj, Sv. Pavel, Petrovce in drugam v krojih in navadno tudi tamkaj nastopilo.

L. 1910. je petrovska podružnica CMD prosila za sodelovanje celjsko in žalsko sokolsko društvo. Javni nastop, ki se je ob tej priliki vršil, je tako navdušil Petrovčane, da so se isti dan ustanovili odsek žalskega Sokola in se je prijavilo 16 članov k telovadbi. Vodila sta telovadbo br. Maraut in Pihl. Istega leta je društvo sklenilo, da začne zbirati sredstva za graditev lastnega doma. Tri leta pred svetovno vojno je vodil neumorno sokolske delavce starosta br. Pihl Franc. Načelnik društva pa je bil več časa br. Kuček Vilko, kateremu gre največja zasluga za razmah Sokola v Zalcu in okolici.



Dom v St. Pavlu ob Preboldu

Po svetovni vojni se je zopet pričelo z redno telovadbo. Ustanovila so se nova društva in tako šteje danes žalsko sokolsko okrožje 5 društev in 1 četo. Griže, Petrovce, St. Peter, Zabukovca, Zalec in četa v Libolah pridno vršijo sokolsko dolžnost. Zadnja leta so vsakoletni okrožni nastopi pod vodstvom br. Strahovnika Antona, ki dokazujejo, da je sokolska misel vkoreninjena in da članstvo pravilno pojmuje sokolsko delo.

L. 1937. je bil odprt v okrožju prvi sokolski dom, onl v St. Petru, a dve leti pozneje so se odprla vrata mogočnega žalskega sokolskega doma, ki nosi ime našega mladega kralja Petra II. Za dograditev tega doma si je pridobil največ zasluge br. Vilko Senica, ki že deseto leto vodi društvo kot starosta.

Dvajset let Sokola na Polzeli

Poleg drugih proslav, ki so bile letos predvidene v celjski sokolski župi, je bila tudi proslava dvajsetletnice obstoja Sokolskega društva na Polzeli, ki naj bi bila združena z otvoritvijo Sokolskega doma. Zaradi izjemnih razmer, ki so letos nastopile, pa je morala biti tudi ta prireditev odgoda.

Cepprav je Polzela eden izmed onih krajev, ki ležijo v osrčju naše ožje domovine, je bila pred in med svetovno vojno silno izpostavljena tujemu vplivu.

Pod takimi okoliščinami ni bilo mogoče ustanoviti Sokola, kljub temu, da je bilo nekaj zelo zavednih rodbin, kot n. pr.



Dom na Polzeli

Repiči, Cizeljci, Tušaki in Farčniki, katerih ni mogel upogniti noben vihar. Nekateri so bili včlanjeni pri Sokolu v bližnjih Braslovčah. Ko je napočila zaria svobode, je prešla tudi na Polzeli nacionalna misel v zmagovalni pohod. Že prvo leto po vojni je bilo tu ustanovljeno sokolsko društvo, ki se je v razmeroma kratkem času tako razmahnilo, da je postalo ena najmočnejših edinic Savinjske doline in obenem tudi matično društvo Sokola v Sv. Petru. V nekaj letih si je društvo vzgojilo precejšnje število odličnih telovadcev, ki so nastopali na sokolskih prireditvah blizu in daleč.

Sprito tolikšnega razmaha je kmalu nastopila potreba po lastni strehi in je društvo tudi pričelo z zbiranjem prispevkov za dom; toda do oživetja vreden je zamisel takrat ni prišlo. V letu 1926 so namreč nastopile tu takšne prilike, da si je morala večina članstva iskati v drugih krajih zasluko. Toda društvo je tudi to krizo srečno prestalo in se je na močno prizadevanje župnega starešine br. Smertnika ponovno lotilo akcije za graditev sokolskega doma; uspeh tokrat ni izostal. Že leto nazaj nastopilo si je Sokol na Polzeli po dvajsetletnem neumornem delu postavil svoj dom, ki danes dostojno izpričuje moč sokolske volje in vztrajnosti.

Sokol v Braslovčah

Sokolsko društvo Braslovčje je eno najstarejših društev v lepi Savinjski dolini. Že v letu 1881. ko se je ustanovil v Mozirju tamošnji Sokol, je toliko braslovških fantov posečalo telovadbo, da je v l. 1899 nastal v Braslovčah odsek mozirskega Sokola. Ker pa mozirski Sokol ni imel zadosti vadiateljev, da bi vodili v Braslovčah, je Braslovčje pristopilo kot odsek k žalskemu Sokolu. Braslovški odsek je postajal vedno močnejši, zato je sklenil, da se osamosvoji. Leta 1906 je postalo naše društvo samostojno. Prav krepko se je članstvo oprijelo sokolskega dela. Telovadilo je na raznih dvoriščih in v sušnicah zavednih bratov. Že od leta 1910 je začelo pridno delati, da bi si zgradilo lastni dom. Ob izbruhu vojne pa je vse to nehalo.

Leta 1918 je bilo vstajenje vsega jugoslovanskega naroda in z njim tudi jugoslovanskega Sokola. Prišel je tudi Sokol v



Dom v Braslovčah

Braslovčah delovati, kotlikor je bilo mogoče. Leta 1919 se je ustanovil že odsek članic, ki je pričel takoj s telovadbo. V letu 1931 je naše društvo proslavilo 25 let svojega obstoja in takrat je pričelo zopet misliti na postavitev doma. In po energični odločitvi je pričelo takoj z nabiranjem prispevkov in materiala in leta 1932 se je pričel graditi dom, ki je bil že tisto leto dograjen in 11. junija 1933 slavnostno odprt. Krasna stavba z letnim telovadiščem je v kras in ponos Braslovčanom.

S podvojeno močjo je društvo delovalo pod lastno streho, prirejalo nastope, turnirje, igre in gojilo vse k telovadbi spadajoče telovadne panoge za vzgojo članstva, naraščaja in dece.

Dne 6. junija 1937 je prostavilo 30letnico svojega obstoja s lepim nastopom, dne 4. junija 1938 je razvilo svoj krasen društveni prapor skupno z okrožnim nastopom šostanskega sokolskega okrožja, leto 12. maja pa je otvorilo novo urejen

gledališki oder z Medvedovo igro »Stari in mladi«. Naše društvo spada pod šostansko okrožje, kateremu so prvotno pripadala društva Velenje, Šostanj, Šmartno ob Paki, Polzela, Braslovče in Orta vas. To leto so nam priključili še društva Mozirje, Gornji grad, Ljubno in Rečica ob Savinji, tako da je to okrožje največje v Sav. dolini. Večina društev ima svoje domove.



Dom pri Sv. Juriju ob Taboru

Dvajsetletnica Sokola v Gornjem gradu

Sokolsko društvo Gornji grad je bilo ustanovljeno leta 1920. Društvo ni imelo takrat nikake strehe, nikake imovine, ob ustanovitvi je bila le peščica navdušenih članov. Med ustanovitelji je bil tudi znani planinec nadučitelj Kocbek, ki je v začetku društvenega življenja vodil blaginjske posle.

Društvo je prav živahno pričelo takoj od začetka zlasti s prosvetnim delom, telovadilo pa je v šolski kuhinji. Jasno je takoj postalo, da je treba poskrbeti, da dobi društvo lastno streho. Ko je leta 1930 postal društveni starešina zdravnik dr. Rak Janko, se je s požrtvovalnim društvenim odobrom takoj lotil dela za zgraditev doma in leta 1932 je bil zgrajen in odprt Sokolski dom na lepem prostoru v bližini šole. V domu je dovolj prostora in se ga poslužujejo tudi druga društva za svoje prireditve. V domu je tudi dobro opremljen velik gledališki oder. Čim je društvo prišlo do lastne strehe, so pričeli vsi telovadni oddelki s sistematično telovadbo in društvo se je kmalu začelo uspešno udeleževati tudi telovadnih tekm.

Prosvetno delo društva je bilo ves čas zelo živahno, zlasti je skozi več let pridno deloval dramski odsek. Društvo ima tudi svojo knjižnico in dragocen klavir, zadnji dve leti tudi marljiv društveni orkester. Ko se je leta 1932 razšla Citelnica, se je Ko se je leta 1931 razšla Citelnica, se je bivši Citelnarji po večini pristopili v Sokola in se tu z vsemu udeleževali in se se udeležujejo.

Poleg Sokolskega doma je prostorno letno telovadišče z ugodno lego.

Tehnično delo društva ima zamaševati lepe rezultate, posebno uspešno je delo v telovadnici, odkar je društveni načelnik Albert Kolenc, posojilniški tajnik.

Štrelski odsek društva je zlasti v zadnjem času oživel in ima strelske vaje na strelišču domačih Strelske družine. Seveda ima društvo tudi svoj društveni prapor.

Poleg podrobnega dela v društvu samem pa je Sokol v Gornjem gradu pomagal tudi pri ustanovitvi Sokolskih društev v Ljubnem in v Rečici ob Savinji, s katerima društvoma je še danes v najbližji zvezi.

Sokol v Rečici ob Savinji je bil ustanovljen 15. januarja 1931 in bo torej prihodnje leto slavil svojo desetletnico. Društvo si je tokom časa nabavilo vse potrebno orodje, telovadne obleke za vse moške oddelke in tudi nekaj svečanih krojev. L. 1935 je dobilo lično izdelano naraščajsko zastavo, delo sestre Stiglicve. Društvo se je po svojih odposlancih udeležilo nastopov župe v Pragi, Sarajevu in Zagrebu vseh župnih prireditvah, večkrat tudi tekem, zlasti pa vseh sokolskih nastopov po Savinjski dolini. Trenutno so nastale težave, ker društvo nima prostorov in vadiateljev. Starešina društva je vrli narodnjak, čevljarski mojster Tone Gomiršek.

Gozdna šola celjske sokolske župe

1. avgusta 1937. so naraščajniki in naraščajnice iz Trboveškega okraja razpele izposojene šotore na ozkem travniku ob Savinji nedaleč od Rimskih toplic. Svoje skromne taborišče pa so opremlili z lepim napisom »Sokolska gozdna šola«. Ne le ta napis, temveč ves potek 14dnevnega taborjenja je bil za doslej običajna taborjenja nenavaden. Sokolska mladina ni prišla v taborišče, da bi tu telovala in v brezdelju in brezskrbnosti uživala počitnice, temveč da absolutno idejno in prednjašnji tečaj. Dnevni red, po katerem je bila mladina zaposlena od ranega jutra do mraka, ko se je zbrala pri tabornem ognju pri večerni zabavi, je bil tako sestavljen, da je kljub ogromni snovi, ki je bila v tečaju podana, mladina začela iskreno bratsko sokolsko, družinsko življenje.

Prvo gozdno šolo, ki jo je priredilo trboveško okrožje s 27 gojenci, so obiskali župni čimtelji, ki so takoj uvideli koristnost te ustanove. Na sledeči župni skupščini so društva s polnim razumevanjem sprejela izredno obdobje, da smo že naslednje leto taborili pod lastnimi šotori. V času od 18. VII. do 7. VIII. 1938 se je vršila prva župna gozdna šola v Lokah pri Mozirju. Storjen je bil v razvoju velik korak naprej: taborni prostor idealen, lastni šotori, čas taborjenja podaljšani, snov izpopolnjena. To leto je taborilo 85 naraščajnikov, med temi dva čestita naraščajnika iz Prage, in 10 naraščajnic. Gozdna šola je bila deležna priznanja vseh sokolskih čimteljev, ki so jo obiskali in tudi veliko število bratov in sester je prihajalo med taborce, da se pripravijo o pravi vrednosti taborjenja. Da je bilo to odlično ocenjeno, pričla odlične socialnega odseka starejši sester iz Celja, da se tudi one priključijo tej panogi sokolskega udejstvovanja. Ves svoj z veliko požrtvovalnostjo nabrani denar so vložile v nove nabave in tako je moglo biti lasko tabor

Za našo današnjo prilogo smo dobili toliko prispevkov, da bi njih objava zavela mnogo več prostora, kakor nam ga je bilo za prilogo na razpolago. Zato smo morali na žalost nekatere prispevke izpustiti in jih bomo objavili v prihodnjih nedeljskih številkah. Iz istega razloga smo morali v prispevkih, ki jih objavljamo, marsikaj krajšati in črtati, kar je bilo deloma potrebno tudi zato, ker so se mnogokrat iste stvari ponavljale v več dopisih. Končno je moralo marsikaj odpasti tudi iz ozira na razmere, v katerih sodimo živimo in delamo.

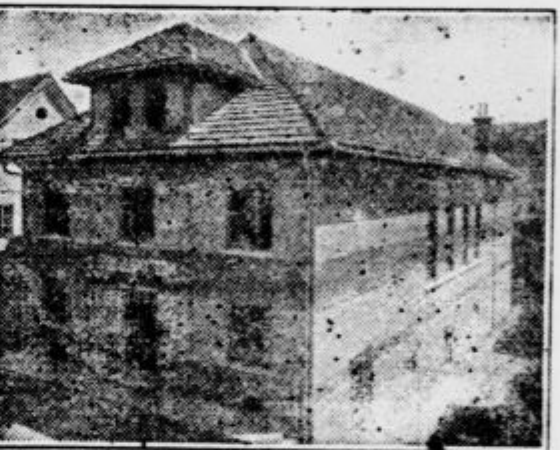
Prav tako nismo mogli uvrstiti vseh poslanih nam slik, deloma tudi zaradi pomanjkanja prostora, deloma pa zaradi tega, ker slike, ki so nam bile dane na razpolago, niso bile primerne za izdelavo kliseja.

Prosimo vse cenjene sotrudnike, ki so nam prispevali članke in slike, da upoštevajo navedene razloge. Obenem se jim na tem mestu pristočno zahvaljujemo za njihov trud in njihovo ljubeznivost.

JUTRO

renje opremljeno prav z vsem potrebnim.

V letu 1939 so bila tri taborjenja, ki so skupno trajala od 1. VII. do 31. VIII. Prva je taborila sokolska deca: 56 živahnih in glasnih dečkov in deklic. 21. julija je sokolski »družbi« izročil svoj platneni sokolski dom 38 tečajnikov župnega prednjaške tečaja, ki so ob koncu polagali prednjaške izpite ob navzočnosti takratnega saveznega načelnika br. dr. Pihler-



Dom v Mozirju

ja. Moškemu tečaju je sledil še ženski tečaj, ki je tudi trajal tri tedne ob udeležbi 38 tečajnic.

O gozdnih solah naše župe so prav obširno poročali poleg župnega vestnika tudi »Sokolska volja«, »Jutro«, »Slovenski Narod« in celjska »Nova doba«. Naš sistem taborjenja je vzbudil zanimanje tudi v ostalih župah. Toda tudi naša gozdna šola je še vedno v stanju razvoja. Letos so starejše sestre utrle naše postojanko v Lokah pri Mozirju s tem, da so kupile ogromni taborni prostor, ki je postal tako last celjske sokolske župe. S tem pa je podana nova garancija za nadaljni razvoj tako srečno započete sokolske gozdne šole.

Drago Pahor



Sokolska domova v Trbovljah (zgoraj) in v Hrastniku (spodaj)



Sokol v Laškem

Po vojni se je začelo tudi v lepem Laškem novo življenje, ko je prišlo sem več mladih, požrtvovalnih ljudi, med njimi prvi dr. Roš, za njim notar Ušlaker, postaje načelnik Brinšek in drugi. Okrog njih so se strnili stari borci iz Laškega: Giselreiter, Elsbacher, Kislinger, Zmitke, Pleškovič, Furian I. dr. Dr. Roš je že dne 7. 10. 1919 sklical ustanovni občni zbor Sokolskega društva in je bil izvoljen za starosta, za podstarosta Giselreiter, za tajnika Zmitke in za blaginjskega Kislinger, prvi načelnik pa je bil br. Furian.

Živahno društveno življenje se je pričelo in veselje je bilo gledati, kako se je vse nacionalno Laško zgrinjalo v Sokolu. Že leta 1922 se je pod predsedstvom takratnega notarja br. Drukarja ustanovil odbor za zgradbo lastnega doma. Ni šlo lahko, pa imeli smo oporo v državnih in zlasti tudi rudniških nameščencih. V 10 letih so bila zbrana vsej najnujnejša sredstva. V prvi vrsti gre pač za zaslugo takratnemu občinskemu odboru pod vodstvom župana dr. Roša, ki je v znak priznanja za sokolsko narodno delo naklonil podporo v znesku 100.000 din in vrh tega stavbišče ob Savinji. V nezbrisnem spominu bodo ostali dnevi, ko so bratje rudarji in drugi s prostovoljnimi kulukom pomagali pri začetnih delih. Ponosni dom, ki danes stoji, je vsem delavcem in podpornikom najlepše zadovoljenje.

Društvo ni zanemarjalo tudi drugih panog sokolskega delovanja. Zlasti marljivo je gledališki odsek, udeležujejo pa se tudi strelski odsek, smučarski odsek, odsek za kino, odsek za Petrovo petletko. Društvena knjižnica šteje 500 knjig.

Dne 12. 6. 1927 so razvidni društveni prapor, ob 20 letnici 9. 7. 1939 pa naraščajski prapor. Obema je kumovala s. dr. Roševa.

Sokolska ideja se je širila iz Laškega na vse strani. V Hudi jami se je ustanovila

četa in kasneje samostojno društvo, ki pa se je leta 1936 zopet združilo z matičnim društvom. Leta 1927 se je ustanovil odsek v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah in se leta 1930 osamosvojil. Leta 1931 se je ustanovil Sokol tudi pri Sv. Jederti.

V zavesti, da ima Sokol v Laškem največji zaslugo na prerojenju mesta, bo znalo društvo tudi v bodoče smelo in neustrašno braniti narodne svetinje: Zdravo!

JUTRO

15 let sokolskega dela v St. Petru v Sav. dol.

Vstani, živi, bori se, ne kloni! Ta napisi blešči na člankem praporu Sokolskega društva v Sv. Petru v Sav. dol., ki obstoja formalno kot društvo sicer še le od 29. febr. 1928., ki je pa kot odsek Sokola na Polzeli nastalo dejansko že marca leta 1925. V tej razmeroma kratki dobi je ta sokolska edinica, sredi kmetijskega hmeljskega življa, s svojim vztrajnim in odločnim delom dosegla tako lepe uspehe, da lahko z največjim zadovoljstvom zre na obsežno izvršeno delo. Že 9. avgust 1925, komaj nekaj mesecev po ustanovitvi, je sokolski odsek v Sv. Petru priredil prvi javni nastop, a kateremu so v častnem številu sodelovali vsi oddelki. Čisti donos prireditve je šel takoj za najpotrebnejše telovadno orodje, drog in bradilo, število članstva, naraščaja in dece je stalno naraščalo, tako da je nastala že l. 1928 potreba po ustanovitvi samostojnega društva.

Nastopila je borba za obstanek. Društvo ni imelo lastnih prostorov za gojenje telovadbe. Omogočili so mu to poedini bratje, ki so dali na razpolago primerne prostore. Kljub vsem neprilikam pa je društvo že čez pol leta samostojnega dela pokazalo uspehe na svojem javnem nastopu 8. septembra 1928, ki je uspel nepričakovano v moralnem in materialnem pogledu. Čisti donos tega nastopa je postal prva podlaga za višji cilj: za gradnjo lastnega doma. Delo se je vztrajno nadaljevalo. Ustanovljena je bila društvena knjižnica. Največ knjig so dali poedini zavedni člani in članice, k popolnitvi knjižnice pa je prispevala tudi društvena uprava.

Za knjižnico je prišel na vrsto gledališki oder. Proslava 1. decembra 1930 se je že vršila na novem podstavku, prvič pa se je dvignil zastor kompletnega odra na Silvestrovo tega leta v dvorani br. Privojskega, ki je brezplačno vzel oder pod svojo streho. Od tedaj do leta 1933 so se vršile vse društvene prireditve na njem. Dne 6. septembra 1931 je zaplapolnil lepi članski prapor z uvodoma navedenim pomembnim napisom.

Po vseh teh pridobitvah je društvena uprava vztrajno izvajala zadnje etapo svojega delovnega programa in zgradbo lastnega društvenega doma. Nemogoče je popisati številne skrb in žrtve, ki so v zvezi s tem vprašanjem. Dejstvo pa je, da danes stoji na eni najlepših točk občine ponosni Sokolski dom, posvečen spominu nesmrtnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Slovenska otvoritev litnega Sokolskega hrama je bila 1. avgusta 1937 ob nepričakovano veliki udeležbi članstva, naraščaja in dece bratskih društev ob blizu in daleč. Tako impozantno prireditve St. Peter še ni in tudi kmalu ne bo imel prilike videti.

Vse navedeno ogromno in s nepopisnimi žrtvami vzezano delo je društvo izvedlo v prvem dezeniju svojega obstoja. Šentpetrski Sokol je lahko ponosen na svoje krasne uspehe.

JUTRO

Dvajsetletnica Sokola v Vojniku

V novejšem času preživelo citelnisko življenje je vsakega moralo najti nadomestila v delovanju za narodovo prosveto. Kakor menda v mnogih krajih, kjer je sokolsko društvo naslednik »Citelnice«, tako je bilo tudi v Vojniku. Če pregledamo krasno sokolsko knjižnico, bomo takoj opazili lepo število knjig, katerih lastnik je bila »Citelnica«. Takoj po prevratu se je l. 1920. ustanovilo Sokolsko društvo Vojnik, ki je poleg velike naloge, vzgajati ljudstvo našega kота v nacionalni zavesti, sprejelo še nalogo na telesno-vzgojnem polju. Zato pa je bilo treba primernih prostorov, do katerih je društvo prišlo ob svoji 15letnici. Pod vodstvom starost br. Vrečarja Josipa, Klančnika Leopolda, Rismarja Melhiorja, dr. Mikula Rudolfa, Jankoviča Pjera, Jerale Janka, Sinigroja Julijana in sedanega staroste Gorčana Ivana je društvo prebrlo vse težave, si postavilo svoj dom in ga krstilo z imenom, ki radosno lebdi na utnicah vsakega Sokola.

Ponosna stavba sokolskega doma Nj. Vel. kralja Petra II. je plod velikih prizadevanj v glavnem starost: umirlega brata Janka Jerale in sedanega staroste Gorčana Ivana, ki je v največjih gospodarskih časih s pomočjo zavednega članstva mojstrsko realiziral misel svojega umirlega prednika. Poleg tega je društvo dalo svojim telovadčim članom veliko letno telovadišče, ki ga je dobilo po zaslugi bivšega staroste br. Vrečarja Josipa. Zato je doseglo tudi veliki razmah. Današnje šteje 69 odraslih pripadnikov, 12 naraščajnikov in 72 dece obsega spola.

Sokolski dom je bil sezidan v okviru zaobljube Sokolske petrove petletnice. Tako bo Sokolsko društvo Vojnik s ponosom stopilo v hitro se bližajočo jubilejno časo, zavedajoč se, da je vsakega storilo svoja sokolska dolžnost. T. Z.

Majhne ideje, velika bogastva

Pajčevina na vinskih steklenicah — Farma za pajke — Zlati vir angleškega zdravnika — Slučajno odkritje bakelita — Linolej — Sreča se nasmehne pogumnemu

▼ neki majhni pariški točilnici sta se dela nekega večera dva samotna gosta, vsak ob svoji mizi. Eden med njima, po vsem videzu bogat inostranec, je svojo steklenico vina kmalu izpraznil, pri plačevanju pa je dejal natakarku, da je bilo to vino precej slabo. »Bilo je

čisto naravno vino

In zelo dober letnik,« je dejal natakark, gost pa je nevoljno zamahnil z roko in odšel.

Pierre Grantaire, drugi gost, je še posebej in slišal, kako sta se natakark in gostilničar pogovarjala o nezadovoljnih gostu. »O vino vem, da je bilo staro in dobro,« je menil gostilničar, »toda steklenica je bila videti preveč nova. Rad bi dal nekaj za to, če bi mogli

kupovati pajčevino!«

»Kaj hočete s pajčevinami?« je vprašal Grantaire.

»Vidite, gospod,« je odgovoril gostilničar, »vino kupujem vedno dobro. Dolga leta je ležalo v kleti vinske veletrgovine. Toda steklenice gredo med prevozom skozi toliko rok, da se prah in pajčevine iz časa njihovega ležanja že davno zbrise z njih, ko pridejo v moje reke. Niso več videti dovolj stare. Staro vino bi moralo biti zavito v fine pajčevine!«

Pierre Grantaire je dobil idejo. Šel je domov in se je začel baviti s pajki. Zvedel je, da se vinske steklenice praviloma

šele po dvajsetih letih

pokrijejo s pajčevinami, našel je pa neko vrsto pajkov, ki znajo potrebno množino pajčevin skatati v treh mesecih. Danes je Grantaire lastnik edine farme pajkov na svetu in njegove pajčevine poznajo v vinskih točilnicah v Tokiu prav tako kakor v New Yorku. Mala ideja mu je prinesla veliko imetje.

Milijoni pa se dajo zaslužiti tudi z drugimi preprostimi idejami.

Sir Henry Wellcome, neki angleški zdravnik, ki je umrl l. 1936, je ostavil imetje 450 milijonov dinarjev. Ta zlati vir se mu je odprl nekega dne, ko mu je šinilo v glavo, da bi grenke kroglice obdal

s sladkornim plaščem,

ki zdravilnega učinka kroglice ne zmanjšuje. Svoj postopek je dal patentirati in odlej mu je bilo treba samo še vnovčevati čke, ne da bi se brigal za svojo zdravniško prakso.

V Ameriki živi mož, ki zasluži vsako leto okroglo 300.000 din, ker je opazil malekosti, ki je drugi ljudje niso videli. Nekega dne je vrgel prazno škatlico vžgalice stran. Pri tem je opazil, da je bila ena izmed strani, ob kateri se drgnejo šibice,

skoraj nedotaknjena.

Ugotovil je, da izdeluje škatlice neka posebna trdka, potem je napravil še nekoliko računov in je bil na koncu sveto prepričan, da bi si mogla ta trdka vsako leto priskrbeti mnogo milijonov. Trilateral se je javil ravnatelju te trdke, da bi mu za letno plačilo 300.000 din izdal baje nov izum, ki naj bi trdki

pristediti letno 4 in pol milijona

dinarjev. Trilateral so ga vljudo postavili pred vrata. Končno pa mu je ravnatelj obljubil tisto plačilo, če bi se izum res izkazal. Mož mu je odgovoril: »Vsako leto izdajate 9 milijonov za odvisni papir. Pri tem je za porabo ene škatlice potrebna samo polovična površina plasti, ob kateri se šibice drgne. Dajte takšno plast samo na eno stran škatlice in si boste prihranili 4 in pol milijona!« Mož je za svojo idejo res dobil po

300.000 din na leto.

Industrija plastičnih mas zavzema danes čedalje večji obseg. Umetne snovi iz kazeina postajajo čedalje važnejše. Bakelit in podobna tvoriva rabijo za izdelavo pepekov, telefonskih slušalk, radijskih sprejemnikov in nešteti drugih predmetov. Te snovi je pomagal odkriti smešen slučaj.

V nekem kemičnem laboratoriju so dele misli veliko zgago. Nekega večera je vodja tega laboratorija pripravil navadno mišnico s koščkom sira, ki naj bi bil za vabo. Ko je odhajal, je v temi

ZA VROČE POLETJE

nabavite lahka volnena blaga: »fresco«, »tropical«, kamgarn itd. pri trvdki

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 7.

V zalogi vsakovrstna oblačila za sport, turistično, letovanje itd. — Precizni kroji. Solidna domača izdelava.



»Jurček — ali si znorel?« (»Horanac«)

prevrnil steklenico s formaldehidom,

ki se je zli na sir. Naslednje jutro sicer ni našel miši, toda tam kjer bi moral biti sir, je bila trda kocka snovi, ki jo poznamo danes kot kazein. Premišljevanje mu je pokazalo, da je to naključje pomagalo rešiti staro vprašanje, kako naj bi se izdelovali in oblikovali umetne smole. Danes si že ne moremo več misliti, kaj nam bo industrija umetnih smol še vse podarila.

Prav tako so odkrili po naključju linolej. Fred Walton, pleskarski vajenec iz Yorkshira, je opazoval med zajtrkom

debelo kožo,

ki se je delala na površini oljne barve v loncu z barvo. Sto tisoč so bili pred

njim opazovali isto, pa jih ni razsvetlila nobena ideja. Walton pa si je dejal: »Če bi bila koža debelejša, bi iz nje lahko izdeloval lepo, trdno snov. Zada naj bi bilo tkivo, spredaj različni vzorci in barve...« Danes obsega industrija »pooljenega platna« ves svet.

Tako je v vsakdanjem življenju na tisoče malenkosti, ki se morajo nad njimi samo spotakniti, da si boš s potrebno količino odločnosti

zaslužil imetje.

Mož, ki je izumil malo stekleno kroglo kot zamašek za steklenice s sadnimi sokli, je zaslužil milijone s svojim izumom. Znanega primera z zaščitno zaponko in podobnih nam ni treba niti navajati.

General Weygand — sin mehiškega cesarja?

Postranski potomec Maksimilijana, ki je bil ustreljen v Queretaru ...

Nemški in za njimi češki listi so prošle dni objavili senzacionalno vest, da je francoski vrhovni poveljnik general Weygand po poreklu sin mehiškega cesarja in da se po njegovih žilah pretaka kri avstrijskih Habsburžanov.

Louis Maxime Weygand je po zatrevanju nemških listov postranski sin mehiškega cesarja Maksimilijana, ki je bil leta 1967. ustreljen v Queretaru. Njegova mati je baje Nemka iz Posaarja Tereza Weygandova, ki je živela v Bruslju, kjer se ji je tudi rodil sin Louis. Z 20. letom je mladi Weygand, dasi belgijski državljan, stopil v službo francoske vojske in ker je bil inozemec, si je lahko izbral vrsto orožja. Odločil se je bil za konjenico in ko je dobil častniški patent, je sprejel tudi francosko državljanstvo.

Kot poročnik je služil pri 30. in 40. dragonskem polku, odkoder so ga zaradi izrednih jahalskih sposobnosti premestili v slavno vojaško šolo v Saumurju. Tu je dosegel čin podpolkovnika ter prejel ukaz, da mora iti na visoko vojaško šolo v Pariz. Ta ukaz je baje presenetil vse njegove tovariše, pripisovali pa so ga generalu Joffreu, ki je postal pozoren na Weygandove sposobnosti.

Po dovršenih študijah na vojaški visoki šoli je Weygand ostal stalno v najbližji okolici Joffreovih. Skupaj sta potovala leta 1912. v Rusijo, kjer sta doznala, da je ruska vojska v stanu, da mobilizira v najkrajšem času in da se Francija v vsem lahko zanese na svoja novega zaveznika. Ob izbruhu svetovne vojne je poveljeval Weygand 5. francoskemu huzarskemu

polku v Nancyju. Odlikoval se je kot poveljnik polka v prvih bojih, za kar ga je general Joffre takoj podelil generalnemu štabu. Po bitki na Marni, kjer je Weygand zopet dokazal svojo izredno strateško sposobnost, je bil imenovan za načelnika generalnega štaba francoske vojske. Ko je general Foch za Joffreom prevzel vrhovno poveljstvo francoske vojske, si je pridržal Tudi Weyganda, dasi je med francoskimi častniki vladala velika nejevolja zaradi te nenavadne kariere Weygandove, ki je preskočil celo vrsto stebnih častnikov, starejših po činu in po službi.

I V E R I

Pogostoma prihajajo najvišje vrednote na svetlo šele pred temnim ozadjem nizkotnega in zla.

Cim višja so spoznanja, tem višja je cena zanje.

Bolje je pravočasno približati se dejanju, da se ti pozneje ne bo treba sprijaznjevati z izvršenimi dejstvi.

Nasilje in vladajočost ne pozna nobenih deželnih mej. Človeška morala bi se morala tu zgledovati.

S »trdo bučo« se ne predstavlja »osebnost« — prav tako kakor mehko srce se ne dokazuje dobrotljivosti.

Želja je včasih mati misli, isto tako pa tudi strah od dejanja.

Časti si lahko pridobimo po drugih, toda nečastne se lahko napravimo le sami. Zvijatacne ima s pametjo tako malo opravka, kakor surova sila z notranjo silo.

Uscda Miloške Venere

Slavncznana umetnina v vojni leta 1870/71

Ko so Nemci zasedli Pariz, so njihovi listi med drugimi reminiscencami na prejšnjo zasedbo Pariza po nemških četah v l. 1870.—71. objavili tudi spomine na doživljanje, ki jih je imela v tisti vojni slavna Venera iz Milosa.

Ko se je obroč nemške vojske v jeseni 1870. sklenil tudi na zapadni strani okrog francoske prestolnice, so na povelje ministra za leep umetnosti sneli slike slavnih mojstrov iz njihovih okvirov v Louvre in jih odpeljali z ladjo v Brest. Ker s teki mi mramornatimi kipi v zbirki skulptur niso mogli opraviti tako preprosto, so jih pustili pač na njihovem mestu, le okna louverških dvoran so zadelali z debelimi vrečami peska in s košarami zemlje. Za vse kipe se jim je zdel ta način zavarovanja zadosten, samo ne za slavno »Venero iz Milosa«.

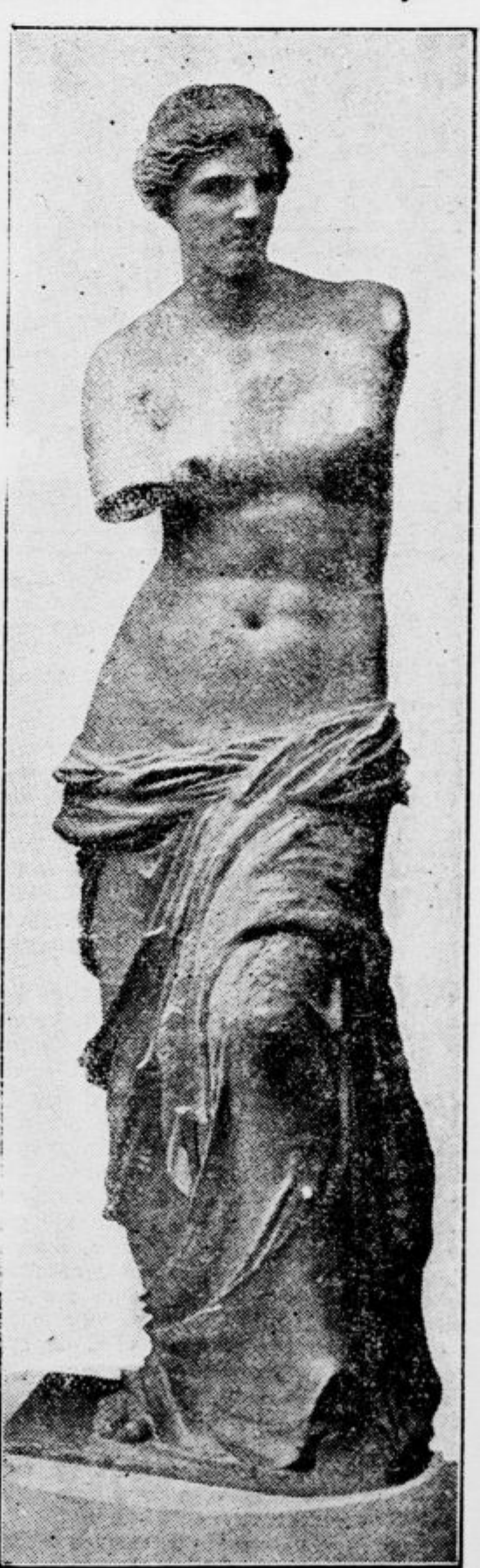
Théophile Gautier je pisal tedaj v »Journal officiel«: Misel, da bi mogla prekrasna grška božica postati Prusinja in odpotovati z Seine v Berlin, vznemirja prijatelje umetnosti podnevi in ponoči. Po dolgih posvetovanjih v ministertvu za lepe umetnosti so sklenili, kako jo bodo zavarovali pred to nevarnostjo.

Ob ministrov navzočnosti so neko noč mramorno božico razstavili v dva dela in ju položili v velikanski, močan zaboj iz hrastovega lesa, ki so jo bil na debelo obložili z vato. Zanesljive osebe so naslednjo noč zaboj spravile do stranskih vrat Louvra, kjer ej že stal voz. Ta jo je odpeljal po ovinkih do prefektura. Kratko pred tem uradnim poslopjem so spremljevalce odslovili, ki na ta način niso mogli vedeti, kam pride zaboj, ni po drugi strani niti slutili niso, kaj je v njej.

Na prefekturi so zaboj spravili v dolg hodnik dve nadstropji pod zemljo. Na koncu hodnika so jo postavili pokonci, pred njo ap so sezidali zid, ki s ga z raznimi postopki obdelali tako, da je bil videti prastar.

Toda minister se s tem še ni zadovoljil. Pred zid je dal postaviti velik kup važnih aktov in pred tem kupom os zgradili še eno steno. Če bi Prusi odkrili ta zid in ga podrli, bi za njim našli akte in bi si mislili, da gre pač za skrivališče teh aktov, ne bi pa slutili, da se za naslednjim zidom skriva še ena dragocenost. Tako si je stvar predstavljali minister lepih umetnosti.

Toda baš to »varno« skrivališče bi bilo za hip postalo kmalu usodno. Nekoliko tednov pozneje so namreč komundari med drugimi javnimi poslopji zažgali tudi prefekturo. Zgorela je do temeljev. Ko so upor komune potlačili, je minister lepih umetnosti s strahom dal iskati hrastovo krsto pod razvalinami. Zgodil se je pa bil čudež: neki zid, ki se je pri požaru podrli, je prebil neko vodovodno cev in iz te so brzgale vodne mase proti skrivališču ka-



menite božice. Na hrastov zaboj je stalno curjalo dovolj vode, da se ni mogla vneti niti od žarečih brun, ki so padala nanjo. Ko so ob navzočnosti državne komisije zaboj odprli, je ležala starodavna lepota nepoškodovana med vato in je »zagledala z nebesko vedrino, brez sentice ironije krog sebe, s tistim nasmeškom neodoljive mikavnosti, kakršen je razen na njenem obrazu na svetu nepoznan.« Pravi uradni protokol. Kmalu potem je stala Venera iz Milosa spet na svojem »žajtrju lepote« v Louvru in se kazala navdušenim občudovalcem.

Zaklad v kleti

Pri neki hiši v Varšavi so delavci popravljali vodovodno cev v kleti in so pri tem odkrili pločevinasto škatlo z lišpom v vrednosti 30.000 zlotov.

Med vojno na Poljskem je lastnica hiše zakopala te dragocenosti v klet in je svoji hišni poveljka kraj. Hišna je prišla v klet baš v trenutku, ko so delavci odprli škatlo. Hoteli so si dragocenosti deliti z njo pod pogojem, da bi nikomur ne pripovedovala o stvari. Hišna je na to na videz pristala, a je takoj obvestila lastnico. Ker delavci najdbe niso hoteli izročiti, je poskrbela policija, da se je stvar uredila.

Nagrada čednosti

za pismonošo

Rumunska akademija podeljuje vsako leto tako zvano »nagrado čednosti« v znesku 100.000 lejev. Ta nagrada predstavlja obresti iz zapuščine pokojnega bukarštanskega trgovca Mavrogjenija in prejema naj jo družinski očetje, ki morejo dokazati, da so živeli v težkih razmerah dostojno življenje, vzredili večje število otrok in jih materialno ter kulturno spravili na višjo stopnjo, nego so si jo mogli privoščiti sami.

Letos je nagrada pripadla 74letnemu pismonoši Vasilu Jonitzi, očetu sedmih otrok, med katerimi šteje najmlajši 14 let. Najstarejši pa je inženir pri pošti. Stari Jonitza je 32 let točno in vestno opravljal svojo službo v mestnem redišču.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Učitelj razlaga oblačilne dele in hoče dospeti do besede »rokavice«.

»Imenujte mi oblačilo za roke«, je dejal.

Petrček se je oglasil: »Hlačni žepi, gospod učitelj.«



Radensko kopališče

po naravni oglikovni kislini najmočnejše kopališče v Jugoslaviji in edino te vrste v Sloveniji sploh

zdravi z uspehom

bolezni srca, ledvic, živcev, jeter, želodca, notranjih člez in motnje spolnih organov.

Moderni komfort, godba, dancing, kavarna, ton-kino, tenis itd.

Obširne prospekte dobite brezplačno pri »Putniku« ali pri upravi zdravilišča SLATINA RADENCI.

Kdor ne more priti v kopališče, naj vsaj pije doma ono z rdečimi srci: zdravje in užitek!

Direktni vagoni iz Beograda, Zagreba in Ljubljane do samega zdravilišča!

Odkod ime London?

Baje je keltskega izvora — Nova Troja

Izvor imena angleške prestolnice je učenjakom že stoletja dajal misliti. Današnje ime izvira od rimskega »Londinium«, toda to ne pove še ničesar. Strokovnjaki so danes le prepričani, da izira ime že iz pred-rimske dobe in da je keltsko.

Tacitove in Ptolomejeve kronike omenjajo Londinium ali Lundinium že kot veliko, cvetoče mesto. Zanimivo pa je, da najstarejša britanska kronika iz 6. stol. po našem štetju tega mesta ne navaja, čeprav omenja Gildas Modri, pisec te kronike, bogate trgovske ladje, ki so že tedaj vozile po Temzi.

Približno ob istem času navaja neki drugi kronist iz Južnega Walesa, da je na Anglesekem 33 mest, med njimi je tudi »Cair Lonein«, kar bi lahko bilo London. Kronist omenja tudi mesto Trinovantum, kjer je Julij Cesar 47. pred našim štetjem premagal Brite.

O postanku imena London govori prastara legenda. Po tej legendi je neki Enejev potomec, Brutus, prišel na otok z imenom Albion, kjer je hotel ustanoviti novo Trojo. Ta Troja je morda pozneje omenjeno mesto Trinovantum, kjer je Julij Cesar dosegel svojo zmago. Cesarjev nasprotnik je bil tedaj britski kralj Kasil-belavus. Tega je nekega dne vrgel njegov brat Lud. Lud je po Cesarju razdejano mesto Trinovantum znova zgradil in ga je potem imenoval aKerlud. Ta Kaerlud je po kronistih izvor londonske Ciky. Ko so pozneje Angli in Saksi vdrli na Angleško, so mesto imenovali Lundain ali Londrys. O stari legendi okrog Luda, ustanovitelja Londona, govorijo še danes stara mestna vrata Ludgate. Nekoč so v duplini nad temi starimi vrati stali kipi kralja Luda in obeh njegovih sinov.

Pravila za kopanje

Poletje je tu, voda vabi

1. Ne koplj se takoj, ko si še vroč od tekanja ali drugega telesnega napora. Počakaj, da se ti telo ohladi in ti postane utrip normalen, kajti drugače ti preti srčna kap.

2. Prav tako se ne koplj neposredno po jedi, ker bi bilo to za srce, ki mora tedaj dojavljati v večji meri kri želodcu, črevesju in drugim prebavnim organom, prevelika obremenitev.

3. Ne ostajaj dalj časa v vodi, nego si navajen. Marsikateri zdrže sicer dalj nego ti, a imajo tudi debelejšo plast tolske pod kožo. Ko pričnejo zobje škilepetati in ustnice pomodrijo, je skrajni čas, da zapustiš vodo.

4. Če imaš delno uničeno ušesno mreno, moraš uho zamašiti z vato, ki si jo namočil v mast, parafin ali olje. Se bolje storis, da pokrileš uho z gumasto poklopko. Če vdere voda v poškodovano uho, prenese vanj lahke razne bolezenske klice, po drugi strani pa zmehda lahko organ za ravnotežje, da plavajo pod vodo ne ve več, kaj je zgoraj in kaj spodaj, ter ne more na površje.

5. Če se ti pojavljajo radi mišični krči, zlasti v mečah, se po možnosti ne koplj sam. A če se ti krč pojavi, ne izgubi živcev, temveč leži v vodi na hrbet in upogni stopalo navzgor, kakor da bi se hotel s prsti dotakniti golenice.

6. Po kopanju si telo temeljito odrgni, da se koža napolni s krvjo, in z mokrim telesom ne postajaj dolgo v hladnem zraku, temveč se giba.

Vlomilec kliče policijo

V policijski stražnici večjega mesta v Avstraliji se je ponoči ob treh nenadno oglašil telefon. Ko je službujoči uradnik prislonil slušalko k ušesu, je slišal v svoje največje presenečenje glas, ki je velel: »Jaz sem vlomilec in bil bi vam zelo hvaležen, če bi prišli kolikor mogoče hitro sem ter me aretirali. Sem v taru tem in tem, kamor sem vlomil.«

Ne da bi čas izgubljal, so nekateri policisti skočili tja in ko so prišli v lokal, so zagledali moža, ki je s samokresom v roki strahoval drugega moža. Ta drugi mož je imel roke dvigajane in je bil vlomilec sam. Možak je imel nenavadno smolo. Baš ko je hotel navrtati blagajno, je prišel lastnik bara, ki ga je s samokresom v roki prisilil, da je sam poklical policijo. Kot višek vsega je moral smolasti vlomilec iz svojega žepa plačati tudi pristojbino za uporabo telefona.

Email in temperatura

Emailastih loncev in posod ne napolni z mrzlo vodo, dokler so še vroče, temveč počakaj, da se ohladijo. Email dobi v nasprotnem primeru razpoke in se lušči.

A NEK DOTE

Ko je stal Napoleon na višku svoje moči, ga je moralo vsako mesto, kamor je doptval, sprejeti z zastavami, venci in navdušenimi vzkliki. Tudi županu v mestu Aschaffenburgu s zapovedali, naj odredi, da se bo mesto za sprejem cesarja slavnostno okrasilo in da bodo na poti stali šolski otroci v špalirju, da viskega obiskovalca pzdrevijo.

Ko se je Napoleon bližal, so prve skupine otrok stale neme. Cesarju je šla senca preko obraza. Spregovorji je nekoliko besed s vojnim adjutantom in ta je pozval župana na odgovor.

»Kdo je proti povelju, ki ste ga prejeli, naročil otrokom, naj molče?« je vprašal razburjeno.

»Ljubi Bog«, je odgovoril župan mirno. »To so namreč gojenci gluhonemnice.«

★
Dunajski dvorni dirigent Hellmesberger je kupoval liste vsak dan v isti trafiki. Nekega dne je bil denarnico pozabil doma, pa mu je trafikantka dejala, da bo plačal pač lahko naslednji dan.

»Kaj pa, če me ponoči udari kap?« je dejal Hellmesberger z nasmeškom.

»Nu, v tem primeru bi ne bila škoda posebno velik«, je odgovorila razmišljena trafikantka.

VS AK DAN ENA



»Vidiš, to je pravi junak — pleza ti kar z vsemi štirimi po dveh stenah naenkrat...«

(»Buen Humore«)

„JUTRO VA“ POSVETOVALNICA

Davčna

F. S. Lj. — Od davčne uprave ste prejeli poziv, da vložite takoj davčno prijavo odmere pridobitne od donosa vašega zelenjadnega vrta. Zelenjavni, ki jo pridelate na tem vrtu, prodajate na ljubljanskem trgu že več let, vendar pa doslej niste plačevali od tega dohodka nobenega davka. Kaj vam je storiti? — Točen odgovor na to vprašanje ni enostaven. Po črni se pridobitna ne plačuje od prodajanja lastnih poljskih proizvodov. Če pa se prodajajo ti proizvodi obiloma na drobno v stalno odprtih prodajalnicah v drugih krajih, ne pa tam, kjer je sedež poljskega gospodarstva, je prodajanje teh proizvodov zavezano pridobitni. Za sedež poljskega gospodarstva se smatra kraj, kjer leži del posestva, pa tudi stanovišče, kjer delavci zavezanca, kolikor neposredno iz njega obdelujejo dotično posestvo. Vendar pa se obdelovanje in pridelovanje zelenjave na prostih površinah smatra za navadno kmetijsko (prosto pridobitno) tudi če se kulture namakajo, bodisi z direktnim dovajanjem vode bodisi s škropilcem. Ako torej prodajate vrtno proizvode iz lastnega vrta in jih prodajate na ljubljanskem trgu, ste plačevali pridobitne brezpogojno oproščeni. Če pa kupujete takšne pridelke tudi od svojih sosedov in jih nato dalje razpečavate, je ta del vašega posla davek pridobitni. Najbolje je, da stopite sami k davčni upravi ter ji nudite potrebna pojasnila.

A. K. I. — V svojem obratu zaposlujete dva pomočnika, ki imata pri vas poleg prostega stanovanja tudi brezplačno hrano. Zvedeli bi radi, koliko znaša denarni ekvivalent za to hrano. (Osnova za odmero uslužbenskega davka.) — Razpredelnica o denarnem ekvivalentu prejemkov v naravi določa za zajtrk, kosilo in večerjo eno osebo tedensko vrednost 54 din, vrednost na mesec pa 225 din.

M. D. C. — Zvedeti želite, kakšno funkcijo vrši pri davčnem odboru tako zvani drž. zastopnik. — Naloga drž. zastopnika pri davčnem odboru je predvsem, da uspešno zastopa predlog davčne uprave o višini davčne osnove posameznih zavezanecv. Drž. zastopnik ima prav tako pravico pritožbe zoper sklep davčnega odbora kakor davčni zavezanec sam. Seveda pa vložiti pritožbo običajno samo v takšnih primerih, ako se mu zdi, da je davčni odbor preizkreno ocenil dohodek tega ali onega obrata.

Isti. — Kdaj zasilni davčna uprava radi ugotovitve dohodka kakšnega obrata izvedence? — Davčni odbor zaslišuje priče in izvedence samo takrat, kadar ni v predloženem gradivu zadostne osnove za ugotovitev sklepa, odnosno kadar se pojavijo čimbeniki, ki bi utegnili s pričevanjem ovreči zbrano gradivo, in ki odbor ne ve zanj. V prav takšnih primerih uporablja davčni odbor tudi izvedence.

I. K. R. — Radi davčnih zaostankov vas je davčna uprava zabilježila že pred tremi meseci. Od dražbe zarubljenih predmetov pa se doslej ni prišlo. Mnenja ste, da davčna uprava izvršne rubežni nima več v evidenci in da z zarubljenimi predmeti lahko zopet prosto razpolagate. Ali je vaša domneva pravilna? — Če se prodaja iz kakršnega koli razloga ne izvrši, ostane rubežen za dolg, za katerega je bila izvršena, in veljavi tri leta, odkar je bila izvršena, odnosno, če je bila vložena izročitvena tožba, od dne, ko se je izdal pravno-močni sodni sklep, s katerim se je izročitvena tožba zavrnila.

Pravna

A. M. T. G. Mizar Vam kljub pogodbi ni dostavil vseh delov pohištva. Katerih zakonitih določil se lahko poslužite proti njemu. — V zakonu je odredeno, da sme drugo-stranka, ako njena stranka odplatne pogodbe ne izpolni na pogodbeni način, zahtevati ali izpolniti pogodbe in povračilo škoda radi zamude ali pa izjaviti, ko mu je postavila primeren rok za naknadno izpolnitev, da odstopi od pogodbe. Ako je izpolnitev za obe strani deljiva, se sme odstop radi zakasnitve dajatve izjaviti ali glede pojedinosti ali pa tudi glede vseh še neizpolnjenih delnih dajatev. Od navedenih možnosti si lahko izberete dotično, ki bo bolj prijala vašemu stališču, vsekakor je pa priporočljivo, da izjavite Vaše zahteve mizarju s priporočnim pismom.

M. C. A. Obrtnik Vam je dobavil namesto brušenega stekla navadno, ki ga noče zamenjati. Ali imate pravico zahtevati jamčenje. — Ker je minulo že več kot leto dni od dobave, ne boste več mogli s pridom zahtevati jamčenja, ker bi ga bili morali zahtevati v 6 mesecih od dneva, ko Vam je bila stvar izročena. Ker je hiba bila v očeh, bi morali takoj zahtevati njeno odstranitev, oz. v gornjem roku njeno popravilo ali pa znižanje plačila za dotični predmet.

C. H. I. N. Na državni svet nameravate vložiti pritožbo zato, ker Vas niso po bolezenski upokojitvi ponovno sprejeli v državno službo, četudi ste bili popolnoma zdravi, in Vam s tem onemogočili dobiti pravico do polne pokojnine. — V Vaši zadevi ste zamudili že vse pravne leke zoper odločbo, s katerimi ste bili upokojeni, oz. s katerimi je bila zavrnjena Vaša prošnja na reaktivacijo. Pritožba, ki bi jo vložili, bi po obstoječih zakonih ne mogla imeti nikake, delne ugodne rešitve, ker bi morala biti zavrnjena že radi zakasnelega roka. Tudi prošnja na odbor za prošnje in pritožbe (pri Narodni skupščini), v tej zadevi ne bi mogla imeti uspeha, ker sme odbor reševati le take zadeve, ki se v okviru obstoječih predpisov ne bi mogle rešiti potom drugih pristojnih oblasti.

G. K. Lj. Po upokojitvi ste stalno bivali v okoliših Ljubljane in kraju, ki bi bil pred leti priključen mestu. Ali imate že domovinsko pravico v Ljubljani, četudi niste v samem mestu bivali po zakonu glede pridobitve domovinske pravice določeno dobo. — Vložite prošnjo na mestno poglavarstvo, da Vam naj izstavijo domovnico in priznajo domovinsko pravico v Ljubljani. Točnega predpisa sicer ni za to, da bi se smela vsteti leta bivanja v sosednji občini v zakonito dobo, vendar pa je smatrati sedaj po inkorporaciji dotične občine Vase bivanje v prejšnji občini kot bivanje v mestu. Ker ste se sestavili let že dosegli zakonito dobo, Vam bo mestno poglavarstvo pravico gotovo priznalo. Če bi Vam bila prošnja odbita, vložite pritožbo na Banskopripravno.

R. Al. Lj. V katerem roku morete vložiti tožbo zoper nezvesto ženo, ki Vam je nezvesto sama priznala. — Radi preu-

stava je kaznjiv po kazenskem zakonu z zaporom do 1 leta mo ali žena, če ga izvrši z drugo osebo, katerega se pa prav tako kaznuje za isto kaznjo. To kaznivo dejanje se začne preteči na zasedbo tožbo, ki je pa izključena, če sta bila zakonca pred storjenjem prekrška pravnomočno ločena od inize in postelje. Če sta živele zakonca v času, ko se je izvršilo prekrško, ločeno, sme sodišče storilca tudi oprostiti od kazni. Kaznivo dejanje se začne preteči na zasedbo tožbo, ki jo vložijo tri mesece od dne, ko je zvedel za kaznivo dejanje in za storilca. Od zasebne tožbe je mogoče odstopiti, dokler se glavni razprava ne konča. Z odstopom od zasebne tožbe zoper enega izmed udeležencev se ustavi kazensko postopanje tudi za ostale. Zasebni tožilec nima pravice določati ali odpustiti ali zahtevati delno znižanje kazni, ki jo sme izreči samo pristojno sodišče. Če bi mogli dokazati škodo, Vam je sodišče tudi odgovoren za odškodnino radi izvršenega kaznjivega dejanja na Vašo škodo.

C. S. B. Ali pripada po zakonu akordnemu delavcu pravica na plačo, če je sprečen vršiti službo radi vstopa na orožje vaje ali radi bolezni ali radi drugega važnega razloga. — Določila § 219 obrtnega zakona veljajo za vse vrste delavcev, ki pridobi pravice, ako je sprečen iz navadenih razlogov vršiti službo po najmanj 14 dnevni službovanju, ki pa še ni skupno doseglo enega leta. Delodajalec pritožbo isti službeni prejemki v denarju in natavi ravnotoku, kot bi ji bili prejemali, da je redno vršil svoje službene dolžnosti. Akordnemu delavcu grede prejemki v povprečni višini normalnega zaslužka, ki ga je prejemal v zadnjem času. Od prejemkov se mu ne sme ničesar odtegniti, niti tega ne, kar si je od službe priravnal, niti od zavarovalnih dajatev, ki jih prejema temeljnih javnopravnega zavarovanja.

B. S. C. Ali sme zahtevati Vaša mati, ki je žena državnega upokojenca, kako podporo, ker je njen sin že 2 meseca na orožnih vajah. — Po uredbi o podpori rodbinam oseb poklicanih v vojaško službo, ki je bila objavljena v Službenem listu 7. XII. 1939, smejo zahtevati podelitev državne podpore le rodbine, katerih družinski so poklicani v vojaško službo, toda le, če so zato ostale brez drugih sredstev za preživljanje. Ker je za Vašo mater po zakonu dolžan skrbeti njen mož, ki dobiva zato pokojnino, v Vašem slučaju torej niso podani pogoji zahtevati državno podporo.

Zdravniška

Ana Marija. Bili ste pri zdravniku, ki vam je ugotovil katar maternice. Sami pa sumite, da bi utegnili biti po sreči spolna bolezen. Bili tok se vam je namreč po zadnjem dogodku močno poslabšala. Osebnost mislite, da gre v vašem primeru za običajno vnetje. Ako pa sumite, da bi utegnili biti spolno bolni, je na vaš način vaša dolžnost, da greste nemudoma k specialistu za spolne bolezni, ki bo odločil najdaljjo postopanje.

Z. V. R. T. Dejstvo, da nimate žene, ki doje, po porodu dalj časa, menstruacije, marsikatero zavede do krivega misljenja, da je zanositev nemogoča. Temu pa ni tako. V podrobnosti se ne morem spuščati. Dejstvo je, da žena po porodu lahko zanosi tudi, če se ni dobila rednega perila. Tudi v vašem primeru se mi zdi, da ste ponovno noseči.

E. A. Strojnik. Vasi prepoznati plešavosti je kriv prijaviti svetovnik, da si pustite lasi na kratko strižiti. Lasje dnevnim masirajte in mazite z 2% salicilnim alkoholom. Dobro je tudi zavrelica iz korenin koprive.

Zbiško. V vašem primeru gre za kožno bolezen, odnosno za bolezen las. Priporočam, da se obrnete na zdravnika za kožne bolezni, ker ni mogoče na daljavo uspešno svetovati.

Narodnik iz Kranja. Vaše sedanje težave so verjetno posledica slabokrvnosti. V vašem primeru dvomim, da bi se mogli z uspehom zdraviti doma. Potrebno vam je daljše zdravljenje v bolnici. Eventuelno pride v poštev tudi operacija.

Ana. Receptov iz načelnih razlogov ne prinašam. Obrnite se na zdravnika! Poleg sredstva, ki vam ga bo predpisal zdravnik, je potrebna skrajna čistota. Najbolje je, da nabavite otroku gumijaste hlače, da se ne bi v spanju radi praskanja ponovno okužili. Po vsaki defekaciji je treba dobro umiti roke. Sploh svetujem v vsakem pogledu največjo čistoto, sicer bo vsak trud zaman.

Ana O. Maribor. Na podlagi vsega, kar ste mi napisali, je povsem mogoče, da ste zanosili. Kako morate postopati, da ponovno ne splavite, je jasno. Prve mesece ne smete opravljati nobenih težjih del. Ležite čimveč! Močnejši odvajalni sredstva ne smete uporabljati! Takoj pa morate v posteljo, kadar se pokaže najmanjši znak krvavitve. V postelji ostanite vsaj še 3 dni po zadnji krvavitvi. Potrebna vam je sploh pogosta zdravniška kontrola. O vsem nadaljnjem zdravljenju bo torej po potrebi odločil zdravnik.

Kmetijska

črna

J. R. Lj. Mislimo, da so krive porume, niti in odpadajo plodovi vrtenjske in zemljiške razmere, ker na poslanih vzorcih ni vidno, da bi bili plodovi napadeni niti od rastlinskih boleznih niti od škodljivcev. V kolikor je vzrok temu pojavu vreme, tega ne morete spremeniti, zd se nam pa zelo verjetno, da je radi preobremenosti drevesa nastopilo pomanjkanje v prehrani. Skrbite za drugo leto, da bo drevesom že jeseni pravilno pogojeno, če pa gnolite z umetnimi gnojili, da jih boste spomladaj pravocassno zakopali v zemljo. Zdi se, da bi bilo priporočljivo gnojiti s 40% K-soljo in s superfosfatom.

Praslički

E. S. Lj. Škodljivci, ki jih navajate, v glavnem kot nadlego na vrtu so znani tudi pod imenom Porocillo scaber. So bolj nadežni in nesnažni marces kot pa škodljivci, čeprav se poleg rastlinskih in živalskih odpadkov lojijo tudi živih rastlinskih delov. Za njihovo pokončevanje se priporočajo razna sredstva. Tako priporočajo ležace steklenice z alkoholom, katerega praslički zelo cenijo in se nabirajo v steklenici. Dalje postavljajo prasličkom krompirjeve rezance, zastrupljene s švanj-

furiskim zelenilom, ki jih razprostajo po vrtu med kulturami in predmeti. Rezanec pa je treba zjutraj zopet zbrati, ker so strupeni. Priporočajo se tudi s švanjfuriskim zelenilom zastrupljeni ovsniki kosmiči, ki se posipajo 250 g na 100 m² na 2-3 krat na teden. Ponekod razsipaajo tudi zdrobljena zelja zrnca proti prasličkom. Ima pa ta mrčes svoje naravne sovražnike, kot n. p.: krastače, žabe, ježe itd. Poskusite s katerimi teh sredstev.

Plesnivo stanovanje

C. Z. S. V stanovanju se pojavlja plesn. Kljub temu, da redno čistate sobe in pobelbite skoro vsako leto. Vprašate, kako bi preprečili plesn?

Srno mnenja, da je stanovanje precej vlažno. Kaj povzroča vlago, ne vemo. Mogoče, da prihaja od spodaj po zidu ali, da je hiša preveč zasenčena. Stare hiše niso zavarovane pred vlago. Proti vlazi se mnogo pomaga z izolacijo zidu. V višini 15 cm od zidne se zidna prebija, postavi vrms izolacijska lepilna in zalije s katranom. Po nekod je mogoče hiso izsušiti s pravilno kanalizacijo. Proti plesni se je težko boriti, če je hiša vlažna, zato svetujemo, da vprašate stavebnika, ki Vam more dati točno navodilo glede osušenja.

Slaba lucerna

M. P. Lok. Prejšnje leto ste posejali lucerno, ki je dala dve srednje dobri kosnji. Letos je pa vmes toliko plevela, da lucerne skoro več ni. Vprašate, kaj je storiti, ali čakati, da se lucerna popravi, ali preorati na jesen in posejati z drugo kulturo? Prej je bila na njivi koruza.

Če ni bilo opaziti lucerne pri kosnji, jo tudi pozneje ne bo, radi tega je najbolje takoj preorati. Plevelne otave pač ne bo toliko, da bi morali čakati z oranjem do jeseni. Več pridobite z uničenjem plevela, ako sedaj preorjete. Zemlja naj ostane v velikih grudah, da se plevel na soncu dobro posuši, nato pobranjate in pustite do jeseni brez setve. V jeseni zasejete lahko pšenico. Če pa Vam krme zelo primanjkuje, posejete še sedaj kakšno mešanico koruze, prosa, ajde in soje.

Jogurt

K. M. Lj. Pripravljanje jogurta je zelo enostavno, zato ni dvoma, da bi ga ne mogli pripravljati sami v domači kuhinji. Ravno v mestu, kjer Vi stanujete, biva družina, ki porabi dnevno skozi vse leto po 2 in celo več litrov mleka za pripravo jogurta. Priprava je sledeča:

Sveže mleko kuhajte do vrenja. Če hočete, da bo jogurt gostejši, morate kuhati mleko toliko časa, da povrne ena tretjina mleka. Na direktnem ognju ne priporočamo kuhati mleka, pripeče se rado in skipli. Bolje je uporabljati dve posodi in sicer eno z mlekom, drugo kot podstavek z vodo. Voda mora vreti, naker prične tudi mleko. Tekom pol ure bo približno povrelo. Sedaj mleko čim prej shladite na temper. 45° C. Hlajenje izvršite najhitreje, če postavite obe posodi k vodovodu, tako da teče v podstavek hladna voda. V ohlajeno mleko na 45° C. primestajite jogurta, ki ste ga neke nabavili. (Na 1 liter mleka eno veliko žlico jogurta). Dobro premešajte, naker nalijte v male posodice ali pa pustite vso količino kar v loneu. Posodo pokrijte s pokrovom, naker jo postavite na mesto, kjer se toplina ne menja. Dve uri ali še raje več, mora biti mleko pri temperaturi 36 do 40° C. Še najboljši bo v ta namen mal lesen zabojček s pokrovom, ki ga daste v bližino štedilnika. Posodo z mlekom lahko zavaruje se z volnenim krpo, na ta način se bo toplota dobro držala. Po dveh urah, včasih pozneje, bo mleko popolnoma strjeno. Trdo mora biti kot žolca, da se tako rekoč reže. Torej ne prehitro prekiniti zorenje mleka. Prav tako ga ne pustite predolgo na toplem.

Strjen jogurt postavite sedaj na hladno mesto. Najbolje ga je dati na led ali v hladno vodo, da se dobro shlad. Sploh je držati jogurt na hladnem mestu, sicer se prehitro pokvari. Drugi dan po pripravi je jogurt najboljši. Tretji dan je kisliši, vendar še užiten. Radi tega je priporočljivo pripravljati jogurt vsak dan. Za pecivo Vam služi. Vaš lastni izdelek od prejšnjega dne. Ko se jogurt ne dela dobro pri popolni pažnji, je znamenje, da je že že pokvaril. Takrat nabavite novo cepivo.

ŠAH

Jugoslovanski šahovski savez je odredil, da bo za Jugoslavijo igral na moštorskem turnirju v Trenčanskim Toplicah na Slovaškem beograjski moister Tomović. Savez je delegiral Tomovića kot našega zastopnika na podlagi vrstnega reda v turnirju za državno prvenstvo, ki se je vršil lani v aprilu v Zagrebu.

Nacionalni amaterski turnir J. š. saveza se bo vršil letos od 11. avgusta dalje v Celju v proslavo 20-letnice ustanovitve Celjskega šahovskega kluba. O letošnjem turnirju za državno prvenstvo ni še vedno nobenega glasu.

Hrvatski šahovski savez bo že letos predil svoj lastni amaterski turnir. In sicer v Borovu. Savez pripravlja, kakor poročajo listi, tudi turnir za prvenstvo Hrvatske. Medklubske tekme za prvenstvo Hrvatske, v katerih je sodelovalo nad 20 klubov, se bližajo koncu. V zapadni skupini se je kvalificiral za finale Amaterski š. k. iz Zagreba, ki je porazil porazil Zagrebčaki š. k. in Karlovački š. k. V vzhodni skupini je premagal Borovo Slavonški Brod in s Konturacom Osijek ter iza sedaj finale z Amaterskim š. k.-om.

Iz nekega ruskega turnirja je naslednja lepa partija.

Igra z damskim kmetom.
Beli: Romanovski Črni: Čehover
1. d2—d4 S8—f6
2. Sg1—f3 e7—e6
3. Lc1—g5 d7—d5
Običajno igrajo tu c7—c5. Črni grozi potem med drugim Dd6.
4. e2—e3 Sb8—d7
Najbrž je še tudi tu c5 na mestu. Skakala lahko črni potem razvije na c6.
5. Lf1—d3 Lf8—e7
Tu zopet prihaja v poštev tudi Ld6, z namenom e6—e5.
6. 0—0 0—0
7. Sb1—d2 c7—c5
8. c2—c3 Dd8—c7
9. Dd1—e2 e6—e5?

To se izkaže kot napačno. Potrebno je bilo pač b6.

10. e3—e4! d5—e4
Ne gre e4! 11. e5 in dobi figuro.

11. Sd2—e4 e5—d4
12. e3—d4 b7—b6

To izgubi, toda težko bi bilo za najti za črna dobro potezo. Beli ima preveč prednosti v razvoju in vse lahke figure so usmerjene na napad.

13. Sd4—f6! Sd7—f6

14. Tf1—e1!

Ni dobro 14. Lf6. Lf6. 13. Dd4 e6 14. Da8. Lb7. 17. Dd4. 18. Dd4. 19. Dd4. 20. Dd4. 21. Dd4. 22. Dd4. 23. Dd4. 24. Dd4. 25. Dd4. 26. Dd4. 27. Dd4. 28. Dd4. 29. Dd4. 30. Dd4. 31. Dd4. 32. Dd4. 33. Dd4. 34. Dd4. 35. Dd4. 36. Dd4. 37. Dd4. 38. Dd4. 39. Dd4. 40. Dd4. 41. Dd4. 42. Dd4. 43. Dd4. 44. Dd4. 45. Dd4. 46. Dd4. 47. Dd4. 48. Dd4. 49. Dd4. 50. Dd4. 51. Dd4. 52. Dd4. 53. Dd4. 54. Dd4. 55. Dd4. 56. Dd4. 57. Dd4. 58. Dd4. 59. Dd4. 60. Dd4. 61. Dd4. 62. Dd4. 63. Dd4. 64. Dd4. 65. Dd4. 66. Dd4. 67. Dd4. 68. Dd4. 69. Dd4. 70. Dd4. 71. Dd4. 72. Dd4. 73. Dd4. 74. Dd4. 75. Dd4. 76. Dd4. 77. Dd4. 78. Dd4. 79. Dd4. 80. Dd4. 81. Dd4. 82. Dd4. 83. Dd4. 84. Dd4. 85. Dd4. 86. Dd4. 87. Dd4. 88. Dd4. 89. Dd4. 90. Dd4. 91. Dd4. 92. Dd4. 93. Dd4. 94. Dd4. 95. Dd4. 96. Dd4. 97. Dd4. 98. Dd4. 99. Dd4. 100. Dd4.

Beli ima potezo 15. Dd4. 16. Dd4. 17. Dd4. 18. Dd4. 19. Dd4. 20. Dd4. 21. Dd4. 22. Dd4. 23. Dd4. 24. Dd4. 25. Dd4. 26. Dd4. 27. Dd4. 28. Dd4. 29. Dd4. 30. Dd4. 31. Dd4. 32. Dd4. 33. Dd4. 34. Dd4. 35. Dd4. 36. Dd4. 37. Dd4. 38. Dd4. 39. Dd4. 40. Dd4. 41. Dd4. 42. Dd4. 43. Dd4. 44. Dd4. 45. Dd4. 46. Dd4. 47. Dd4. 48. Dd4. 49. Dd4. 50. Dd4. 51. Dd4. 52. Dd4. 53. Dd4. 54. Dd4. 55. Dd4. 56. Dd4. 57. Dd4. 58. Dd4. 59. Dd4. 60. Dd4. 61. Dd4. 62. Dd4. 63. Dd4. 64. Dd4. 65. Dd4. 66. Dd4. 67. Dd4. 68. Dd4. 69. Dd4. 70. Dd4. 71. Dd4. 72. Dd4. 73. Dd4. 74. Dd4. 75. Dd4. 76. Dd4. 77. Dd4. 78. Dd4. 79. Dd4. 80. Dd4. 81. Dd4. 82. Dd4. 83. Dd4. 84. Dd4. 85. Dd4. 86. Dd4. 87. Dd4. 88. Dd4. 89. Dd4. 90. Dd4. 91. Dd4. 92. Dd4. 93. Dd4. 94. Dd4. 95. Dd4. 96. Dd4. 97. Dd4. 98. Dd4. 99. Dd4. 100. Dd4.

Zacetek lepih in dalekosežnih kombinacij.

15. — S8—g5
16. Dd2—e4 f6—e6
17. Lf5—e7 f6—e6
18. Sd3—e5 f6—e6
19. Dd4—e4 f6—e6
20. Sg5—f7! f6—e6

Sljajna poteza, ki izsuši odločitev. Ker visita trdnjava na 18 in skakači mora črni igrati seveda:

20. — Kc8—h7

Sedaj da beli s temnom potrdi na 7. Inljo in napad se začne znova.

21. Te1—e7 Dc7—e8

Sicer seveda 22. Lf5: Kb7—g7

22. Ld3—c4 Kb7—g7

23. Lc4—d5 Ta8—b8

24. Dd4—f4

Z grožnjjo Dd5+ Črni je brez pomoči, saj se nobena figura ne more več prav ganiti.

24. — Dc8—d8

25. Dd4—e5+ Kc7—h7

Na Kc8 odloči 26. Td1 z grožnjjo Lf7+.

26. h2—h4 f7—f6

27. Dd5—f4 g6—g5

28. h4—g5 Kh6—g6

Ne gre f5: zaradi 29. Dd5 z grožnjjo Dg7 mat.

29. Ld5—e4!!

Izredno eleganten konec. Črni ne sme sedeti igrati 29. — Dd7: ker bi slejilo 30. Df5+.

30. Df5+ Kf7. 31. Dd7+ Ke6 ali Kd8. 32. Lf6+ itd. 33. Lf5+ Kd6. 33. Td1+ in dama je izgubljena.

29. — f6—g5

30. Te7—e6+ Črni se vda.

Izgubi seveda figuro.

Vaša Pire.

RADIO

Sobota, 29. junija

Ljubljana 9: Napovedi in poročila. — 9.15: Verski govor. — 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz cerkve sv. Petra. — 10.30: Iz slovenskih krajev (plošče). — 11: Koncert vojaške godbe. — 12.30: Poročila in objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 17: Kmetijska ura. — 17.30: Kmetiči tric in Fantje na vasi. — 19: Napovedi in poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Veselo rajanje (plošče). — 20.30: Operni spevi. — 22.15: Cimermanov kvartet.

Beograd 18.20: Violinski koncert. — 18.50: Glasba s plošč. — 19.40: Narodne pesni. — 20.40: Zabavni koncert velikega radijskega orkestra. — 22: Koncert komornega radijskega zbora. — 22.50: Plesna glasba (plošče). — Zagreb 17: Koncert Za-

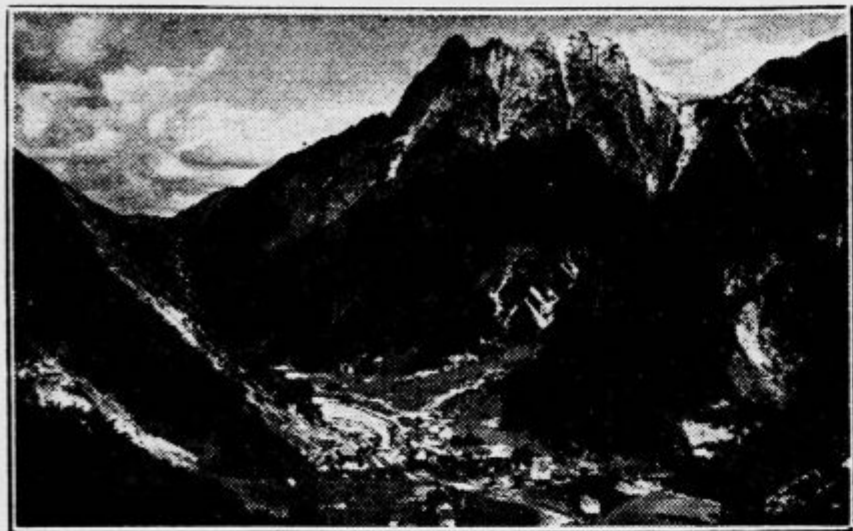
grebskega kvarteta. — 20: Prenos opere iz zagrebškega Narodnega gledališča. — Sofija 18.30: Glasba za ples in zabavo. — 18.30: Makedonski kvartet. — 22: Plesna glasba. — 22.30: Narodna glasba. — Praga 20.30: Koncert Smetanovih del. — 21.45: Laska glasba s plošč. — London program ni prispel. — Pariz program ni prispel. — Rim 17: Prenos opere »Prepozno, Rozalija«. — 20.30: Odišniki iz oper (plošče). — 22.25: Vokalni koncert (sopran). — Berlin program ni prispel.

Nedelja, 30. junija
Sofija 8. junija pozdrav. — 8.15: Smetanovi koncerti narodnih pesmi ob 10. obletnici vojne. — 9: Napovedi koncertov. — 11: Veseli govor. — 9.30: Prenos glasbe iz liturgije cerkve. — 10.30: Slovenski pesnik (plošče). — 11: Koncert francoske glasbe. — 12.30: Poročila in objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Zbor slovenske orkestrske sole. — 14: Odišniki pri Waldteufelu (plošče). — 17: Kmetijska ura (predavanje »Stoja in gozd«). — 17.30: Koncert lahke glasbe. — 19: Napovedi in poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Koncert opernih pevcev. — 21.30: Veseli drobci (plošče). — 22: Napovedi in poročila. — 22.15: Citrasti dueti.

Beograd 13.40: Koncert orkestra na pihala Kraljeve garde. — 15.30: Plesna glasba. — 19.40: Narodne pesni. — 20.40: Koncert velikega radijskega orkestra s sodelovanjem člana beograjske opere: g. Nikole Cvejića. — 22: Violinski koncert. — Zagreb 12.30: Koncert tamburaškega zbora. — 13.45: Operetni potpuriji. —

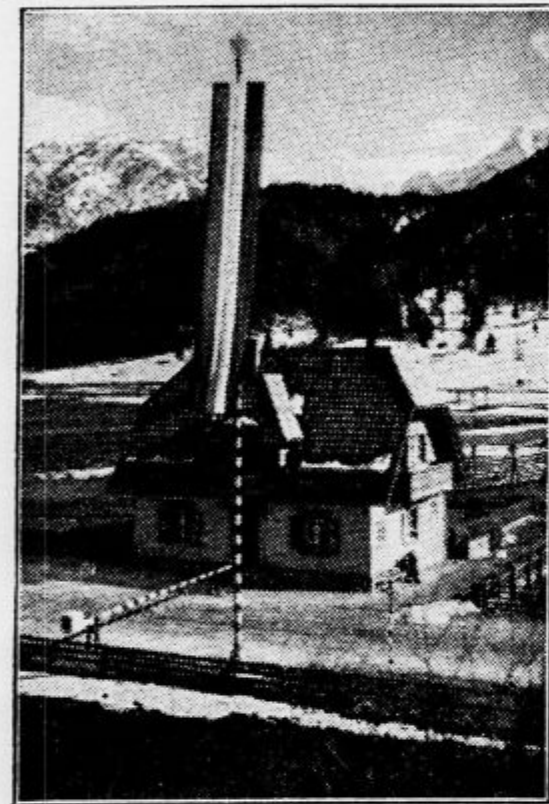
Naša lepa in napredna vas

Rateče, naša sloveča obmejna vas



Mnogi, ki so bili v Ratečah, odnosno v kraju, bolj znanem pod imenom Planica, ne bodo nikdar pozabili krasot, ki so jih užili tako v poletju kakor pozimi. Zakaj neki? Poslušajte!

Vas Rateče, občina Rateče-Planica, leži na skrajnem robu naše Jugoslavije v kotu med Italijo in Nemčijo. Ko sem se peljal nekega dne z vlakom na izlet v Planico mimo Jesenic in Kranjske gore in izstopil v Planici, mi je oko begalo sem in tja in ni vedelo, kje naj se ustavi. Naposled je obstalo na vasi okrog cerkvice na hribčku,



Naša obmejna čuvajnica in zastava na državni meji

ki ima okrog 160 hiš in okrog 900 prebivalcev. Večina hiš, ki nudijo v času sezone lepe sobe tujcem, je kmetijskih. Kajti Rateče so izletniški in letoviški kraj. Med hišami stojijo restavracije in gostilne, ki nudijo tujcem vse, kar jim poželje srce. V Ratečah, ki imajo 874 m nadmorske višine, je bilo l. 1933. ustanovljeno sokolsko društvo, ki živi sedaj v težkem položaju. Nima ne doma ne denarja in prosti pomoči. Resnično: škoda bi bilo, če bi to društvo v skrajni zapadni vasi Jugoslavije moralo svoje delo zaradi pomanjkanja sredstev zaključiti. Domačini so prijazni in pošiljajo svojo decu v dvorazredno osnovno šolo. Večina prebivalcev so kmetje. V zadnjih letih pa že tudi kmečki sinovi hodijo na delo v tovarne na Jesenicah, kar slabi zdravje kmečki živeli.

Med domačini živi tudi 86letni starček, gospod Josip Lavtižar, bivši in sedaj upokojeni rateški župnik. Mnogo je napravil za Rateče, veliko pesnikoval in pisal. Čeprav ima že skoraj devet križev na hrstu, vendar še piše in pesnikuje ter hodi vsako jutro po okolici kakor 30leten mladenič.

Če ga srečaš in načneš pogovor, boš v njem spoznal zelo prijaznega človeka, ki rad pokaže vse krasote svoje bivše župnije. Nekoč je bil stalno na vršah, če je le utegnil. Ob tej priliki mu želimo, da bi še dolgo živel med svojimi bivšimi ovčami! Kajti takih mož je dandanes malo. Saj je do ustanovitve Sokola on vodil obmejno prosvetno društvo, podeželski teater,

Kje pa so tiste krasote, ki sem jih omenil, boste vprašali? Takoj začnem! Na severu se razprostirajo Karavanke. Preko Podkorenskega sedla pridete čez Petelinjek na Planino in Peč, na tromejo, kjer je graničarska karavila in niže od nje planinska kočica. S Peči vidite Ziljsko dolino z Dobračem, ob jasnem vremenu pa celo Vrbsko jezero s Celovcem. Pot s Peči vodi ob meji do vasi in do ceste pod vasio,

Pa kreneš s poti in že si ob vznožju Julijskih Alp. Hrib za hribom se vrsti okrog dolinice, imenovane Tamar. Njen ponos je Jalovec, kateremu so sosede Ponca in Mojstrovina skupina. Kot predstraža pa stojijo Cipernik, ki s svojim zadnjim koncem gleda na mamutsko skalalnico, na Ilirijanski dom in na malo vzpenjačo, zgrajeno prav na njegovem pobočju. Tamar s planinsko kočico,

in kapelico nudi vsem, ki pridejo k njemu v vas, vsega v izobilju. Najlepše doživljanje pa je, če obrnjen proti Ponci zagledaš izvir Save, ki pada kot nekaj metrov globok slap na skalovje. Če je kdo še radoveden, kakšnega okusa je Sava pri izviru, naj jo pa malo popije in spozna bo, da je mrzla in da človeku povzroča lakoto.

Rateče, Slovenska Sibirija, so raj za smučarje. Saj imajo krasne terene, skalnico, vzpenjačo in še planinsko sonce ter čist gorski zrak.

Tak je bežen pogled na Planico in okolico. Še mnogo bi se dalo napisati, a ti težko se je izraziti o takšnih naravnih krasotah, ki se dajo najbolje le občutiti.

KAVI.



V romantičnem Tamarju, ki je eden izmed najlepših gorskih kotičkov na svetu

Bivši trg – ponosna vas Moravčev



Med bisere dolinske zemlje bi lahko prištevali Moravčev, ki se razprostira od Domžalske ravnine in Peške kotline med slovito Limbarsko goro in Sv. Miklavžem. Nekako sredi te doline stoji ponosna Moravčev, ki štejejo okrog 50 hiš z okrog 250 prebivalci in imajo svoje župnišče, kaplanijo, ljudski in Zadrugi dom, šestrazredno ljudsko šolo, lepa gospodarska poslopja, ki jih obdajajo sadni vrtovi, pa dve hranilnici in posojilnici, svojo godbo na pihala, v zadnjem času krasno poslopje tudi spominska plošča v čast blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Prebivalstvo, ki je v glavnem kmetiško. Potrebam zadostujejo domača trgovina in obrt. Sredi vasi stoji veličastna cerkev sv. Martina z dvema velikima stolpoma, pod cerkvijo pa so kripte, kamor so pred stoletji polagali k večnemu počitku zemске ostanke močnih graščakov. Tedaj je bilo okrog cerkve tudi še pokopališče, o čemer pričata dve v cerkev vridani plošči.

Ze pol stoletja je poteklo, odkar so Moravčev, bivši trg, postale vas. Kmetice so svoje prideleke prodajale pred cerkvijo, v senci lepih starih lip, katerih dandanes ni več. Kmetje pa sedaj vozijo svoje prideleke v Ljubljano. Na levi pred cerkvijo je bronasti spomenik moravškega vojvode barona Jurija Vege, slavnega učenjaka inženjerja, ki je bil za svoje iznajdbe v topniški stroki

visoko odlikovan in iz preprostega kmečkega sinu povzdignjen v baronski stan. Poleg njegovega spomenika na desni pa stoji še spomenik v svetovni vojni padlim in pogrešanim moravškim faranom. Na desni od tod stoji tudi rojstna hiša prof. Franca Detelce, pisatelja in skladatelja. 90 let je poteklo od njegovega rojstva, na njegovi rojstni hiši pa je vzidana plošča z njegovo sliko.

Društveno življenje v Moravčah je zelo razgibano. Poleg številnih zadrug je med društvi najstarejša pevsko, staro preko 50 let. Častno obletnico 40 ima gasilsko društvo, ki je dobro organizirano. Mlekarska zadruga vsak dan pošilja mleko v Ljubljano. Prosvetno društvo je staro 38 let. Sokolsko društvo pa bo prihodnje leto slavilo 20letnico. Ima svojo dvorano v Zadrugi, v kateri prireja zgodovinske in zabavne igre, vsako leto pa organizira tudi telovadni nastop. Na vasi je vodovod z dobro pitno vodo, ob Novem letu pa je bila vas tudi elektrificirana. Okrog vasi leže skrbno obdelana moravška polja na krajih, koder so nekdanji ribniki in močvirnati pašniki močnih graščakov. Tod se danes razprostirajo tudi lepi pašniki, ki jih obrobja že delno regulirana Drtšica, ob kateri stoji mlina in žage za domače potrebe. Nad vsem tem pa kraljujejo stari gradovi, ki jih je opisoval Valvazor. Po okoliških

božjih in hribov se razprostirajo ogromni kompleks bogatih gozdov, po katerih pa zadnje čase nekam preveč poje sekira. Saj vsak dan odvažajo visoko natovornjene vozove vsakovrstnega lesa v svet. V neposredni bližini vasi kopijejo pesek, ki ga odvažajo na domžalske postaje. Pred 40 leti so v bližini Moravčev zasledili tudi ležišče premoga, ki pa so ga zaradi oddaljenosti od železnice nehali izkoriščati. To so Moravčam obetali že pred 40 leti, pa so

jim napravili le cesto na Dob, ki prometu ne ustreza več. Sedaj Moravčan težko pričakujejo dogotovljenja obljubljenega jim ceste v Kandriše, ker bo z njo pridobila vsa dolina večji pomea.

Za sedaj ima vas poleg orožniške postaje še pošto in telegraf s telefonom vsak dan pa zapelje v Ljubljano avtobus, ob nedeljah in praznikih tudi dvakrat dnevno. Za zdrave in trdne noge je priporočljiv izlet od Kresnic s čolnom pri Ribčah preko Save in čez hrib v Moravče. Ura hoda je na Grmačah nagajena s prekrasno panoramo moravske vasi sredi doline, z Limbarsko goro v ozadju, Kamniškimi Alpami in Karavankami.

Terezija Pozničeva

Planine nas vabijo po zaključku šolskega leta

Zdajšnji čas so polni razburljivih vesti in človek si želi miru daleč v stran od vsakdanjosti, če le mogoče v planinah. Onim, ki imajo šolske počitnice, sta na razpolago dva mesca, da se temeljito odpočijejo. Toda tudi onim, ki nimajo dopusta, sta na razpolago še dva prosta dneva: praznik Petra in Pavla in nedelja. Poraja se mu misel, da bo najboljša odločitev, ako zaden na rane dobro naložen oprtnik in s prvim vlakom odrine za dva dneva v planine, v lepe naše slovenske gore.

Po dvomesečnem presledku bo spet oživel svet v vseh onih gorskih krajih, kjer je pozimi obširni svet pokrivala debela skorja snega, po katerem so drsili razigrani smučarji in brhke smučarke. Vsaka pot iz doline v planine je vrsta menjačnic se užitek. Pot se vijejo po senčnatih gozdovih, po razglednih obronkih, kar je polno užitkov za onega, ki roma po naši lepi slovenski zemlji z odprtimi očmi in s prejemljivim srcem. Prijetni vonj v zlatih snopih cvetočega nagnaja opaja in omamlja navkreber stopajočega planinca, vsepovsod ga pozdravljajo ponizni in lepi šipek s svojimi velikimi cveti. V višjih razglednejših krajih pihlja planinska sapica in prijetno hladi oči. Planinska pot se vije naprej in naprej do smotra, planinske postojanke, od koder je edinstven razgled, da se oko ne more nasiti lepote planinskega sveta. Zraven pa je še nebeški mir! Nobenega šuma ni slišati, kvečjemu krič podetih se kavk. Tu in tam prinaša lahni vetrovi zamolklo zvoncekjanje pasove se živine z zelenih livad. Brezskrbno se oziramo okrog po naših vršcih. V planinah je vir zdravja in veselja do življenja. Vročih solčnih žarkov je v gorah na prebitek in sveži planinski zrak je najboljše zdravilo za živce, oslabiljene v življenjskem boju.

Vse planinske postojanke Slovenskega planinskega društva bodo stalno oskrbovane od 28. junija dalje. Poset naših gor je neoviran, le izkaznico s sliko je treba imeti s seboj. Obhoditi je treba vse naše lepe planinske kraje od Tamarja pod Jalovcem gor pod Mojstrovsko na Vršič, dalje skozi Krnico, čez Kriško steno na Skrlatico in mimo Stenarja v prijazni Aljažev dom v Vratih. V zgodnjih jutrnih urah greš dalje čez Prag ali po Tomiškovski poti na vrh Triglava, mimo Dolica in čez Hribarico v dolino Triglavskih jezer, dalje na Komno, proti Voglu mimo Rodice na Crno prst in k Bohinjskemu jezeru na večnevni počitek v »Zlatorogu«. S tem so Julijske Alpe opravljene. Na drugi strani čakajo Kamniške planine, ki s svojim bleškom vabijo k večnevnu obisku. Z avtobusom v Logarsko dolino, mimo slapa Rinke na Okrešelj, čez Savinjsko sedlo na Grintavec, od Kokrkškega sedla pod Skuto v Jermanova vrata, dalje čez Planjavo na Ojstrico in čez Konja na Veliko planino in naposled nazaj v Kamniško Bistrico na počitek k izviru bistrega potoka. Za ostali del počitnic ostanejo še kraji izleti, tako na Kravace ali iz Bohinja čez Uskovič pod Tosem na Volo polje in dalje čez Jezera v Planino v Lazi in čez Vogarja nazaj v hladne valove Bohinjskega jezera.

Vsak izlet pa ima tudi svojo žalostno plat: čas vse prehitro mine. Komaj je bilo malo razgledanja po okolici, že je treba počitnic ostanejo še kraji izleti, tako na Kravace ali iz Bohinja čez Uskovič pod Tosem na Volo polje in dalje čez Jezera v Planino v Lazi in čez Vogarja nazaj v hladne valove Bohinjskega jezera.

Slike iz naše zgodovine



Rajko šubice: Prihod Slovencev v naše kraje

Pred dnevi so zaključili v razstavnem paviljonu pod Tivolijem razstavo slik iz naše zgodovine. Za tretjico so se naši slikarji in kiparji udeležili razpisa banske uprave, katere želja je, da bi dobili znamenite, pomembne dogodke iz naše zgodovine ohranjene v slikah in plastikah. Prvi zadavni razpis je bil namenjen za okras nekih prostorov v banski palači in je, kakor znano, dosegel prvo nagrado slikar Gojmir Kos, ki pravkar dokončuje naročene slike. Na poslednji razstavi, kakor tudi prejšnji, ni bilo videti kakih posebnih rešitev danih nalog, vendar so nekateri udeleženci rešili zgodovinski motiv s pravim pojmovanjem in znanjem.

Brez dvoma je bila želja banske uprave pri razpisu ta, da nam domači slikarji ustvarijo zgodovinske podobe, ki naj ne bodo nikakršni slikarski eksperimenti, temveč kompozicije v izdavi, kakršne zahteva motiv sam po sebi, to je: solidno tehnično izvedene podobe, dobro risane in komponirane. Preko teh osnovnih pogojev zgodovinske slike upodabljačja umetnost vseh časov pa do danes ni prestopila. Za čudo pa imajo naši umetniški cenzorji, oziroma gospodje, ki odločajo pri banovinskem razpisu, povsem originalne pojme o zgodovinskih slikah, njihovemu namenu in pomenu. Le tako si je mogoče razlagati, da edina slika na poslednji razstavi zgodovinskih slik, ki bi pravično zaslužila nagrado, ni bila nagajena, vse ostale pa, čeprav niti zdaleka niso v taki meri odgovarjale razpisnim rogojem, pa so naše milosti pri ocenjevalcih.

»Prihod Slovencev v naše kraje« deo slikarja Rajka Šubice, je slika ki so jo ocenjevalci kljub njenim velikim od kam v primeri z ostalimi deli prezrli. Če rav je le osnutek, razloženo in z velikim znanjem prikazuje jasno konvencijo v kompoziciji in že v osnovi tolikšno izidečnost v risbi in kompoziciji kakor jih nismo vajeni srečati niti pri dovršenih delih večine naših slikarjev. Vsa verjetnost zgodovinskega podajanja motiva je še jasno oboježena z znanim motivom ob Savi pri Smarini rori, torej z ob-avsko p-tio, koder so naši predniki v resnici proci ali v te kraje. Prav bi bilo, da bi banovina v bodoče pri sličnih razpisih označila po kakšnih kriterijih bodo konkurenčna dela ocenjevali, sicer se bo zgodilo, da se odsej nobeden naših sposobnejših slikarjev ne bo udeleževal njenih razpisov, ki znajo po takem žeti še več dietantskih uspehov kot doslej.

Prvo nagrado so ocenjevalci dali plastiki Tine Kosa »Upornikova prisega«. Morda v formalnem poredku »plastik« ne bi bilo oporekati, vendar je tega upoštevati, da prvotni namen zgodovinske

plastike ni le umetniški, temveč ta, da s svojim prikazom ustvari ali podpre gledalčev določeno zgodovinski predstavo. Zato je tako delo namenjeno predvsem vzgoji in pouku. V tem pogledu pa to delo nikakor ne odgovarja kljub vsej dinamiki v gibu. Povprečen gledalec ne bo verjel, da so nekdanji slovenski kmetje prsegali v drži kakor bi bukve



Tine Kos: Upornikova prisega

podirali, niti da so tako krčevito stiskali ostrine svojih mečev, boljše so se jim podali cepci, sekire, kose, krepelca itd.

Takim nasprotjem je se naši umetniki v bodoče znali ozmiti, ko bi jih razpisni vezaji na določen motiv, že v naprej točno opisan in obeležen. Tudi bi morali ocenjevalci soditi po točnih določbah razpisa in ni dvoma, da bi se bodočih razpisov udeležilo več sposobnih slikarjev, priporočanih, da sre za rešitev slikarske naloge, ne pa za pehanje za miloščino.

Pri težki stolici, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve čaši naravnega »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefove« vode lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Otpozdrav

g. Zvonimir Rogozu

A junaku koga zene branec, Srpska narodna.

O našem članku »Kamiranje Hamleta u Ljubljanskem pozorišče«, koji je izasao u »Pravde« 18. maja t. g., imam samo prilike da čujem više misljenja. Prvo je dao sam g. Zvonimir Rogoz, kad je pročitao članak i mojom supruzi svezano izjavio da sam ja (Rakočević) »najboljniji osel Europe«. Drugo misljenje su izvolele izraziti izvesne ljubljanske dame, za koje g. Rogoz pretstavlja »najviši vrh« genijalnosti. Zatim se ogasio i urednik »Slovenca« prof. g. France Vodnik, koji je u svojoj veučeničnosti blagoizvolio nas članak nazvati »obračunavanjem« (!!!?) i najzad ponova g. Zvonimir Rogoz u svome članku »Moje Hamlet u ljubljanski Drami« »Jutro« št. 139, str. 8), gde je pokušao našim navodima potaknuti tendencioznost i inspirisanost sa strane.

Preko svih ranijih prigovora prelazili smo mirno, svesni toga da svako ima pravo da misli po svojoj glavi. Uvredje g. Rogoz su nam poslužile samo kao viza njegove kulturnosti, a otkricje g. Vodnika uzdah »Oprost! im Bože, jer ne znam šta govore!«. Medjutim poslednji članak g. Rogoz, koji je karakterističan za ovu vrstu ljudi, zahteva da se malo zabavimo s njim. Ne radi g. Rogoz, već radi poštene Ljubljanske javnosti, koja bi mogla nasesti neukusnim vicevima g. Rogoz.

Šta je sve naprčiao g. Rogoz u ovom psihološki karakterističnom članku. To, da moj članak uopšte ne spada u kulturnu hroniku, da je tendenciozan i otprilike inspirisan od g. Kralja, da je on, g. Rogoz, najpoznatiji ljubljanski interpretator Hamleta, da sam svojim člankom uvredio sve one, koji su pisali pangrike g. Rogozu i najzad da je dovedena u pitanje budućnost Jugoslavije, gde je dozvoljena takva sloboda kritike. Konačno dokaz da veliku genijalnost g. Rogoz citat iz pisma neke ljubljanske dame, koja bi htela izgleda da dokaže, da je besmrtni Prešeren očekivao pojavu genijalnog umetnika g. Zvonimira Rogoz i za njega napisao jedan stih. Eto, to je otprilike sve. Ali — jako zanimljivo! — koliko navoda toliko grubih neistina i neukusnog zaoblazivanja istine.

Gruba je neistina da je moj prikaz rodila kakva tendencioznost, a još manje inspirisanost od strane g. Kralja. Iste noći, kad sam posmatrao g. Rogozovog Hamleta, za vreme pauze sam mnogima kod sebe izrazio svoje nepovoljno misljenje o igri Hamleta. U foajeu Dramske scene debatirao s izvesnim ljudima, koji se nisu slagali s mojim misljenjem. Tako je dakle isključena mogućnost inspirisanosti od makoje strane. Ja sam stao na gledalište da je Hamlet, kakvog nam je te večeri prikazao g. Rogoz, potpuno pogrešan, a ne interesira me, da li je to »najbolji slovenački Hamlet«. Što se tiče g. Kralja, samo sam izrazio pretpostavku, da bi ga možda on dao bolje, odnosno da ga ne bi tako upropastio, kako ga je g. Zvonimir Rogoz, koji nam je zaista dao užasnu karikaturu besmrtnog i večno aktuelnog Šekspirovog dela.

Što se pak tiče navoda da moj članak ne spada u kulturnu hroniku, sam g. Rogoz je sebe demantirao. Ako je to istina, onda zašto se g. Rogoz ljuti na njegove navode i zašto se tako grozničavo brani, prizivajući u pomoć čitavu legiju imena, koja su o njemu pisala? Ali, izgleda, g. Rogoz uz klevetnika želi da ispadne i smešan. To mu je zaista uspeo.

Nas se ne tiču misljenja mnogobrojnih obožavalaca g. Rogoz, koje je on naveo. Oni su pisali o ranijem Hamletu g. Rogoz, a mi smo pisali o ovom, koga smo videli sada. A kritike, koje su povodom ovog Hamleta napisane, suviše malo idu u prilog tvrdnjama g. Rogoz, jer smo mi dosada pročitati samo tri pozitivne i ravno pet negativnih. Svakome ko ima imalo logične rasudnosti, ta srazmera dosta govori i bez komentara.

Kako nam je smešan i ujedno sažaljenja vredan g. Rogoz kad uzdiše nad budućnošću Jugoslavije, zbog toga što je u njoj moguće objektivno kritikovati neuspele nastupe g. Rogoz. Mi dobro razumemo, da bi g. Rogoz više voleo da je kod nas dekretima obezbeđena genijalnost g. Rogoz protiv svake kritike, ali, nažalost, naša balkanska kultura nije još sprijaznjena s takvim metodama. A što se tiče budućnosti Jugoslavije, mi garantiramo g. Rogozu da ni u najgorem slučaju neće biti slabija od budućnosti zemalja gde su u g. Rogozu videli takvog kulturnog velikana i genijalnog umetnika. A isto tako mu možemo garantirati da neće dočekati to, da u našoj zemlji bude uvedena dekretirana kritika, jer glavni faktor, koji je stvorio ovu zemlju, bila je oduvek težnja za slobodom, opštom slobodom, dakle i slobodom misljenja. S te strane su nađe g. Rogozu beznadežne.

Na kraju nas čudi, zašto se g. Rogoz ljuti na negativne kritike, kad je s tako merodavnog mesta, kao što je »neka ljubljanska dama« dobio tako laskavi sud o njegovoj genijalnosti, da se i veliki Prešeren morao pokrenuti u grobu. Veliki se ne nikada nije smatrao za taj visoki vrh, a g. Rogoz sebe s ponosom smatra takvim. Voltaire bi rekao: možda se oba varaju.

Za sada toliko, g. Rogoz! Ako u buduću nameravate samoistiti sebe u vezi s mojom malenkostju, budite ljubazni da se obratite na »Pravdu«, gde sam ja pisao o Vašem Hamletu, a nemojmo dosadivati učtivim urednicima »Jutra«. Mogu Vam reći i to, da je ova zemlja, nad čijom budućnošću vi tako uzdižete, svojim zakonom o štampi (ako drukije ne ide) obezbedila i Vama mogućnost da raspravljate sa svojim kritikarima na istom mestu. Ako ne znate ćirilicu, možete redakciji »Pravde« poslati pismo napisano latinicom. Pa brez zamere!

Hvala Vam, g. uredniče, na gostoprimitvu. Vama odani

Milan F. Rakočević, dopisnik »Pravde«.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Kulturni pregled

Dve deželi

V zbirki »Il Mondo d'oggi«, ki jo izdaja založba Edizioni Roma, sta izšla dva nadaljnja zbornika: »Bulgaria« (174 strani) in »Ungheria« (174 strani). Zbornika se torej tičeta dve deželi in držav, ki nas morata posebno zanimati: prva zlasti kot slovanska država na Balkanu, obe pa kot sosed. V sedanjem prelomnem času, ko se v drvečem vrtnicu dogodkov stari spori med narodi srečujejo z jasnim spoznanjem, da je rešitev malih narodov samo v njihovi slogi in v razumni politiki nasproti močnim sosedom, v tem času sta oba zbornika še prav posebno zanimiva.

Zborniku »Bulgaria« je spisal predgovor odlični italijanski poznavalec Bolgarov in njihove književnosti, naš prijatelj dr. Luigi Salvini, ki je nedavno izdal tudi mično antologijo »Narratori bulgari«. V njegovi redakciji je dobil ta italijanski zbornik o Bulgariji dokumentarno višino in zlasti glede življenja sodobne Bolgarije veliko informativno vrednost. Sodelovali so poleg dveh Bolgarov najboljši italijanski poznavalci te dežele.

Takoj prvi spis v zborniku, Enrica Damiani ja »Kratka zgodovina Bolgarije«, je mojstrsko delo zgodovinske sinteze; prikupni rimski slavist, ki smo ga pred meseci slišali na predavanju v Ljubljani, je z očitnim znanjem izbral najvažnejša dejstva od prvih začetkov bolgarske zgodovine do naših dni in jih zaokrožil v jasno sliko, kakor je ne najdemo zlahka o katerem koli narodu, če gre za oris tako obsežne zgodovine na eni sami tiskovni polji. Za avtorjeva realna gledanja na dogodke v novejši bolgarski politični zgodovini je značilno, da označuje vojno Bolgarov zoper Srbe in Grke l. 1913 kot »un atto inconsiderato« (nezačelno dejanje), vstop Bolgarije v svetovno vojno in njen napad na Srbijo pa kot »zadnji in najtežji politični zmot« (str. 23), čeprav tolači ta usodni korak z bolgarsko zagrenenostjo, obupom zaradi krivic, ki so jim bile storjene z bukarškim mirom 10. avgusta 1913. »Toda nadaljevanje vojne na tragičen razvoj političnih in vojaških dogodkov v Evropi sta dala kmalu občutiti Bolgarom njihovo žalostno realnost, ko so bili morali po minljivem triumufo orožja naglo doživeti novo, trdo razočaranje, bolečineje od vseh drugih, razočaranje, ki je potegnilo deželo v isto nesrečo, kakor njene zaveznice...« Luigi Salvini je prispeval »Pogled v sodobno bolgarsko književnost«. Pregled se deli v tri poglavja: v prvem obravnava razgledani v večji pisec razdobje 1750—1845 kot dobro pripravljen, v drugem »prvi književni povici« v letih 1845—1878, v tretjem razdobje od osvobodjenja do balkanskih vojn (1878—1912), v četrtem pa vso sodobno literaturo do l. 1938. — Guido Grazia je v posebnem spisu orisal kulturne odnose med Italijani in

Bolgarji od Ivana Vazova, ki je spisal pesniško zbirko z naslovom »Italija«, do najnovejših pojavov. — Nikola Mavrodinov je avtor pregleda sodobne bolgarske likovne umetnosti od osvobodjenja do mlade generacije sedanjih dni. Tudi pri nas znani bolgarski muzikolog in kritik Ivan Kamburov je sestavil za ta zbornik daljši pregled sodobne bolgarske glasbe. Clara Falcone razvija pred čitateljem pogleda na bolgarski folklor, ki jo zanima v vseh svojih izrazih: v narodni pesmi in povesti, v narodni noši, v raznih ljudskih segah in navadah. Carlo de Gregorio je avtor razprave »Gospodarska Bolgarija«, ki vsebuje v pregledni razvrstitvi vse poglavitne podatke o nemalo zanimivi, močno razgibani gospodarski politiki te dežele, o kateri vemo, da v marsikateri kmetijski panogi in v zadrugi organizaciji p. ednjači na Balkanu. Zbornik, ki je opremljen z izbranimi slikami na posebnih prilogah, zaključuje podrobna bibliografija.

Tudi zborniku o Madžarski je spisal kratko uvodno besedo Luigi Salvini, ki ga je takisto uredil, saj ni samo razgledan slavist, marveč tudi trden poznavalec madžarskega jezika in slovarca. Zbornik o tej naši sosedu združuje sedem razprav in daje po tej poti obilo materiala za spoznavanje madžarskega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Kočljivost politične snovi, zlasti tam, kjer gre za novejšo pojave in dogodke, predvsem za usodo milenijske Ogrske in za povojni položaj Madžarske, je v tiskalni zgodovinski in politični izvajanjem pečat enotnosti, vendar bo čitatelj dobil iz njih dokaj jasno sliko madžarskega stališča. In dobro je zlasti v teh časih čuti te glasove in spoznati njihovo ozadje! O sodobni Madžarski s politični strani razpravlja Italijan Rodolfo Mosca, ki pa v glavnem gotovo tolači prevladujoče stališče madžarskih vodilnih krogov. Pregled sega od začetkov dualizma do jeseni l. 1938, ko je Madžarska uresničila del svojih revizionističnih zahtev. Gyula Miskolczy je pisec daljše razprave o madžarski zgodovini, Szűnyi-Unger prikazuje ogrsko gospodarstvo, János Hankiss odpira »Pogled v madžarsko književnost«, Imre Váradi obravnava kulturne stike z Italijo, Luigi Salvini razpravlja o italijanskih odmevih v madžarskih pesmih, Ervin Ibl pa prikazuje razvoj upodabljalne umetnosti. Pogrešamo oris madžarske glasbe, ki bi bil nemalo zanimiv. Tudi ta zvezek je okusno ilustriran in opremljen z bibliografijo.

Zbirka »Il Mondo d'oggi« je z dosedanjimi knjigami uspešno pokazala zanimanje Italijanov za tuje dežele in bi samo želeli, da bi v nji čimprej izšel tudi zbornik o Jugoslaviji.

Ivan Vesel-Vesnin

Imel ni hčere in imel ni sina — pač, pač! saj tu njegova je rodbina, tu polno krasnih ruskih mladih otrok! Obzor mu bil globok je in širok ko ruskih pesnikov očina...

S. Gregorčič, Ivanu Veselu v spomin. Ko sem se pred 12 leti začel podrobno zanimati za zgodovino svoje rodne občine, so mi najstarejši očanci še vedeli povedati, da je bil iz naše doline dekan Vesel. Ali ta se je rodil v »Velikem Mengišu« št. 22 dne 16. 8. 1840. V Mengišu sem bil parkrat na seji odbora, ki je pripravil proslavo Tridnove stoletnice. Nihče pa ni poznal Vesela, čigar spomin naj bi po mojem nasvetu poživil letos trg Mengiš. Zupnik F. Kušar — žrtve roparskega umora 1930—ni je na dopisnici sporočil, da je oče Luka vpisan kot »Inovhner« (gostač). Naslednik Janko Sušnik pa mi je 1937. na enak način še dodal materino ime: Elizabeta Koman.

Luka V. iz Travnika v Loškem potoku je bil prejšnje »krapare«, dalje služil vojak prostak. Sorodnik Franca V., kavarinar v Lj. na Miklošičevi c., se je domislil besed svoje babice, ki je 1905. pravila, da sta dva brata njegovega deda še pred vojaško službo krenila v svet: Janez je dimnikaril po Banatu. O drugem pa ne ve nič podrobneje. Sodin, da gre za Lukeža, ki je nemara iz krpararja postal »župar« ali podčastnik. »Po župi je udaril« so rekali o takih, ki so po 12 letih vojništva dobili kako državno službo. In res, duhovnik in pesnik J. Bilc omenja v Vesninovi osmrtnici (S. 191, št. 37 in 39): Oče se mu je preselil v Lj., kjer je bil mitničar in pozneje prejemnik na mitnici, ali užitniški paznik, kakor ga imenuje drugi njegov živopisec, I. Vrhovnik.

Po Vrhovnikovem napotku sem potkal pri dveh sestrah šiviljah v hiši prof. Plečnika, Karunova ulica. Ena njih, Marija Koman, se je navzlic veliki priletnosti še spomnila, da se je dekanov oče priselil z Dolenjskega. Naš slavljencec, ki je najdalje služboval kot dekan v Trnovem na Notranjskem, je bil torej sklopek dolenjskega očeta in gorenjske matere. Ali naj domnevam, da je materin deklinski priimek kaj, zvezi s Kurngorovim plemenom Koman, ali zvezi s Kurngorovim? Bržkone gre za naročno izreko imena Kolman — kakor Vok ali Dogan (volk, dolgan).

Dolenjski vpliv pri Vesninu se zdi krepkejši od gorenjskega. Saj ko je duše pasel v Starem trgu pri Ložu, je moral večkrat v Loški potok, drugače ga ne bi bil tako živo in šegavo orisal (Novice, 1861). Tu beremo, da je dom njegovega očeta: »Kraj, ki dosti posebnosti ima, ki jih drugod ni ali vsaj ne združenih tako.«

Tu sreča ljudsko prerokbo, da bo Loški potok jezero postal. V eno izmed številnih kraških jam so baje vrgli psa, ki je čez tri dni prišel na Blokah iz zemlje. — Učitelj I. Lavrič iz šegove vasi, avtor popevke, nastajene v Glonarjevi zbirki »Zalostne« 1939, pod naslovom: V snegu zmrznili... je deležen te pohvale: »Vrli Slovenec je in si jako prizadeva s šolarji: ne samo navadne šolske predmete uči, temveč tudi sadjerejo; navpravl je blizu šolskega poslopja lepo drevesno solo.«

»Kar jezika tiče, govoril tu jako čisto, veliko lepih besed se še najde med ljudstvom, ki drugod niso znane; snovh nemčevanja tukaj ni.« Dalje poudarja, da hrvaško znanje, na da ne mečajo hrvaških besed v slovenščino... Danes bi Janez Vesnin ozvali, da se tudi v tem odročnem okolišču kaže ljubljanski vpliv: kampelj iz-

podriva naše glavnice, »izgledati« stopa na mesto glagola »zdeti se« celo v preprosti knjižniški ustiti, itd.

Na loško-bloško krajino, sedanjí smučarski raj, je mladi bogoslovec mislil ob pisanju novele »Bojmir«, ki riše pačee japonskega mesta Metula, saj so v tem središču izpred Kristovih časov videli današnje Metlje, seve po krivem.

Naš dušebrižnik, ki je prečital Shakespeara, Goetheja, Calderóna, Danteja, pa ni maral za bogoslovna dela. Zadržna leta ni naračal ne v roke jemal krščansko političnih časnikov ali zbornikov. Obojal je namreč narodu pogubno nasprotje, ki se je kresalo med naprednim in katoliškim taborom. »Odbijte roge strastnim prenačenežem na obeh straneh, pa bo mir med Slovence«, je rad ponavljal. Zato pa se je tem bolj poglabljal v psalme, ki jih je uspešno ponašil. Potapljal se je dalje v jugoslovanske književnosti, predvsem pa v rusko. Kakor njegov duhovni brat I. Vrhovnik, ki je na to ali ono knjigo zapisal »polučil« (dobil), je bil naš godovnik goreč prijatelj ruskega slovstva. Plod te ljubezni je Aškerčeva izdaja: »Ruska antologija in slovenskih prevodi« (1901).

O njih sodi I. Grafenauer v Nar. Enc. SHS po pravici, da so gladki in da kažejo pesniško občutje. Dr. Preobraženski meni, da so preblizu izvirniku, a boljši od Mencingerjevih. (ZIS, 6. 2. 37). V isti št. poroča B. Borko, da jih je užival že v detinstvu. Dnevnik S. jih je 7. 2. 37. nekaj ponatisnil za Puškinovo stoletnico. Tega potomca Abesincev je naš Vesnin prvi sloven (LZ 1899, 328, 511).

Glaserjeva Zgod. sloven. slov. IV. povzdičuje našega literata: »Jezik izobren, tako da V. daleko presega vse druge pesnike v stroki nabožne poezije«. Njegovo ime našliš pogosto po slovenskih knjigah, na pr. v Mencingerjevih Izbr. spisih, Povesti (15), Abadon (3), Meja hoja (XVIII, XX), A. M. ga v politiku S. 14, 10, 39. naveda poleg Umka, Kvetka, Blica. »Slovenski jezik« 1939, itd. Njegovo literarno znanostno je uredil I. Vrhovnik (J. 9. 3. 37). Da smo Vesnina premovali upoštevali, trdi moj imenjak dr. Tine D. ki moža negreša v Albumu slov. književnikov (DS 1928, 159).

Vneti rusofil je za kanto preminul 10. dec. 1909. Ta dan stoji v škofjskem letu. Aškerču se je v nekroloru vrnila pomota (LZ 1901, 60). V tem letniku se omenja Vesel št. na s. 624 in 722. Enako v DS 1901 (63), v SN 1900 (285) in nel. 1901 (21). Slika na vidiš v KMD 1904. Med prečitatimi viri je Marnov Jezik 30. »Novice« 1873. naštevajo proti grobi »Prepise duhovnike pisatelje, vmes našega slovniika«.

Tako smo si za trenutek nomašli duševni obraz Ivana Vesela, ki je moral obževati Pomlad ali Vesno. Njegovo stališče v narodnem oziru je vzorno. Ko bi se pri nas povsod izvajala njegova načela, glede vzgoje naraščanja, ne bi bil med nami nihče za neto kolo, ali sodobneje rečeno, za neto koleni.

A. Debeljak

Zaniski

»Popotnik«, časopis za sodobno pedagogiko, je s prvakom izšlo 9—10 številko zaključil 61. letnik. O idejnih smericah lista, ki ga urejajo Ernest Vranec, smo nedavno poročali poseben članek. V zaključni številki tega vsebinsko bogatega in poletnega letnika prinaša na uvodnem mestu članek univ. prof. K. Ozvalda »Pri-

mum živere!« Tudi v tem zvezku je serija člankov posvečena enotnemu problemu in sicer bodoči slovenski ljudski šoli. Martin Mencej razpravlja o odnosu našega naroda do ljudske šole, Vlado Majhen piše o organizaciji reformiranega slovenskega šolstva, Matija Senkovič razglablja smerice za reformo slovenske ljudske šole. Ivo Švarc razvija svoje poglede v šole bodočnosti. Mirko Vauda se bavi z bodočnostjo višje ljudske šole na vasi, Boris Debevec pa piše o statistiki kot znanstveni pomoči pri delu za temelje nove šole. V rubriki Iz šolskega dela so objavljeni prispevki Julija Kontlerja, Milosa Ledinka, Avgusta Rozmarna in Ernesta Vranca. Dolga Prešeren potoka o temeljnih načelih za načrt novega šolskega zakona v banovini Hrvatski. V književnem pregledu ocenjuje M. N. spis dr. Draga Zajca »Problematika inteligentnosti testov«.

»Nova ruska književnost«. Pod tem naslovom je začel Bran Mesarović v Beogradu izdajati v obliki knjižice žepnega formata in po nizki ceni (3 din) okrog sto strani obsegačo zvezke s prevodi iz sodobne ruske književnosti. V prvi številki je objavljena proza Fjotora Sologuba, Jevgenija Zamjatina in Jurija Olješe, poleg pesmi Majakovskega, Sologuba, Aleksan-

drovskega, Krylova i. dr. Knjižnica bo izhajala v mesečnih zvezkih. Tiskana je v latinici.

Zagrebačka »Nova Evropa« je pravkar izdala junjsko-juljsko številko z naslednjimi članki: V uvodniku »Borba protiv nepravde« se bavi dr. Slobodan Popović s poglavitnim moralnim problemom sedanjega razvratnega časa: z borbo za resnico in pravico. Dr. M. Kus Nikolaev je pisec zanimivega orisa osebnosti in življenjskega dela Leva Trockega. S. Stedimilja se bavi z vprašanjem »Statut Revolucionarne Organizacije, i Crna Gora«. V političnem pregledu objavljeni sestavi se tičejo aktualnega položaja: Ivo Kolbe razglablja v članku »U teškim časovima« o našem položaju v času, ko se ruši ves sistem evropskega ravnotežja, dr. Curčin se bavi z odnosom Jugoslavije in Rusije v zvezi v evropsko vojno, dr. Oton Ambrož pa v svojem pismu iz Rima označuje razloge italijanskega vstopa v vojno. V Ekonomskem pregledu razpravlja V. Manakin o potrebi načrtnega gospodarstva, A. Bilic pa o vprašanju, ali je ameriško gospodarstvo sprejel. Številko zaključujejo književna poročila in beležke o pokojnem slavistu V. Rozovu.

Filmi bodoče sezone

Veliko zanimanje za nove ruske filme

Zagreb, 22. junija. Evropski vojni zapletljaji so povzročili mimo drugega tudi zanimljive zapletljaje v dobavi filmov. Prav zaradi tega se domača javnost tudi toliko zanima za vprašanje, kakšne filme bomo imeli priliko gledati prihodnje sezone. Do zadnjega se je naše občinstvo, ki si je tudi glede filma izgladilo svoj okus tako, da je postalo že zelo izbirčno s postrežbo, navedeno predvsem za francoske in češke filme, za izbraneje ameriške, deloma tudi za filme nemške in italijanske produkcije. Čeprav ga je močno zanimal tudi rusko-sovjetski film, pa ni imel prilike, ogledati si ga in ga preeniti. Zdal pa je občinstvo pričelo dogodkov, po svetu prišlo deloma še ob to, kar je imelo do sedaj.

Takoj od začetka vojnih sovražnosti je bila v Franciji precej omejena filmska produkcija, težave so bile tudi z ameriški filmi dobavljati in tako je na filmskem trgu zavladala precejšnja nejasnost.

Zagrebaški knjiž. ki imajo priliko stika z raznimi agencijami, ki posredujejo v Jugoslavijo dohove ameriških filmov, so se pri teh zadevah glede vprašanja dobav v prihodnji sezoni, toda izvedeti niso mogli nič gotovega. Najbolj jasen je bil odgovor, da so zaloge filmov, ki še niso prišli v

jugoslovenskih kinematografih na spored, dokaj majhne, da je preskrbljeno tudi za to, da pride k nam nekaj v sosednih državah predvajanih ameriških filmov, da pa današnje politično stanje povzroča glede tega precejšnjo negotovost.

Nasprotno pa vlada s francoskim filmom popolna negotovost. Velikih novih filmov izra vojne v Franciji niso več izdelovali, današnje politično stanje pa tudi ne daje nobenih upov na skorajšnje izboljšanje. Prav tako se ne moremo nadejati češkega filma, ki si je v vsej Jugoslaviji, zlasti pa še v Sloveniji pridobil prav poseben ugled in zanimanje občinstva. Čehi sicer nadaljujejo s svojo filmsko produkcijo, toda tušina njihovih filmov ne bo imela prilike gledati, ker je izvoz češkega filma iz protektorata zabranjen.

Kot nov in zelo važen činitelj na stopa sedaj v o prednje zanimanja ruski film tako v filmski stroki kakor tudi pri lastnih kinogledališč, pri zastopnikih filmskih društev in še zlasti pri občinstvu. V začetku svetjega razvoja je bil sovjetski film izključno propagandističnega značaja. Filmska industrija je izdelovala izključno le filme revolucionarne vsebine. Zavrpla je povsod prevladujoči sistem filmskih zvezd in zvezdnikov, posebnih glavnih vlog niso si

lili v ospredje. Kasneje so se oprijeli hudoževnega načina. Vsak, tudi najmanjši igralec je bil dober umetnik. Medtem ko je ostala svetovna filma ka produkcija posvečala važnost predvsem trgovskemu uspehu, so Rusi v prvi vrsti zasledovali propagando, ki je kasneje pogloma izginala, na njeno mesto pa je vse bolj prihajal čisto umetniški interes. Rusi so zaposlili nekaj odličnih režiserjev, katerim je uspelo tudi v sami propagandi dati umetniški značaj. Sodobni sovjetski film pomaem stopa iz strankarskega okvira. In kjerkoli po svetu se ti filmi pojavljajo, dosegaajo baie velike uspehe. Zato pa je povsem razumljivo, da tudi naše občinstvo s posebnim zanimanjem pričakuje prihoda ru ko sovjetskega filma, ki ga bo imela po vsej verjetnosti priliko gledati že prihodnje sezone.

Osnovna in najmočnejša osebnost sodobnega ruskega filma je režiser Davzenko, ki ga nazivajo »pesnika ruskega filma«. On je ustvaril slovite filme »Zemlja«, »Arzenal«, »Ivan«, in »Cikors«. Ker je bil Davzenko, preden je postal režiser, karkaturist, prevladuje v njegovih filmih izrazita in skrajšana poteza glavne ideje. Poleg Davzenka deluje v Rusiji še nekaj dobrih režiserjev. Po romanu Alekseja Tolstega je režiser Petrov izdelal grandiozno delo »Peter Veliki«. Ta film je izdelan najskrbneje od najdobrejših do velikih prizorov, in to takih prizorov, kakršne je le redko videti v kakšnem drugem filmu.

Pri nas se ne da reči nič gotovega, kdaj bomo imeli priliko videti te filme. Baje so neke zagrebaške trditve že kupile v Sofiji, kjer imajo poseben sovjetski kinematograf, 23 filmov sovjetske produkcije. Toda ne ve se še, kdaj bo možno te filme uvoziti, kdaj bodo bodo lahko cenzurirani in kdaj bodo prišli na spored. Trdi se celo, da bo ruska trgovinska delegacija v Beogradu sama prevzela skrb za način dobave filmov. Iz Zagreba poročajo, da je vsakogar gotovo dejstvo, da bomo v prihodnji sezoni gledali ruske filme, ki jih občinstvo že nesporno pričakuje. Iz krogov filmskih podjetnikov v Zagrebu pa prihajajo tudi vesti, da z ruskimi filmi pri nas še sedaj delajo velike poble. Ali je to res, je seveda težko vprašanje, kajti doslej pri nas še noben ruski film ni bil registriran. niti ni potrjena kakšna pogodba o nakupu, tudi ni bil noben film zacmrjen, čeprav dva filma že dolgo čakata na carini.

Prihranki na olju



V današnji dobi vedno večje racionalizacije, za katero težimo na vseh delovnih področjih, predstavlja postopek obnavljanja starega in porabljenega olja iz strojev, avtomobilskih in Dieslovih motorjev pravo blagodat. Če se vpoštevata, da se s takim postopkom morejo ne samo prečistiti, temveč tudi obnoviti razna sredstva za pranje, katerih se poslužuje tekstilna industrija — in to po bencin, bencol in tetraklor, nadalje glicerini iz hladilnih strojev ter vsa ostala olja — tedaj pač ne bo odveč, če izpregovorimo o regeneratorju Schleglovega sistema nekoliko besed.

Regenerator za staro in uporabljeno olje deluje dvojno: pocenjuje potrošeno motornih olj njihov pogon in obenem jim omogoča, da olje tudi pogosteje menjajo.

Tudi olje najboljšje kakovosti vsebuje poleg stabilnih sestavin nekatere kemične dele, ki so bolj ali manj pristopni kvarjenju ter po gotovem času z uporabo kakor tudi z vplivom kisika iz zraka razpadajo in potem skupno z oljnatim izgorom, čadom, prahom, obrušeniimi deli kovine, z vodo in delci pogonskega goriva odvzemajo sposobnost mazanja.

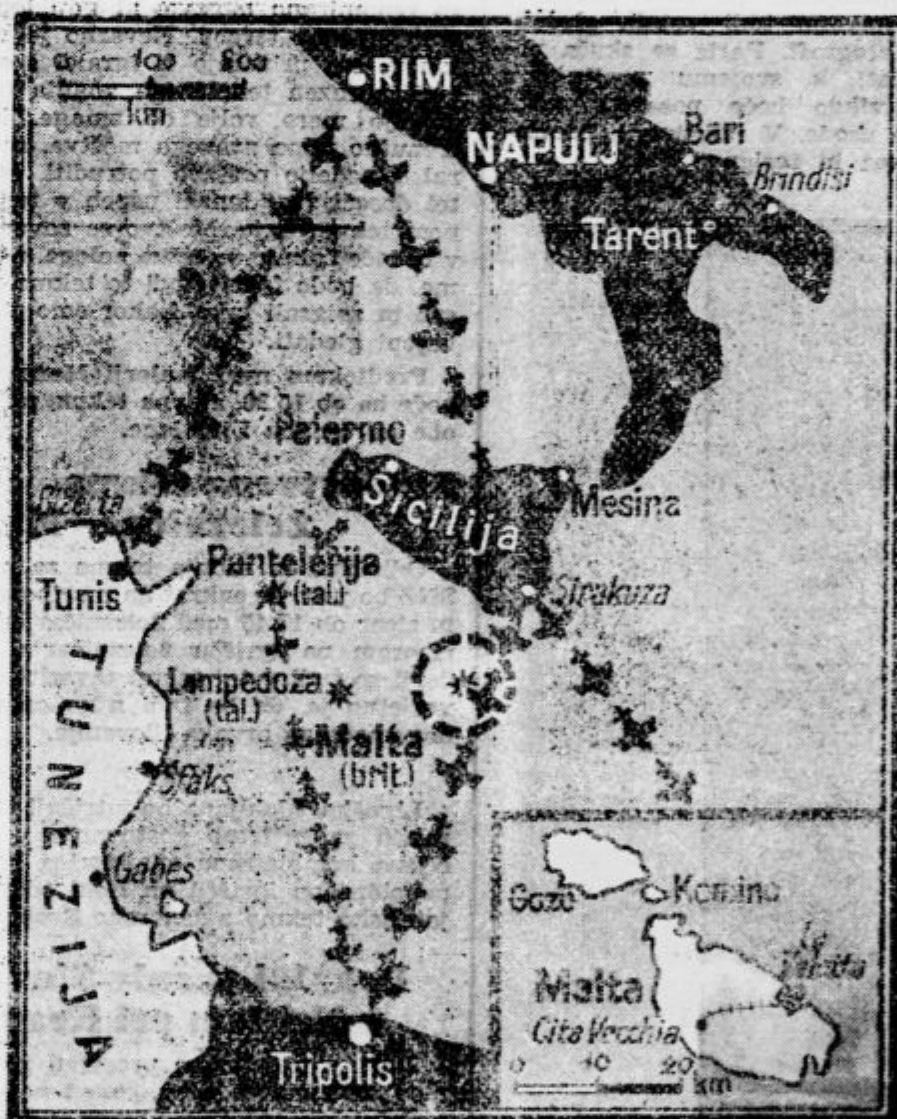
Z elektriko greči aparat za regeneracijo, v katerega gredo 15 litrov starega in uporabljenega olja, izvlači po kemični poti — to se pravi: z rafinacijo, nadalje s filtriranjem in destilacijo — brez sledu ne samo vso nečistočo mehničnega porekla, marveč tudi vse produkte, ki so nastali z razkrajanjem olja, tako da je na ta način ponovno pridobljeno olje takoj uporabno za iste svrhe kakor prej, to je: za mazanje motorjev in strojev.

Stroški za obnovu olja so skrajno neznamitni ter iznašajo nekaj nad 1 din pri litru. Vsem interesentom lahko sporočimo, da pridobijo od starega in uporabljenega olja, ki je normalno onečiščen in srednje viskoznosti, celo do 95% regeneriranega čistega olja.

Neka električna centrala, ki je regenerators Schleglovega sistema vsestransko preizkušala, se ga zdaj poslužuje za regeneracijo svojih mineralnih olj kakor tudi olj štirih Dieslovih motorjev po 425 ks. Ta električna centrala je sponožila tovarene regeneratore Schleglovega sistema, da je sposobnost mazanja regeneriranega olja po regeneraciji spet polnovredna, tako da v tem obratu že dalje časa ni treba kupovati svežih olj. Enake in podobne sodbe je dobila tovarna tudi od strani drugih podjetij, tako: od avtomobilskih podjetij, rudnikov, mlinov, žag, opekarn, tovarn sladkorja itd. To so sama podjetja, ki obratujejo v velikim strojnem parkom, v katerem se pogosto nahajajo delovni stroji visokega pogona in ki so zato tu, da je njihova vzdržnost čim večja ter je zanje treba imeti vedno takšno olja, kjer je med strojnimi deli neoporečen »oljni film« za mazanje. Tak regenerators je primeren tudi za čiščenje mastnih ostankov tovarn suhe mesnine, kakor tudi olja, na katerem so se pekle ribe. Taka olja in masočobe seveda po regeneraciji niso več sposobna za prodajo ali za potrošnjo, lahko pa se porabijo v tehnične svrhe. Nebroj takih aparatov obratuje danes po vsem svetu, v Jugoslaviji jih je že več kot 170. Zastopstvo teh aparatov ima tvrdica »Tehnikum«, Zagreb, Washington trg 1.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

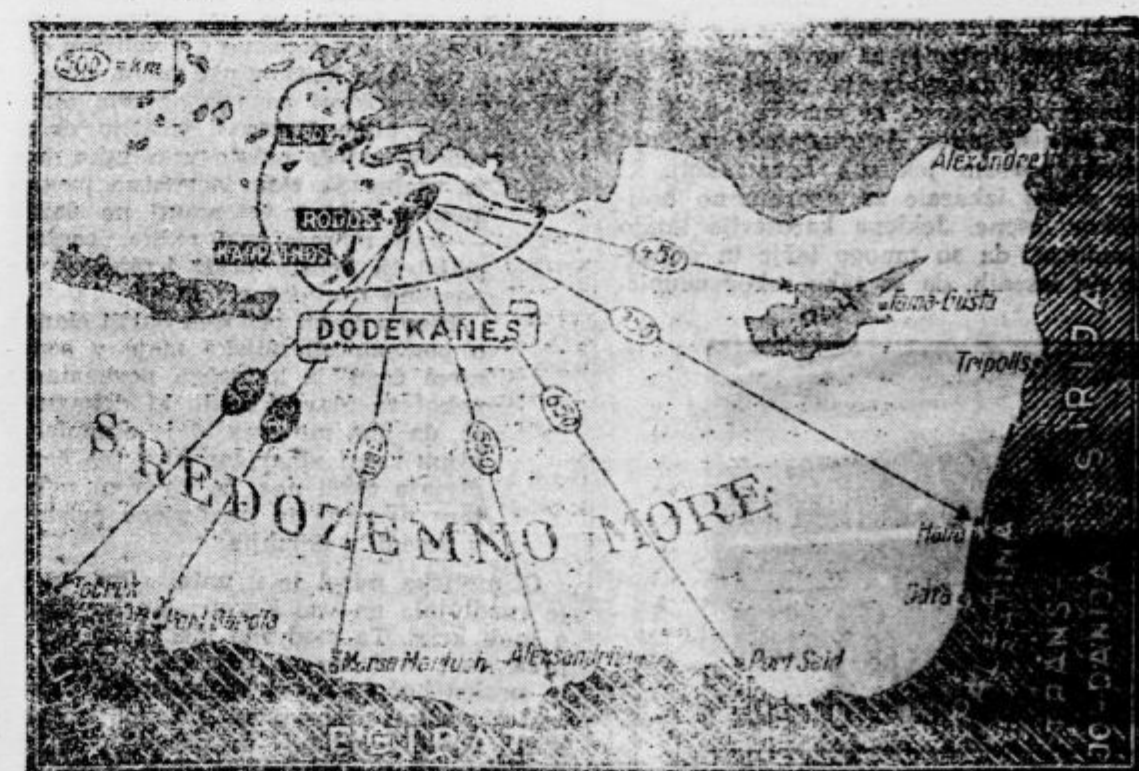
Italijanska oporišča v Sredozemlju



Ta dva zemljevida nam nazorno predstavljata dve glavni italijanski strateški oporišči v Sredozemlju. Prvi zemljevid nam prikazuje srednji del sredozemskega potoka in Sicilijo ter s Tripolisom v Libiji. Tri glavna oporišča obeh vojnih strank so tu Italijan ki čtik Pantelleria med Sicilijo in Tunisom, francoski med Tun in Bizerto ter britanski blok Malta. Letala na zemljevidu prikazujejo glavna italijanska letalska oporišča ter temo povezanost Italije z njeno kolonijo v Libiji. S prikazanimi oporišči čtik Italija veš srednji del Sredozemlja pod vojno nadzorstvom in lahko uspešno cvrta slikarno

zvezo, nasprotnega brodovja med zapadnim in vzhodnim Sredozemljem. Njena pozicija se bo z izločitvijo Francije še bolj okrepila.

Na drugem zemljevidu pa je glavno strateško oporišče Italije znano otčije Dodekanez v neposredni bližini turške obale, od koder lahko izvajajo italijansko letalsko operacije v več smereh, kakor je to zaznamovano na zemljevidu s črtami in označbo razdalj. Otok Cipar je v angleški posesti, Kreta je grška. Libija je italijanska, Egipt in Palestina sta v vojaškem pogledu na razpolago Angliji, Siriji pa je francoska.



V zasedenem Parizu

Prvo pismo iz francoske prestolnice po zasedbi



Pred versajskim gradom
Nemška vojska ogleduje versajski grad

Pariz, 20. junija.

Jutri bo preteklo teden dni, odkar smo videli zadnjo uniformo francoskih bojevnikov in prvo motorizirano četo tretjega rajha. Res da smo videli potem še oddelke ujetih francoskih vojakov pri prehodu skozi Pariz. Človek ne ve, kaj strašnejše in žalostnejše: gledati te ujetnike, povajane in s povešenimi glavami ali civilno prebivalstvo ponosnega Pariza, ki kakor topi bulji mimo ujetih francoskih vojakov v daljavo... v daljavo, kakor da išče in sprašuje, kaj mu še prinaša usoda, kaj mu prinaša jutrišnji dan. Kajti vojna poročila so cela strašnejša od nemških. Stalno umikanje francoskih čet, stalno napredovanje nemških vojakov in najbolj utrjene trdnjave padajo druga za drugo. Nemci zavzemajo mesto za mestom in so pridni, če globoko v sredino Francije. Nihče ne ve več zasledovati bojne gibanja na zemljevidu, da si ne ubije še ono malo nade, ki mu jo puščajo francoska uradna poročila.

Ne vem iz lastne izkušnje, kako so se stvari razvijale na Poljskem, toda verjetno je, da je tam prišlo do strahovitih pouličnih bojov v mestih, ki so se branila. Tu v Parizu pa stvari potekajo povsem drugače in če bi se po množstvu bojnih voz in nemških uniformah ne poznalo, kdo je gospodar mesta, bi se to občutilo samo po mirnih, skoro zapuščenih stranskih ulicah — bulvarji menda še nikoli niso bili tako živi — in po tem, da se povsod vidijo skupine beguncev, kako se vračajo v nasprotnem pravcu ter rinejo pred seboj vsake vrste vozčke, naložene z ono jedno imovino, ki so jo pred par dnevi rešili iz svojih domov.

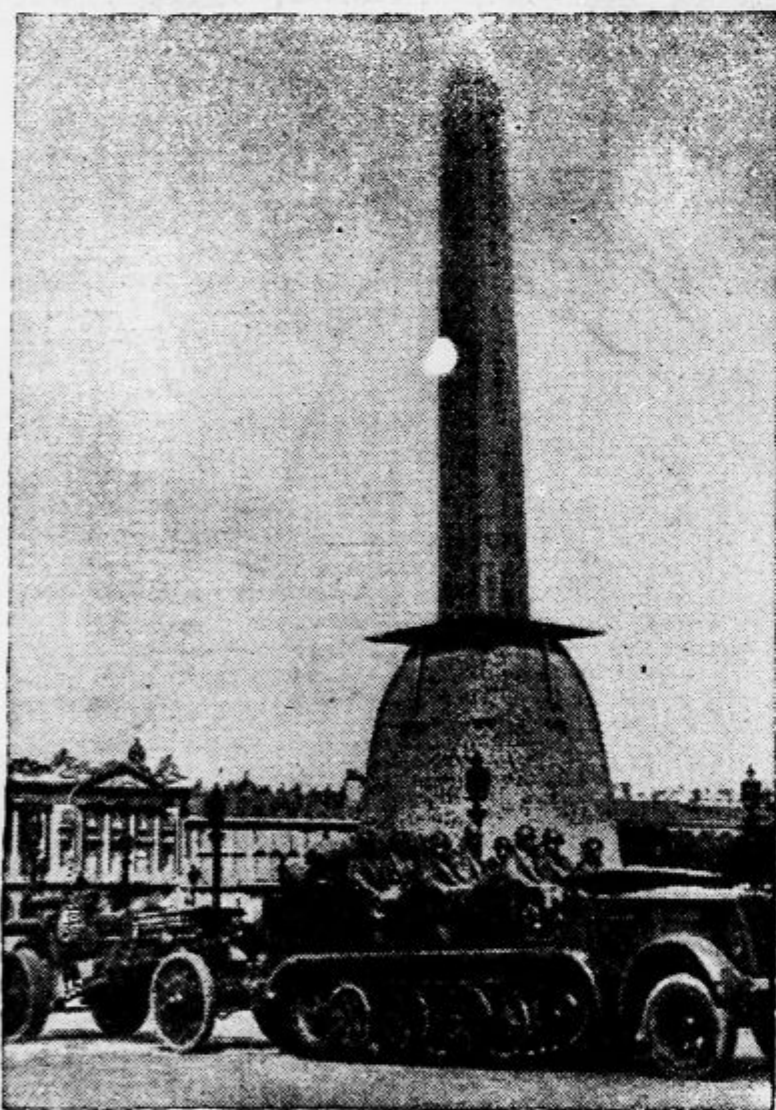
Nemci so urelili svoja poveljstva in pošiljajo svoje čete po endnem odmoru

dalje. Uprava je ostala še v francoskih rokah, pošta, militarizirani gasilci, policija in žandarmerija, vse to posluje dalje, kakor da se medtem ni zgodilo prav nič. Prehrana mesta je že kolikor toliko v teku in na trg prihaja vse, kar se lahko privleče brez tovornih avtomobilov, kajti število motornih voz je zelo omejeno, pa tudi bencina ni na razpolago. Kavarnarje so odprte in posli gredo nekaterim zelo dobro; nemški vojaki obilno trošijo svoje marke, ki danes vsaka velja po 20 frankov. Mnoge trgovine so še zaprte, ker so njih lastniki v begunstvu, nekatere pa že delujejo. Predvsem so se židje kmalu znašli v novem položaju. Pridno trgujejo in so zelo uslužni nasproti vojakom, kar jim je tem lažje, ker židje po večini znajo nemško, vojaki pa ne vprašajo po veri in narodnosti.

Razporeženje domačinov, — sem računam tudi one tujce, ki globoko sočustvujejo s Francozi —, je bilo splošno potlačeno, danes pa se je umaknilo popolni brezbrzičnosti. Nemških vojakov je povsod dovolj. Najbolj seveda posejajo grob Neznanega vojaka, cerkev Notre Dame in razna zgodovinska znamenita mesta. Nemška vojska prireja izlete vojakov v Pariz. Na dvajsetih kamionih hkrati se pripeljejo čete, da si v Parizu oddahnejo, dočim jim poznavalci mesta razlagajo razne znamenitosti.

»Matine« in »Victoria« sta edina lista, ki danes izhajata v Parizu. Objavili so že, da v kratkem začne delovati »Comedie Francaise«, postopoma pa bodo začela z rednimi predstavami tudi ostala gledališča in kinematografi. Pariz se skuša polagoma vračati k svojem prejšnjemu življenju. Marsikdo hoče pozabiti težke čase nesrečne usode. V razgovorih prevladuje negotovost in resignacija...

Julij Urlep



Obelisk iz Luksorja

na Place de la Concorde v Parizu ob mimohodu težkega nemškega topništva

Avtobuse izdelujemo doma

Ljubljana, 28. junija

Zdaj pa zdaj se pojavljajo na ljubljanskih ulicah nenavadno veliki rdeči avtobusi s svetilnimi grbi mesta Beograda. Povsod, koder se tak orjak ustavi, se zbere okrog njega mnogo radovednežev. Kaj neki počnajo ti prazni beograjski avtobusi po ljubljanskih ulicah?

Beograjska občina se je odločila že pred časom, da uvede na nekaterih progah, posebno takih, ki imajo precej vzpona in padca, namesto dosedanje električne cestne železnice avtobusni promet. Izkazalo se je, da na takih progah in pa tam, koder je

tudi sicer velik promet, cestna železnica močno ovira hitro kretanje vseh ostalih vozil. V Beogradu pa so poleg tega imeli na nekaterih klančih več zaporednih nezgod, ki so zahtevale tudi človeške žrtve.

Pri razpisu licitacije za nove velike avtobuse je bila najugodnejša ponudba ljubljanske Avtomontaže, ki ima svoje delavnice v Kamniški ulici. Avtomontaža izdeluje avtobuse povsem jeklenih konstrukcij, ki so se doslej izkazale za neprimerno boljše kakor lesene. Jeklene karoserije imajo to prednost, da so mnogo lažje in odpornejše od lesenih, da so tako rekoč neunič-

ljive. Zaradi posebnih jeklenih cevi, oglatih in okroglih profilov, ki jih pri teh karoserijah uporabljajo, je tudi prostornost večja, s čimer se poveča tudi udobnost potovanja.

V avtobusih, kakršne je Avtomontaža doslej dobavila beograjski občini, je udobnih mest za 53 potnikov. Za silo pa jih more vozilo sprejeti skoraj 100. Avtobusi, ki so izdelani po najnovejših izkustvih, imajo poseben vhod in izhod, ki ju uporablja vozač s svojega sedeža tako, da jih samovoljno ni mogoče odpreti, čim se vozilo spravi v tek. Vozačeva kabina je popolnoma ločena od prostora za potnike, ki jih ni več treba opozarjati na prepoved razgovaranja z njim. Karoserija vozila je vsa izolirana proti vročini in ropotu, tako da je vožnja v resnici udobna.

Avtomontaža je dobila od beograjske občine naročilo za okrog 50 takih avtobusov in je večina že v prometu. Sedaj izdeluje tvrdka še poslednjih osem vozil, ki bodo že v 14 dneh v prometu po beograjskih progah.

Zaradi stalno naraščajočega motoriziranja prometa v Beogradu pa so se odločili, da odpravijo še več prog električne cestne železnice in jih nadomestijo s trolejbusi, ki so mnogo okretnejši in v njih vzdrževanje na že tlakovanih cestah tudi cenejše kakor pri cestni železnici, pri kateri gre velik del investicij na spodnji stroj, na tirnice. Posebno tam, koder je doslej že nepeljan vod za cestno železnico, bo kaj lahko postavili v promet trolejbus, za katere je prav tako potreben električni vod, odpadajo pa tiri, izogibašča, kretnice in podobno.

Tudi na razpis za nabavo večjega števila trolejbusov je ljubljanska Avtomontaža stavila svojo ugodno ponudbo in kaže, da bomo v Ljubljani izdelali tud, ta vozila za beograjski cestni promet. Ponudbe so doslej pokazale, da so avtobusi in trolejbusi, doma izdelovljeni, mnogo cenejši od uvoženih in kar je tudi važno, so zaradi vestne, solidne izdelave tudi zmogljivejši in trpečnejši.

SPORT

Spored za dva dneva

Sabljaški turnir za drž. prvenstvo

Danes in jutri ves dan se bodo v dvorani Trgovskega doma v Gregorčičevi ul. 17 borili za državno prvenstvo v raznih kategorijah sabljanja. Udeležba bo precej številna, vendar pa le nekoliko pod vplivom sedanjih nemirnih časov. Juniorske in damske kategorije bodo zasedene skoraj polnoštevilno. Podrobni spored je razdeljen takole:

DANES: ob 9. fletet juniorji, ob 11. sablja juniorji, ob 15. fletet damski naraščaj, 15.30 fletet juniorke in ob 17.30 fletet seniorske.

JUTRI: ob 9. fletet seniorji, ob 10.30 meč juniorji, ob 11. meč seniorji in popoldne ob 15. dalje sablja seniorji.

Vstop je k vsem nastopom brezplačen.

Dogodki na zelenem polju

Tudi ta dva praznika bosta v glavnem minila v znamenju nogometa. Pri nas doma prav za prav ne bo prav znamenitih dogodkov, dve važni srečanja pa bosta jutrišnje nedelje v Zagrebu in Beogradu, katerih končni izid napeto pričakujejo tudi izven naše domovine. V glavnem je treba za jutrišnje nedelje imeti v evidenci teletekme:

Pokalna tekma med Marsom in Kranjem

Za nedeljsko pokalno nogometno srečanje v Ljubljani vladajo med našo publiko velike zanimanje. Za dober sportni užitek bosta poskrbela oba kluba. Kranj je staro renomirano moštvo, ki goji lepo, koristno igro na terenu. Nevarno je vsakemu klubu, saj prinesejo ti igralci s seboj na igrišče razen tehnične znanja tudi precejšnjo mero volje do zmage. Mars ki trenutno nima pravega moštva, se bo moral v nedeljo pošteno potruditi, če bo hotel doseči vsaj lanski uspeh v tem pokalnem tekmovanju. Moštvo se zaveda da ga v bodoče čakajo še težke naloge, zato upajmo, da bodo fantje tudi to tekmo vzeli resno in zaigrali tako, kakor smo jih bili že vajeni gledati.

Predtekma med juniorji Marsa in Svobode ob 15.30, glavna tekma pa ob 16.45 obe na igrišču Ljubljane.

Prvenstvena tekma Železničar—Maribor

Odločilna in zadnja tekma za prvenstvo SNZ bo jutri še enkrat na mariborskih tleh, in sicer ob 17.45 med Železničarjem in Mariborom na igrišču Železničarja. Železničarji so tudi v tej tekmi favoriti in precej verjetno je, da bo tudi njim ostal naslov nogometnega prvaka Slovenije.

Ligaška Ljubljana bo jutrišnji termin izrabila za prijetno gostovanje v Zagorju. Njena kombinirana enajstotica bo tamkaj popoldne na igrišču na Loki odigrala prijateljsko tekmo z zagorsko Svobodo.

Pokalni turnir Slovana v Naklem pri Kranju

Jutri v nedeljo bo proslavil prvo obletnico ustanovitve eden izmed najagilnejših podeželskih sportnih klubov, SK Slovan iz Naklega pri Kranju. Novostanovljeni sportni klub se je v enem letu uspešno

razvil in ima sedaj razen nogometne še zimskosportno in lahkoatletsko sekcijo. Najbolj se uveljavlja nogometna sekcija in je moštvo letošnje pomlad odigralo že 12 prijateljskih tekem v katerih je pokazalo, da je že doraslo tudi močnejšim klubom. Tako je zabeležil Slovan lepe rezultate proti Savici (5:0), Ljubelju (10:0), komb. Bratstvu (3:1) in proti odličnemu juniorskemu moštvu Hermesa (2:1), vse v svojo korist. Po teh uspehih se je odločil, da priredi v proslavo obletnice ustanovitve pokalni nogometni braturnir.

Turnir se bo pričel ob pol 14. na igrišču v Naklem. Razen domačega moštva bodo sodelovali še komb. moštvo Kranja, Savica in SK Vič. Zmagovalno moštvo bo prejelo krasen pokal, ki ga je poklonila sportna trgovina Krašovec iz Kranja.

Upajmo, da bo občinstvo iz Naklega, kakor tudi iz Kranja pravilno razumelo prizadevanje mladih sportnikov na vasi in bo s čim večjim posetom podprlo to prireditel.

Dve tekmi za s.e. pokal

Tekmovanje za mali srednjeevropski pokal se bo jutri nadaljevalo s prvima dvema tekmama v semifinalu, ki bosta na naših tleh, in sicer med Gradjanskim in Rapidom v Zagrebu ter BSK in Ferencvarosem v Beogradu. Tekmi bosta vsakakor velikega formata in se obeta pri obeh ogromnem obisku. Lažje nastopiti imajo to pot zaradi šibkejšega nasprotnika Zagrebčani, Beograd pa je — menda zaradi silnega poleta, s katerim je madžarski prvak pred kratkim porazil sarajevsko Slavijo —, nekoliko v strahu, da domači niti na svojem igrišču ne bodo mogli spraviti dovolj visoke zmage, da bi mogli v revanšni tekmi računati na končno zmago in vstop v finale.

Razen navedenih prireditev z žogo bo po državi še nekaj srečanj manjšega pomena, tako dve kvalifikacijski tekmi za vstop v srbsko ligo, tekma za dunavski pokal med oslejško Slavijo in ŽAK-om v Subotici itd.

V Zagrebu bo v nedeljo važen sestanek med zastopniki HSS, SSS in Slovenske sportne zveze, na katerem nameravajo načeti in rešiti glavna sporna vprašanja glede nove organizacije našega sporta, zaradi katerih dozdaj delo za notranjo ureditev nikakor ni moglo uspevati.

Plavalno tekmovalno sezono bosta danes in jutri v Zagrebu otvorili ekipi beograjskega Bob kluba in Zagrebskega plavalnega kluba.

Kolesarji na Hrvaškem bodo imeli svojo prvenstveno dirko iz Zagreba do Vukove gorice in nazaj (158 km), za katero je med drugimi ban Hrvatske dr. Šubišić daroval krasen prehodni pokal.

Tudi naša bodi olimpijska misel!

Zdrave misli navdušenega sportnika z dežele

Te dni nam je pisal sportnik z dežele, ki je bil nekoč aktiven član atletske sekcije ASK Primorja, pozneje pa ga je življenjska pot zanesla v industrijski kraj na Gorenjskem, kjer po svojih najboljših močeh še zmerom podpira vsako stremenje za razvoj sporta in telesne vzgoje. Pisec je žalosten, ko vidi, da vsa naša javnost s tiskom vred posveča tako malo pozornosti sportu, pri čemer pa rad priznava, da baš naš list, čeprav ne v velikem obsegu, toda kolikor pač more, mnogo dobrega stori za propagando olimpijske ideje. Pristavil je željo, da bi tudi v bodoče ostalo vsaj tako, ker je vsako, še tako neznatno propagandno delo v tej smeri na deželi — kjer morajo taki redko posejani prijatelji sporta orati ledino — še posebno dragoceno.

Pismu je bil priložen daljši članek o pomenu olimpijske ideje v sedanjem času, iz katerega posnemamo nekatere glavne misli, ki dokazujejo, da ima mirovna ideja olimpijskega kluba vsem viharjem, ki v teh časih divjajo okoli nas, še zmerom nekatere neznane in navdušene pristaje v besedi in dejanjih.

Olimpijska misel je v vojni vihrli. Ki se je razvijala na vso Evropo lanko isen. v hudi krizi. Ta moderna ideologija skuša prekvastiti svet ter ga prerediti. V teoriji in praksi hočejo njeni propagatorji pokazati človestvu nieno stvarilno moč in tako spet doseči edino pravilno merjenje vrednot; kajti olimpijski duh daje prvenstvo le duhovnim vrednotam. Zato je

olimpijska mirovna ideja v bistvu kakor utež proti bogubnemu modernemu materializmu, ki razjeda harmonijo sodobnega človeka ter ruši sožitje med narodi. To nesoglasje je privedlo do strašne krvave borbe na severu in zapadu... Borba proti materializmu pa je poglavitno poslanstvo olimpijske ideje 20. stoletja.

Nikoli ne moremo dovolj močno poudariti velike važnosti vzajajanja človekovega značaja po metodi plemenitih sportov, zlasti onih, ki so jedro sodobnih olimpijskih iger, in sicer predvsem po vzgoji v atletiki — ki je sportni ideološki označilec kot edino pravilno ter jo zato iz utemeljenih in dokazanih dejstev skušajo uveljaviti in popularizirati vsepovsod.

Sportni pedagogi in vzgojitelji sploh, ki jim je poverjena odgovorna naloga klesati značaj naroda z vzgojo mladine, bi morali že v detinski dobi prikazati gojenecem vso veličino in vrednost sportne vzgoje, da bi tako s svojimi bogatimi učinki prodrla v dušo slehernega mladega človeka; da bi spoznal, ljubil, spoštoval in zvesto sledil vzvišenemu olimpijskemu smrtu. Neizpodbitno bi morali vsi vzgojitelji naše mladine svojim gojencem pojasniti ogromne koristi, ki jih prinaša vzgoja v plemenitih sportih ním samim in narodu ter človeštvu vobče — pa bi že v dolednem času sicer počasi, toda zato še bolj za gotovo lahko uspešno rešovali našo narodno nesrečo — alkoholizem in še mnoge napake, ki izvirajo iz njega. Cenravn je to vprašanje združeno tudi z gospodarskimi problemi našega vinogradništva, se je treba vendarle lotiti njegove rešitve, ker nas bo sicer ta bolezen poglajala v pogin. Posnemajmo vsaj v tem pogledu slavne in

junaške Fince, ki so bili pred desetletji v prav podobnih razmerah glede alkoholizma kakor danes mi Slovenci, pri čemer je seveda vprašanje alkohola pri Slovencih mnogo težje kakor je bilo finsko, kjer ni vinorodnih krajev. Toda rešiti se moramo za vsako ceno tega propanadja v alkoholu. Ker bomo sicer izgubili iz imenika narodov.

Ce sledimo razvoju sodobnega sporta, se moramo razen vnemi in volji čuditi tudi silni iznajdljivosti sportnikov, ki skoraj obenem, ko se izpopolnjujeta znanost in umetnost izpopolnjujejo prav tako sport z novimi pridobitvami, vprav kratkotrajnimi v »šlageriskem« smislu. Vzoredno s temi malo pomembnimi ter manj vrednimi sportnimi panogami na poznamo tudi take, ki vsebujejo duševne vrednosti v pravem pomenu besede: ki bogatijo človekovo dušo ter so ji potrebne v njeni izpopolnitvi. To je bil ideal prvih sportnikov na svetu, to je bila vodilna misel onih, ki so nam zapustili večno pravilo: mens sana in corpore sano!

Kadarkoli se poglabljamo v veličino olimpijske misli in pomni harmonije v razvoju duha in telesa, nam prihajajo na misel stari Grki in pa Finci modernega časa. Finski narod je pred kratkim preživel težko preizkušnjo in simpatije narodov so se zmerom na strani tega naroda, ki je najbolj dostojno nosil idejo olimpijske v dvajsetem stoletju. Niti štiri milijone ga ni, pa se je vendar dobro zavedal svojih velikih moralnih in fizičnih sil, ki si jih je privzgojil v sportu, da se je upal postaviti v bran tako številni premoči. Tako si je ohranil lastno državo in zlato svobodo, čeprav je moral utrpeti nekatere teritorialne žrtve. Takoj po končani vojni pa se je z vsemi razpoložljivimi silami spet lotil nove ureditve države. V najbolj žalostnih dnevih ta žilavi severni narod še ni zavrgel ideje, da bi izvedel letošnje olimpijske igre. Pod silo razmer je slednjič moral le kloniti, toda že kratko potem se je spet povrnil na delo za sport. Lepših in pomembnejših dokazov, kakšne koristi prinaša narodu olimpijska ideja, si skoraj ne moremo misliti.

Morda bo tudi pri nas kdaj ta misel dobila takšen pomen, kakor ga ima sedaj pri teh severnjakih. Zal je med nami še mnogo takih, ki vidijo v sportu tekanje za žogo ali iskanje drugačnih užitkov, kar seveda silno škoduje pravemu sportnemu razvoju. Sportniki, mi moramo skrbeti, da bo naš narod spoznal vrednost olimpijske ideje, mi mu moramo pokazati pot, ki vodi do olimpijskih uspehov. Mi moramo propagirati olimpijsko idejo sloge in miru, ki danes v medsebojnem spoštovanju družni narode v eno veliko družino. Dokler tega spoznanja ne bo, tudi ne moremo pričakovati izboljšanja. Prispevamo tudi mi mali Slovenci svoj skromni obol na večni ogenj olimpijskega miru, kajti le v tem znamenju si lahko obetamo lepšo in srečnejšo bodočnost.

Joža Hlebeč

Plavalci na delu

Propagandni nastop Mariborskega plavalnega kluba. V prizadevanju, da vzbudi tudi med širšim občinstvom čim večje zanimanje za lepi plavalni sport, bo izvedel Mariborski plavalni klub v nedeljo dne 30. t. m. popoldne svoj letošnji prvi javni propagandni nastop na Mariborskem otoku. Vabimo občinstvo, da v čim večjem številu poseti to propagandno prireditev, s katero hoče naš velik plavalni klub pokazati, da je kljub veliki težavi v svojem komaj enoletnem delovanju dosegel že prav lepe uspehe. Za propagandni nastop MPK na Mariborskem otoku v nedeljo popoldne ni posebne vstopnine.

Plavalna šola v Mariboru. Agilni Mariborski plavalni klub je v kopališču na Mariborskem otoku organiziral plavalno šolo, ki prav dobro uspeva. Plavalno šolo obiskuje že sedaj 25 tečajnikov in je med njimi več mladih plavalcev, ki kažejo izrazito nadarjenost. Tečaj je na Mariborskem otoku vsak dan od 14. do 15. ter obsega poleg sistematičnega pouka v plavanju in sportnem plavanju tudi pouk iz teorije o plavanju in primerne gimnastične vaje. Priporočljivo bi bilo, da se posebno mladina in tudi najmlajši vpisujejo v plavalno šolo MPK, ki skrbi za res sistematičen pouk v tem lepem in zdravem sportu.

Prvenstvo slovenske plavalne zveze v Mariboru. Mariborskemu plavalnemu klubu je poverjena izvedba plavalnih tekem za prvenstvo Slovenske plavalne zveze, ki bodo v dnevih 10. in 11. avgusta na Mariborskem otoku. Vsi plavalni klubi se že marljivo pripravljajo na to pomembno prireditel, ki naj pokaže, kaj pomeni in kaj premore Slovenija v plavalnem sportu. Mariborski plavalni klub pa si bo gotovo prizadeval, da bo to prireditel primerno organiziral in dostojno izvedel.

Mariborski plavalni klub (službeno). Za propagandni nastop kluba v nedeljo naj se javijo vsi plavalci točno ob 13.30 pod skakalnim stolpom na Mariborskem otoku.

I. jug. splošna plavalna šola v Ljubljani razpisuje svoj II. letošnji mladinski plavalni tečaj za srednje in osnovnošolce, ki bo trajal od 1. do 31. julija. Vpisovanje se prične 1. julija v kopališču SK Ilirije; oni izpod 14 let starosti morajo prineseti s seboj dovoljenje staršev. Vpisnina kot običajno. Vsi tečajniki morajo biti zdravniško pregledani pri šolskih zdravnikih ali pa naj prinesejo zdravniška izpravevala. Vodstvo.

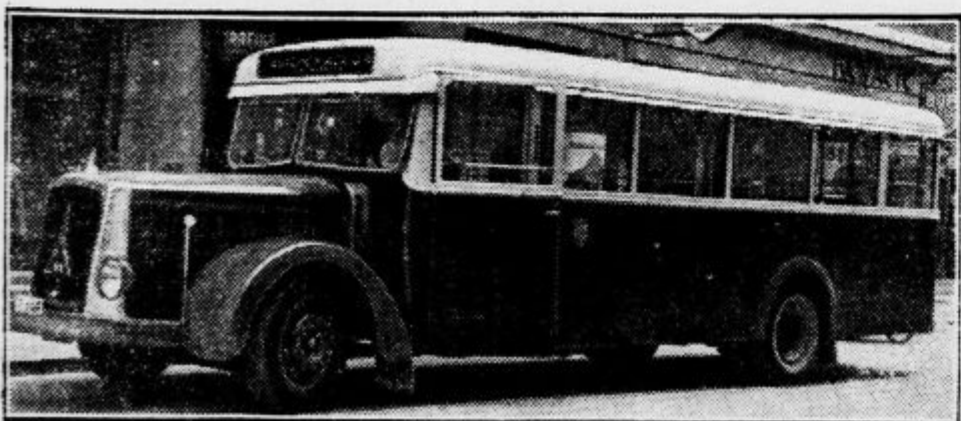
Jugoslovanski atletski savez je obvestil italijansko atletsko federacijo, da ne more poslati v Bologno ali Trst svoje reprezentance, tako da je že do zadnjega pričakovani mednarodni miting med Jugoslavijo in Italijo, ki bi moral biti v teh dnevih, dokončno odpovedan.

SK Mars. Postavi mostev za obe nedeljski tekmi sta razvidni na oglasni deski.

SK Svoboda (Ljubljana). Moštvo za tekmo proti Marsu naj bo jutri ob 15. v naši garderobi.

SK Jadran. Danes ob 9.30 morajo biti na našem igrišču vsi igralci I. skupine zaradi tekme za trening. Adamovič in Štefanovič sigurno! Juniorji isto tam v nedeljo ob 8.30 zaradi tekme z Ljubljano.

Slovenska atletska zveza (službeno). Prihodnja seja bo v petek 5. julija ob 20. pri Mikliču. Pozivamo vse lahkoatletske sodnike, ki so opravili sodniški izpit v jeseni 1. 1939, da pošljejo čimprej dve sliki in din 50.— za sodniško legitimacijo. Oboje je poslali na naslov tajnika SAZ, Milutina Zupančiča, Ljubljana, tehn. razdelek, Vrazov trg 4.



Avtobus, kakršne izdeluje ljubljanska tvrdka Avtomontaža za beograjsko občino

Spalnice
malu rabljeno, prodam.
Novi trg 1/1, levo.
16561-12

Razno pohištvo
zaradi majhnega stanovanja
poceni prodam.
Krapec, Kazina 11. nad-
st., desno.
16363-12

Moderno spalnico
kompletno in kuhinjo pro-
dam zaradi selitve. Lombar-
ska steza 8b, pridruž.
16651-12

Jedilnico
rabljeno, s dobro ohrane-
nim, kupim. Ponudbe s cen-
o na ogl. odd. Jutra pod
šifro »Cistoča«.
16778-12

Auto, moto
Beseda 1 dan, davek 3 din
za šifro ali danes naslova
3 din. Najmanjši znesek
17 din.

Skoro nov avto
limuzina znamke Opel Ka-
pitana, iz takoj napravljen-
Tovarna A. Jarc, Maribor,
Koski.
16301-10

Mali avtomobil
dobro ohranjen, kupim.
Naslov v ogl. odd. Ju-
tra.
15941-10

Motorno kolo
Sunbeam 500 cm in novo
Bezzera 500 cm, za kavo
ekspres, prodam. Tyrševa
12, »Na-Nas«.
16470-10

Motorno kolo
B. G. A. 500, renovirano,
v zelo dobrem stanju,
poceni prodam ali za-
menjam za lažjega.
Gorenec, Strojice 66. Ogle-
danes.
16514-10

Motorno kolo
pokvarjeno, kupim. Po-
nudbe na ogl. odd. Ju-
tra pod »Tudi razdrče-
tra pod«.
16488-10

Avtogume
še dobro ohranjene, di-
menzije 5,75x16, pro-
dam. Ponudbe na naslo-
vo »Avtotaksi«, Treb-
nje.
16530-10

DKW 350 cm
skoraj nov, zadnji model,
napravljen. Naslov v
ogl. odd. Jutra.
16382-10

Mali avto
Ford B. B. poraba 7 lit.
benzina, prodam. Horvat,
Sobotah, Poljanska c. 69.
16339-10

Harley Davidson
motorno kolo
750 cm ugodno prodam.
Naslov v vseh poslovalnicah
Jutra.
16462-10

Kupim
motorno kolo
do 250 cm, Ponudbe s
episom in ceno na ogl. odd.
Jutra pod šifro »Dobro«.
16437-10

Avto DKW
po zelo nizki ceni prodam
radi selitve, cena din 9000.
Rupar Janca, mehanik,
Škofja Loka.
16494-10

Avto Ford
osem cilindrov, malo rab-
ljen v najlepšem stanju
prodam. Ponudbe pod
»Odišeni avto« na ogl.
odd. Jutra.
16662-10

Avtomobile
lovarne od 1 do 6 ton,
s Diesel in benzinskimi
motorji in razne posebne
avtomobile po ugodnih
cenah prodam zaopustvo
Krupp O. 2 U P E K.
Ljubljana, Tavcarjeva
c. 11.
16617-10

Mali avtomobil
poceni ugodno prodam.
Šušteršič Fran, Franko-
panska c. 21.
16614-10

Motorno kolo
malo rabljeno, prodam po
nizki ceni. Dolenska c. 5.
16621-10

Avto gume
Michelin 230/18 (90/18)
skoraj nove, prodam Mo-
torbetan, Celovška ces.
38, tel. 29-05.
16603-10

Tovorni avto
1-2 tonski z dolgo karo-
serijo, Chevrolet kupim.
Plesnar Alojz, Kranj.
16647-10

Tovorni avto Ford
v dobrem stanju ugod-
no prodam. Kupim ste-
klenice od mineralne
vode. Nedka Turk Slom-
škova 27 Ljubljana.
16666-10

Tovorni avto
5 tonski v brezhibnem
stanju kupi Franc Ber-
toncelj, Domžale.
16682-10

Bencin
je drag i trajna skrb,
zato si pustite predela-
ti vaš avto a pogon z
ogljem. Strojna specia-
la delavnica za gener-
torje. Ljublj. Sv. Petra
c. 85.
16724-10

Izredna prilika
Mali DKW avto super-
sport model (dirkalni)
ter Steyr poltovorni av-
to za vsako ceno napro-
da. Strojna delavnica
Ljubljana Sv. Petra c.
85.
16723-10

Kapital
Beseda 1 dan, davek 3 din
za šifro ali danes naslova
3 din. Najmanjši znesek
17 din.

Družabnika
strokovnjaki, iščem za skla-
diščansko obdelavo, mo-
žno tudi oddajanje. Naslov
v vseh poslovalnicah Jutra.
16759-10

Ureditelj
premoženja
poravnave, konkurznega
zadev, odkup in inkaso
terjatve (tudi kmetijskih)
nabavo posojil in druž-
benikov, dobičkonosno in
varno naložitev kapita-
la, ureditev uprave in
knjižigovodstva, bilan-
ce, kalkulacije, upravo
nepremičnin, naložbe
vse trgovsko-obrtna za-
vede zaupno poverite
strokovni pisarni
Ljube Zajc
Ljubljana, Gledališka ul.
16-16

Petdesetletnik
išče družabnika z 50000 din
za plodonosno kratkoročno
kupčijo. Garancija podana.
Pozneje, na željo, kupno
posredništvo. Dopsi na ogl.
odd. Jutra pod »Resnost 334«
16590-16

Družabnika (co)
z gotovino 30.000 din za
zelo rentabilni posel s
sodelovanjem ali brez
istega. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Pro-
met«.
16557-16

Kateri pošten
nad 40 let star gospod bi
pomagal dami iz obupnega
položaja. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Polje-
tice«.
16494-16

Gospa
prosi gospoda 1500 din
posojila. Vrnitev z jam-
čeno. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Polet-
ni večeri«.
16656-16

Hranilne knjižice
vrednost naprilo
kupujemo
tako in po navilih cenah
in takojšnemu plačilu
RUDOLF ZORE
Ljubljana, Gledališka ul. 12
16766-16

Kot kompanjon
bi se pridružil solidne-
mu starejšemu podjet-
niku ali pa simpatični
damski gospodarski
krajci. 31leten samec
z visokoskolsko izobrazbo
delaven in pošten z od-
lično prakso kot orga-
nizator in z 200.000 din
kapitla. Besne, nezna-
ninske ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Obje-
stransko zaupanje«.
16740-16

Lokali
deseta 1 dan, davek 3 din
za šifro ali danes naslova
3 din. Najmanjši znesek
17 din.

Gostilno
prodam poceni, vse na
novu urejeno, v centru
mesta Zagreb, radi hitrega
odpovedanja. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra.
16496-19

Skladišče
3 suha skladišča vsako po
3 ali 4 skupno takoj od-
dam na Poljanski. Poizve
se: Povšetova 38, Ljubljana
16468-19

Majhen lokal
takoj oddam na Emon-
ski cesti 10.
16519-19

Gostilna
slovenska, v najpromet-
nejši ulici, Ilici, krasni
prostor, stanovanje tri
sobe, dobrodošlo, takoj
napravljen. Ugodna cen-
a. Vprašati: Naglič,
Nadilipom 1, Zagreb.
16543-19

Lokal primeren
za mesarijo
mekarno ali pod, takoj
oddam. Je na zelo pro-
metnem kraju na Jese-
nicah nasproti tovarni.
Ponudbe na Delavski
dom, Jesenice.
16538-19

Gostilna
dobrodošlo, nova hiša, z
vrtom za zelenjavo, na
periferiji mesta Maribo-
ra, prometna točka, od-
dam v najem ali tudi
prodam. Ponudbe na
skolni prostorji. Najem-
nabor pod »Sigurna
ekstencija«.
16512-19

Pozor Dalmatinci!
Oddam gostilno s tu-
jskimi sobami, vel. dvo-
rono, velikim vrtom v
bližini kolodvorov tovar-
ni in v bližini delavnice.
Ljubljana. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra.
16593-20

Restavracija
zraven kolodv. na pro-
metnem kraju prodam.
2 gostilniški sobi, kuh-
inja, 7 tujskih sob, sta-
novanje 2 sob in kuh-
inje, veliko gospodarsko
posojilo, zelenjadni vrt,
2500 kv. m stavbišče, 2
orala travnika, 5 orlov
nivo. — Poizve se pri:
Ivan Zorko, Brežice.
16542-19

Frizerski salon
v Mariboru na promet-
nem kraju, dobro vpe-
ljan, brez konkurence
zaradi družinskih raz-
mer ugodno napravljen.
Ponudbe na podruž-
nico Maribor pod »Dobra
ekstencija«.
16401-19

Prvovrstna
restavracija
z inventarjem, na lepem
kraju v Mariboru se tak-
oj odda. Naslov v
vseh poslovalnicah Jutra.
16403-19

3 lokale
daje v najem kopalni-
ca in uprava v Koprivnici
2 Toplice. Eden za trgo-
vino, drugi za kavarno,
tretji in slaščičarno in
bujeti letna restavracija
»Belvedere« z vsami stran-
skimi predmeti. Ponudbe
na nizki. Ponudbe in
vprašanja je poslati na
upravo zdravilišča Kra-
pinskih Toplic.
16380-19

Gostilno
v najem ali na ra-
čun na prometnem kraju.
Potrebni kapital na razpo-
lago. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra.
16748-19

Mizarsko delavnico
kupim ali vzajem v najem.
Ponudbe na podružnico Ju-
tra v Celju pod znakom
»Promet«.
16753-19

Lokal
s stanovanjem, vpeljan
z trgovino z mešanim
blagom oddam s 1. av-
gustom v Ljubljani Be-
žigrad. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Dobra
trgovina«.
16680-19

Mekarno
dobro vpeljeno, v lepi okoli-
nici, prodam zaradi odpol-
ovanja. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra.
16761-19

Parcela
v št. Vidu in v Vižmarje
na 1000 m. v Vižmarje
cent. Lega zelo ugodna
za obrt, weekend ali
vile. Vižmarje 78, na-
sproti Mizarske zadruge.
16076-20

215 orolov
prvovrstne obdelane in
poslane z gospodarskimi
posloji vred je v nepo-
srednji bližini Osilke
napravljen. Cena 9500 din
po orolov. Vse informac-
cije daje Josip Galovac
začasno v zdravilišču
Svatina Radenci.
15990-20

**V Zabukovci (Sv.
Pongrac) in Dobrih
(Zusem)**
napravljen mali zemlji-
šči: v Zabukovci za din
25000 v Dobrih 12.000
s stavbami vred. V Pre-
vorskem Dobju pa opu-
ščeni vinogradi z lahko
popravljenimi zidovjem
in razne travniške in
njivske parcele od 8000
din naprej. Ponudbe na
dr. Ogrizek, Celje.
16249-20

»Poseta«
realiteta pisarna
Ljubljana, Miklošičeva
cesta 4-II
izdaja lastno glasilo
»Poseta«, ki izhaja vsa-
koga prvega v mesecu.
V njem je na ponudbo
veliko število hiš, vil in
parcel v mestu in na
deželi, kmetijskih in vele-
posredniških s točnimi opisi
in cenami.
Kdor kupuje na gornji
naslov. Zadoštuje dopis-
nica.
94-20

Tripalo i drug
realiteta pisarna
Banja Luka
nudi posvetilo za 15.000
din z enostanovanjsko
hišico.
16563-20

Parcela
v Založu pri Ljubljani
ob industrijskem kraju
in glavni cesti prodam
po 35 din za kv. meter.
Ob Ljubljani
prodam weekend parcelo
z ložo za 75.000 din.
Ka. Vprašati: Naglič,
Nadilipom 1, Zagreb.
16543-19

Hišo
z dvema 2-sobnima sta-
novanjima, v jeseni po-
polnoma izdelano prodam
tik pod Kamnikom
še za staro ceno. Naslov
v ogl. odd. Jutra.
16541-20

Ugodna prilika
2-stanovanjska hiša na-
pravljen. Poizve se v
gostilni Margon, Brdo 77,
Ljubljana.
16572-20

Zemljišče
na deželi, obrečno, plo-
dosnosno, poceni napro-
da. Ponudbe na oglasni
odd. Jutra pod »Plo-
dosnosno«.
16574-20

Hišo
novejšo, večstanovanjsko, lo-
kal, ugodno prodam v
Ljubljani. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra.
16593-20

Hiša
enonadstropna z 7 stanova-
njem od 1 sobe in kuhinje,
na treh živčnih namirnih
na tleh v katerem je bila
stara hiša, z hišo z vrtom
2350. Napravljen za 180.000
din. Potrebno 150.000 din.
Fr. Miočič, Zagreb. Vla-
ška 105/III.
16595-20

Nova hiša
z vrtom se prod. Infor-
macije Podlimbarske ul.
39.
16576-20

Graščina
dobičkonosna, njuje in
travniki 120 orolov ter
120 orolov gozda, vodna
moč, 850.000 din, plačljivi-
vo v obročkih.
A D A M I C
Ljubljana, Gornjeveška 7,
vis-avis »Slami«.
16492-20

Se nekaj parcel
ter stanovanjskih in tr-
govskih hiš imam v po-
daji. Fr. Pristavec, real-
pisarna Ljubljana, Gospo-
slovska cesta 3, tel.
23-81.
16672-20

Zago
s posojiljem in stavbi-
štem prodam Modričan.
Dol. Logatec 16619-20

Stavbno parcelo
683 kv. m, predm. v Retni
dolini, Cesta XXII. Straki,
Merkova 6, V. 16633-20

Moderno vilo
(sveta 1000 kv. m) v Med-
nem ceno prodam Habicht,
Ljubljana, Tabor 7. 5.
Vselete takoj mogoče.
16609-20

Zamenjam hišo
enonadstropno, vpeljana tr-
govina, začetak Kolodvor-
ske ulice, za hišo z vrtom
v Ljubljani. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod šifro
»Zamenjava«.
16650-20

Hišo z gostilno
in trgovino v mariborski
okoliščini, novo, prodam.
Ponudbe na podružnico
Jutra Maribor pod »209
tisoč«.
16508-20

Hiša
z velikim vrtom na glav-
ni cesti napravljen. Vpra-
šati: Gostilna/Sever.
Težno.
16510-20

Lepe stavbene
parcele
v neposredni bližini me-
sta Celja napravljen. Vpra-
šati pri: Paninger, Celje,
Glavni trg 8.
16503-20

V Celju
poceni prodam parcelo
1453 kv. m z novo week-
end hiško (soba, kuh-
inja in pritlikine), ma-
sivno zidano in pripravl-
no tudi za bivanje. Čez
zimo, krasna sončna lega,
15 minut od centra.
Informacije daje: Froh-
lich, Celje, Samostanska
ulica 8.
16502-20

Hišo
s približno 1 jomom se-
mije kupim v bližini
Maribora, Celja ali v
Savinjski dolini. Ponud-
be na ogl. odd. Jutra
pod »Sadje«.
16427-20

Vinograd
na sončnem kraju Do-
lenjskega, 1/2 ara
zasajenih mladit tirt,
nova zidanka, kjer se
lahko napravi stavbo
za bivanje. Vse informac-
cije, gozd za kole,
vodnjak, lopa. Kupi se
lahko tudi premičnine.
Naslov v ogl. odd. Jutra
16438-20

»Realiteta«
posredovalnica nepre-
mičnin za hiše, vile,
parcele, posestva, go-
zdeve itd.) je samo v
Prešovni ulici št. 34/1
nasproti glavni pošti.
Telefon 44-20.
Poslujte hitro in solidno.
Vse informacije so brez-
plačne.
Priprčajte se!
16423-20

Več stavbnih parcel
prodam ob Celovški cesti
Miške, Jermjeva 22.
16757-20

Kmečko posestvo
s prostorno kmečko hišo
in vrednosti okrog 400
tisoč din na Dolenskem
ali v sosednji hrvatski
akom delu kupim proti
gotovini. Ponudbe z na-
vedbo cene, lege, vrste
in velikosti posestva na
oglasni odd. Jutra pod
»Kmetstvo«.
16434-20

Hiša
v št. Vidu poleg trga-
va napravljen. Naslov v
ogl. odd. Jutra.
16562-20

Novo hišo
po ugodni ceni prodam
v okolici Kranja v Ore-
hku št. 44.
16567-20

Hišo v Celju
10 minut od kolodvorov,
ki nosi mesečno 1000din
ugodno napravljen. Na-
slov v vseh poslovalnicah
Jutra.
16586-20

Dve hiši
napravljen, ena 2-stano-
vanjska nosi 320 din,
druga petstanovanjska
nosi 750 din mesečno.
Cena 60.000 in 150.000
din. Prodajni tudi stav-
beni parceli ob ceni po
13 din za kv. m. Vprašati
pri: Franc Hadner,
Radvanje 82, Maribor.
16388-20

Posestvo
12 orolov, prodam po u-
godni ceni. — Alojzija
Kronvoel, Koski 11 pri
Mariboru.
16399-20

Prodamo
godno parcelo, zaračeno
za mlado bukovino v
izmeri 272.234 kv. m in
travniki v izmeri 7834 kv.
metrov, ležeče v katastr.
občini Gornji dol pri 86.
Janžu na Dolenskem.
— Natanečja poljanla
daje »Vzajemna posojil-
nica« v Ljubljani, Mi-
klošičeva cesta 7.
16379-20

Stavbene parcele
na Vodovodni cesti, po zelo
ugodni ceni napravljen. Po-
nudbe na ogl. odd. Jutra
pod šifro »M. M.«
16433-20

PRODAMO
HISO z gostilno, trošno
stanovanje, vrt, 1000
tisoč din. Hinočice 4000.
Okolica Ljubljane.
HISO novozidano, petstano-
vanjsko, netodnosno 11
tisoč din. Cena 170.000
din. Hinočice 60.000. Dve tro-
šno stanovanji, let. vrt.
Cena 370.000. Šika.
VILO novozidano, tri-stano-
vanjsko, kompleks 1200
m2. Cena 430.000. Hino-
čice 300.000 din.
Brezplačne informacije daje
reklama pisarna
A D A M I C
Ljubljana, Gornjeveška 7,
vis-avis »Slami«.
16492-20

Se nekaj parcel
ter stanovanjskih in tr-
govskih hiš imam v po-
daji. Fr. Pristavec, real-
pisarna Ljubljana, Gospo-
slovska cesta 3, tel.
23-81.
16672-20

Zago
s posojiljem in stavbi-
štem prodam Modričan.
Dol. Logatec 16619-20

Stavbno parcelo
683 kv. m, predm. v Retni
dolini, Cesta XXII. Straki,
Merkova 6, V. 16633-20

Moderno vilo
(sveta 1000 kv. m) v Med-
nem ceno prodam Habicht,
Ljubljana, Tabor 7. 5.
Vselete takoj mogoče.
16609-20

Zamenjam hišo
enonadstropno, vpeljana tr-
govina, začetak Kolodvor-
ske ulice, za hišo z vrtom
v Ljubljani. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod šifro
»Zamenjava«.
16650-20

Hišo z gostilno
in trgovino v mariborski
okoliščini, novo, prodam.
Ponudbe na podružnico
Jutra Maribor pod »209
tisoč«.
16508-20

Dvostanovanjska
hiša
z lokalom, 2 minuti od
travnja v bližini bolnice,
napravljen. Naslov v ogl.
odd. Jutra.
16474-20

Večja stavbena
parcela
pri Celju napravljen. Infor-
macije pri Franc Arnek,
Lopata 13, Celje.
16752-20

Prodaj hišo
v Ljubljani 4 stanovan-
jsko pripravno za upoko-
jenca, prevzem hipoteke
Ponudbe pod »Upokoje-
nec« na ogl. odd. Jutra
16695-20

Kunaver Ludvik
Cesta 29. oktobra št. 6
prodaja hišo, ki jo
so blizu centra, 5 stano-
vanjsko hišo vzhodna
stran Ljubljane v bližini
travnja, gostilno na
prometni cesti, posestvo
na Dolenskem, ki sivi 7
glav živine (elektrika,
vodovod, posestvo z go-
stilno (tujske sobe) in
lokalom za trgovino in
gospodarsko poslojpa
svetovnem letovišču Slo-
venije, enonadstropno
hišo z gostilno, mesari-
jo v velikem industrijs-
kem kraju v Zasavju.
več parcel in celih kom-
pleksov.
16694-20

Mlada gozda
11.800 km2 v bližini po-
staje Krmel pri št. Jan-
žu poceni prodam. Infor-
macije daje A. Babec,
Ljubljana, Šiška, Celov-
ška 94.
16691-20

Stavbno parcelo
v mestu kupim. Plačam
takoj. Naslov v vseh po-
slov. Jutra.
16688-20

Dve hiši
preda banka v Ljubljani
na 10.000.000. Kupi se
tudi na ogl. odd. Ju-
tra pod »Odpisjevanje«.
16683-20

Novo hišo
stanovanjsko vilo pri
tlačni pri banovinski ce-
sti v okolici Stične pro-
stora. Informacije v o-
gled. Jutra.
16718-20

Hišo z gostilno
na prometnem kraju s
večjim vrtom v Ljubljani
prodam. Naslov v o-
slov. Jutra.
16741-20

2-stanovanjsko hišo
s 7000 m2 vrta na Be-
rovici pri Ljublj., pro-
stora. Naslov v vseh po-
slov. Jutra.
16729-20

Informacije

Beseda 1 din, davek 3 din;
za šifro ali dananje naslova
5 din. Najmanjši znesek
17 din.

Iščemo Frana

Kamnikarje
Jasnega manipulirani, Ra-
dece, Ljubljana. Nave-
dite sedanjost naslov na
oglasni odd. Jutra pod
»Dobi dediščino«
18361-31

Neva konjska

mesnica
Sv. Petra nasip 29, poleg
Zagreba mostu bo otvor-
jena v sredo 3. VII. 1940
Se priporoča Rudolf Pušnik
16623-31

Vnajem

Beseda 1 din, davek 3 din;
za šifro ali dananje naslova
5 din. Najmanjši znesek
17 din.

Dobrodošlo gostilno
vzajem v najem najra-
je na Gorenjskem ali
Štajerskem. Vprašati: Za-
greb, Deželna ulica
29, dvoriščno poslopje,
2. vrata levo.
16509-30

Obri

Beseda 1 din, davek 3 din;
za šifro ali dananje naslova
5 din. Najmanjši znesek
17 din.

Tiskarno
manjšo, dobro uvelome-
n, zaradi smrti prodam v
Zagreb, Vprašati: Za-
greb, Deželna ulica
29, dvoriščno poslopje,
2. vrata levo.
16509-30

Dražba

Beseda 1 din, davek 3 din;
za šifro ali dananje naslova
5 din. Najmanjši znesek
17 din.

Dražba bukovih drv
Začetni dan upravnih
začetnih godov v Ljub-
ljani Cesta 29. okt. št.
24-I, prodaja na javni dra-
žbi dne 24. julija 1940
ca 3600 m³ bukovih
drv v 5 partijah brez že-
lezniške postaje Rogatec
in St. Rok-Lupinskih
Poljskih, pogodi in ti-
skovine so na razpogo-
v pri gornji upravi in
pri revirnem vodstvu v
Logu, posta Rogatec.
15778-32

Javna dražba
najdenih predmetov bo 3.
julija ob 9. uri na železni-
ski postaji Ljubljana.
16582-32

Stružnico

Beseda 1 din, davek 3 din;
za šifro ali dananje naslova
5 din. Najmanjši znesek
17 din.

Kovinska
industrija pozor!
Skočimo na vrsto (Spin
dijelov) 45 mm vrsto
nove, tako poceni prodaja
Ludvik Hrišč, Ljubljana.
16405-29

Mlatilnico
veliko, z bencinskim
motorjem, ki opravi ves
postopek mlatitve odno-
sno, tako poceni prodaja
Ludvik Hrišč, Ljubljana.
16405-29

Rezkalni stroj
za železo, industrijska
okna, železna 180x180,
oročje za ključavničarje
in kovače, nože za stru-
ženje, ključne reži di-
menzij za pokončne in
ležeče matice in stane-
je v veliki množini ugodno
prodaja »Alpina«, Ljubljana,
Tyrševa cesta 12.
16122-29

Stare stroje
železne, bakrene, mlatil-
ne, aluminij, vsaki množi-
no kupim. Imam vedno
v zalogi nosilce (traver-
ze) in razne dele za
stroje in avtomobile.
Kramelj, Maribor, Zo-
gerjeva ulica 20.
16400-26

Anker šivalni stroji
za gospodinjice, šivlje in
krojnice, tudi za ena-
nje z dvema iglama,
malo rabljene, krojaške,
čevljarke in z dolnim
čolnčkom od 300 din
naprej. Triglav, Reslje-
va cesta 16.
16528-29

Šivalni stroji JAX
so najboljši. Rabljeni
stroji od 500 din naprej
Ivan Jax in sin Tyrševa
c. 36.
16714-29

Živeti

Beseda 1 din, davek 3 din;
za šifro ali dananje naslova
5 din. Najmanjši znesek
17 din.

Pes voljak
dobro čuvaj star 5 let se
poceni prodaja Tyrševa c.
211 v Ljubljani.
16599-27

Pse
6 tednov stare škotske
pastirje ugodno prodaja Be-
čič, Vojkova ulica 12, I.
Ljubljana.
16575-27

Črna psička
male pasme, stara štiri
mesece, prodaja. Vprašati:
Kopalska 12.
16746-27

Dobermene
čistočrne pisce, 3 mesece
stare, krasne eksemplare,
prodaja Mira Perčič, Sto-
žice 180 pri Ljubljani.
16763-27

Zakaj bi bili prav vi manj lepi!



IMATE LI VELIKE ZAHTEVE?
AKO LA... UPORABLJAJTE SAMO

Salva

kozmetične izdelke, ki bodo zadovoljili vsem Vaše
velike zahteve!

»SALVA« Creme za dan in noč, sestavljene iz vitam-
inov in hormonov, dajejo vaši polti vso
dražest in epoto.
»SALVA« Vegetabilna parna kopel za obraz, Vas bo
uverila o svojem čudodelnem učinku.
»SALVA« Shampoo, garantirano čist, brez alkohola, daje
Vašim lasem poseben blešč.
»SALVA« Eks-Oder zdravilnega učinka, Vas vedno
ščini ugodnega duha po čuti.
»SALVA« Proti-piraveta sestavina vitaminov C. Kvasi re-
ši po kratki uporabi neprijetnega škodljivega
graja.
»SALVA« Regenerator zoper sive lase Vam omogoča
z »edno uporabo«, da se Vam vrne naravna
bava las.
»SALVA« Črna krema, ki hitro brez ščetine in vode za-
sako brado Vas bo navedila s svojo kva-
liteto.
»SALVA« LABORATORIJ
glavno skladišče: ZAGREB, Varšavska 3
DOBIVA SE V VSEH STROKOVNIH TRGOVINAH!

Pridelki

Beseda 1 din, davek 3 din;
za šifro ali dananje naslova
5 din. Najmanjši znesek
17 din.

Fizol
od din 3,50 dalje SEVER
& KOMP., Ljubljana.
16353-33

Vino
rdeče štajersko, okoli 10
hektolitrov prodam po
ugodni ceni. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
»Pristnoe«.
16387-33

Večjo množino vina
izbrano kvaliteto, okoli 10
hektolitrov prodam po
ugodni ceni. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
»Pristnoe«.
16387-33

Dopisi

Vsaka beseda 2 din, davek
3 din. Za dananje naslova
5 din. Najmanjši znesek
20 din.

Na planine
na planine, kamor žene
me srce, če bi jaz imel
deklo. Naslov v ogl. odd.
Jutra.
16318-24

Katera gospa
v svojem zakonu ni za-
dovoljna in je čedne,
močne postavne, naj po-
šite sliko s polnim na-
pisom pod »1940 Sv.
Pavel« na ogl. odd. Ju-
tra.
16312-24

Na planine
na planine, kamor žene
me srce, če bi jaz imel
deklo. Naslov v ogl. odd.
Jutra.
16318-24

Gospoda
starejšega, tudi vdova
želim poročiti. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
»Miren dom 36«.
16553-25

Resnega znanja
želim z inteligentom
srednjih let. Ponudbe
pod »Preprosta 31« na
ogl. odd. Jutra.
16421-25

Samostojna dama
vselej narave, intelligen-
t, polna idealov, išče
poznavstva z akademi-
kom odn. inteligentom
resnega značaja, da si
ustvari novo življenje.
Samo resne ponudbe na
oglasni odd. Jutra pod
»Srečanje idealov«.
16558-25

Izobražena vdova
po jilih krogov, biva
uradnica osimljena zelo
edna, skrbna zrelih let
mesečne rente 1600 din
lepih stanovanjem želi
istotakega poštenega iz-
obraženega 45 do 52 let
starih dohodkov za živ-
ljenjskega druga. Spo-
sobna za trgovski udelež-
stvanje. Neomane
dopise na ogl. odd. Ju-
tra pod »Srečen dome«
16651-25

Gospodična
neomadeževane preteklo
si trgovsko in učeno
30 let stara s 40.000 din
prihrankov želi poročiti
z mladim in zdravim slu-
bi ali upokojenca do 35
let. Ponudbe s polnim
naslovom in sliko na
ogl. odd. Jutra pod šif-
ro »Ljubljanski grad«
16653-25

Vdova
z lastnim gostilniškim
domom ali z doh. stara
41 let, želi poznavstvo
z mladim in zdravim
znanjaj, značajem in do-
hodki. Diskretna čast-
na zaveda. Ponudbe na
oglasni odd. Jutra pod
»Zemljina«
16527-25

Strojnik
z diplomskim izpitom, mlad, delaven, dober
risar, žele premeniti mesto službe.
Je jugos. državljani, vojašine prost in
obvlada poleg državnih jezikov nemščino in
angleščino.
Ima dveletno prakso v samostojni mon-
taži in popravilih strojev.
Cenj. ponudbe na oglasni odd. »Jutra«
pod šifro »Diplomirani strojniki 1940«.

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Pripravlja se nova

uredba o zavarovanju
železničarjev

Pod tem naslovom je izšel v »Slovenec«
dne 5. junija t. l. članek, v katerem je
omemeno tudi naše združenje, češ da naj
se osnutek nove uredbe pošlje v pogled
in mišljenje vsem železničarskim organi-
zacijam in drugim pristojnim činiteljem.
Ki morajo za vse take zakonske odredbe
nositi vso odgovornost in ne samo združe-
nje jugoslovenskih narodnih železničarjev
in brodarjev.

S tem je hotel dopisnik najbrže reči, ka-
kor da uživa UJNZB pri železniški upravi
nekake posebne privilegije. Zato po sklepu
oblastnega upravnega odbora in centralne
uprave UJNZB na plenarni seji 15. t. m.
negotavljamo:

UJNZB je strogo stanovska, nepolitična
strokovna organizacija, ki v vsakem pri-
meru brani koristi svojega članstva in že-
lezničarjev sploh.

Ko je UJNZB zvedelo, da namenava gos-
pod minister za promet na podlagi po-
blastila v finančnem zakonu uzakoniti
novo uredbo o zavarovanju železničarskega
osebjaja, je centralna uprava UJNZB po te-
meljiti razpravi na plenarni seji 12. aprila
letos sklenila, da brzojavno in osebno na-
prosi gospoda ministra, naj uredbe ne uve-
lavi, dokler se o osnutku nove uredbe, ki
tako globoko psega v življenje vseh že-
lezničarjev, ne izjavijo in ne podajo svojih
predlogov za to poklicani samoupravni
organi bolniškega fonda in strokovne že-
lezničarske organizacije.

G. minister, je potem osnutek nove ured-
be dostavil glavni in oblastnim upravam
bolniškega fonda ter naši organizaciji.
Ugotavljamo samo dejstvo, da stoji UJNZB
po številni članstva in po svojem pozitivnem
delu, od svojega postanka vedno močno
v ospredju in da je UJNZB tudi v tem pri-
meru dalo iniciativo.

Prepričani smo, da bi bila danes ta ured-
ba v veliko škodo železničarskega stanu v
prvotni stilizaciji, če bi UJNZB zopet pra-
vočasno ne nastopilo v obrambo železni-
čarskih interesov. UJNZB je g. ministru
že dostavilo svoje predloge.

Samo po sebi pa še razume, da imajo
današnji samoupravni organi bolniškega
fonda prvenstveno dolžnost, da preprečijo
uveljavljanje nove uredbe, če bi se z njo
sedanje stanje bodisi glede dajatev bodisi
glede samouprave ne zboljšalo ali pa bi se
celo poslabšalo. Tudi l. 1935. je bil pripravl-
jen podoben osnutek za novo uredbo in
tudi takrat je pravčasno nastopilo UJNZB.
Taktična glavna skupščina bolniškega fon-
da, ki so jo sestavljali pretežno delegati,
izvoljeni iz vrst članov UJNZB in ki jo je
na njihov predlog g. minister za promet
sklical k izrednemu zasedanju samo za-
radi uredbe, je takratni osnutek odločno
odklonila, nakar ga je g. minister umaknil.
Glavna skupščina je potem sprejela k stari
uredbi nov pravilnik, s katerim je zvišala
delavsko hranarino in druge dajatve.

Tak je dejanski položaj. UJNZB nikoli
ni in ne bo zastopala stališča, da naj pri
reševanju železničarskih vprašanj — zlasti
tako važnih kakor je bolniško in nezgodno
zavarovanje železničarjev — sodeluje sa-
mo ena organizacija.

Oblastni odbor UJNZB
Ljubljana

2951

DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA
CE 17A

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč, ču-
dovit uspeh pri rinitisih,
opelikanah, ožuljenjih,
volku, turh in vnetjih
itd. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpa-
sajih in hrastah na te-
menu, za razpokane pe-
sne bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

Pripravlja se nova
uredba o zavarovanju
železničarjev

Pod tem naslovom je izšel v »Slovenec«
dne 5. junija t. l. članek, v katerem je
omemeno tudi naše združenje, češ da naj
se osnutek nove uredbe pošlje v pogled
in mišljenje vsem železničarskim organi-
zacijam in drugim pristojnim činiteljem.
Ki morajo za vse take zakonske odredbe
nositi vso odgovornost in ne samo združe-
nje jugoslovenskih narodnih železničarjev
in brodarjev.

S tem je hotel dopisnik najbrže reči, ka-
kor da uživa UJNZB pri železniški upravi
nekake posebne privilegije. Zato po sklepu
oblastnega upravnega odbora in centralne
uprave UJNZB na plenarni seji 15. t. m.
negotavljamo:

UJNZB je strogo stanovska, nepolitična
strokovna organizacija, ki v vsakem pri-
meru brani koristi svojega članstva in že-
lezničarjev sploh.

Ko je UJNZB zvedelo, da namenava gos-
pod minister za promet na podlagi po-
blastila v finančnem zakonu uzakoniti
novo uredbo o zavarovanju železničarskega
osebjaja, je centralna uprava UJNZB po te-
meljiti razpravi na plenarni seji 12. aprila
let

S 1. julijem se preseli:

Modni salon in kroji po meri.

ROZMAN PAVLINA

v svojo vilo Pod Rožnikom, vilo »MARJA«, v neposredni bližini restavracije »PRI KATRICI« — Rožna dolina, cesta X/1) t. j. 15 minut od glavne pošte.

Telefon 46-24

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!



Najnovejši otroški in igračni vozički, dvokolesa, šivalni stroji, prevozniki tricikli, pnevmatike. — Ceniki franko!
TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska 4
MARIBOR — ALEKSANDROVA C. ST. 26

PILAENA
Ivan Figar
Ljubljana

Stalna zaloga, izdelovanje in popravila vsakovrstnih pil (turpija) in rašpel



Prezvamemo tudi stare pile v nakup.

Vošnjakova ul. 12
Telefon 39-42

Prvovrstna izdelava in konkurenčne cene. Pri večjem naročilu primeren popust.

Izprašan strojnik

In strojno-ključavničarski mojster, Slovenec, star 37 let, samski, uslužben več let kot I. strojnik in tehnični poslovodja v veliki tekstilni tovarni v Srbiji, želi primerne nameščenja, lahko tudi pozneje. Ponudbe na ogl. oddelku »Jutra« pod »Pivovarne in tekstilne tovarne redka prilika«. 5386

Preselili smo se!

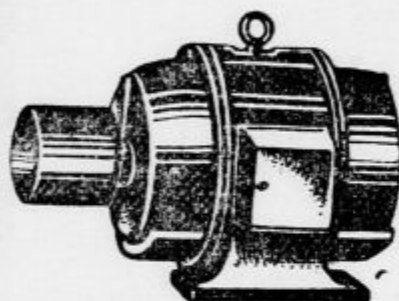
Vsem cenjenim interesantom in odjemalcem sporočamo, da smo se preselili na **TYRŠEVO CESTO 35**, (Dunajska cesta, bivše Strojne tovarne).

»KOTLARKA«

LJUBLJANA,
TYRŠEVA C. 35
Telefon 37-92

BOŽIČ IVAN — KUK IVAN
kotlarstvo — ključavničarstvo
kleparstvo

MLINARJI!



NABAVITE SI MODERNI STROJ, prehodni mlin med malim navadnim in velikim valjnim mlinom. Novovrstni VALJČNI MLIN, ki vam s svojimi tehnično izpopolnjenimi napravami melje vsakovrstno žito v poljubno fino moko, ker ima vdelano čistilo za žito in stroj za izdelovanje zdroba. Na željo se vključiti tudi stroj za izdelovanje ješprenja in kaše.

POZOR — POSESTNIKI — OBRATNIKI!

Za pogon vseh gospodarskih strojev si nabavite najmodernejše in najboljše »CONZ« elektro motorje, ki so zaščiteni proti prahu in prskanju vode in imajo že vdelano stikalo.

SCHLÜTER diesel motor naj si nabavi kdor nima električnega pogona, kajti nafta je najboljše in najcenejše pogonsko gorivo.

ŠIVALNI STROJI ROYAL in CONDOR. — LACTA mlekarški stroji itd. Nadomestni deli v zalogi!

Vse to dobite po zmernih cenah samo pri trdki:

JELENC ADOLF & TOMAŽIN, Ljubljana,
Celovška cesta 49

Zastop-
stvo
vseh
vrst



Varta akumulatorjev

pri trdki
A. GOREC poleg nebotičnika

MOŠKI!

Pri spolni nesposobnosti, pri spolni slabosti, poskusite hormonske pilule

»HORMO-SEKS«

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul 84 din, 100 pilul 217 din, 300 pilul 550 din. Zahtevajte samo prave in originalne HORMO-SEKS pilule! Po pošti diskretno razpošilja

Lekarna Bahovec, Ljubljana.

Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VITA-VISIT« Zagreb, Langov trg 3. Ogl. reg. B. br. 5646-38

Uspešno oglaševanje le v »Jutru«!

Za WEEKEND kupite najceneje zložljive vrtno fotelje, rožaste kreton in klot odeje, primerne zavese v raznih vzorcih pri: **SEVER — MARIJIN TRG št. 2.** V popravilo vzamemo tudi stare odeje.

ZAHVALA

Za premnoge izraze iskrenega sočutja, ki sem jih prejela ob nenadomestljivi izgubi svojega moža, gospoda

Ivana Šobra

hišnega posestnika in čevljarkega mojstra se tem potom vsem najiskreneje zahvaljujem.

Globoko zahvalo izrekam posebno č. duhovščini, zdravnikom dr. Homanu in dr. Hubadu za skrbno in požrtvovalno zdravljenje, Sokolu in gasilec za tako veliko in nadvse častno udeležbo, vsem obrtniškim predstavnikom, vojaški godbi, kakor tudi sokolskim pevcem za ganljive žalosinke, starosti Sokola g. R. Horvatu za tolažilne besede, vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov ter slednjič vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da smo pokojnika tako lepo pospremili k večnemu počitku. Še enkrat: topla hvala vsem in vsakomur! V SKOFJI LOKI, dne 26. junija 1940.

MARICA ŠOBER — soproga.

JAVNA ZAHVALA

Spodaj podpisani se zahvaljujem cenjeni upravi Krapinskih Toplic za uspešno zdravljenje. — Bil sem bolan na kroničnem revmatizmu in čez 2 leti v postelji. Vsako zdravljenje je bilo brezuspešno. Po dveh Krapinskih kurah v termalni vodi in blatu pa danes hvala Bogu lahko hodim, ki poprej nisem mogel.

Zato pa me dolžnost veže, da se še posebej zahvalim gosp. ravnatelju kopališča Kraševcu, gospodu zdravniku dr. Ciglarju, uradništvu in vsemu osebju za vso prijaznost in postrežbo.

Vsakemu toplo priporočam Krapinske-Toplice, ne le iz razloga ki so najnižje pavšalne cene, temveč, kar je glavno, da človek ozdravi.

Z odličnim spoštovanjem

KRISTOVIČ JAKOB,
Gameljne, št. Vid nad Ljubljano.

ZAHVALA

Za izraze sočutja, ki smo jih prejeli ob nenadni izgubi našega ljubljene

Joška Kerina

se najiskreneje zahvaljujemo. Posebna zahvala onim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in njegov prerani grob okrasili s cvetjem.

Zalujoči rodbini: **KRANC KERINOVA**
in **IVAN PODBOJEVA.**

ZAHVALA

V dneh bolezni, smrti in pogreba našega nepozabnega sina, brata in strica

JOŽETA PRESTERLA

se najiskreneje zahvaljujemo č. gosp. dekanu Faturju Jakobu za njegovo dušno-pastirsko tolažbo v bolezni in vodstvo pogreba ter gosp. dr. Šarcu Janezu za zdravniško pomoč. Iz srca smo hvaležni vsem izredno številnim kropicem, darovalcem krasnega cvetja in vencev, posebno pa zastopnikom Obrtnega društva Radovljice, trnovskega prosvetnega društva, članom, članicam in mladcem fantovskih odsekov in dekliških krožkov Radovljice, Kroke, Kamne gorice in Ribnega, sorodnikom, prijateljem in znancem ter vsem ostalim, ki ste ga v tako častnem številu spremili k večnemu počitku. Gani se nas posebno poslovljne besede č. g. dekana Faturja, Prosenca in Pečnika ob odprtem grobu in žalostinke združenega pevskega zbora prosvetnega društva Radovljice in Trnovega.

Vsem tem in vsakomur, ki so nam ustmeno in pismeno izrekli sožalje, bodi Bog bogat plačnik!

V RADOVLJICI, dne 25. junija 1940.

PRESTERLOVI

MICHEL ZEVACO:

151

Don Juan

ROMAN.

»Da, da... biti se moram s tistim hrabrim ple-mičem... s Klotarjem Ponthuškim.«

Loraydan je prebledel.

Srce mu je jelo burno razbijati, kakor človeku, ki se mu bliža velika sreča.

»Res,« je hladno dejal. »Kje in kdaj se srečate z njim?«

S tesnobo v grlu je čakal odgovora, razburjen tako, da so mu roke drhte.

»Bogme ne vem,« je nadaljeval don Juan. »Toda vprašati ga pojdem.«

»Vprašati ga pojdem?« je s hripavim glasom ponovil Loraydan.

»Ta mah sem namenjen k njemu. Nič ni tako priskutnega kakor postan dvoboj.«

»A kam, prosim vas, kam?«

K njemu. Vljudnost terja, da grem osebo k temu vrlemu plemiču in mu razodenem svojo srčno željo, da ga prej ko mogoče zakoljem. Kar zdajle pojdem. Saj ni dalj kakor čez ulico. Tamle nasproti stanuje.«

Loraydan se je komaj premagal, da ni zarjovel od divjega veselja.

»Saj res,« je dejal z mirnim glasom. »Ponthus stanuje nasproti. Na mojo vero, pozabil sem bil.«

»Tako je: pri gospe Jeromi Dimanchevi.«

»Pri gospe Jeromi Dimanchevi, da, da...«

»Nu, dragi grof, odpraviva se torej. Me spremita k Ponthusu?«

»Samo trenutek!« je rekel Loraydan. »Imate še požirek tega španskega vina?«

Don Juan je skočil po kozarce in steklenko. Loraydan je jel v majhnih požirkih srebrni vino, ki

mu ga je don Juan nallil. Tenorio ga je pazljivo pogledal in vprašal:

»Kaj vam je, grof? Tako bledi ste v obraz. Na mojo dušo, človek bi mislil, da prihajate iz groba!«

»Nič mi ni,« je dejal Loraydan. »Omotica me je napadla. To vino me bo pokrepčalo. Vidite, odlega mi. A, kako prav ste imeli, dragi senor! To vino je kakor solnce! Radost in sreča, vse je v njem! Oh, kar prerojenega se čutim... Na mojo vero, Juan Tenorio: boljšega prijatelja od vas še nisem srečal na svetu...«

Don Juan se je vzemirjeno ozrl na skrinjo in pomislil:

»Ujet sem! Obrat me bo za debelo vsoto in me spravil na nič!«

»Tenorio, dragi Tenorio, kesanje me kar duši in rdečica me oblije, če pomislim...«

»Pa ni videti, dragi grof: bledi ste, da bi se vas človek ustrašil. A kakšno kesanje? Česa vam je žal?«

»Kaj ne,« je z glasom prekipevaločega prijateljstva nadaljeval Loraydan, »najprej sem vam dal dvajset tisoč liber, potlej pa še štirideset tisoč? Če prav računam, je to skupaj šestdeset tisoč.«

»Izvrstno računate,« je potrdil don Juan.

In spet je odločno sedel na skrinjo.

»Don Juan, don Juan!« je vzkliknil sam pri sebi.

»Nič več te ne spoznam. Ali si to res ti, ki se daš takole obrniti? Toda bogme, branil se bom. Sve-ta nebesa! Kakšen skupuh je vendar ta grof de Loraydan! Toliko hrupa za beraških tri tisoč pištol, ki so še v skrinji... Da, šestdeset tisoč,« je rekel.

»Kaj ne,« je dejal Loraydan. »Šestdeset tisoč. Čedna vsotica!«

»Eh! prav to je, da ni čedna!...«

»Kako?«

»Račun šepa; treba ga bo popraviti in zaokro-žiti.«

»Kako mislite?« je vprašal don Juan in v svoji

obupu z vso težo pritiskal na skrinjo.

»Smrti mi božje,« se je zasmajal Loraydan, »ta-ko mislim, kakor se spodobi. Šestdeset tisoč ni številka, ki bi jo mogel človek priznati. Sto tisoč! To se mi zdi okrogel račun. Po tem takem, dragi senor, vam dolgujem še štirideset tisoč, po katere lahko pošljem kar jutri!«

»O, če ste takih misli,« je zavzeto odvrnil don Juan, »tedaj priznam, da je vaš način računanja nad vse očarljiv. Toda baš prejle ste se zaklinjali, da...«

»Da nimam več denarja? Prav zato me peče vest. Kaj hočete, slabe volje sem bil, obed mi ni kaj prida teknil, a vaše špansko vino je vse po-pravilo. Upam, da mi ne zamerite te slabosti.«

»Nikakor ne, dragi grof. Iz vsega srca privolim v popravilo in zaokrožitev vsote, ker vam je toliko do tega, da si potolažite vest. Pravite torej, da lahko pošljem mkar jutri?«

»Že danes, ako želite. Pošljite v moj dvorec. Šti-rideset tisoč liber bo pripravljenih. In zdaj se po-slovim, kajti nujen opravek me kliče v Louvre; zelo žal mi je, da ne ugetnem z vami.«

To reki je krenil proti vratom in pustil dona Juana vsega osuplega nad nepričakovanim raz-pletkom položaja, ki se mu je zdel na tistem ven-darje močno vznemirljiv.

Zdajci pa se je Loraydan obrnil:

»Saj res, dragi senor Tenorio: če prav razumem, ste rekli, da se mislite dvobojevati z gospodom Ponthuškim še danes?«

»Neutegoma. Ponthus je kavalir. Ko mu pojas-nim, da sem docela spočit in željan prigod, prav nič ne dvomim, da bo voljan stopiti z menoj na Pré aux Clercs.«

»Aha!« je s slabotnim glasom rekel Loraydan.

Nič se ne bojte,« je dejal Juan Tenorio. »Ču-čilega. Prepričan sem, da ga ubijem.«

Don Juan je izpreletelo.

Da bi ta ubil Ponthus! Da bi mu odnesel ma-sčevanje!...

»Senor Tenorio,« je rekel z osornim glasom, »prosim vas, da iz prijateljstva do mene odložite ta lepi načrt do jutri. Zakaj, vprašate? Drevi bom potreboval zanesljivega prijatelja, in v ta namen sem mislil na vas.«

»Hvala vam, grof!...«

»Kaj če bi bili ranjeni?... Vidite, zahtevati moram celo, da se do jutri ne ganete od »Vedež-valke«. Ali mi ustrežete?«

Don Juan je gledal Loraydana z začudenjem in nejasno grozo. Loraydan je videl njegovo obotav-ljanje.

»Dajte mi besedo!« je rekel s hripavim glasom.

»Besedo, da ves dan in vso drevisnjo noč ne za-pustite te sobe! Don Tenorio, pravkar sem vam podaril štirideset tisoč liber. Niti kralj ne podari toliko, kadar mu ne gre za veliko in važno stvar. Razumete, Juan Tenorio?«

»Ne,« je z vso resnobo odvrnil don Juan. »Ne razumem vas. Prav to je tisto, kar me moti.«

»Kaj dé, ali me razumete ali ne! Tenorio, v imenu prijateljstva, ki pravite, da ga čutite do mene, v imenu napadalne in obrambne zveze, ki naju spaja, vas prosim, da mi ustrežete. Za vse mi gre, Tenorio. Za življenje mi gre!...«

Donu Juanu se je posvetilo.

»Ta razlog,« je rekel enako resno kakor prej, »je važen in odločilen. Zato vam hočem dati be-se-do, da se danes ne bom dvobojeval s Klotarjem de Ponthusom. Toda gospod Ponthuški je ljubezniv človek, ki me je vsega osvojil. Sicer ga mislim ubiti, kar mi bo samemu žal, a to bom storil v čast-nem boju, o belem dnevu in iz oči v oči. Grof, be-sedo za besedo: obljubite mi najprej vi, da danes ne ubijete Klotarja Ponthuškega niti ga ne daste ubiti po svojih ljudeh.«